

SCHAAKKALENDER

VAN HET

NOORDELIJK SCHAAKBOND

VOOR HET JAAR

1 8 8 6.

~ ~ ~ ~ ~
ACHTSTE JAARGANG.
~ ~ ~ ~ ~

LEEWARDEN,
COÖPERATIEVE HANDELSDRUKKERIJ.

—

HARVARD COLLEGE LIBRARY

REQUEST 4-

RECEIVED 10/10/19

RECEIVED 10/10/19

Koninginnestandaardset

VAN

Dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN.

	D	V	C	A	T	P	A	E	
D		I	M	E	K	O	E		D
A	O		A	E	O	A		I	T
N	E	N		H	O		D	R	E
G	N	H	A			D	N	T	S
N	N	Z	I			O	O	E	E
M	C	A		E	T		P	D	N
E	S		E	B	N	B		N	E
S		A	N	N	R	R	H		V
	I	O	G	S	K	K	N	I	

Na het afdrukken zijn nog de volgende leemten en gebreken opgemerkt:

- Blz. 3 regel 11 v. b. staat Zijlsdijk, lees: Zijldijk.
 „ „ noot ¹⁾ „ de heer „ de heeren.
 „ 5 regel 7 „ o. „ die, lees: dat.
 „ 9 regel 11 „ b. „ en Vrendenberg, lees: (De heer Vrendenberg, die, als lid van beide Genootschappen zijnde, uitgenoodigd was als 5de Commissaris op te treden, bedankte voor die uitnoodiging).
 „ 13 regel 13 v. o. moet achter „Camphuis” een , staan.
 „ 25 regel 5 v. o. staat: Leiden, lees: Groningen.
 „ 36 „ 8 v. b. „ Nauch, „ Nauck.
 „ 38 „ 7 v. o. „ 14 „ 13 en voeg in vóór zet 15: 14. Lg3+f2 Lc5+f2.
 „ 38 regel 5 v. o. staat: Lf7—f6, lees: Kf7—f6.
 „ 40 noot ⁶⁾ regel 1 „ P 7—c5, „ Pf7—e5.
 „ 42 regel 9 v. o. „ P68—c6, „ Pb8—c6.
 „ „ 10 v. o. „ Rf3—g5, „ Pf3—g5.
 „ 43 zet 27 van zwart „ Pf8—h7, „ Pf6—h7.
 „ 48 regel 4 v. o. „ e2—c4, „ 1. c2—c4.
 „ 57 noot ¹⁾ regel 3 v. o. staat c4—e5, lees: e4—c5.
 „ 63 zet 12 van wit staat c4—c5, lees: e4—c5.
 „ 63 Opschrift, staat: Engelsche partij, lees: Onregelmatige opening.
 „ 65 zet 9 van zwart staat: Pg6—e4 lees: Pf6—e4.
 „ „ noot ⁶⁾ zet 4 „ Lhb+f8 „ Lh6+f8.
 „ 67 regel 3 v. o. „ Andersen „ Anderssen.
 „ 69 Opschrift, staat: Onregelmatige opening, lees: Hollandsche partij.
 „ 72 noot ^{*)} staat: 6. Tg8—h6, lees: Pg8—h6.
 „ 73 Opschrift, staat Engelsche verdediging enz., lees: Engelsche voortzetting enz.
 „ 74 zet 22 staat Th2—h3, lees: h2—h3.
 „ „ 29 „ e7—c6, „ c7—c6.
 „ „ Achter zet 35 van zwart wordt naar een noot ⁶⁾ verwezen. Die verwijzing moet vervallen.

- Blz. 75 zet 24 v. zwart staat De7—c5 lees: De7—c5.
 „ „ noot ¹) na noot ⁴) moet vervallen.
 „ 78 zet 16 van zwart staat Pc7—b5⁵) lees: Pc7—b5⁴)
 „ 79 „ 15 „ „ „ Tb8—a6 „ Pb8—a6
 „ 80 Na zet 35 nog te laten volgen: „36. Kc1—d2
 Tb1—b2, 37. Tf1—c1 Tb2+a2 en wint door
 overmacht van boeren.” — En datzelfde in noot
⁴) te schrappen.
 „ 82 regel 4 v. o. staat witch, lees: with.
 „ 83 „ 1 v. b. „nu onlangs” te schrappen.
 „ 89 „ 3 v. o. staat 14. f3, lees: 14. f4.
 „ 96 noot ¹) staat: „Even als in de volgende partij
 wordt deze zet gedaan daar”.
 Dit te schrappen en daarvoor te lezen: „Hier
 wordt deze zet gedaan”.
 „ 96 noot ¹) regel 1 staat e5+d2 lees: e5+d4.
 „ 97 Onderaan rechts moet nog ingevuld worden C.H.d. G.
 „ 99 „ „ „ „ „ „ C.E.A. D.
 „ 101 zet 17 van wit staat d4+14, lees: d4+f4.
 „ 132 zet 19 van zwart staat: f7—f7, lees: f7—f5.
 „ 134 laatste regel staat: d7—d6, lees: d6—d7.
 „ 161 regel 3 v. o. „ h5 „ a5
 „ 162 „ 15 v. b. „ Sportman „ Sportsman.

De lezer wordt voorts vriendelijk verzocht in gedachte hier en daar een 4den naamval te plaatsen, waar die niet staat en toch staan moet, -- een paar malen de overtollige t uit „eigentlich” te verwijderen, — nu en dan de voorletter van een officier vóór den zet te plaatsen, waar die voorletter vergeten is, — bij wijlen — voor + aan te zien of omgekeerd, en achter sommige zetten het schaakteeken ! in te vullen.

Voor nog andere ingeslopen gebreken gelieve de lezer eenige toegevendheid te gebruiken. Het is immers bekend dat een schaakboek zonder fouten tot de zeldzaamste dingen behoort.

Voorwoord en binnenlandsch overzicht.

Ofschoon het in den loop van 1885 te vreezen was dat onze Bond hard achteruit zou gaan, tengevolge van het bedanken door onderscheidene leden, vooral van Winschoten, is toch die vrees gelukkig ijdel gebleken te zijn, want buiten en behalve den heer *A. Adama*, te Nijehorne, aan het einde van den vorigen kalender als nieuw lid genoemd, zijn nog 8 anderen onze Vereeniging komen versterken. Het zijn de heeren *L. Siertsema*, *L. H. Deelman Jzn.*, *F. W. van Meurs*, en *H. Nienhuis*, allen te Groningen, *J. van Olm*, *T. Boerma*, en *H. E. Duintjer*, allen te Veendam, en *C. Eenkema*, te Zijlstdijk.

Vreemd is het echter dat de Winschoters ons zoo verlaten. — *Winschoten*, dat de bakermat van onzen Bond was, — dat in den beginne 13 leden kon aanwijzen, — waar eens het schaakleven zich het krachtigst openbaarde, — datzelfde *Winschoten* heeft nu niet meer dan 4 Bondsleden. Sie transit — Zou er daar geen kans meer bestaan op eene bekeering ten goede? De tijd zal het leeren, — doch intusschen willen wij er 't beste maar van hopen.

Evenals in 't voorgaande jaar, waren ook in 1885 de vergaderingen vrij goed bezocht. De Bondsleden schijnen dus den weg van beterschap blijvend te willen volgen.

Als naar gewoonte werd de 1e vergadering in het „Huis de Beurs” te Groningen gehouden, den 28 Mei 1885. 17 leden en 3 geïntroduceerden waren er tegenwoordig. ⁽¹⁾

¹⁾ Nl. de heer *Okken*, van *Calcar*, *Westendorp Boerma*, *Fennema*, *Vrendenberg*, van *Nouhuys*, *Hofstede de Groot*, *Adama*, *F. Onnes Jzn.*, *Runsink*, *Meijer*, *Siertsema*, *Becker*, *Haakma Tresling*, *vd Meer*, *F. Pater* en *Heeren*. Geïntroduceerd waren de heeren *P. van Rysens*, *S. G. Nijhof* en *K. R. Velthuis*.

Na goedkeuring der rekening van 't vorige jaar, werd de heer *W. F. van Nouthuys* als bestuurslid herkozen, en tot leden der redactie van den kalender benoemd de heeren *Dr. T. Haakma Tresling*, *J. de Raadt Offerhaus*, *Dr. H. Hartogh Heys van Zouteveen*, *C. Hofstede de Groot* en *J. P. Runsink*, waaraan, volgens het reglement, de penningmeester en secretaris van het Bond worden toegevoegd.

Twee geheel verschillende reglementen voor de te houden wedstrijden, waaruit de vergadering een keuze werd verzocht te doen, werden aangehouden tot later, — en na langdurige bespreking van onderscheidene voorstellen over het aankopen van borden en stukken, van prijzen, enz. enz., werd de vergadering gesloten, waarna 7 heeren een wedstrijd om inleggeld hielden, met den uitslag dat de heeren *Siertsema* en *Hofstede de Groot* zamen prijs en premie, met gelijk aantal punten, wonnen.

De eerste zomer-schaak-namiddag werd den 28 Juni gehouden te *Veendam*.

Heerlijk weder begunstigde den tocht derwaarts, die echter niet geheel zonder hindernissen afliep..

Te Zuidbroek moesten de tochtgenooten den spoortrein verlaten en per tram de reis voortzetten. Het bleek daar al spoedig dat de Bondsleden lang niet de eenige reizigers waren of liever dat zij slechts een zeer gering deel uitmaakten van de menigte pelgrims die zich opmaakten naar *Veendam*. Twee wagens waren dicht bezet, doch geen nood, de stoomtram zou er ons in een ommezien brengen. Mis geraden! slechts een paardetram was ons middel van vervoer, maar alles ging toch nog goed tot dat eensklaps halt gehouden werd.

Wij waren een brug genaderd bij *Giesensmolen*, maar die brug was in herstelling en nu konden de tramwagens daar niet over, noch over de er nevens geslagen noodbrug. Deze laatste was zóó kunstig van samenstel, dat hij door wind en golven voortdurend in schommelende beweging gehouden werd.

Voor dat wij den tijd hadden te vragen waarom men stil hield, kwam iemand uit de voorste wagen in groote opgewondenheid naar ons toeloopen, roepende „kom haastiglijk, want aan de overzijde der vaart staat maar één wagen!”

Wat wij ons repten! Waaghalzend vloog men bij de brug op of liever er bij neer, want die noodbrug had precies de tegenovergestelde vorm van een gewone. Wat evenwel het gevaar aanmerkelijk vergrootte, dat waren de vervaarlijke sprongen, den besten gymnast ten trots, van een corpulent Bondsldid, die het gansche vervoer-toestel hadden doen daveren op zijn grondvesten, als het die gehad had. Elisa's vlucht over de Ohio moet er veel overeenkomst mee gehad hebben.

Gelukkig werd de overkant bereikt. Ieder zocht zoo gauw mogelijk een plaats op, maar nu bleek het weldra dat al die haast onnoodig was geweest. Alle passagiers uit de beide eerste wagens, moesten in die ééne wagen worden opgenomen. Geen haring zat ooit zoo gepakt in een ton, als wij in dien tram. Wat de arke Noach's was voor de dieren, dat was dat rijtuig voor de menschen. Aan de regelmatigheid van het „paars-gewijze” ontbrak echter veel. Maar anders — ja, er zat zoo wat van alles in: boeren, kooplui, ambachtslieden, studenten, een doctor, een apothecar, een kies- en tandentrekker, een professor, een brillenjood, een pastoor, een hannekemaaiër, fijne en grove dames, ouden en jongen, Cretensen en Arabieren en de Hemel weet wie en wat al niet meer. Men kromp zich zooveel doenlijk in, en uit loutere menschlievendheid was een der heeren zelfs zoo onbaatzuchtig, dat hij een poppetje van 16 lenten, die tot staan gedwongen was, een plaats op zijn knieën bereidde.

Welk een verlossing! toen er eindelijk gezegd werd: „daar is 't hôtel „*de Unie*”. We waren dan aangekomen en spoedden ons naar den tuin, waar weldra de eene schaakminnaar na den ander kwam opdagen.

Van de Bondsleden waren er 9 opgekomen, ⁽¹⁾ terwijl 12 geïntroduceerden ⁽²⁾ uit Veendam en omstreken de bijeenkomst bezochten.

16 van 't gezelschap namen deel aan een wedstrijd om inleggeld. Hoewel het eigenlijk nog wat koel was, namen toch alle schakers in den tuin plaats, en ofschoon sommigen eerst meenden dat het daar te koud, te tochtig zou zitten en men weldra de wijk naar de zaal nemen zou, het vervolg leerde anders. Gezeten onder het lommer der boomen, werd geen koude gevoeld, van tocht niet gesproken. Men was er geheel onder 't groen verscholen en verrast bleef des namiddags menig wandelaar, die van de gansche schakers-bijeenkomst geen flauw vermoeden had, staan, als hij, den hoek van 't boschje omslaande, eensklaps tegenover een talrijk gezelschap zeer ernstig, diep wijsgeerig kijkende menschen stond, van wie bijna geen geluid uitging dat hun aanwezigheid kon verraden.

De strijd vorderde intusschen gestadig. De 1e prijs won de heer *C. Hofstede de Groot*. Wegens het late avonduur moesten ten slotte 2 der mededingers, die reeds op het 4-tal stonden, huiswaarts keeren, en zoo kwam het dat ten slotte, om een einde aan de zaak te maken, de drie volgende prijzen in deze orde verdeeld werden: 2. *R. Heeren*, 3. *T. Boerma*, 4. *K. Hagénus*.

De 2de schaak-namiddag, die te *Zuidhorn* bepaald was, viel, evenals de 2de in 1884, jammerlijk in 't water. De dag voor de bijeenkomst afgesproken viel juist samen met de *Zuidhornster* kermis en wjl men dit nog een paar dagen te voren vernam, en schaken en kermishouden uiterst slecht bij elkaâr passen, werd besloten de bijeenkomst aldaar in 1885 er maar aan te geven.

⁽¹⁾ Te weten Dr. *Westendorp Boerma*, *Hofstede de Groot*, *Siertsema*, *Runsink*, *Meijer*, van *Nouhuys*, *Deelman*, *Hagénus* en *Heeren*.

⁽²⁾ Nl. *W. Schaap*, *T. Boerma*, *H. P. Hazewinkel*, *H. E. Duintjer*, *J. van Olm*, *H. Hillinga*, *H. Baltema*, *M. Nanninga Mz.*, *P. E. van Cingel*, *A. J. Duintjer*, *J. Steenhuizen Azn.* en *A. de Graaf*.

De bijeenkomst te *Veenwouden* daarentegen was weer goed bezocht. 14 leden ⁽¹⁾ waren er tegenwoordig, benevens 4 geïntroduceerden. ⁽²⁾ 't Is waar, men had getrouwer opkomst van de Friesche leden mogen verwachten, maar de Groningers waren zooveel te beter opgekomen en dus was er geen reden tot klagen. Een wedstrijd werd er niet gehouden, maar wel veel genoeg gesmaakt, al kwam ook een bruiloftspartij veel van den ernst der schaakvreugde (en wij kunnen er bijvoegen ook veel tafelgenot) verstoren.

De September-vergadering eindelijk zag 17 leden ⁽³⁾ in de zaal van het „Huis de Beurs” te Groningen bijeen, waarbij zich nog 2 geïntroduceerden (de heeren *Nijhoff* en *Van Rijsens*) kwamen voegen. 13 Bondsleden namen deel aan den wedstrijd die, na hardnekkigen kamp, dezen uitslag had: 1e prijs *T. Fennema*, 2e prijs *C. Hofstede de Groot*, 3e prijs *L. Siertsema*, 4e prijs *W. F. M. Meijer* en 5e prijs *J. de Raadt Offerhaus*.

De dag liep tot aller genoeg af. Tot ongeveer 11 uur in den avond hield men zich nog met het edele spel bezig.

De Correspondentie-wedstrijd, vermeld in den kalender van 1885 op pag. 10, is nog niet geheel afgelopen. De beslissende partij zweeft nog tusschen *E. Gerdes* en *R. Heeren*.

Een nieuwe wedstrijd, op touw gezet tusschen 8 strijders, nadert ook reeds zijn einde.

Op het oogenblik dat wij dit schrijven is de stand aldus :

⁽¹⁾ Nl. *Dr. Westendorp Boerma*, *Van Nouhuys*, *Onnes*, *Fennema*, *Van Calcar*, *Runsink*, *Becker*, *Meijer*, *Deelman*, *Siertsema*. Dr. *Haakma Tresling*, *Deel*, *De Vries* en *Heeren*.

⁽²⁾ Te weten: *J. G. de Vries* te Akkerwoude, *D. Wiersma* en *D. v. d. Werff* te Dockum en *J. D. Tresling* te Winschoten.

⁽³⁾ Hunne namen zijn: *Okken*, *Westendorp Boerma*, *Runsink*, *Fennema*, *Van Calcar*, *Offerhaus*, *Hagénus*, *Meijer*, *Siertsema*, *De Groot*, *Onnes*, *Van Nouhuys*, *Deel*, *Deelman*, *Tresling*, *Nienhuis* en *Heeren*.

	Adama.	Boerma.	v. Calcar.	Gerdes.	Heeren.	v. Nouthuys.	Offerhaus	Zouteveen.	Totaal der ge- wonnen punten.
Adama	—	—	1 $\frac{1}{2}$	0	1	1	1		
Westendorp Boerma . . .	—	—	1 $\frac{1}{2}$	0	1	0	1	0	
Van Calcar	0	1 $\frac{1}{2}$	—		0	1	0	1	
Gerdes	1 $\frac{1}{2}$	1	—		0		0	0	
Heeren	1	0	1	1	—	1	1	1	6
Van Nouthuys	0	1	0		0	—	1	1	
De Raadt Offerhaus . . .	0	0	1	1	0	0	—	0	2
H. H. van Zouteveen . . .	0	1	0	1	0	0	1	—	3

Ofschoon dus nog niet in allen deele afgeloopen, is de strijd toch reeds beslist en de prijs gewonnen door *R. Heeren* en de premie door *A. Adama*. De andere heeren streden ditmaal minder gelukkig. Een volgenden keer is de fortuin hen misschien gunstiger, maar het nieuwe Bondslid *Adama* toont reeds bij dezen zijnen eersten wedstrijd dat hij een gevaarlijk tegenstander is.

Nog een nieuwe wedstrijd is begonnen tusschen de heeren *Van Nouthuys*, *Westendorp Boerma*, *Offerhaus*, *Adama* en *Gerdes*, doch hierover valt nog in 't geheel niets te zeggen.

Het schaakgezelschap „*Nieuwolda*” speelde 2 partijen bij briefwisseling tegen „*Evans*” te *Mijdrecht*, waarvan de eene remise werd en de andere door „*Nieuwolda*” werd gewonnen. Deze laatste partij is hierachter opgenomen. De Commissie voor „*Nieuwolda*” met de spel-leiding belast, bestond uit de heeren Dr. *N. R. Hefting*, *W. Plinsinga* en *S. de Jonge*.

Het studenten-schaakgezelschap „*Ludendo Studemus*” te Groningen is een correspondentie-partij begonnen met hare zuster-vereeniging „*Philidor*” te Amsterdam. Voor „*Ludendo Studemus*” bestaat de speelcommissie uit de heeren *F. W. van Meurs*, *L. H. Siertsema* en *C.*

Hofstede de Groot, voor „Philidor” uit de heeren *G. P. ter Braak*, *Meijer* en *Langemeijer*.

Den 2n en 16n November 1885 werd te Groningen een belangrijke wedstrijd in massa gehouden tusschen de aldaar gevestigde genootschappen „*Ludendo Studemus*”, zooeven genoemd, en „*Staunton*”. 11 leden van weerszijden traden in het krijt. De uitnoodiging tot den strijd kwam van „*Ludendo Studemus*”. De voorwaarden werden vastgesteld door eene regelings-commissie, bestaande voor „*Ludendo Studemus*” uit de heeren *Hofstede de Groot*, *Siertsema* en *Vrendenberg*, en voor „*Staunton*” uit de heeren *Runsink* en *Siccama*.

Die voorwaarden kwamen hoofdzakelijk hierop neer :

De wedstrijd zal gehouden worden in 2 seriën, den 2n en 16n November, op een der bovenzalen van het „Huis de Beurs.”

Er worden geen prijzen uitgelooft, ook geen inleg-gelden gevorderd, — er wordt alleen gespeeld om de eer.

De speelorde wordt bij loting geregeld.

Elk aan den strijd deelnemend lid van „*Ludendo Studemus*” speelt tegen een lid van „*Staunton*.”

In de 1e serie speelt no. 1 van „*Ludendo Studemus*” tegen no. 1 van „*Staunton*”, — in de 2e serie no. 1 van „*L. S.*” tegen no. 2 van „*Staunton*” enz.

Iedere partij speelt ééns met de witte stukken.

De regels van het schaakreglement Van der Linde worden gevolgd, behalve dat de Koningsstrafzet aan het oordeel der commissie wordt overgelaten.

Den 2n November, 's avonds te 8 ure, kwamen de strijders bijeen en werden bij loting aldus gepaard :

Leden van „Ludendo
Studemus.”

1. W. H. Moquette	0
2. H. C. Mees	1
3. M. Smit	0
4. J.W.F.v.Konijnenburg	0
5. C. Hofstede de Groot	1
6. F. W. van Meurs	1
7. A. Ebbens Sissingh	$\frac{1}{2}$
8. L. H. Siertsema	$\frac{1}{2}$
9. R. N. de Haas	0
10. J. D. Hefting	0
11. H. G. Asman	1

Gewonnen punten 5

Leden van „Staunton.”

1. L. H. Deelman Jzn.	1
2. M. Wiertsema	0
3. S. A. van Leer	1
4. B. H. van der Meer	1
5. A. H. Becker	0
6. Johs. Tjepkema	0
7. W. F. M. Meijer	$\frac{1}{2}$
8. J. H. Scheltens	$\frac{1}{2}$
9. H. Onnes Fzn.	1
10. S. G. Nijhoff	1
11. J. G. Woldringh	0

Gewonnen punten 6

In de 2e serie, den 16 November gespeeld, waren, door de bepaalde verschikking, de strijders gepaard als volgt :

1. W. H. Moquette	1
2. H. C. Mees	0
3. M. Smit	0
4. J.W.F.v.Konijnenburg	0
5. C. Hofstede de Groot	1
6. F. W. van Meurs	0
7. A. Ebbens Sissingh	0
8. L. H. Siertsema	1
9. R. N. de Haas	1
10. J. D. Hefting	0
11. H. G. Asman	0

Gewonnen punten 4

1. M. Wiertsema	0
2. S. A. van Leer	1
3. F. H. Onnes	1
4. A. H. Becker	1
5. Johs. Tjepkema	0
6. W. F. M. Meijer	1
7. J. H. Scheltens	1
8. H. Onnes Fzn.	0
9. S. G. Nijhoff	0
10. J. P. Runsink	1
11. L. H. Deelman Jzn.	1

Gewonnen punten 7

Bij dezen tweeden keer waren de heeren *van der Meer* en *Woldringh* vervangen door de heeren *Runsink* en *F. H. Onnes*.

„Staunton” had alzoo met $6 + 7 = 13$ punten gezegevierd over „Ludendo Studemus”, dat $5 + 4 = 9$ punten verkregen had.

De heer *Runsink*, die, namens de regelingscommissie, na afloop van den strijd dezen uitslag mededeelde en daarmee „Staunton” geluk wenschte, wees er evenwel op dat de fortuin zeer wispelturig is, en dat men bij een volgenden strijd mogelijk een andere uitkomst zou verkrijgen. Overigens constateerde hij met genoegen dat er met zeer veel ambitie was gespeeld en vertrouwde hij dat de vriendschapsband, door de beide gezelschappen gesloten, een hechte en duurzame zou zijn. Hij hoopte dat allen het edele spel zouden blijven beoefenen: aan de eene zijde mocht men zich door den uitslag van den strijd niet laten ontmoedigen, — aan den anderen kant niet op de behaalde lauweren worden gerust.

De heer *H. C. Mees*, praeses van „Ludendo Studemus” bedankte daarna met een gepast woord voor de in de lokalen van „Staunton” genoten gastvrijheid.

Hiermede was deze wedstrijd afgelopen, waarvan door velen een herhaling werd gewenscht. Dientengevolge bestaat dan ook bij „Staunton” het plan de uitnoodiging van „Ludendo Studemus” met gelijke uitnoodiging te beantwoorden en wel tegen het einde van dezen winter.

Verder kan nog melding worden gemaakt van een correspondentiestrijd tusschen het schaakgezelschap „*Palamedes*” te *Wormerveer* en het *Vereenigd Amsterdamsch Schaakgenootschap*, welke strijd nog hangende is.

Verschillende andere wedstrijden werden hier en daar nog gehouden. De volgende zijn ons medegedeeld en vinden hier kort weg een plaats:

a. te *Ferwerd*, onder de leden van het aldaar gevestigde schaakgezelschap. Overwinnaars waren de heeren *G. Metzlar*, *G. Obma* en *A. Kooistra*.

b. te *Beerta*, tusschen de leden der beide aldaar gevestigde vereenigen „*Beerta*” en „*Ontwikkeling*.” De prijs, een fraaie boekhanger werd gewonnen door een lid van „*Ontwikkeling*”, de premie een sierlijke sigarenbeker, door een lid van „*Beerta*”;

c. te *Bolsward*, waar zich 37 deelnemers hadden aan-

geven, Daarvan waren 32 opgekomen. De strijd duurde 4 dagen. De uitslag was, dat de 1e prijs, een zilveren inktstel, gewonnen werd door ons bekend Bonds lid *T. Fennema* te Huizum, de premie, een schaakbord met stukken door *J. A. van der Weij* te Exmorra. Bovendien was er nog een prijs en premie beschikbaar gesteld, waarom de verliezers in de 1e serie moesten kampen. Die prijs, 2 zilveren botervlootjes, behaalde *T. S. Dijkstra* te Blauwhuis, en die premie, een schaakbord met stukken, verwierf *D. Hettinga* te Sandfirden;

d. te *Utrum*, onder de leden van het schaakgezelschap „de Marne”. Niet minder dan 20 leden nemen aan dien strijd deel. Elk moet spelen tegen ieder. De strijd, reeds in October 1885 begonnen, is nog niet ten einde. Er moeten in 't geheel ook maar even 190 partijen gespeeld worden vóór dat alles afgelopen is;

e. te *Meeden*, onder 8 leden van 't gezelschap „Anderssen”. Ook deze wedstrijd is thans nog niet beslist.

f. te *Brantgum*, onder de schaakliefhebbers van de dorpen Waaxens, Brantgum en Foudgum, om een fraaien prijs en premie. 10 spelers namen aan den wedstrijd deel. Na langdurigen, moeitevollen strijd, gelukte het ten slotte aan *W. J. Terpstra*, van Brantgum den prijs te veroveren. Aan *T. R. Spriensma*, mede van Brantgum, viel de premie ten deel.

De wedstrijd onder leden van het Nederlandsch Schaakbond werd in 1885 te 's Hage gehouden. Evenals in 1884, waren de strijders ook nu weer in 2 klassen verdeeld. Aan den wedstrijd 1e klasse, namen 6 personen deel. De 1e prijs werd behaald door *Jhr. D. van Foreest* te Amsterdam met $8\frac{1}{2}$ punt, de 2e prijs door *C. Messemaker* te Gouda met $6\frac{1}{2}$ en de 3e prijs door *L. Benima* te Winschoten met 5 punten. De eerste prijs werd alzoo glansrijk door een jeugdig strijder tegen oude veteranen gewonnen. Trouwens de wedstrijd van 1884 reeds wetigde de voorspelling dat de heer *Van Foreest* een der sterkste Nederlandsche spelers worden zou.

Van den wedstrijd 2e klasse, met eveneens 6 deelnemers, won *Aronson* met 4 punten den 1en, *Horneman* met 3½ punt den 2en, en *Wennekes* met 3 punten den 3en prijs.

Het schaakgezelschap te *Baflo* is ontbonden, niet omdat de lust tot schaken daar vermindert, maar omdat door de oprichting eener sociëteit in het hôtel Kremer, waar nog al veel schaak gespeeld wordt, een afzonderlijke vereniging onnoodig is geworden.

In de hier achter gevoegde lijst vindt de lezer 4 nieuwe schaakverenigingen vermeld, nl. te *Nieuwolda*, te *Warfsum*, te *Veendam* en te *Leenwarden*, — een bewijs dat het schaakleven in 't noorden nog steeds vooruitgaande is, iets wat ook reeds de gemelde wedstrijden aantoonen.

Bovendien bestaat nog te *Roordahuizum* een schaakklub „*Okkenius*” genaamd, die tegenwoordig echter geen bijeenkomsten houdt en, naar het schijnt, in sluimering verkeert. Moge zij spoedig frisch ontwaken!

Te *Sneek* is de oude schaakklub „*Palamedes*” ondergegaan. Een eigenlijk gezegde vereeniging bestaat er thans niet meer. Toch houden eenige liefhebbers, waaronder de heeren *Schijfsma*, *G. Nieuwenhuis*, *Th. Camphuis Süstring*, *J. Schijfsma* vrij geregeld bijeenkomsten. Eerstgemelde is nog „een vieux de la vieille”, een veteraan uit den bloeitijd van het Sneeker schaakleven.

Te *Bellingwolde* en te 't *Zandt* komen ook nu en dan op bepaalde tijden eenige schaakminnaars bijeen, te 't *Zandt* zelfs vrij geregeld om de 14 dagen, doch de oprichting eener bepaalde vereeniging wil voor als nog niet vlotten, maar ligt op beide plaatsen in de toekomst. Den 21 Januari 1886 zal te 't *Zandt* een schaakwedstrijd gehouden worden om een fraaien prijs en premie.

Een vrij belangrijke gebeurtenis in de Nederlandsche schaakwereld is de verschijning van het te Amsterdam

twee maal in de maand uitgegeven wordend schaakblad „*Morphy*”. De redacteur J. Pinédo Azn. staat als een sterk speler bekend en heeft o. a. als blind-speler schitterende bewijzen van bekwaamheid gegeven. 't Is de vraag of deze Courant beter slagen zal dan „*Sissa*” en de „*Schaakwerld*”. Nederland telt wel vele schaakliefhebbers, maar te weinig die er iets voor over hebben.

Verschillende couranten in ons Vaderland staan eenige ruimte voor een schaakrubriek af. In het Noorden is dat vooral het geval met de *Friesche Courant*, die geregeld eenmaal in de week problemen, partijen of schaaknieuws bevat en met de *Provinciale Groninger Courant*. Dit verwekt niet weinig leven op schaakgebied. Ook in de andere provinciën geschiedt hetzelfde; zoo b. v. in het *Zondagsblad van het Nieuws van den Dag*, het *Utrechtsch Dagblad*, enz. enz. Het laatste heeft in zijn bijvoegsel van 30 Mei 1885 zijn lezers een levensbeschrijving van den genialen Morphy gegeven. Dat was echter geen oorspronkelijk stuk, integendeel, het bestond uit *letterlijk overgeschreven* stukken en brokken van een biografie, *oorspronkelijk* in de *Friesche Courant* geplaatst en daaruit overgenomen in den kalender voor 1885. (Zie pag. 93, volg.) Het spijt ons hierbij te moeten vermelden dat het *Utrechtsch Dagblad* nagelaten heeft de bron, waaruit het geput heeft, mede te deelen, maar gehandeld alsof het geheel zijn eigen werk was.

Met leedwezen deelen wij mede dat Nederland in 1885 een zijner eminentste schaakspelers heeft verloren. *Maarten van 't Kruis*, de overwinnaar op het 1e nationaal toernooi in Nederland, te Amsterdam gehouden in 1851, de man van wien Anderssen getuigde dat hij in zijn leven slechts 9 of 10 zulke sterke spelers ontmoet had, stierf den 30 Maart te Amsterdam, in den ouderdom van 72 jaar. Zijn speelwijze was gewoonlijk gesloten en zeer solide.

Door het verscheiden van den heer *A. W. Anderson* in December 1885 te Amsterdam, leed het Nederlandsch schaakbond een gevoelig verlies. De overledene was jaren lang penningmeester van dien Bond en van het Vereenigd Amsterdamsch schaakgenootschap.

De heer *R. J. Loman* heeft te Groningen weer een 6-tal partijen tegelijk blind gespeeld, die hier achter worden medegedeeld. *Loman* is een dier weinige Nederlandsche schaakspelers, die ons Vaderland in den vreemde waardig vertegenwoordigen.

Hiermede zijn wij aan het einde van ons Binnenlandsch overzicht genaderd, en met den wensch dat het Noordelijk Schaakbond in bloei moge vooruitgaan, en de liefde voor het edele spel in Nederland blijve toenemen, willen wij thans sluiten, met een „tot weerziens!” aan onze lezers in een volgend jaar.

R. HEEREN.

Buitenlandsch Overzicht.

Twee oude veteranen, schaakmeesters van den eersten rang, zijn in 1885 aan de schaakwereld ontvallen.

De eene, *Bernard Horwitz*, een Mecklenburger van geboorte, stierf den 29 Augustus in den ouderdom van 78 jaar te Londen, waar hij sedert 1845 verblijf hield. Hij behoorde tot het zoogenaamd zevengesternte van de oude Berlijner school — *Bilguer, Bledow, Hanstein, Horwitz, v. d. Lasa, Mayet* en *Schorn* — van welke thans *v. d. Lasa* alleen meer in leven is.

In 1851 was hij een der 16 strijders van het eerste internationaal tornooi, te Londen. Daar overwon hij in de 1e serie met moeite zijn tegenstander *Bird* (de 1e partij won *Bird*, de 2e werd remis, de 3e en 4e won

Horwitz) doch werd in de 2e serie geslagen door *Staunton*, hoewel slechts met 4: 3 partijen, waarna hij in den kamp om den 5en, 6en, 7en en 8en prijs nogmaals overwonnen werd door *Szen*, maar vervolgens door zijn zegepraal op *Mucklow* den 7en prijs behaalde.

In zijn privaat-wedstrijden was hij niet gelukkig, wat voor een deel geschreven werd op rekening van een groote mate van zenuwachtigheid, waaraan hij bij ernstigen, ingespannen strijd onderhevig was. In 1846 verloor hij tegen *Staunton*, en later nog tegen *Horwitz*, *Falkbeer* en *Kolisch*. Zijn grootste schaakroem verwierf hij zich echter door zijn studiën of eindspelen, waarin hij nooit overtroffen, zelfs niet geëvenaard werd. Zijn landgenoot *Kling* stond hem veelal daarbij ter zijde.

Horwitz was overigens schilder van beroep.

De tweede, *Ernst Falkbeer*, werd in 1824 te Brünn in Moravie geboren. Hij was journalist en o. a. redacteur van onderscheidene schaakrubrieken in verschillende nieuwsbladen, en ook op andere wijze steeds in druk verkeer met de schaakwereld. Achtereenvolgens woonde hij sedert 1849 in Leipzig, Dresden, Berlijn, Hannover en andere steden van Noord-Duitschland en streed er tegen de beste Duitsche meesters, zooals *Anderssen*, *Mar Lange*, *Pollmächer* en anderen, waardoor hij weldra grooten opgang maakte. Aan zijn veelvuldige spel oefeningen met *Falkbeer* dankte *Anderssen* voor een groot deel zijn succes op het 1e Londensche tornooi. In 1855 begaf hij zich naar Londen waar hij zijn roem vermeerderde door zijn talrijke schaakgevechten tegen *Staunton*, *Bird*, *Brien*, *Löwenthal*, *Kennedy*, *de Rivièrs* en anderen. Hij speelde nooit in eenig tornooi mede, keerde in 1864 naar Weenen terug, doch hoezeer hij ook tot het laatst van zijn leven zich met het schaakspel bezig hield, speelde hij toch sinds lang geen partijen meer. Hij overleed na een kortstondige ziekte den 14 December 1885. De Leipziger *Illustr. Zeitung* van 5 Juli 1884 gaf zijn portret en ook de *Ill. London News* gaf zijn beeldtenis reeds vroeger en stelde hem voor met anderen aan het schaakbord zittend.

Het internationaal tornooi te Buda-Pesth, dat in 1885, bij gelegenheid van de tentoonstelling aldaar zou gehouden worden, is tot de vrome wenschen blijven behooren. In 1884 werd het met tamelijk veel ophef aangekondigd: de aldaar wonende kampioenen oefenden zich dagelijks door het houden van onderlinge wedstrijden en maakten zich voor den grooten slag gereed. Daarna bleef alles stil. Iets later kwam het weer ter sprake. Dan was het: het komt, dan: het komt niet en zoo bleef het. Thans is de zaak voor goed in den doofpot.

Ook het voorgenomen 6e Amerikaansch schaakcongres te New-Orleans is voorloopig uitgesteld.

Toch heeft het in 1885 niet aan tornooien ontbroken, waaronder nog wel 2 internationale.

Het eerste werd van 13---25 Juli gehouden te *Hamburg* op het 4e Duitsche schaakcongres. Niet minder dan 18 uitstekende spelers streden daar om den palm der overwinning. 't Was een allerbelangrijkst tornooi, waarop behalve Steinitz, Zukertort, L. Paulsen, Winawer en S. Rosenthal haast geen speler van den 1en rang ontbrak.

Uit de volgende tabel kan men den loop van den strijd zien:

	Berger	Bier	Bird	Blackburne	Englisch	v. Gottschall	Gunsberg	Mackenzie	Mason	Minckwitz	Noa	W. Paulsen	Riemann	Schalopp	Schottländer	Tarrasch	Taubenhaus	Weiss	6. wonen punten	Prijzen.
Berger	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	8	
Bier	$\frac{1}{2}$	—	0	1	0	0	0	0	0	0	1	$\frac{1}{2}$	0	0	$\frac{1}{2}$	0	0	0	3 $\frac{1}{2}$	
Bird	$\frac{1}{2}$	1	—	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	$\frac{1}{2}$	1	0	1	0	8	
Blackburne	$\frac{1}{2}$	0	1	—	1	1	0	1	0	1	$\frac{1}{2}$	1	0	1	1	1	1	$\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$	2-6
Englisch	$\frac{1}{2}$	1	1	0	—	1	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	1	1	1	0	0	1	1	1	1	11 $\frac{1}{2}$	2-6
v. Gottschall	$\frac{1}{2}$	1	1	0	0	—	0	$\frac{1}{2}$	0	0	1	0	0	1	1	0	0	$\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$	
Gunsberg	0	1	1	1	$\frac{1}{2}$	1	—	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	$\frac{1}{2}$	12	1
Mackenzie	$\frac{1}{2}$	1	1	0	1	$\frac{1}{2}$	0	—	0	1	1	$\frac{1}{2}$	1	$\frac{1}{2}$	1	$\frac{1}{2}$	0	10	7	
Mason	$\frac{1}{2}$	1	1	1	$\frac{1}{2}$	1	1	1	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1	0	0	1	0	1	$\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$	2-6
Minckwitz	$\frac{1}{2}$	1	0	0	0	1	0	0	$\frac{1}{2}$	—	1	$\frac{1}{2}$	1	1	$\frac{1}{2}$	1	1	0	9	
Noa	$\frac{1}{2}$	0	0	0	0	0	1	0	$\frac{1}{2}$	0	—	1	1	0	1	0	0	0	5	
W. Paulsen	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	0	1	0	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	0	—	0	0	$\frac{1}{2}$	0	0	0	4	
Riemann	$\frac{1}{2}$	1	0	0	1	1	1	$\frac{1}{2}$	1	0	0	1	—	1	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	} 8
Schalopp	1	1	$\frac{1}{2}$	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	—	1	0	1	0	9 $\frac{1}{2}$	
Schottländer	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	0	0	0	0	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	0	—	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	4		
Tarrasch	$\frac{1}{2}$	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	—	1	1	11 $\frac{1}{2}$	2-6
Taubenhaus	1	1	0	0	0	1	0	$\frac{1}{2}$	0	0	1	1	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	0	—	0	5 $\frac{1}{2}$	
Weiss	$\frac{1}{2}$	1	1	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1	$\frac{1}{2}$	1	1	1	$\frac{1}{2}$	1	$\frac{1}{2}$	0	—	11 $\frac{1}{2}$	2-6	

Isidore Gunsberg, te Londen, won alzoo den 1n prijs, ter som van 1000 Mark. De 2—6 prijzen, zamen 1900 M. werden, met gelijk aantal punten, gezamentlijk gewonnen door *Blackburne*, *Englisch*, *Mason*, *Tarrasch* en *Weiss*. Den 7n prijs, 120 M., behaalde *George Mackenzie*, terwijl de 8e prijs van 100 M. gedeeld moest worden door *Schalopp* en *Riemann*.

De prijswinnaar was nog voor weinige jaren een geheel onbekende grootheid. In 1881 maakte hij zich voor 't eerst naam door zijn wedstrijd tegen *Blackburne*, die aangegaan werd met bepaling dat hij, die 't eerst 7 partijen won, overwinnaar zou zijn, doch gaf *Blackburne* 2 partijen voor. De uitslag was dat *Blackburne* 7 won, tegen *Gunsberg* 6, (de 2 voorgegeven partijen daaronder gerekend) terwijl 3 remis werden. *Gunsberg* had dus wel is waar verloren, maar op aller-eervolste wijze. Van toen af was zijn naam als uitstekend speler gevestigd. Later

won hij den 4n prijs op het Vizyanagram-tornooi te Londen, doch op het 3e Duitsche Congres, in 1883 te Nürnberg gehouden, streed hij zeer ongelukkig, daar hij op één na het minst aantal punten van de 19 mededingers behaalde, — een groot verschil bij den uitslag van het tornooi te Hamburg. Hij had nu juist te voren in het tornooi van de British Chess Association (waarover straks nader) ook den eersten prijs verworven en daarbij een uitmuntende vooroefening gehad.

Dr. *Tarrasch*, van Halle, die voor 't eerst op een meester-tornooi mededong, was tot het laatste toe aan de spits. In 't midden zijner laatste partij (tegen *Blackburne*) verwachtte men dat hij den eersten prijs zou wegdragen, daar zijn stelling overwegend sterk was. Toch verloor hij, door een miszet, en nu moest hij zich met een minderen prijs tevreden stellen.

Op het hoofd- (niet meester-) tornooi van het 3e Duitsche congres te Nürnberg in 1883, behaalde hij, van 24 mededingers, den 1n prijs.

De eerste prijs op het hoofdtornooi te Hamburg viel ten deel aan *Harmonist*, een sterk Berlijner schaakspeler, die door deze overwinning tot een meester van den eersten rang verheven werd. Het was dan ook een glansrijke zegepraal, want zij werd behaald op 31 bijna alle uitstekende spelers, waaronder vooral *Bauer*, van Frankfort a/M., *Neustadt*, van Praag, *Gutmayer*, van München, *Rocamora*, van Hamburg, genoemd kunnen worden.

De prijs voor de meest brillante partij op het meester-tornooi werd toegekend aan *Taubenhaus*, een Parijzer matador, die in het winter-tornooi van het Café de la Régence den 1n prijs verwierf (*de Rivière* den 2n).

Buiten en behalve het meester- en het hoofdtornooi, werden te Hamburg nog gehouden: *a.* een 1e neven-tornooi met 12 deelnemers, 1e prijs *Von Dören*, te Lübeck, — *b.* een 2e neven-tornooi, met 8 deelnemers, 1e prijs *Sarling*, te Eimsbüttel, en *c.* een vrij-tornooi, met 9 mededingers, 1e prijs, *Kann*, te Weenen.

Uit een en ander blijkt dus dat het 4e congres van het Duitsche Schaakbond een deelname te beurt viel als bijna geen tornooi te voren.

Nog een kleine opmerking. Wanneer men de tabel van het meester-tornooi nagaat, ontwaart men dat *Berger* van de 17 door hem gespeelde partijen 14 remis maakte en dat *Schottländer*, die geen enkele partij won, het in 8 tot remis bracht, terwijl *Schalopp* en *Tarrasch* ieder slechts 1 remise-partij maakten. Die vele remise-partijen op tornooien, — zie b.v. het laatste Weener-tornooi, waar *Englisch* zijn meeste partijen remis maakte, — gaven aanleiding dat de commissie voor het laatste Londensch tornooi bijzondere bepalingen tot wering zooveel mogelijk van al dat remise-werk, in het programma opnam.

Het *tweede* internationaal tornooi werd gehouden van 3—12 Augustus te *Hereford*, en ging uit van de British Counties Chess Association. Elf spelers namen er aan deel en den gang en uitslag er van geeft de volgende tabel aan.

	Bird	Blackburne	Gunsberg	Mackenzie	Mason	Owen	Pollock	Ranken	Schalopp	Skipworth	Thorold	Gewonnen punten.	Prijzen
Bird	—	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1	1	1	1	1	1	$7\frac{1}{2}$	2, 3
Blackburne	$\frac{1}{2}$	—	1	$\frac{1}{2}$	1	1	1	1	0	1	1	8	1
Gunsberg	1	0	—	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1	1	0	$\frac{1}{2}$	1	$5\frac{1}{2}$	
Mackenzie	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1	—	0	1	1	1	0	1	1	7	4
Mason	$\frac{1}{2}$	0	$\frac{1}{2}$	1	—	1	0	0	$\frac{1}{2}$	1	1	$5\frac{1}{2}$	
Owen	0	0	$\frac{1}{2}$	0	0	—	1	0	0	0	0	$1\frac{1}{2}$	
Pollock	0	0	0	0	1	0	—	1	0	0	1	3	
Ranken	0	0	0	0	1	1	0	—	0	1	0	3	
Schalopp	0	1	1	1	$\frac{1}{2}$	1	1	1	—	1	0	$7\frac{1}{2}$	2, 3
Skipworth	0	0	$\frac{1}{2}$	0	0	1	1	0	0	—	1	$3\frac{1}{2}$	
Thorold	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	—	3	

De kort geleden uit Australië teruggekeerde *Blackburne*, won derhalve den 1n prijs van 60 £., *Bird* en *Schallop* te zamen den 2n en 3n prijs van 40 £. en *Mackenzie* den 4n prijs van 10 £.

Gelijk men ziet streed *Gunsberg* hier minder gelukkig.

Het straks reeds met een enkel woord genoemde tornooi van de British Chess Association begon den 15n Juni. Daar het geen internationaal tornooi was, maar de deelneming enkel voor Engelschen openstond, zouden wij er hier geen melding van gemaakt hebben, want de ruimte verbiedt ons alle nationale tornooien te bespreken, waarbij meestal minder bekende spelers van lagere rang mededingen, en die dus niet zoo veel belangstelling wekken. Doch omdat onze voormalige landgenoot *R. J. Loman* aan dit tornooi deelnam en een der prijzen behaalde, maken wij een uitzondering en deelen wij kort weg mede dat 16 spelers er aan deelnamen en de prijzen in deze volgorde werden gewonnen: 1e prijs, 25 Guineas, *J. Gunsberg*, — 2e en 3e prijs, 15 en 10 Gs., *Bird* en *Guest* te zamen, — 4e prijs, 5 Gs., *Pollock*, — 5e prijs, 4 Gs., *Loman* en *Mac Donnell* zamen.

Uit de hier vermelde tornooien blijkt tevens welk een duchtig tegenstander nog de oude heer *Bird* is. Bijna altijd schittert hij, in weerwil van zijn jaren-tal, in de voorste rijen der strijders. In 1885 won hij ook nog een match tegen *Skipworth* met 5 gewonnen tegen 2 verloren en te New-Castle-on-Tyne volvoerde hij het krasse kunststuk van 35 partijen *tegelijk* tegen even zoo veel tegenstanders te spelen en daarvan 30 te winnen, tegen 3 verloren en 2 remise-partijen.

Het belangrijkste nieuws dat de schaakspelers thans in spanning houdt, is de wedstrijd tusschen *Steinitz* en *Zukertort*. De laatste heeft zich daarvoor naar Amerika begeven en op het oogenblik dat wij dit schrijven, zal de wedstrijd zeker reeds een aanvang hebben genomen.

De prijs is 2000 dollars voor hem die het eerst 10 partijen wint.

De belangrijke correspondentie-partij tusschen *Weenen* en *Parijs* is onbeslist gebleven, daar elk eene partij won. Beide partijen worden hier achter medegedeeld.

Een andere belangrijke wedstrijd bij briefwisseling had plaats tusschen *Berlijn* en *Hamburg*, waarin de eerste overwinnaar bleef met 1 gewonnen en 1 remis.

Thans zijn *Berlijn* en *Leipzig* tegen elkaar ten strijde. De mededeeling van den uitslag daarvan moet wachten tot een volgenden kalender.

In 1886 worden er waarschijnlijk 2 internationale toernooien gehouden en wel te *Keulen*, bij gelegenheid der viering van het 25-jarig bestaan der club aldaar, en te *München*, dat reeds een 50-jarig jubilé vieren kan.

Het 5e Mecklenburgsche schaakcongres, dat in 1885 verdaagd is, zal nu in 1886 te *Wismar* gehouden worden.

Het 5e congres van het *Duitsche Schaakbond* zal in 1887 plaats vinden te *Frankfort a/m*.

Hiermede is het voornaamste schaaknieuws, dat ons bekend was, medegedeeld, en kan ook dit overzicht hier gesloten worden.

R. HEEREN.

L E D E N

VAN HET

Noordelijk Schaakbond

op 1 Januari 1886.

Assen.

Dr. H. Hartogh Heijs van
Zouteveen. (3e prijs 1880).

Betterwird.

O. de Vries Pz.

Breukelen.

Mr. H. Trip.

Doetichem.

E. Gerdes.

Ferwerd.

J. J. Cannegieter.

Finstervolde.

G. Hovinga.

Groningen.

A. H. Becker. (3e prijs 1883).

B. H. van der Meer.

W. F. M. Meijer. (5e prijs
1879, 1e prijs 1881, 3e
prijs 1882, 4e prijs 1885).

P. Fokkens.

F. Onnes Jz.

A. Oppenheim.

J. P. Runsink.

C. W. Vrendenberg.

C. Hofstede de Groot. (2e
prijs 1885).

L. H. Siertsema. (3e prijs
1885).

L. H. Deelman Jzn.

F. W. van Meurs.

H. Nienhuis.

Gulpen.

C. P. de Groot, buitenge-
woon lid. (1e prijs 1878,
2e prijs 1879).

Hantumhuizen.

L. J. Heeringa.

Heerenveen.

Jhr. Mr. J. M. van Beyma
thoe Kingma.

Hoogezand.

W. F. van Nouhuys. (4e prijs
1881, 4e prijs 1884).

Huizum.

T. Fennema. (4e prijs 1882,
1e prijs 1883, 5e prijs 1884,
1e prijs 1885.)

<i>Meppel.</i>	T. Boerma.
L. Süsholz.	H. E. Duintjer.
<i>Noordhorn.</i>	<i>Wierum.</i>
H. van Calcar.	R. de Grijs.
<i>Nijehorne.</i>	<i>Winschoten.</i>
A. Adama.	Dr. T. Haakma Tresling. (2e
<i>Nijkerk. (Oostdongeradeel).</i>	prijs 1880.)
I. J. Heeringa.	K. G. Groeneveld.
<i>Slochteren.</i>	S. D. Detmers.
H. F. Deel.	A. Woldendorp.
<i>Solwerd.</i>	<i>Winsum. (Groningen.)</i>
Dr. U. P. Okken. (3e prijs 1879).	Mr. S. M. S. de Ranitz.
<i>Ternaard.</i>	<i>'t Zandt.</i>
R. Heeren. (3e prijs 1884.)	H. Visscher.
<i>Utrum.</i>	Dr. N. Westendorp Boerma.
J. de Raadt Offerhaus. (2e	<i>Zuidbroek.</i>
prijs 1883 en 1884, 5e	K. Hagénus. (3e prijs 1881,
prijs 1885).	2e prijs 1882.)
<i>Veendam.</i>	<i>Zijldijk.</i>
J. van Ohm.	C. Eenkema.

BESTUUR VAN HET BOND :

W. F. VAN NOUHUYS ,	aftredende in 1890.
R. HEEREN, secretaris ,	" " 1889.
Dr. U. P. OKKEN, voorzitter ,	" " 1888.
W. F. M. MEIJER, penningmeester ,	" " 1887.
T. FENNEMA ,	" " 1886.

LEDEN DER KALENDER-REDACTIE VOOR 1886 :

Dr. T. HAAKMA TRESLING, <i>Winschoten</i> , voorzitter.
J. DE RAADT OFFERHAUS, <i>Utrum</i> .
Dr. H. HARTOGH HEIJS VAN ZOUTEVEEN, <i>Assen</i> .
C. HOFSTEDE DE GROOT, <i>Groningen</i> .
J. P. RUNSINK, <i>Groningen</i> .
W. F. M. MEIJER, <i>Groningen</i> , penningmeester.
R. HEEREN, <i>Ternaard</i> , secretaris.

LIJST van in het Noorden bekende Schaakgezelschappen.

1°. Schaakklub „Beerta”, te *Beerta*.

H. K. Hagénus, president. D. A. Geertsema.
J. P. A. Mees, secretaris. Th. Bouman.
H. Middel. M. J. Sikkes.

Vergadert des MAANDAGS om de maand, beurtelings
bij de leden aan huis.

2°. Schaakklub „Ontwikkeling”, te *Beerta*.

E. Onnes, voorzitter. R. J. Hagénus, secretaris.
R. J. Reinders, penningm. H. Smith.

Vergadert des DONDERDAGS om de 14 dagen, beurtelings
bij de leden aan huis.

3°. Schaakgenootschap „Pallas”, te *Deventer*.
(Opgericht 20 November 1849.)

Dr. L. A. J. Burgersdijk,	J. Vitringa.
voorzitter.	Dr. J. J. Harreveld.
J. E. Jurling, Thes.	Dr. J. C. Schilfgaarde.
F. Raland, secr.	Jhr. Mr. P. J. W. Teding
H. W. Bunschoten.	van Berkhout.
B. W. Verweij.	Luitenant Coster.
M. Bosse.	J. H. L. Rijken.
Mr. J. W. van Groningen.	C. Halbertsma.
B. Korteling.	F. van Straten, <i>Oost-Indië</i> .
C. O. Broekhuis.	cereleid.
G. Dwars.	Dr. F. de Boer, <i>Leiden</i> ,
	cereleid.

Vergadert elken MAANDAGAVOND te 8 ure des winters
op de Binnen-Societeit en des zomers bij den heer Smeenk
bij de Lange Brug.

4°. Schaakklub te *Ezinge*.

M. Talens Bz., Pres.	A. J. Borggreve.
K. M. Brongers, secr.-penn.	D. M. van Kampen.
C. J. Cleveringa.	L. van Giffen.

Vergadert gedurende den wintertijd om de 3 weken in 't gemeentehuis.

5°. Schaakklub „Ferwerd en omstreken”, te *Ferwerd*,
(Opgericht 22 November 1881.)

J. J. Cannegieter, te *Ferwerd*, voorzitter.
G. van der Tuuk, te *Hogebeintum*, assessor.
D. Weber, te *Blija*, secretaris.

G. Obma.	S. P. B. Martens.
T. Terpstra.	F. C. Wiesenhaan.
P. IJpes.	S. Sijtsma.
P. Hulshoff.	J. Metzlar.
J. Sinnema.	A. Kooistra.

Allen te *Ferwerd*.

Vergadert om de 3 weken bij den logementhouder Terpstra, te *Ferwerd*.

6°. Schaakklub „Staunton”, te *Groningen*.
(Opgericht 27 November 1871.)

A. H. Becker, voorzitter,	aftredende in 1887.
J. P. Runsink, vice-voorzitter	„ „ 1886.
K. R. Velthuis, 1 ^e secretaris	„ „ 1887.
H. Siccama, 2 ^e secretaris	„ „ 1886.
H. Onnes Fzn, penningmeester	„ „ 1887.

Gewone leden :

F. Onnes Jzn.	W. F. M. Meijer.
Johs. Tjepkema.	C. W. Vrendenberg.
H. Schonebaum.	L. H. Deelman 1zn.
S. G. Nijhoff.	S. A. van Leer.
P. Fokkens.	H. Scheltens.
B. H. van der Meer.	J. G. Woldringh.
F. van Rijssens.	M. Wiertsema.
E. IJpes.	G. H. Addens, te <i>Bellingwolde</i> .
	Mr. H. N. Addens, „

Buitengewone leden :

L. H. Siertsema.

|| F. Pater.

Eerelid : R. J. Loman , te *Londen*.

Vergadert in het „*Huis de Beurs*” op de Vischmarkt
elken MAANDAGAVOND te 8 ure.

7°. Studenten-Schaakgezelschap te *Groningen* ,
onder het motto : „*Ludendo Studemus.*”

H. C. Mees , praeses.

R. N. de Haas.

F. W. van Meurs , ab-actis.

W. Moquette.

J. van Konijnenburg , fiscus.

H. Smilda.

H. G. Asman.

H. L. de Vries.

W. A. Asman.

C. Hofstede de Groot.

K. P. Brons.

J. D. Hefting.

A. Ebbens Sissingh.

L. H. Siertsema.

C. W. Vrendenberg.

M. Smit.

B. Gongrijp.

Vergadert des DINSDAGS om de 14 dagen in het
Concerthuis.

8°. Schaakklub „*Anderssen*”, te *Huizum*.
(Opgericht in September 1878.)

H. M. Bergsma , voorz.

D. van Borssum Waalkes.

T. Fennema , penn.

Johs. Zijlstra.

A. Kingma , secret.

Johs. W. Zijlstra.

T. Keestra.

A. A. Pel.

T. R. Zijlstra.

IJ. de Jong.

J. C. Beekhuis.

Eerelid : J. Trip.

Vergadert in de maanden September tot en met Maart
elken MAANDAGAVOND te 7 ure, in het Café Ceres.

9°. Schaakklub „*Philidor*” te *Leeuwarden*.
(Opgericht 12 November 1847.)

H. Kuipers , voorzitter,

aftredende in 1888.

J. Theunissen , vice-voorzitter

” ” 1886.

P. C. Maan , secr.-penn.

” ” 1887.

S. Toens.
 F. A. Posthuma.
 W. Hardorff.
 M. Simon Jz.
 J. A. H. Wissink.
 F. Bakker.
 P. Altema Dz.

F. K. Bokma.
 H. A. Born.
 E. van Driessen.
 N. Mulder.
 F. G. M. Boetens.
 A. G. Doesschate.

A. Adriani, te *Leeuwarden*.
 J. Bisschöffer, te *Amsterdam*. } Honoraire leden.

Vergadert bij de Wed. IJ. van der Wielen, van 1 October—1 Mei elken VRIJDAG, en van 1 Mei--1 October den laatsten VRIJDAG van iedere maand, telkens des avonds te 7¹/₂ ure.

10°. Schaakklub „Leeuwarden”, te *Leeuwarden*.
 (Opgericht 23 April 1885.)

A. F. de Haan, pres.
 W. F. Hijgenaar, vice-pres.
 H. J. Craije Azn., penn.
 S. Jansma, secr.
 F. P. M. Baatens.
 J. F. Monsma.
 N. Mulder.

G. Koopmans.
 H. J. Versteeg.
 P. v. d. Meulen Jr.
 A. Proeski.
 P. Noordhoff.
 H. Busscher.

Vergadert in het Societeitsgebouw „Amicilia”, op DONDERDAGAVOND te 8 ure, 's winters om de 14 dagen, en des zomers cenmaal in de maand.

11°. Schaakklub „Anderssen” te *Meeden*.
 (Opgericht in 1879.)

T. S. Detmers, pres.
 A. N. Vrind Sz., secr.
 H. Muller, penn.
 Johs. Edens.
 H. W. Dijkhuizen.

A. van DeIden.
 H. J. Nanninga.
 N. P. Bouman.
 A. de Graaff.
 J. E. Tonkens.

Eerelid: L. Benima, te Winschoten.

Vergadert in November, December, Januari en Februari elken MAANDAG, de overige maanden eens in de 14 dagen, 's avonds te 7 ure, in het Café Dijkhuizen.

12°. Schaakgezelschap „Nieuwolda” te *Nieuwolda*.

Dr. N. R. Hefting, pres.	W. Plinsinga.
J. J. Boerma, vice-pres.	T. Hermans.
S. de Jonge, secr.	E. Havinga.

Vergadert om de 14 dagen, beurtelings bij de leden aan huis.

13°. Schaakgezelschap „de Marne” te *Utrum*.
(Opgericht 13 Augustus 1883).

D. R. Mansholt te *Vierhuizen*, voorzitter.

J. de Raadt Offerhaus te *Utrum*, secret.-penn.

R. J. D. Dijkhuis, <i>Vierhuizen</i> .	J. van Julsingha, <i>Utrum</i> .
J. H. Mansholt, id.	H. Tebbens, <i>Niekerk</i> .
K. Omckes, id.	G. Kooi, id.
J. Loots, id.	H. Kooi, id.
H. Pott, id.	W. Diekhuis, id.
G. Zijlma, id.	B. H. Belgraver, id.
L. R. Dijkhuis, id.	J. van Calcar, <i>Houwerzijl</i> .
L. H. Dijkhuis, <i>Utrum</i> .	H. Schierbeek, <i>Hornhuizen</i> .
D. Landeweer, id.	R. Meijer, id.
A. Potjer, id.	

Vergadert elke maand te *Utrum*, op den 1en MAANDAG vóór of op volle maan, in de zomermaanden van 6, en in de wintermaanden van 5–10 uur 's avonds. Introductie vrij.

14°. Schaakklub „Veendam” te *Veendam*.
(Opgericht 11 Augustus 1883.)

J. van Olm, pres.	H. P. Hazewinkel.
H. E. Duintjer, secret.	J. Duintjer Ez.
T. Boerma, penn.	Dr. J. D. R. Scheffer.
Dr. Schönfeld Wichers.	F. F. van Hulten.
Mr. G. Nauta.	F. F. van Hulten Lz.

E. Steenhuizen Hz.	H. O. Engelsman.
H. Hillinga.	G. van Singel.
A. Duintjer.	Onnes.
W. Everts.	L. Siertsema te <i>Groningen</i> .
G. B. Smits.	

Vergadert op den 1en MAANDAG van elke maand 's avonds te 7 ure, in het hôtel „de Leeuw.” Introductie vrij.

15°. De „Warfumer Schaakklub” te *Warfum*.

H. van Zeeburgh, voorz.	P. D. van Zeeburgh.
A. J. v. Braambeek, secret.	B. Kok Dijkema.
P. F. Huizinga, penn.	R. W. van der Molen.
E. Dijkema.	

Vergadert in het logement „Van Dijk” van 1 April—1 October den 3en DONDERDAG, en van 1 October—1 April den 1en en 3en DONDERDAG van elke maand, des avonds van 7—10 uur.

16°. Schaakklub „Van der Linde” te *Winschoten*.
(Opgericht 4 October 1874.)

Dr. A. van der Linde te <i>Wiesbaden</i> , peter en eerelid.	
J. J. Cammegieter te <i>Hallum</i> .	
J. F. A. Aug. Later te <i>Deventer</i> .	} Buitengewone leden.
J. Lubberts Mulder in <i>Noord-Amerika</i> .	
M. Dikema te <i>Amsterdam</i> .	
Dr. T. Haakma Tresling, president.	
L. Zuidema, Bibliothecaris.	
S. Detmers thesaurier.	
K. G. Groeneveld.	
K. Goeman Pott.	

Vergadert elken WOENSDAG-AVOND om 8 uur in „de Harmonie”. Vrije introductie voor vreemdelingen.

17°. Schaakklub „Van 't Kruys" te *Winschoten*.

L. Benima, voorz.	J. D. Tresling.
A. Woldendorp, penn.	M. van Berg.
A. Frankforter, seer.	T. Woldendorp.
Abrah. Benima.	C. Funt.
F. A. Benima.	E. Giezen.
B. L. Benima.	Boerssema.

Vergadert in het café „Tivoli", van 1 October tot 1 April elken ZATERDAG-AVOND te 7 uur en van 1 April – 1 October om de 14 dagen des ZONDAG-AVONDS te 8 uur.

18°. Schaakklub „Friso" te *Winsum*. (*Friesland*.)
(Opgericht 18 Februari 1880.)

Ds. R. de Haas, voorz.	J. Klaver.
F. C. Andriesse, secret.	J. J. Bouma.
B. Jansma, penn.	

Vergadert om de 14 dagen elken DONDERDAG-AVOND te 7 ure, beurtelings bij de leden aan huis.

Algemeen bevattelijk bewijs,
dat slechts
92 standen van acht koninginnen, die niet in
elkanders schaaklijn komen,
op het schaakbord mogelijk zijn,
door
Dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN.

Als een Koningin op a1 staat, kan op de b-lijn zonder de eerste schaak te geven, alleen een Koningin staan op b3, b4, b5, b6, b7 en b8. Dit geeft dus de volgende combinaties: 13, 14, 15, 16, 17, 18, (het eerste cijfer links stelt de a-lijn, het tweede de b-lijn voor, evenzoo in het vervolg het derde cijfer de c-lijn, het vierde de d-lijn, enz.).

Combineeren wij achtereenvolgens *elk* dezer standen met een Koningin op de c-lijn, die geen van de beide eersten schaak geeft, dan vinden wij de volgende standen:

135, 136, 137, 138, 142, 146, 147, 148, 152, 157, 158, 162, 164, 168, 172, 174, 175, 182, 184, 185, 186.

Combineeren wij deze achtereenvolgens *elk* met een Koningin op de d-lijn, die geen der vorigen schaak geeft, dan blijken mogelijk de volgende standen:

1352, 1357, 1358, 1362, 1368, 1372, 1382, 1386, 1425, 1427, 1428, 1463, 1468, 1472, 1475, 1483, 1485, 1526, 1528, 1572, 1582, 1586, 1625, 1627, 1642, 1647, 1682, 1683, 1685, 1725, 1726, 1728, 1742, 1746, 1748, 1752, 1753, 1758, 1825, 1827, 1842, 1847, 1852, 1853, 1857, 1862, 1863.

Deze elk achtereenvolgens combineerende met een koningin op de e-lijn, die geen der vorigen schaak geeft, vindt men als eenig mogelijke standen:

13524, 13528, 13572, 13574, 13582, 13584, 13627, 13682, 13724, 13728, 13824, 13827, 13862, 13864, 14253, 14258, 14273, 14283, 14286, 14682, 14683, 14736, 14738, 14752, 14753, 14758, 14852, 14853, 15263, 15283, 15286, 15724, 15726, 15824, 15827, 15863, 15864, 16257, 16258, 16427, 16824, 16827, 16837, 16852, 16857, 17253, 17258, 17263, 17268, 17283, 17286, 17428, 17463, 17468, 17483, 17526, 17528, 17536, 17538, 17582, 17586, 18253, 18257, 18273, 18427, 18473, 18524, 18526, 18536, 18572, 18574, 18627, 18637.

Deze elk achtereenvolgens combineerende met een koningin op de f-lijn, die geen der vorigen schaak geeft, blijken alleen mogelijk:

135724, 135824, 136275, 136824, 136825, 137248, 137285, 138642, 142837, 142863, 146825, 146827, 146835, 146837, 147362, 147382, 147582, 152637, 152837, 152863, 152864, 157248, 157263, 157268, 158247, 158273, 158637, 158642, 158647, 162574, 162584, 164273, 164275, 164283, 164285, 168247, 168273, 168374, 168524, 168574, 172538, 172584, 172864, 174285, 174635, 174682, 174685, 174835, 175364, 175384, 175824, 175864, 184273, 184275, 185247, 185263, 186275, 186372.

Deze elk achtereenvolgens combineerende met een koningin op de g-lijn, die geen der vorigen schaak geeft, krijgen wij de volgende als eenig mogelijke standen:

1357246, 1358246, 1386425, 1468253, 1468273, 1473625, 1473825, 1526374, 1528374, 1528637, 1582473, 1582736, 1586372, 1625847, 1642753, 1642853, 1682473, 1683742, 1725384, 1742853, 1746825, 1758246, 1842736, 1863724.

Deze op dezelfde wijze combineerende met een koningin op de h-lijn, zal men zien, dat als eenig mogelijke

standen van acht koninginnen, die niet in elkanders schaaklijn komen en waarvan een op a1 staat, overblijven de volgende vier: 15863724, 16837425, 17468253, 17582463.

De standen met a8 zijn blijkbaar de spiegelbeelden van die op a1 (de spiegel achter het bord gedacht), dus zijn er ook maar vier standen met a8.

Op *volkomen dezelfde wijze* redeneerende, maar de eerste koningin in plaats van op a1 op a2 plaatsende, zal men vinden, dat met a2 acht standen mogelijk zijn, die men tevens zal vinden.

De standen met a7 blijkbaar de spiegelbeelden zijnde van die op a2, zijn er dus ook met a7 slechts acht standen mogelijk.

Op *volkomen dezelfde wijze* vindt men de zestien mogelijke standen met a3 en de corresponderende met a6, en de achttien mogelijke met a4 en de corresponderende met a5.

Door optelling der gevonden standen vindt men vervolgens dat er in het geheel 92 mogelijk zijn.

Volgens dezelfde methode is het vraagstuk oplosbaar voor tien koninginnen op het dambord, of voor negen koninginnen op een bord van 81 ruiten, van zes op een van 36 ruiten, vijf op een van 25 ruiten, enz., enz. Het grootste aantal koninginnen, die het mogelijk is, zonder dat zij in elkanders schaaklijn komen, op een gegeven vierkant bord te plaatsen, is natuurlijk altijd de wortel uit het aantal ruiten van dat bord. Hierop zijn echter uitgezonderd het bord van 9 ruiten, waarop slechts 2 koninginnen en het bord van 4 ruiten, waarop in 't geheel geen koninginnen kunnen worden geplaatst die elkander geen schaak geven.

Twee jaar geleden stelde ik in dezen kalender aan de leden van het noordelijk schaakbond de vraag: hoe bewijst men, dat op een schaakbord niet meer dan 92 standen van koninginnen, die niet in elkanders schaaklijn komen, mogelijk zijn? Daar geen der leden die

vraag tot dusver beantwoord heeft, geef ik thans zelf een eenvoudige, algemeen bevattelijke oplossing.

Ten aanzien van diezelfde vraag is nog het volgende opstel bij de Redactie ontvangen:

Het vraagstuk der acht Koninginnen.

Hoewel dit vraagstuk oorspronkelijk uitging van een schaakspeler, is het echter spoedig als een wiskundig probleem erkend en werd het door de eerste mathematiek van den nieuweren tijd bestudeerd. Toch is tot nu toe een algemeene formule voor n koninginnen op een willekeurig schaakbord van n^2 velden niet gevonden.

De eerste belangwekkende beschouwingen over het vraagstuk vinden wij in de briefwisseling tusschen den beroemden Gauss, door de Duitschers „Princeps mathematicorum, vorst der wiskunstenaars” bijgenaamd, en den astronoom Schumacher. Gauss schrijft dat hij 76 oplossingen gevonden had, later echter, dat er slechts 72 mogelijk waren, zonder voor de juistheid van het laatste getal te willen instaan, en voegt reeds deze gewichtige opmerking er bij: de 72 oplossingen kunnen tot 9 werkelijk verschillende worden teruggebracht, daar iedere oplossing er 7 gewijzigden medebrengt. Uit ieder namelijk worden 3 andere afgeleid, door het bord 90° , 180° en 270° te doen draaien, of, wat hetzelfde is, elke zijde van het bord beurtelings naar den speler toe te wenden; en ieder dezer 36 oplossingen levert in haar spiegelbeeld, of, wat hetzelfde is, op de keerzijde van het stuk papier, eene nieuwe. Het is eenigszins te verwonderen, dat Gauss, bij zijne overigens heldere opvatting der vraag, een geheele reeks van oplossingen over het hoofd zag.

In het antwoord van Schumacher zijn de uitkomsten van dezen niet bevredigend te noemen. Het was hem

bijvoorbeeld niet duidelijk, of eene koningin ook een hoekveld mocht innemen (hetgeen zeer goed mogelijk is). Zoo zijn dan ook zijne getallen 168 of 120 zonder de minste waarde.

Tot nog toe was er geen sprake van eene theoretische behandeling, nu echter plaatst men zich op een ander gezichtspunt. In een volgenden brief beweert Gauss, tengevolge van eene mededeeling van Nauch, den opsteller van het probleem, dat er in het geheel 92 oplossingen waren. Zelf twijfelde hij nog aan de juistheid van dit getal, en inderdaad, bestaan er voor deze geen gronden, toch weten wij nu, dat 92 het ware aantal der oplossingen is.

Deze geschiedkundige bizonderheden vindt men in het „Archiv der Mathematik und Physik, von J. G. Grunert, deel LVI, blz. 281—282. Hierin heeft Dr. S. Günther, lid van het Parlement te Berlijn, eene nieuwe methode van onderzoek aangewezen. Met behulp van *determinanten* behandelt hij het vraagstuk van 4 en 5 koninginnen op 4^2 en 5^2 velden, welk onderzoek is voortgezet door Glaisher, hoogleeraar te Cambridge, t.o.v. 6, 7 en 8 koninginnen op schaakborden van 6^2 , 7^2 en 8^2 velden.

Reeds vroeger was het onderwerp ook behandeld door den Italiaan G. Bellavitis, die ook alle 92 oplossingen heeft gegeven. In 1867 werd hetzelfde vraagstuk opgegeven aan de heeren Parmentier, luitenant-kolonel en de La Noë, kapitein bij de genie in Frankrijk, door een schaakspeler, die meende dat het probleem slechts zeer weinig oplossingen had. Door stelselmatig te beproeven, hebben ook zij alle mogelijke standen gevonden, zonder te weten dat het vraagstuk reeds lang was opgelost.

Deze mededeelingen worden gevonden in het uitstekende werk: „Récréations mathématiques, par Lucas”, hetwelk de meeste methodes van onderzoek uitvoerig behandelt. In zijne „Notes” aan het einde van het tweede deel zegt hij: „Depuis l'apparition de notre premier volume, un géomètre distingué, M. le docteur P.

H. Schoute, professeur à l'Université de Groningue a publié, dans *Eigen Haard*, journal illustré de la Hollande, une suite d'articles ayant pour titre : *Wiskundige Verpoozingen*. On y trouve plusieurs développements des problèmes que nous avons traités"

Tot mijn spijt heb ik den bedoelden jaargang van dit tijdschrift niet bij de hand. Prof. Schoute behandelt hierin het probleem der negen en dat der tien koninginnen op kwadraten van 81 en 100 velden, en vindt voor het eerste 46 eenvoudige, en met inbegrip der afgeleiden 352 oplossingen, voor het tweede 92 eenvoudige, of in het geheel 724 oplossingen.

Ten slotte vermeld ik nog, dat volgens Lucas alle oplossingen van het acht-koninginnenraadsel begrepen moeten zijn in het soortgelijke vraagstuk der acht kasteelen op het gewone schaakbord, welk vraagstuk zeer goed langs zuiver wiskundigen weg is op te lossen. Volgens de leer der permutatien namelijk vindt men voor het aantal oplossingen $1 \times 2 \times 3 \times 4 \times 5 \times 6 \times 7 \times 8 = 40320$.

Hetzelfde vraagstuk met tien kasteelen op het dambord (100 velden) levert op dergelijke wijze het getal 3628800. De heer Lionnet heeft in zijne „Nouvelles Annales de Mathématiques" hetzelfde gedaan t.o.v. de raadsheeren, en de beide problemen gecombineerd tot het koninginneraadsel, waarvan in den jaargang 1884 van dezen kalender de wiskundige oplossing is verzocht.

GRONINGEN, November 1885.

R. N.

P.S. Terecht heeft men mij nog opmerkzaam gemaakt op het volgende werk van C. F. von Jaenisch : *Traité des applications de l'analyse mathématique au jeu des échecs*, etc. (drie deelen met gelithographeerde platen, uitgegeven bij Dufour et Co. te Petersburg, per deel drie roebels). Daar dit werk niet aanwezig is in de Academische Bibliotheek alhier, en ik het ook niet op eenige andere wijze kon verkrijgen, valt het buiten bespreking.

CORRESPONDENTIEPARTIJ No. 6,

gespeeld van 11 Dec. 1884 tot 20 Maart 1885, tusschen

L. H. Siertsema (Wit) en C. Hofstede de Groot (Zwart).

SCHOTSCHER OPENING.

1.	e2—e4	e7—e5	17.	Dd1—a4	Lc8—b7
2.	Pg1—f3	Pb8—c6	18.	Ta1—e1	Ta8—e8
3.	d2—d4	e5+d4	19.	Pd2—f3	De5—h5
4.	Pf3+d4	Pg8—f6	20.	Da4—c2	Lb6—c5
5.	Pd4+c6	b7+c6	21.	e4—e5	om Ld6 te
6.	Lf1—d3	Lf8—c5			verhinderen.
	In Bilguer volgt hier				Lb7—c8
	6... d7—d5 waarop		22.	c3—c4	d5—d4
	wit 7 Dd1—c2 kan		23.	De2—a4	Lc5—b6
	antwoorden met voor		24.	Da4+c6	Te8—e6
	zwart ongunstige vari-		25.	De6—e4	f7—f5
	anten.		26.	De4—h4	Dh5—c8
7.	Lc1—g5	o—o	27.	c4—c5	Lb6+c5
8.	o—o	Hier baat	28.	Ld3—c4	Lc8—a6
	8 e4—e5 niet, wegens		29.	Lc4+e6	De8+e6
	8... Dd8—c7		30.	Tf1—f2	g7—g5
9.	Tf1—c1	Zwak.	31.	Dh4—h5	d4—d3
	h7—h6 Hier		32.	Tf2—f1	d3—d2
	had direct De5 kun-		33.	Pf3+d2	La6+f1
	nen volgen.		34.	Pd2+f1	Lc5—d4
10.	Lg5—h4	d7—d6	35.	Dh5—c2	Tf8—e8
11.	Kg1—h1	Hier was	36.	b2—b3	Ld4+c5
	L g3 beter geweest.			Eene fout, welke zwart	
	De7—e5			de partij kost.	
12.	e2—c3	Pf6—g4	37.	Pf1—d2	Kg8—f7
14.	Lh4—g3	Pg4+f2	38.	Pd2—c4	Lc5—c3
15.	Te1—f1	Lf2—b6		Op 38... Lf7—f6 zou	
	De looper staat hier			gevolgd zijn De2—h5.	
	in het vervolg ongun-		39.	De2—h5!	Kf7—g7
	stig. Beter was daar-		40.	Te1+c6	Te8+c6
	om geweest Lh4.			en verliest.	
16.	Pb1—d2	d6—d5		L. H. S.	

CORRESPONDENTIEPARTIJ No. 7.

gespeeld van 21 April 1885 tot 10 Augustus 1885,

tusschen

C. Hofstede de Groot (Wit) en L. H. Siertsema (Zwart).

RAADSHEERGAMBIT.

1. e2—c4	e7—c5	28. g2—g3	Op 28 Tf1
2. f2—f4	e5 + f4		zou volgen D + P
3. Lf1—c4	f7—f5		D + D, T + D, 30 Tf8
4. Dd1—c2	Dd8—h4!		Ld8. Wit voorkomt
5. Kc1—d1	f5 + e4		dit door g2—g3, waar-
6. De2 + e4!	Lf8—c7		door na L + g3 de loo-
7. Pg1—f3	Dh4—h5		per het veld d8 niet
8. Th1—c1	Pb8—c6		meer kan bereiken.
9. b2—b4	Pg8—f6		Lh4 + g3
10. De4—e2	d7—d6	29. Te1—f1	Dd7—c7
11. b4—b5	Deze voort-	30. De2—g4	Zwart wordt
	zetting schijnt veel ster-		hierdoor gedwongen
	ker dan de bij Bilguer		het paard te nemen.
	gegevene Lb2.		De7 + e6
	Pc6—c5	31. Dg4 + e6!	Te8 + e6
12. d2—d4	Pc5—g6	32. Tf1—f8!	Kc8—d7
13. Lc1 + f4	Lc8—g4	33. Tf8 + a8	a7—a6
14. Pb1—d2	Dh5—f5(?)	34. b5 + a6	b7 + a6
15. Lc4—d3	Df5—d7	35. Kc3—d3	Lg3—f4
16. Ld3 + g6	h7 + g6	36. c5—c6!	Kd7—c7
17. h2—h3	Lg4 + f3	37. Te1—c3	Te6—e3!
18. Pd2 + f3	Pf6—d5	38. Kd3—c2	Te3—e2!
19. Lf4—d2	Ke8—d8	39. Kc2—b3	Te2—d2
20. c2—c4	Pd5—b6	40. Ta8 + a6	Td2 + d4
21. Pf3—g5	Le7—f6	41. a2—a4	Lf4—d2
22. Pg5—e6!	Kd8—c8	42. Te3—g3	g6—g5
23. Ta1—c1	Pb6—a4	43. Kb3—c2	Ke7—f6
24. Kd1—c2	d6—d5	44. a4—a5	Ld2—f4
25. c4—c5	Th8—c8	45. Tg3—d3	Td4—c4!
26. Ld2—c3	Pa4 + c3	46. Td3—c3	Te4—b4
27. Kc2 + c3	Lf6—h4	47. Ta6—a8	d5—d4

48. Tc3—c5	Kf6—e6	54. a6—a7	Tb4—b3!
49. Kc2—d3	Ke6—d6	55. Kd3—d2	Lc5+a7
50. Te5—c2	Kd6—d5	56. Ta2+a7	Tb3+h3
51. Ta8—d8	Lf4—d6	57. Td8+d4	en wint.
52. Te2—a2	Kd5+c6		
53. a5—a6	Ld6—c5		L. H. S.

GEWEIGERD KONINGSGAMBIT

gespeeld tusschen

R. Heeren (wit) en W. Fokkens (zwart.)

1. c2—c4	e7—e5	14. Lc1—a3 ⁵⁾	Lc4+f3
2. f2—f4	Lf8—c5 ¹⁾	15. Db3+f3	Pc6—c5
3. Pg1—f3	d7—d6	16. Lc4+f7†	Pc5+f7
4. Lf1—c4	Pg8—f6 ²⁾	17. b4—b5 ⁶⁾	Pf7—c5
5. b2—b4	Lc5—b6	18. Df3+b7	De7—d8
6. d2—d4	Pb8—c6	19. Ta1—d1 ⁷⁾	g7—g6
7. f4+c5	d6÷c5	20. Td1+d8†	Ta8+d8
8. c2—c3	e5+d4	21. Db7—c4	Ke8—d7 ⁸⁾
9. Dd1—b3	Dd8—e7 ³⁾	22. De4—d5	Kd7—c8
10. c—c	d4+c3†	23. Dd5—a8†	Ke8—d7
11. Kg1—h1	Pf6+e4	24. Tf1—d1†	Kd7—c6
12. Pb1+c3 ⁴⁾	Lc8—f5	25. Td1+d8	en wint.
13. Pc3+c4	Lf5+e4		

¹⁾ Deze wijze om het koningsgambit af te slaan verdient de voorkeur boven het eveneens gebruikelijke d7—d5. Wits rokade wordt door den looper zeer belemmerd.

²⁾ Hier kan niet geschieden Lc8—g4 van wege 5f4+c5 d6+c5, 6. Lc4+f7 enz. Daarentegen wordt Pb8—c6 voor sterker gehouden.

³⁾ Waarom niet gerokeerd? ⁴⁾ Juist!

⁵⁾ Hoewel nog twee boeren ten achter, heeft wit reeds een onwederstaanbaren aanval.

⁶⁾ Ta1—e1 had hier nog spoediger beslist: P 7—c5, 18. Te1+c5 De7+c5, 19. Df3—f7† Ke8—d8, 20. Tf1—d1† Lb6—d4, De5—d6, 21. Td1+d6† c7+c6, 22. Df7+b7 Ta8—c8, 23. Db7+g7 Tb8—f6, 24. h2—h3! 21. La3—b2 en wint of De7+c1, 18. Tf1+c1† Ke8—d8, (Ke8—f8, 19. b4—b5† Kf8—g8, 20. Te1—f1 en wint) 19. Df3+b7.

⁷⁾ Hier verdiende Ta1—e1 de voorkeur. Wit wint daardoor in ieder geval Ta8 en L.

⁸⁾ Lb6—d4 had nog eenig uitstel van executie kunnen geven.

C. H. d. G.

SPAANSCHÉ PARTIJ,

tusschen

Dr. H. Heys van Zouteveen (wit) en E. Gerdes (zwart.)

1. e2—e4	e7—e5	20. Df2—a7	Le7—d6
2. Pg1—f3	Pb8—e6	21. g2—g4	Lh5—f7
3. Lf1—b5	a7—a6	22. Da7+a6	Lf7+d5
4. Lb5—a4	Pg8—f6	23. Le6+d5	Kf8—e7
5. Pb1—c3	d7—d6 ¹⁾	24. 0-0-0	Tb8—b6 ¹⁾
6. d2—d4	b7—b5	25. Da6—d3	Dd8—b8
7. d4+e5	Pf6—d7	26. Ld6—b3	Th8—f8
8. La4—b3	Pc6+e5	27. Dd3—e3 ²⁾	c7—c5
9. Pf3+e5	Pd7+e5	28. g4—g5	Dd8—c7
10. f2—f4	Lc8—g4	29. g5+f6†	Tf8+f6
11. Dd1—d2	Pe5—g6	30. Th1—g1	Ke7—f8
12. Lb3—d5	Ta8—b8	31. De3—d3	Kf8—e8 ³⁾
13. f4—f5	Pg6—e5	32. Dd3—d5	Dc7—e7
14. h2—h3	Lg4—h5	33. Dd5—g8†	De7—f8
15. Dd2—f2 ²⁾	Lf8—e7	34. Tg1+g7	h7—h6
16. Lc1—f4 ³⁾	b5—b4	35. Lb3—a4†	Ke8—d8
17. Lf4+e5	d6+e5	36. Dg8+f8†	Tf6+f8
18. Ld5—c6†	Ke8—f8	37. Tg7—d7† en wint.	
19. Pc3—d5	f7—f6		

¹⁾ Voor beter geldt hier Lf8—c5.

²⁾ g2—g4 gaat niet, wegens Pe5—f3†.

³⁾ 16. Pd5+e7 zou gevolgd worden door Dd8+e7, 17. g2—g4. Pe5+g4, 18. h3+g4 De7+e4†, 19. Df2—e2 De4+e2†, 20. Ke1+e2 Lh5+g4†, en 21. . . . Lg4+f5 met voordeel voor zwart.

⁴⁾ Goed, doch niet sterk genoeg, om de kansen te doen keeren.

⁵⁾ Krachtiger ware hier Dd3—d5, vroeg of laat gevolgd door Td1—d3, Th1—d1, c2—c4 enz.

⁶⁾ Beter ware geweest Tb6—c6, gevolgd door c5—c4.

C. H. d. G.

BERLIJNSCHE VERDEDIGING IN HET LOOPERSPEL.

Gespeeld door

H. van Calcar en A. Adama.

Wit.

Zwart.

1. c2—e4	e7—e5	8. Pg5 + f7	Lc5 + f2†
2. Lf1—c4	Pg8—f6	9. Ke1—f1	Dd8—e7
3. d2—d3	Lf8—c5	10. Pf7 + d6†	Pf6—d5
4. Pg1—f3 ¹⁾	d7—d6	11. Pd6 + e8	Lf2—h4†
5. c2—c3	Pb8—c6 ²⁾	12. Kf1—g1 en zwart kon-	
6. Pf3—g5 ³⁾	○—○	digd een mat in hoog-	
7. b2—b4	Pc6 + b4 ⁴⁾	stens 9 zetten aan.	

¹⁾ Hier had ook kunnen geschieden 4. Pb1—c3.²⁾ Reeds bij dezen zet kwam de rokade in aanmerking. Niet goed daarentegen is Lc8—g4 wegens 6. Dd1—b3.³⁾ Ook zonder er door dezen zet toe genoodzaakt te worden, zou zwart gerokeerd hebben.⁴⁾ Goed!

C. H. d. G.

VIERPAARDSPEL.

H. van Calcar (wit).

J. de Raadt Offerhaus (zwart).

1. e2—c4	e7—c5	11. Rf3—g5	Tf7—e7b
2. Pg1—f3	P68—c6	12. d4 + e5	d6 + e5
3. Pb1—c3	Pg8—f6	13. Dd1—b3!	Kg8—f8c
4. Lf1—b5	Lf8—b4	14. d2—d3	h7—h6
5. ○—○	○—○	15. Pg5—f3	Lc8—g4d
6. Lb5 + c6	Lb4 + c3	16. Pf3—h4	Lg4—h5
7. Lc6—d5	Lc3—d4	17. Lc1—e3	b7—b6
8. c2—c3	c7—c6a	18. f2—f3e	c6—c5
9. Ld5 + f7	Tf8 + f7	19. Ta1—d1f	Dd8—e7
10. c3 + d4	d7—d6	20. Td1—d2	Ta8—d8

21.	g2—g4	Lh5—f7	31.	Le3+f4	Td8—f8
22.	Db3—c2	Dc7—d7g	32.	Td2—f2l	Lf7—e8m
23.	h2—h3	Dd7—e6	33.	Tf1—e1n	Ke7—d8
24.	b2—b3	Te7—d7h	34.	Ph6—g4	Td7—f7
25.	Ph4—f5	h6—h5	35.	Pg4—f6	Le8—d7o
26.	g4—g5	g7—g6	36.	Pf6+d7	Kd8+d7
27.	Pf5—h6	Pf8—h7	37.	Te1—f1	De6—e7
28.	Kg1—g2	h5—h4	38.	Dc3—d2	Ph7+g5p
29.	Dc2—c3i	Kf8—e7	39.	Lf4+g5	Zwart
30.	f3—f4	e5+f4			abandonneert

- a) Door wit alles na te doen trekt zwart aan het kortste eind.
b) Tf7—f8 zou gevaarlijk zijn geweest zooals bij den 12e en 13e zet blijkt.
c) Na Kg8—h8 zou zwart Te7 of Pf6 hebben verloren.
d) Door Le8—e6 ware wel ook de witte koningin verdreven, maar zwart was dan na Db3—c3 pion e5 kwijt geweest.
e) Wit had het door f2—f4 zwart lastig kunnen maken.
f) De partij staat hier op het doode punt. In de zetten 19—21 is van een vast plan van aanval of verdediging weinig te bespeuren.
g) Zwart dreigt met verwoesting van den koningsvleugel.
h) Zwart dwingt door dezen zet Td2 den pion d3 te blijven beschermen.
i) Wit had liever terstond f3—f4 moeten spelen.
k. Beter Tf1+f4.
l. Wit had hier door Lf4—e5 den aanval met meer succes kunnen doorzetten.
m. Zwart vreest het verlies van zijnen raadsheer. Ke7—e8 was echter beter geweest.
n. Goed bedoeld! Zwart ziet echter het gevaar Ph6—f5 aankomen en brengt zijnen koning in veiligheid.
o. Zwart had moeten spelen: Ph7+f6. Na g5+f6 kon dan volgen Le8—d7, Tf8—h8, Th8—g5, g6—g5 enz.
p. Duidelijk eene vergissing! Er was voor dezen zet niet de minste noodzakelijkheid. Jammer daarom, dat de partij die overigens aan beide kanten goed is gespeeld, zoo geëindigd is!

A. A.

GIUOCO PIANO.

J. de Raadt Offerhaus. Wit. H. van Calcar. Zwart.

1. e2—c4	e7—c5	13. Dh5+ c5 d)	d7—d6
2. Pg1—f3	Pb8—c6	14. Dc5—f2	Lc8—f5
3. Lf1—c4	Lf8—c5	15. c—o	Ta8—f8
4. c2—c3	Pg8—f6	16. d2—d4	Df6—e6
5. Pf3—g5	c—o	17. Lc1—e3	Tf8—f6
6. f2—f4 a)	h7—h6 b)	18. Df2—e1	Tf6—g6
7. Pg5+f7	Tf8+f7	19. Le3—f4	De6—f7 e)
8. Lc4+f7!	Kg8+f7	20. Lf4—g3	Df7—d5
9. f4+e5 c)	Pf6+c4	21. Pb1—d2	h6—h5 f)
10. Dd1—f3!	Pe4—f6	22. Tf1—f4	Lf5—g4 g)
11. e5+f6	Dd8+f6	23. De1—e8!	Kg8—h7
12. Df3—h5!	Kf7—g8	24. Tf1—f8	Zwart

abandonneert.

a) Naar 't schijnt een geliefkoosde zet van den heer de R. O. . en die in deze partij ook succes heeft, maar overigens niet zonder bedenking is.

b) Zwart kon wit geen grooter genoegen doen! Beter ware geweest d7—d5. Nam dan wit de zwarte pion, dan was zijn centrum verbroken. Verplaatste hij zijnen raadsheer dan zou de aanval zijn afgeslagen en het centrum van zwart was versterkt.

c) Verbazend krachtig wordt nu de aanval!

d) Zwart had hier de partij zeer goed kunnen opgeven.

e) Terstond De6—d5 was beter geweest! Nu heeft zwart een tempo verloren.

f) Zeker om toch iets te doen! Maar waarom dan niet liever Tg6—e6, opdat het paard ook eens een sprong kon wagen?

g) Die raadsheer zit daar nu zeer veilig, maar intusschen kost die veiligheid zijnen meester het leven!

A. A.

Voortzetting van de Correspondentiepartij

(Zie pag. 81—85 van den vorigen kalender.)

tusschen :

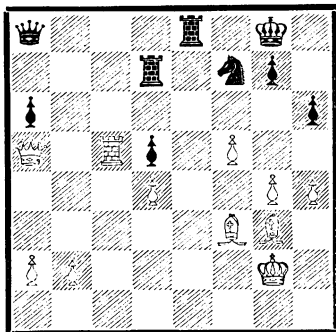
Winschoten (v. d. Linde.) Deventer (Pallas.)

Wit.

Zwart.

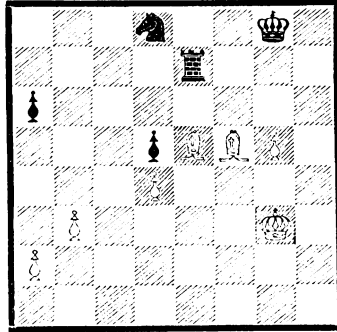
33. Rc3+c6 ¹⁾	b7+c6	35. Rc6—c5	Rc7—d7
34. Rc1+c6	Dd8—a8	36. Dd2—a5	

Stelling na den 36sten zet van wit.

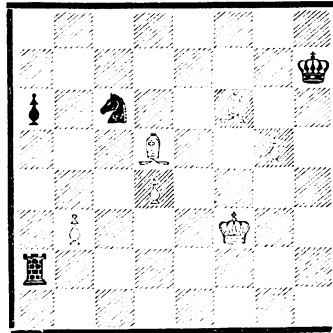
36.	Re8—d8	42. Dc7+d7	Rd8+d7
37. b2—b3 ³⁾	a8—b7	43. Lg3—f4	Pf7—d8
38. Rc5—c7	Rd7+c7	44. Kg2—g3	g7—g6
39. Da5+c7	Db7—b5 ⁴⁾	45. Lf3—g4 ⁶⁾	g6+f5
40. g4—g5	h6+g5	46. Kg4+f5	Rd7—e7
41. h4+c5	Db5—d7 ⁵⁾	47. Lf4—e5	Pd8—c6 ⁷⁾

Stelling na den 47en zet van wit.

48. Lc5—f6	Re7—e1 ⁸⁾	51. Le6+d5	Ra1+a2!
49. Kg3—f2	Re1—a1	52. Kf2--f3	Pc6—b8 ¹⁰⁾
50. Lf5—e6!	Kg8—h7 ⁹⁾		

Stelling na den 52en zet van wit.

53. Ld5—c4!	h7—g8	55. Le4—d3	abandon-
54. g5—g6	Ra2—a5 ¹¹⁾		neert ¹²⁾

¹⁾ De geschiedenis heeft het goed recht van dezen zet voldoende in het licht gesteld. Wij weten niet, dat zwart, na dezen, een bepaalden miszet deed en onzes erachtens is dus deze zet, waarbij de Roch tegen Looper en pion geruild wordt, een stap geweest tot de overwinning.

²⁾ De sterkste zet. Zwart valt c6 aan, dekt a6 en dwingt wit tot den volgende verdedigings-zet.

³⁾ Deze zet is sterker dan hij lijkt. Hij verschaft aan de stelling van wit een groote soliditeit, en bemoeijkt een inval aan de dam-zijde. Wit nam ook in overweging b2—b4, doch vond, bij het verder spelen, zeer weinig aanbevelenswaardigs voor dezen zet.

⁴⁾ Zwart plaatst de D op b5 en niet op b4, waarschijnlijk vreesende Dc7—c5. Dan kan zwart wel door Db4 d2 den pion a2 veroveren, maar dan ging natuurlijk pion d5 voor hem verloren, en nam zwart de witte D. op c5 en wit met den pion d4 terug, dan zou die pion spoedig dam halen, 't geen zwart niet zou kunnen verhinderen. Toch geeft juist deze zet b7—b5 aan wit gelegenheid den hierop volgende sterken zet te doen.

⁵⁾ Zwart moet nu wel tot de afruiling overgaan, die wit reeds bij den 39en zet aanbood. Men zal gemakkelijk inzien, dat zwart bij elken anderen zet spoedig verloren had.

⁶⁾ Wit durfde pion g7 niet nemen uit vrees voor remis, b.v. 45. f5+g6 d8—c6. 46. f4—e3 c6—e7. Van dat punt e7 uit dekte het zwarte paard dan pion d5, en, viel pion g6 aan, dan zou zich L. g4 op h5 moeten plaatsen om g6 te dekken of dien pion opgeven en dan had wit weinig voordeel meer op zwart.

⁷⁾ Zie het diagram. Men bezie aandachtig de stelling. Zwart had hier te kiezen tusschen:

A. 47. Pd. d8—e6.

B. 47. Pd. d8—f7.

C. 47. Pd. d8—c6.

Nu zal ik de waarschijnlijke gevolgen dier zetten achtereenvolgend nagaan.

A. 47. —d8—e6. 48. e5—f5 e7—e8. 49. f5—g6 e8—c8. 50. g3—g4. In deze positie kan zwart niet meer verhinderen dat wit of pion d5 veroverd, of met den koning in het spel van zwart dringt, terwijl de zwarte Koning door de plaatsing der beide witte loopers tot bijna geheele werkeloosheid is veroordeeld.

B. 47. —d8—f7. 48. g3—f4 f4+e5a). 49. d4+e5 e7—c8. 50. e5—e6 g8—f8. 51. f4—e5 e8—d8. 52. e5—f6 d5—d4. 53. g5—g6 d4—d3. 54. g6—g7! f8—g8. 55. e6—e7 d8—d6. 56. f3—e6 en zwart verliest.

a) 48. g8—f8. 49. f5—g6b) e7—e6. 50. f4—f5 e6—b6c). 51. e5—f6 f8—g8. 52. g6—h5 g8—f8. 53. g5—g6 f7—h6! 54. f5—e5. Zwart kan nu het Paard niet bewegen en L. h5—f3 moet de partij ten gunste van wit beslissen.

b) 49. g5—g6 f7+e5. 50. d4+e5 g8—g7. 51. f5—d3 e7—e6. 52. b3—b4 g7—h6. 53. a2—a3 h6—g7. 54. a3—a4 g7—h6. 55. b4—b5 a6+b5. 56. a4+b5 h6—g7 remis.

De witte Koning kan zich niet op f5 plaatsen, zonder verlies van g6, evenmin pion e5 verlaten. Plaatst de Looper zich weer op f5, dan gaat de Roch op b6, enz. Dat zou even zeer het geval zijn, als wit bij den 56sten zet, in plaats van a4+b5, gespeeld had a4—a5, b.v. 56. a4—a5 e6—a6. 57. d3+b5 a6+a5. 58. b5—e8

h6—g7. 59. e5—e6 g7—f6. 60. e8—f7 en wit mag God danken als hij er nog remis uithaalt.

c) 50 e6—c6. 51. e5—f6 c6—c2. 52. f5—e6 f7+g5. 53. f6+g5 c2+a2. 54. g5—e7! f8—g7. 55. g6—e8 en wint.

C. d8—c6. Deze zet is dáárom zwak, wijl zwart daardoor gelegenheid geeft aan wit om den pion d5 te veroveren, gelijk men zien zal. De leiders der witte partij dachten dat zwart tot den zet d8—c6 gekomen zou zijn, om in de variante te vallen, die wij in de volgende noot zullen demonstreeren, doch daar hij die variante niet speelde, moeten wij verklaren dat, onzes erachtens 47. d 8—f7 sterker zou geweest zijn.

⁸⁾ Wij dachten dat zwart ten doel had aldus te spelen:

48. e5—f6 g8—f7. 49. f6+e7 f7+c7. 50. g4—f4 c6+d4. 51. f4—e5 d4—c6. 52. e5+d5 c6—b4! 53. d5—c5 b4+a2. 54. c5—b6 a2—c1. 55. b3—b4 c1—a2 (a). 56. f5—e6! en wint.

(a) 55 g8—g7. 56. b6+a6 en zwart verliest.

Ook deze variante had een langere verdediging voor zwart opgeleverd, dan die nu door e7—e1 gekozen is.

⁹⁾ Ging de Koning naar f8, dan verloor zwart door g5—g6 binnen weinige zetten.

¹⁰⁾ Zwart had nu zoo kunnen ageeren:

52. . . . c6—b4. 53. d5—f7 b4—c6. 54. g5—g6! h7—h6. 55. g6—g7 c6—e7. 56. f6+c7 h6+g7. 57. f7—c4 a6—a5. 58. f3—e4 a5—a4. 59. b2+a4 a2+a4. 60. c4—e6 en zwart moet verliezen, doch de verdediging had langer geduurd dan bij den zet in den text c6—b8. Door deze komt het Paard te ver uit het spel.

¹¹⁾ Ingeval zwart nu gespeeld had b8—d7, dan had wit mat geannonceerd in 4 zetten: 54. b8—d7. 55. c4—d5! g8—f8. 56. g6—g7! f8—e8. 57. g7—g8 D! d7—f8. 58. g8—f7 mat.

¹²⁾ Zwart had nog slechts kunnen spelen: 55. g8—f8. 56. g6—g7! f8—f7. 57. d3—c4! f7+f6. 58. g7—g8 D a5—f5! 59. f3—g4 en zwart verliest het paard en het spel.

Uit deze partij is, mijns erachtens, niets *bijzonder* voordeeligs gebleken uit de voortzetting van wit in de schotsche opening bij den 7en zet. Men versta mij wel. Eene spelopening is naar mijn gevoelen alleen correct te noemen, die theoretisch tot gelijk spel leidt. Tot deze openingen of liever voortzettingen, behoort volgens mijn gevoelen ook dezen 7e zet van wit in de schotsche opening, dus:

e2—e4 c7—c5. 2. g1—f3 b8—c6. 3. d2—d4 e5+d4. 4. f3+d4 f8—c5. 5. c1—e3 d8—f6. 6. c2—c3 g8—e7. 7. Dd1—d2. Het verlies, dat gevolgd is voor zwart, was dus niet afhankelijk van dezen 7en zet,

maar van de 21e zet van zwart, waarbij pion c7 verloren ging.

Bij de 1e noot in deze correspondentiepartij, zie het vorige jaarboekje, op zet 12, dus na: (zie boven) 7. Lc5+d4. 8. c3+d4 d7--d5. 9. e4--e5 Df6--g6. 10. Pb1--c3 a7--a6. 11. Ra1--c1 e8--f5. 12. Pc3--e2 f7--f6, wordt gesproken over het meer of min wenschelijke voor de partij van wit, om op dezen zet van zwart te antwoorden met f2--f4. Het moge voor een volgenden correspondentiestrijd bewaard blijven, om voor wit de deugdelijkheid van dien zet te beproeven.

Nu dien ik ten slotte nog een uitdrukking, in den vorigen kalender voorkomende, pag. 80, te rectificeren. „Zij kozen den zet van Blackburne, wjl ze zeker konden zijn, dat de bekwame leiders van Pallas hierover geen analyse bezaten, en zij daardoor, zoo ze hoopten langs veiligen weg, ontslagen zouden zijn van het dwangbuis der theorie.” Men zou uit deze uitdrukking het gevolg kunnen afleiden, dat ik een vijand zoude zijn van de theorie. Dat is het geval niet, ieder die mijn spel kent, zal dit moeten getuigen. Ik heb alleen willen zeggen: aangezien de 7e zet in de leerboeken nog onvoldoende is geanalyseerd, daar het zelfs wel schijnt, alsof de de vroeger geijkte 7e zet, nl. Lf1--c4, aan zwart het betere spel bezorgt, zoo is het beter in dit geval zich van het dwangbuis der theorie te ontdoen, iets nieuws en beters te zoeken, gedachtig aan het woord van den grooten Duitschen denker:

„Grau, theurer Freund, ist alle Theorie,
Und grün des Lebens goldner Baum.”

T. HAAKMA TRESLING.

GAMBIT STEINITZ.

MAKASSER 23/9—80.

Wit, van Heijcop ten Ham, Zwart, C. C. Tromp.

1. e2—c4	e7—e5	11. K ○—○—○	K ○—○
2. Pb1—c3	Lf8—c5	12. g2—g4	Pb8—a6
3. f2—f4	d7—d5	13. Lf1—g2	f7—f5
4. e4+d5	Lc5+g1 ¹⁾	14. Lg2—d5†	Lc8—e6
5. Th1+g1	e5+f4	15. g4+f5	Le6+d5
6. d2—d4	Pg8—e7	16. Lf4—e5	Tf8—f7
7. Lc1+f4	Pe7+d5	17. c4+d5	Pa6—b4
8. Pc3+d5	Dd8+d5	18. Kc1—b1	Pb4+d5
9. c2—c4	Dd5—a5†	19. Tg1—g5	Pd5—f6
10. Dd1—d2	Da5—b6	20. Td1—g1	

Afgebroken wegens 't late avonduur.

¹⁾ Van dergelijke afwijkingen van de theorie hield de heer C. C. Tromp.
v. H. t. H.

SICILIAANSCH VERDEDIGING.**Correspondentiepartij.**

Wit, van Heijcop ten Ham (Takalar), Zwart, S. J. G. van Overveldt (Makasser).

1. e2—c4	c7—c5	16. Te1+c6	Dd6—c5 ^{a)}
2. Pg1—f3	e7—c6	17. Dd1+d5	Dc5+d5
3. Pb1—c3	Pb8—c6	18. Lf3+d5	Kg8—h8
4. d2—d4	c5+d4	19. Ld5+c6	b7+c6
5. Pf3+d4	Pg8—f6	20. Te6+c6	Tf8—c8
6. a2—a3 ¹⁾	a7—a6	21. Tc6+c8†	Ta8+c8
7. Lf1—e2 ²⁾	d7—d5	22. Ta1—b1	h7—h6
8. e4+d5	c6+d5	23. Tb1—b6	Tc8+c3
9. Lc1—g5	Lf8—e7	24. Tb6+a6	Tc3+c2
10. K ○—○	K ○—○	25. g2—g4 ³⁾	Kh8—h7
11. Le2—f3 ³⁾	Lc8—e6	26. Ta6—e6	Tc2—a2
12. Tf1—c1 ⁴⁾	Dd8—d6 ⁵⁾	27. Te6—e3	g7—g5
13. Lg5+f6a)	Le7+f6	28. Kg1—g2	Kh7—g6
14. Pd4+c6	Lf6+c3	29. h2—h3	h6—h5
15. b2+c3	f7+c6	30. g4+h5†	Geeft op.

a) Hier neemt wit negen achtereenvolgende malen.

- ¹⁾ Deze zet kan des noods achterwege blijven.
²⁾ Een zet door Zukertort en Berger aanbevolen.
³⁾ Met dezen zet wordt een konsekvent doorgevoerde aanval tegen pion d5, zooals bekend de zwakke zijde van zwart's partij in deze opening, ingeleid.
⁴⁾ Dreigende 13. Pe6° fe6°; 14. Te6°.
⁵⁾ Fout! Dd8—d7 moest volgen.
⁶⁾ Niet goed, want wit dwingt nu de afruiling der Koninginnen.
⁷⁾ Was g2—g3 voorzigtiger?

v. H. t. H.

SCHOTSCH E PARTIJ.

October 1884.

Jhr. D. van Forest. (Wit).	N. N. (Zwart).
1. e2—e4	e7—e5
2. g1—f3	b8—c6
3. d2—d4	e5×d4
4. f3×d4	d8—h4
5. d4—b5	h4×e4†
6. f1—e2	f8—b4†
7. e1—d2	b4×d2†
8. d1×d2	e8—d8
9. o—o	a7—a6
10. e2—f3	e4—e6
11. f3×c6	e6×c6
12. b5—d4	c6—f6
13. b1—c3	g8—e7
14. a1—d1	d7—d6
15. c3—e4	f6—g6
16. f1—e1	e7—f5
17. d4—f3	f7—f6?
18. d2—a5 ¹⁾	b7—b6
19. e4×d6!	f5×d6 ²⁾
20. d1×d6†	e8—d7 ³⁾
21. d6×d7†	d8—c8
22. e1—c7? ⁴⁾	b6×a5
23. d7×c7†	c8—d8
24. f3—d4	f6—f5!
25. c7—d7†	d8—c8
26. d7—c7† enz.	Remis.

- ¹⁾ Begin eener interessante combinatie.
²⁾ Bij e7×d6: 29 a5×b6† d8—d7 21 f3—h4!! en wint.
³⁾ Bij c7×d6: 21 a5×b6† d8—d7 22 e1—d1 d7—e8? 23 b6—c6† enz.
⁴⁾ Een misrekening! Wit meende, als zwart de koningin nam, na 23 d7×c7† e8—d8!: 24 f3—d4 mat te kunnen geven, maar vergat f6—f5! Door 22 a5—d5, a8—a7; 23 e1—c7 was de witte partij gewonnen, daar dan d7×c7 en vervolgens d5—a8, mat dreigt.

D. v. F.

SICILIAANSCH VERDEDIGING.

27 October 1883.

Jhr. D. van Forceest. (Wit)		K. (Zwart)	
1. e2—c4	c7—c5	10. b2—b4	c6 × b4
2. g1—f3	e7—c6	11. a3 × b4	a5 × b4†
3. b1—c3	b8—c6	12. c2—c3	a8 × a1 ⁴⁾
4. d2—d4	c5 × d4	13. d1 × a1	b4—b3
5. f3 × d4	a7—a6	14. b5—d6†	e8—d8
6. c1—e3	d8—c7	15. a1—a5†	b7—b6
7. a2—a3	g8—c7 ¹⁾	16. a5 × b6†	b3 × b6
8. d4—b5 ²⁾	a6 × b5 ³⁾	17. e3 × b6 mat.	
9. c3 × b5	c7—a5 †		

¹⁾ Nu de koningin reeds op c7 staat, is deze zet zwak en moest g8—f6 geschied zijn.

²⁾ Deze goede zet beslist de partij.

³⁾ Het beste; anders moet geschieden: 8. c7—a5; 9. b2—b4, c6 × b4; 10. a3 × b4, a5 + b4; 11. b5—d6†, e8—d8; 12. a1—b1 en wint.

⁴⁾ Op b4—b2 volgt weer: 13. b5—d6† e8—d8; 14. a1—b1.

D. v. F.

GEWEIGERD KONINGSGAMBIT

gespeeld tusschen

R. Heeren (Wit) en W. F. van Nouhuys (Zwart).

1. e2—c4	c7—c5	15. Lc1—g5! Dg1—g2†
2. f2—f4	d7—d5	16. Ke2—c3 ○—○
3. e4+d5	e5+f4	17. Th1+h2 ³⁾ Pe7—f5†
4. Pg1—f3	Lf8—e7 ¹⁾	18. De4+f5 Dg2+h2
5. d2—d4 ²⁾	Le7—h4†	19. Pf3+h2 ⁴⁾ Lg4+f5
6. g2—g3	f4+g3	20. Lb7+a8 c7—c6
7. Dd1—c2†	Lc8—e6	21. Pb1—a3 Lf5—d7
8. Lf1—g2	g3+h2†	22. Ta1—d1 f7—f6
9. Ke1—f1	Dd8+d5	23. Lg5—f4 Tf8—e8†
10. Pf3+h4	Dd5+d4	24. Ke3—f2 Pb8—a6
11. Lg2+b7	Pg8—e7	25. Td1+d7 Te8—a8
12. De2—e4	Lc6—h3†	26. Lf4—e3 c6—c5
13. Kf1—c2	Lh3—g4†	27. Pa3—b5 Pa6—b4
14. Ph4—f3	Dd4—g1	28. Lc3+c5 Pb4+c2

29. Td7+a7 Ta8—b8 || 31. Ta7—b7 en wint.
 30. Pb5—d6 h7—h5 ||

¹⁾ Achter dezen zet plaatst het handboek van Bilguer een vraagteeken; beter is Dd8+d5 of Lf8—d6.

²⁾ Hier speelt Bilguer 5. Lf1—b5+ c7—c6, 6. d5+c6, 7. Lb5—c4 Le7—h4+.

³⁾ Hier komt ook in aanmerking 17. Lg5+e7 Tf8—e8, 18. De4+h7+ Kg8+h7, 19. Pf3—g5+ Kh7—g8 of g6, 20. Lb7+g2 enz.

⁴⁾ Meer afdoende nog ware geweest 19. Df5+g4 Dh2+d6 (of Dh2+h1, 20. Pb1—d2 Dh1+a1, 21. Lg5—f6 g7—g6, 22. Dg4—g5 enz.), 20. Lb7+a8. Zwart staat echter reeds lang reddeloos.

C. H. d. G.

TWEEPAARDENSPEL IN DE NAHAND,

gespeeld tusschen

E. Gerdes (Wit) en J. de Raadt Offerhaus (Zwart).

1. e2—e4	c7—e5	12. Th1—e1+	Kc6—d7
2. Pg1—f3	Pb8—c6	13. Lc4+d5	Kd7—c7 ²⁾
3. Lf1—c4	Pg8—f6	14. Df3—g3 ³⁾	Kc7—b6 ⁴⁾
4. Pf3—g5	d7—d5	15. Lg5—e3+ ⁵⁾	Kb6—a5
5. e4+d5	Pf6+d5 ¹⁾	16. Le3—c5	Pe7+d5
6. Pg5+f7	Ke8+f7	17. Td1+d5	c3+b2+
7. Dd1—f3+	Kf7—c6	18. Kc1+b2	c6+d5
8. Pb1—c3	Pc6—e7	19. Dg3—c3+	Ka5—a6
9. d2—d4	c7—c6	20. Dc3—d3+	b7—b5
10. Lc1—g5	e5+d4	21. a2—a4	Dd8—f6+
11. 0-0-0	d4+c3		en wint.

¹⁾ Deze zet is minder goed dan Pc6—a5, 6. Lc4—b5+ c7—c6, 7. d5+c6 b7+c6, 8. Lb5—e2 h7—h6 of 6. d3—d4 h7—h6 enz.

²⁾ Tot dusver is de partij geheel volgens „het boek” gespeeld. Zwart had thans c3+b2+ kunnen spelen, doch blijft ook daarbij in 't nadeel.

³⁾ Deze zet en de volgende geven het reeds gewonnen spel uit handen. 14. Df3—f4+ was de zet. Speelt zwart daarop Dd8—d6, zoo volgt 15. Df4+d6+ Kc7+d6, 16. Lg5+e7+ Lf8+e7, 17. Ld5—f7+ Kd6—c5, 18. Te1+e7 en staat beter.

⁴⁾ Hier kan ook Dd8—d6 beproefd worden: 17. Lg5—f4 Pd7+e5, 18. Lf4+d6+ Lf8+d6, 19. Dg3+g7+ Lc8—d7 en zwart heeft drie kleine officieren voor een koningin.

⁵⁾ Ook dit versperren van de derde rij voor de dame is verkeerd; door 15. Dg3—e3+ had wit nog kunnen winnen.

C. H. d. G.

SPAANSCH E PARTIJ.

Wit R. Heeren.

Zwart E. Gerdes.

1.	e2—e4	e7—e5	11.	e5+f6 e.p.	e8+f6
2.	g1—f3	h8—c6	12.	e4—h4	h7—h6
3.	f1—b5	g8—f6	13.	h4—g3	g8—h8
4.	o—o	f8—c7	14.	c1—f4	d7—d6
5.	d2—d4 ¹⁾	c6+d4	15.	f1—e1	f6—g4
6.	f3+d4	e5+d4	16.	g3—f3	d6—d5
7.	d1+d4	c7—c6	17.	f3—e2	e7—c5 ²⁾
8.	e4—e5	o—o ²⁾	18.	g2—g3	g4+f2
9.	b5—d3	f6—c8	19.	f4—c3	c8—g4
10.	d4—e4	f7—f5	20.	e2—d2	f2—h3 !

Wit abandonneert.

¹⁾ Van dezen zet heeft wit geen voordeel. Beter ware geweest d2—d3 of Pb1—c3.

²⁾ Goed gezien.

³⁾ Tf8+f4 was anders zeer verlokkelijk.

J. de R. O.

KIESERITZKY-GAMBIT.

Wit, R. Heeren.

Zwart, E. Gerdes.

1.	e2—e4	e7—e5	10.	f1—e4 !	c8—e6 ²⁾
2.	f2—f4	e5+f4	11.	c4+e6!	f7+e6
3.	g1—f3	g7—g5	12.	d1—e2	e6—f7 ⁴⁾
4.	h2—h4	g5—g4	13.	0-0-0	h8—e8 ⁵⁾
5.	f3—c5 ¹⁾	g8—f6	14.	e4—e5	h7—b6 ?
6.	d2—d4 ²⁾	d7—d6	15.	e2—d3	d6+e5
7.	e5+f7	e8+f7	16.	d3—c4 !	e8—c6
8.	c1+f4	f8—g7	17.	d4+e5	f6—d5
9.	b1—c3	h7—h6	18.	c3+d5	Zwart abandonneert.

¹⁾ Volgens Bilguer altijd te verkiezen boven g5.

²⁾ De gewone zet is f1—c4, doch deze weinig gebezigde variant geeft een interessante afwisseling.

³⁾ Gevaarlijk, daar, wegens het volgende c4+e6! de K. zoo ver naar voren komt. Beter K—e8.

⁴⁾ Op d7 was meer kans voor verschuilen geweest. Wit laat dan ook weldra zijn goede kans niet ongebruikt.

⁵⁾ Wat blijft Pb8 lang op nonactiviteit!

J. de R. O.

KIESERITZKY-GAMBIT.

R. Heeren, Wit.

E. Gerdes, Zwart.

1. e2—c4	e7—e5	12. ○—○ ⁴⁾	Pc3+d1 ⁵⁾
2. f2—f4	e5+f4	13. Lf4+d6!	Kf7—g7 ⁶⁾
3. Pg1—f3	g7—g5	14. Ld6—e5!	Kg7—h6
4. h2—h4	g5—g4	15. Tf1—f6!	Kh6—h5 ⁷⁾
5. Pf3—e5	Pg8—f6	16. Pd5—f4!	Kh5+h4
6. d2—d4	d7—d6 ¹⁾	17. g2—g3!	Kh4—g5 ⁸⁾
7. Pe5+f7	Ke8+f7	18. Pf4+e6!	Kg5—h5
8. Lc1+f4	Dd8—e8	19. Tf6—f5!	Kh5—g6
9. Pb1—c3	Pf6+e4 ²⁾	20. Tf5—g5!	Kg6—h6
10. Lf1—c4!	Lc8—e6	21. Tg5+g4	Pd1—f2 ⁹⁾
11. Pc3—d5	Pc4+c3 ³⁾	Wit geeft mat in vijf zetten.	

) Deze zet, hoewel geheel volgens de theorie, geeft wit gelegenheid tot het doen van een hevigen aanval, even als in de vorige partij, waarvan de eerste 7 zetten gelijk gespeeld zijn.

²⁾ De aanval komt te vroeg. d6—d5 was nu beter geweest.

³⁾ Goed gespeeld. Zoo maar niet wit den volgenden zet had kunnen doen!

⁴⁾ Prachtig! Wit had door Dd1—d3 zijn koningin kunnen reddelen en nog een tamelijk goede positie behouden. Hij zag echter in de verte iets beters, en het bleek dat dit offer niet te groot was.

⁵⁾ 't Beste dat zwart doen kan. Want al schijnt het roekeloos zulk een geschenk aan te nemen van R. H., iedere andere zet was minstens even gevaarlijk. Na Pc3+d5 b.v., overigens nog het meest aan te bevelen, zou gevolgd zijn: 1. Lc4+d5 Le6+d5. 2. Dd1+g4 enz.

⁶⁾ Hier begint een ware lijdenstocht voor den zwarten koning. Elf maal, bijna onafgebroken, wordt hij heen en weer gedreven. Behalve het moedig paard dat reeds de koninginneroof heeft gewaagd, blijven de zijnen onbewogen bij zijn droevig lot.

⁷⁾ Had maar de zwarte Dame wat meer van haar heer Gemaal gehouden!

⁸⁾ Nam de Koning pion g3, dan volgde in 2 zetten mat.

⁹⁾ Deze zet verhindert het mat in vier zetten. 't Eenige dat zwart nog doen kon!

A. A.

TWEEPAARDENSPEL IN DE NAHAND,

gespeeld door

A. Adama (Wit) en Dr. H. H. Heys van Zouteveen (Zwart).

1. e2—c4	e7—c5	8. Pb1—c3	Pc6—e7
2. Pg1—f3	Pb8—c6	9. d2—d4	e7—c6
3. Lf1—c4	Pg8—f6	10. ○—○ ¹⁾	g7—g6
4. Pf3—g5	d7—d5	11. d4+c5	Ke6—d7 ? ²⁾
5. e4+d5	Pf6+d5	12. Df3—f7	Dd8—e8
6. Pg5+f7	Ke8+f7	13. Lc4+d5	e6+d5
7. Dd1—f3†	Kf7—c6	14. Df7—f6	en wint.

Later werd deze partij nog eens bij den 12den zet hervat en aldus voortgezet :

12.	Kd7—c7	15. Df7—f4	a7—a6 ³⁾
13. Lc4+d5	c6+d5	16. e5—c6†	Dd8—c7
14. Lc1—g5	Kc7—b8	17. Df4—d4	Opgegeven.

¹⁾ Beter ware hier geweest 10. Lc1—g5, ten einde Pe7 aan te vallen en de lange rokade voor te bereiden. Tot dusver is deze partij gelijk aan die tusschen de hh. Gerdes en Offerhaus op blz. 53. Zie ook de eerste noot daarbij.

²⁾ Lf8—g7 schijnt sterker. Gevolgd door 12 Dd8 of Th8—f8, ware het zwarte spel er misschien door te redden geweest, bijv. Lf8—g7, 12. Lc1—g5 Th8—f8, (Dd8—f8, 13. Lg5—f5 Ld7—f6, 14. e5+f6 Df8—f6, 15. Tf1—e1† Ke6—d7, 16. Lc4+d5 Pe7+d5, 17. Df3—d3), 13. Lg5+e7 Ke6+e7, (Dd8+e7 gaat niet wegens P of L+d5), 14. Pc3+d5† c6+d5, 15. Df3+d5 Dd8+d5, 16. Lc4+d5 Lg7+e5 en wint. Speelt wit bij zet 12, in plaats van Lc1—g5 bijv. Df3—e4, zoo behoudt zwart, na Th8—f8, 13. f2—f4 Ke6—f7, 14. Lc1—d2 of e3 Lc8—f5, eveneens een goed spel.

³⁾ Lc8—e6 had het opschuiven van den e-pion verhinderd!

C. H. d. G.

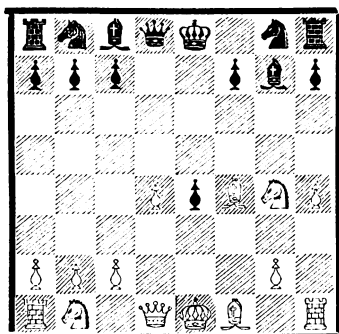
DE AANVAL-CORDEL in het KIESERITZKY-GAMBIT.

In den jaargang 1885 van de Deutsche Schachzeitung breekt Oscar Cordel te Charlottenburg een lans ten gunste van den zoogenoemden Kieseritzky-aanval in het groote of koningsgambit. Zooals men weet, bestaat het kenmerkende van dien aanval in de zetten

1. e2—e4	c7—c5	4. h2—h4	g5—g4
2. f2—f4	c5+f4	5. Pf3—c5.	
3. Pg1—f3	g7—g5		

Sedert Louis Paulsen de verdediging met Lf8—g7 voortzette, geraakte deze speelwijze in discrediet en werd er nog slechts zelden op wedstrijden gebruik van gemaakt. O. Cordel beproeft echter aan te toonen, dat de zet van Paulsen weliswaar het spel gelijkmaakt, maar ook niets meer. Hij zet na 5 Lf8—g7 den aanval door met 6. Pe5+f4 d7—d5. 7. d2—d4¹⁾ d5+c4. 8. Lc1+f4.

Stand na den 8sten zet van wit.

Hier kan zwart het spel voortzetten door I. 8 Dd8+d4. II. 8 Lg7+d4. III. 8 Lc8+g4. IV. 8 c7—c5. V. 8 Pg8—f6 en VI. 8 Pb8—c6.

1) In de Februari-afllevering der Deutsche Schachzeitung van 1886 verklaart de heer Cordel dat wit, bij den 7en zet, door e4—e5 een even zeker spel verkrijgt als met d2—d4. Misschien wil de heer C. II. d. G. ons zijn oordeel daarover in den volgende jaargang van den kalender mededeelen.

R. II.

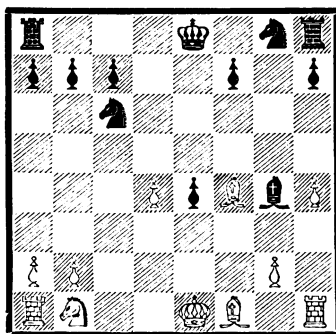
Wij zullen deze speelwijzen aan de hand van Cordel achtereenvolgens behandelen.

I.

8 Dd8+d4.

Deze zet wordt gevolgd door 9. Dd1+d4 Lg7+d4.
10. c2-c3 Lc8+g4 ¹⁾. 11. c3+d4 Pb8-c6 ²⁾.

Stand na den 11den zet van zwart.

Hier heeft wit de keus tussehen 12. Lb5, 12. Lc4 en 12. Pc3.

A 12. Lf1-b5	Pg8-e7 ³⁾	16. Pc3+c4	o-o
13. Pb1-c3	a7-a6 ⁴⁾	17. o-o	Pc6+d4
14. Lf4-e5 ⁵⁾	Th8-f8	18. Pe4-f6	met gelijk spel.
15. Lb5+c6† ⁶⁾	Pe7+c6		

¹⁾ Op 10. . . . Ld6 volgt 11. Le5, op 10. . . . Lc3^{0†}. 11. Pc3⁰ Lg4⁰. 12. Pe4⁰ en eindelijk op 10. . . . Lg7. 11. Pf2 Pf6. 12. Lg5 o-o. 13. Lf6⁰ Lf6⁰. 14. Pe4⁰ Te8. 15. Pd2 Lc3⁰. 16. bc3⁰ f5. 17. Lc4† Kh8. 18. o-o fe4⁰. 19. Tael.

²⁾ Op 11. . . . Pd7 volgt 12. Pc3 Pgf6. 13. Lc4 Pb6. 14. Lb3 Ph5. 15. o-o f5. 16. Le7⁰ met gelijk spel.

³⁾ Op 12. . . . Ld7 volgt 13. Pc3 o-o. (13. . . . Pd4. 14. Ld7^{0†} Kd7⁰. 15. o-o c5. 16. Pe4⁰ b6. 17. Le5.) 14. o-o-o Pe7. 15. Pe4⁰ Pd4⁰. 16. Td4⁰ Lb5⁰. 17. Td8† Td8⁰. 18. Lg5 Te8 of d7. 19. Pf6 en staat iets beter. Ook kan op 12. . . . Ld7 volgen: 13. Lc6⁰ Lc6⁰. 14. Pc3 o-o-o. 15. o-o-o Pe7. 16. Lg5 The8. 17. Thf1 f5. 18. Le7⁰ Te7⁰. 19. Tf5⁰ e3. 20. d5 e2. 21. Pe2⁰ Ld5⁰. 22. Tfd5⁰ Td5⁰. 23. Td5⁰ Te2⁰. 24. Td2 Te4. 25. g3 Te3. 26. g4.

Op 12. . . . $\circ-\circ-\circ$ volgt: 13. $\text{Lc6}^0 \text{bc6}^0$. 14. Pc3 f6 . 15. $\circ-\circ$ Td4^0 . 16. Lc3 Tb4 . 17. $\text{La7}^0 \text{Tb2}^0$. 18. Tab1 Tb7 . 19. $\text{Tb7}^0 \text{Kb7}^0$. 20. Ld4 ; of van af zet 16. Tae1 Pe7 . 17. $\text{Pe4}^0 \text{Pd5}$. 18. Lh6 Ta4 . 19. $\text{Pf6}^0 \text{Pf6}^0$. 20. $\text{Tf6}^0 \text{Ld7}$. 21. Te7 ; in beide gevallen met nagenoeg gelijk spel.

⁴⁾ Op 13. . . . $\circ-\circ-\circ$ volgt 14. $\text{Pe4}^0 \text{Pd4}^0$. 15. Ld3 Lf5 . 16. $\text{Lc7}^0 \text{Te8}$. 17. Ld6 .

⁵⁾ Hier komen bovendien in aanmerking:

a. 14. d5 ab5^0 . 15. $\text{dc6}^0 \text{Pc6}^0$. 16. $\text{Pe4} \circ-\circ-\circ$. 17. $\circ-\circ$.

b. 14. $\text{Lc6}^0 \text{Pc6}^0$. 15. d5 Pd4 . 16. $\circ-\circ \text{Pe2}$. 17. $\text{Pe2}^0 \text{Le2}^0$. 18. Tf2 Ld3 . 19. Lc7^0 ; of van af 15. . . . Pb4 . 16. $\circ-\circ \circ-\circ-\circ$. 17. $\text{Pe4}^0 \text{Pd5}^0$. 18. Pg5 Pf4^0 . 19. $\text{Tf4}^0 \text{Le6}$. 20. Tf7^0 .

c. 14. La4 b5 . 15. Lb3 Pd4^0 . 16. Le5 Pb3^0 . 17. $\text{ab3}^0 \text{Thg8}$. 18. $\text{Pe4}^0 \text{Tg6}$. 19. $\circ-\circ$ en staat beter; hier kan zwart echter in zet 15 ook voortgaan met f5. 16. Pd5 Pd4^0 . 17. $\text{Te7}^0 \text{Kd7}$. 18. Ld1 h5 . 19. $\circ-\circ \text{Pe2}!$. 20. $\text{Le2}^0 \text{Le2}^0$. 21. $\text{Pa8}^0 \text{Lf1}^0$. 22. $\text{Pb6}! \text{Ke6}$. 23. $\text{Tf1}^0 \text{Kb6}^0$. 24. Lg5 .

⁶⁾ Speelt wit 15. La4 zoo volgt o5. 16. Lb3 Pe5^0 . 17. $\text{de5}^0 \text{f5}$. 18. $\text{ef6}^0 \text{Tf6}^0$. 19. $\text{Pe4}^0 \text{Tf4}$. 20. Pf2 .

Speelt wit bij den 12den zet in plaats van $\text{Lf1}-\text{b5}$, $\text{Lf1}-\text{c4}$, zoo ontstaan er de volgende variantes:

B 12. $\text{Lf1}-\text{c4}$	$\text{Pc6}+\text{d4}^1)$	17. $\text{Lh8}-\text{c3}$	$\text{e4}-\text{c3}$
13. $\text{Lf4}-\text{e5}$	$\text{Pd4}-\text{c2}^\dagger$	18. $\text{Th1}-\text{e1}$	$\text{Ph6}-\text{f5}$
14. $\text{Ke1}-\text{d2}$	$\text{Pc2}+\text{a1}$	19. $\text{Lc4}+\text{f7}$	$\text{Pf5}+\text{h4}$
15. $\text{Le5}+\text{h8}$	$0-0-0^\dagger^2)$	20. $\text{Lc3}-\text{f6}$	
16. $\text{Kd2}-\text{c1}$	$\text{Pg8}-\text{h6}$		

Eindelijk kan wit in zet 12 ook nog doen:

C 12. $\text{Pb1}-\text{c3}$		14. $\text{Pc3}+\text{b5}$	$\circ-\circ-\circ$
hierop volgt:		15. $\text{Lf4}+\text{c7}$	T speelt.
12.	$\text{Pc6}+\text{d4}^3)$	16. $\text{Ta1}-\text{c1}$	
13. $\text{Lf1}-\text{b5}^\dagger$	$\text{Pd4}+\text{b5}^1)$		

¹⁾ Hier kan zwart ook spelen 12. . . . Pe7 , hetwelk gevolgd wordt door 13. $\text{Pc3} \circ-\circ-\circ$. 14. $\circ-\circ \text{f5}$. 15. $\text{Le6}^\dagger \text{Kb8}$. 16. $\text{Lg5} \text{The8}$. 17. d5 Pe5 . 18. $\text{Le7}^0 \text{Te7}^0$. 19. $\text{Lf5}^0 \text{Lf5}^0$. 20. $\text{Tf5}^0 \text{e3}$. 21. Te1 Pc4 . 22. b3 .

of 12. . . . f5 . 13. d5 Pd4 . 14. $\text{Le5 Pc2}^\dagger$. 15. Kd2 Pa1^0 . 16. $\text{Lh8}^0 \text{e3}^\dagger$. 17. $\text{Ke3}^\dagger \text{Pc2}^\dagger$. 18. Kf4 of van af zet 13. . . . Pa5 . 14. $\text{Lb5}^\dagger \text{c6}$. 15. $\text{dc6}^0 \text{bc6}^0$.

²⁾ Minder goed is 15. . . . Lf5 , hetwelk gevolgd wordt door 16. Te1 .

³⁾ 12. . . . $\circ-\circ-\circ$ wordt gevolgd door 13. Lc4 Pd4^0 . 14. $\circ-\circ \text{Pe7}$. 15. $\text{Pe4}^0 \text{Pe6}$. 16. $\text{Le6}^0 \text{Le6}^0$. 17. Lg5 T dekt P. 18. Pf6 . Op 15. . . . $\text{Pe2}^\dagger$ volgt 16. $\text{Le2}^0 \text{Le2}^0$. 17. Tf2 .

⁴⁾ 13. . . . c6 wordt gevolgd door 14. La4 o-o-o f6 . 15. o-o . 16. Tae1 .

II.

De tweede verdediging van zwart bij den achtsten zet is:

8. . . . Lg7+d4.

Hierop komt voor wit alleen in aanmerking :

9. c2—c3	Ld4—g7 ¹⁾	13. Pg4—c3	Pc6—e5
10. Dd1—a4†	Pb8—c6 ²⁾	14. Pb1—d2	○—○
11. Da4+e4†	Dd8—e7	15. ○—○—○	
12. De4+e7†	Pg8+c7		

¹⁾ Op 9. . . . Lc3⁰† volgt 10. Pc3⁰ Dd1⁰†. 11. Td1⁰ Lg4⁰. 12. Td4.
Op 9. . . . Lb6 volgt 10. Dd8⁰† Kd8⁰. 11. Le5 f6. 12. Pf6⁰ Pc6.
13. Pg8⁰ en eindelijk

Op 9. . . . Lg4⁰ volgt 10. Dg4 Lf6. 11. Pd2.

²⁾ Op 10. . . . Ld7 volgt 11. De4⁰† De7. 12. De7⁰† Pe7⁰. 13. Pe3.
Op 10. . . . Kf8 volgt 11. Pf2 f5. 12. Pd2 en staat beter.

III.

Ten derde kan als achtste zet volgen :

8.	Lc8+g4	15. Pb1—c3	Pb8—c6 ⁶⁾
9. Dd1+g4	Lg7+d4 ¹⁾	16. ○—○—○	Dd8—e7
10. Lf4—g5 ²⁾	Pg8—f6 ³⁾	17. Lf1—b5	De7—e6
11. Dg4—f5	h7—h6	18. Df5+e6	f7+e6
12. c2—c3	h6+g5 ⁴⁾	19. d4—d5	e6+d5
13. c3+d4	Th8+h4 ⁵⁾	20. Pc3+d5	Pf6+d5
14. Th1+h4	g5+h4	21. Td1+d5.	

¹⁾ Minder goed schijnen:

9. . . . Ff6. 10. Dg7⁰ Tg8. 1. Lc7⁰ Dd4⁰. 12. Lb5† Pc6. 13. Lc6††
bc6⁰. 14. Dh6 Tg2⁰. 15. Df4 Pg4. 16. Pd2 of wel van af 12 Lb5†
Ke7. 13. Dh6 a6. 14. Le2 Db2⁰. 15. ○—○ Da1⁰. 16. c3 Pd7. 17.
Dd2 Tc8. 18. La5.

En 9. . . . Dd4⁰. 10. c3 Df6. 11. Dc8† Dd8. 12. Db7⁰ Pd7. 13. Lb5
Pf6. 14. Ld7⁰† Pd7⁰ 15. De4⁰†.

²⁾ 10. c3 Tf6. 11. Df5 Lb6. 12. Lg5 Pbd7. 13. Pd2 h6. 14. Lf6⁰
Pf6⁰. 15. Pe4⁰ Pe4⁰. 16. De4⁰† De7 loopt uit op een gelijk spel.

³⁾ Op 10. . . . f6 volgt 11. De4⁰ Kf8. 12. c3 Lc3⁰†. 13. Pc⁰† fg5⁰.
14. Td1 De7. 15. Lc4 De4⁰. 16. Pe4⁰ of 12. . . . fg5⁰. 13. cd1⁰ Pf6
(Op Pc6. 14. Lc4 Dd4⁰. 15. Tf1† Kg7. 16. Tf7† Kh6. 17. De6† Kh5.
18. Pd2). 14. Db7⁰ Dd4⁰. 15. Pc3 De3†. 16. Le2 Dg3†. 17. Kd2. Dd6†.
18. Kc2 Dc6. 19. Lf3.

Op 10. . . . Pe7 volgt 11. c3 Lc5. 12. Lc4 Dd7. 13. De4⁰.

4) Op 12. . . . Lc3⁰⁴ volgt 13. Pc3⁰ hg5⁰. 14. hg5⁰ Th1⁰. 15. gfo⁰ met voordeel voor wit.

5) Op 13. . . . Dd4⁰ volgt 14. Dc8† Ke7. 15. Dh8⁰ Db2⁰. 16. hg5⁰ Da1⁰. 17. Df6⁰ Df6⁰. 18. gf6⁰ Kf6⁰. 19. Th8 en staat beter.

6) Op 15. . . . Pbd7 volgt 16. Pe4⁰ De7. 17. Ld3-○-○. 18. ○-○-○ Pe4⁰. 19. Le4⁰ Kb8. 20. Df3 e6. 21. Df1† Ka8. 22. Th1 Th8. 23. g3 h3. 24. Lf5 h2. 25. g4 of ook 15. . . . Dd4⁰. 16. Dc8† Dd8. 17. Db7⁰ Pd7. 18. Lb5.

IV.

Zwart's vierde zet is 8. . . . c7-c5, waarop de partij aldus wordt voortgezet:

8.	c7-c5	12. Lb5+c6†	b7+c6
9. Pb1-c3	Lg7+d4 ¹⁾	13. Pg4-f2	Pg8-f6
10. Pc3+e4	Dd8-e7 ²⁾	14. Dd1-c2	○-○-○
11. Lf1-b5†	Pb8-c6 ³⁾	15. Lf4-g5 ⁴⁾	met gelijk spel.

1) Op 9. . . . Lg4⁰ volgt 10. Dg1⁰ Ld4⁰. 11. Lb5† Pe6. 12. Pe4 of Op 9. . . . Dd4⁰. 10. Lb5† Pe6. (Kf8. 11. Ld6† Pe7. 12. Dd4⁰ cd4⁰. 13. Pd5 of 10. . . . Ld7. 11. Ld7⁰† Pd7⁰. 12. Dd4⁰ cd4⁰). 11. Pf2 Dd1⁰†. 12. Td1⁰. In al deze laatste gevallen komt wit beter te staan.

2) Op 10. . . . Da5† volgt 11. c3 Lg4⁰. 12. Dg1⁰ Pf6. 13. Pf6⁰† Lf6⁰. 14. Dc8† Ke7. 15. Db7⁰ Pd7. 16. ○-○-○ en staat beter.

3) Op 11. . . . Ld7 volgt 12. Ld7⁰† Pd7⁰. 13. De2.

4) Ook kan wit spelen 15. Pf6⁰ Df6⁰. 16. Lg5, eveneens met gelijk spel.

V.

De vijfde voortzetting van zwart, door 8. . . . Pg8-f6 wordt aldus vervolgd:

8.	Pg8-f6	14. De2-f2	Dg3+f2†
9. Pg4+f6	Dd8+f6 ¹⁾	15. Ke1+f2	Lc8-f5
10. Lf4-e5	Df6-h6	16. Lf1-e2	Pb8-c6 ²⁾
11. Pb1-c3	Lg1+e5	17. g2-g4	Lf5-e6
12. d4+e5	Dh6-e3†	18. Pc3+e4	Pc6+e5
13. Dd1-e2	De3-g3†	19. Th1-g1 ³⁾	

1) Hier kan ook geschieden 9. . . . Lf6. 10. Pc3 Lh4⁰† (Dd4⁰. 11. Dd4⁰ Ld4⁰. 12. Pe4⁰) 11. g3 Lg5. 12. Pe4⁰ Lf4⁰. 13. gf4⁰.

2) 16. . . . h5 wordt gevolgd door 17. Pd5.

3) Hier is ook 19. Pf6† goed.

VI.

In de zesde plaats eindelijk kan zwart spelen 8. . . .
Pb8—c6. Hierop volgt :

8.	Pb8—c6	13. Pg4—c5	Lg7+e5
9. Lf1—b5	Lg7+d4 ¹⁾	14. Lf4+c5	f7—f6
10. Lb5+c6†	b7+c6	15. Le5—d4	Ta8—b8
11. c2—c3	Ld4—g7	16. c3—c4	c6—c5
12. Dd1+d8†	Ke8+d8	17. Ld4—c3	en staat beter.

²⁾ Op 9. . . . Pe7 volgt 10. Le5, op 9. . . . Ld7. 10. Ld6^o Ld6^o.
11. Le5, op 9. . . . Lg4^o. 10. Dg4^o Dd4^o. 11. Lc6^{o†} bc6^o. 12. Pe3 en
op 9. . . . Dd4^o. 10. Dd4^o Ld4^o. 11. Lc6^{o†} bc6^o. 12. Le5, alles met
voordeel voor wit.

Hebben wij tot nu toe alléén de voornaamste varian-
tes van Cordel's analyse zonder nadere bijvoegingen
medegedeeld, thans zij het ons vergund, ons oordeel,
voor zoover dit in weinige regels mogelijk is, samen te
vatten.

Een gelijk spel, met menige kans van aanval voor
wit ontstaat er na de spelen IA, IC en II. Slecht voor
zwart is VI, slecht voor wit IB, terwijl bij III, IV en
V de kansen nagenoeg gelijk blijven.

Tot slot zij hier Cordel een woord van lof toegebracht
voor zijn poging, om het Kieseritzky-gambit weder in
eere te herstellen en voor de verrijking, die onze theo-
retische kennis van dit aan afwisseling zoo rijke spel
door zijn analyse ondergaan heeft. ¹⁾

Groningen, November 1885. (C. Hofstede de Groot.

¹⁾ In de nieuwste uitgave van Bilguer vindt men slechts de door
ons onder IA (tot en met zet 13), I¹⁾ (10. Lc3^{o†}), IV en VI opge-
geven variantes.

SICILIAANSCH VERDEDIGING.

Deze partij is gespeeld den 26 Aug. 1885 in het
Leeskabinet te Rotterdam.

C. E. A. Dupré (Wit) en T. Haakma Tresling (Zwart).

1. e2—e4	c7—c5	14. g2—g3	d4+e5
2. b1—c3	b8—c6	15. f3—h5	e5—d6
3. g1—f3	e7—e6	16. f2—f4	d8—c7
4. d2—d4	c5+d4	17. h5—f3	e6—e5
5. f3+d4	a7—a6	18. c3+d5	c6+d5
6. f1—e2	f8—c5	19. f3+d5 !	g8—h8
7. d4+c6	b7+c6	20. d5+a8	c7—a7 !
8. o—o	g8—c7	21. d2—c3	a7+a8
9. c1—f4	o—o	22. a1—d1	a8—c6
10. e2—f3	d7—d5	23. e2—g2	c6+g2 !
11. d1—c2	f7—f5	24. g1+g2	c8+b7 !
12. c4—c5	e7—g6	25. g2—g1	d6—b8
13. f4—d2	c5—d4	26. c2—c4	h7—h6

Wegens het vergevorderde uur werd de partij remise verklaard.

ENGELSCH PARTIJ

tusschen

T. Haakma Tresling (Wit) en J. D. Tresling (Zwart).

1. f2—f4	d7—d5	13. a2—a3	o—o
2. Pg1—f3	Lc8—f5	14. o—o	h7—h6 ⁴⁾
3. Pb1—c3	Pg8—f6	15. f4—f5	Pc6—e5
4. d2—d3	e7—e6	16. f5+c6	Db6+c6
5. c2—c3	c7—c5	17. Pc2—f4 ⁵⁾	Dc6—b6
6. Lc1—d2	a7—a6 ¹⁾	18. g2—h3	Rd8—d6
7. g2—g3 ²⁾	Pb8—c6	19. d2—c3	d5—d4
8. Lf1—g2	Lf8—c7	20. c3+d4	c5+d4 ⁶⁾
9. Pc3—c2	Dd8—b6	21. Lc3—b4	g6—g5
10. Ra1—b1	Ra8—d8	22. Lb4+d6	Lc7+d6
11. Pf3—h4	Lf5—g6	23. Lh3—e6 !	Kg8—h8
12. Ph4+g6	f7+g6 ³⁾	24. Pf4—d5	Db6—c6

25. Pd5+f6	Rf8+f6	31. Rf1+f6	Dh3+g3!
26. Rf1+f6	g7+f6	32. Kg1-f1	Dg3-h3!
27. Dd1-h5	Ld6-f8	33. Kf1-e1	Dh3-g3!
28. Le6-b3	Kh8-h7	34. Rf6-f2	Dg3-g1!
29. Rb1-f1	Dc6-d7?	35. Ke1-e2	Zwart aban.
30. h2-h4?	Dd7-h3		donneert-

¹⁾ Voorloopig is deze zet doelloos, b8-c6 was sterker.

²⁾ Wit wil op g2 den looper brengen, om in geval d5 op d4 komt, paard c3 op e2 te plaatsen.

³⁾ Dit is een strategische miszet. Neemt zwart het paard met h7, dan opent hij voor toren h8 de lijn en zijn centrum blijft sterk. Door met f7 te nemen, wordt het punt e6 zeer zwak en aan dit zwakke punt moet zwart vooral het verlies der partij wijten.

⁴⁾ Volkomen nuttelooze zet. Nu worden de punten e6 en g5 beide zwak en wit haast zich om door opoffering van den f-pion met zijn paard f4 te bezetten, om van daar uit e6 en g6 gelijktijdig aan te vallen. Zwart had Le7-d6 moeten spelen.

⁵⁾ De combinatie, die nu volgt, is volkomen correct en zwart moet de kwaliteit verliezen.

⁶⁾ Hierdoor komt de witte koning zeer veilig te staan.

Dr. T. H. T.

WEENERPARTIJ.

CORRESPONDENTIEPARTIJ,

Wit, Van Heijcop ten Ham. Zwart, J. de Raadt Offerhaus.

1. e2-e4	c7-c5	13. e4-c5	d6+e5
2. Pb1-c3	Lf8-b4	14. Lf4+c5	f6+c5
3. f2-f4	e5+f4	15. Te1+c5	Ke8-d8
4. Pg1-f3	g7-g5	16. Df3-f8†	De7+f8
5. Lf1-c4	g5-g4	17. Tf1+f8†	Ld7-e8
6. K O-O	Lb4+c3	18. Te5+e8†	Kd8-d7
7. b2+c3	g4+f3	19. Te8+d8†	Kd7-e7
8. Dd1+f3	Dd8-e7 ¹⁾	20. d5-d6†	c7+d6
9. d2-d4	d7-d6	21. Td8+b8	Ta8+b8
10. Lc1+f4	Lc8-c6	22. Tf8+b8	b7-b6
11. d4-d5	Le6-d7	23. Tb8+g8	Geeft op.
12. Ta1-e1	f7-f6		

¹⁾ Beter dan Dd8-f6, waarop ook 9. d2-d4 zou volgen.

v. H. t. H.

ALLGAIERGAMBIT,

J. de Raadt Offerhaus (Wit) en E. Gerdes (Zwart).

1. e2-e4	e7-c5	11. ○-○	Kf7-g7 ²⁾
2. f2-f4	c5+f4	12. Pb1-d2	Pe4+d2 ³⁾
3. Pg1-f3	g7-g5	13. Dd1+d2	Lf8-e7
4. h2-h4	g5-g4	14. e5-e6 ⁴⁾	Pb8-c6
5. Pf3-g5	Pg8-f6	15. Lf4-h6 ⁵⁾	Kg7-g8
6. d2-d4	h7-h6	16. Tf1-f7	Dd8-d6 ⁶⁾
7. Pg5+f7 ¹⁾	Ke8+f7	17. Ta1-f1	Th8-h7
8. Le1+f4	d7-d5	18. Le2-d3 ⁷⁾	Zwart geeft
verloren.
9. e4-c5	Pg6-e4		
10. Lf1-c2	h6-h5		

¹⁾ Dit offer uit nood doet wit geen schade!²⁾ Een tempo verloren.³⁾ Waarom niet de koninginveleugel mobiel gemaakt door Pb8-c6 of Le8-f5? De uitval Dd8+h4 zou zelfs gevaarlijk voor wit geworden zijn.⁴⁾ De aanval van wit wordt krachtig.⁵⁾ Mooi! Had zwart den raadsheer genomen dan zou het mat in 3 zetten gevolgd zijn: 1. Tf1-f7 2. Dd2+h6 3. Dh6-h7.⁶⁾ Vrees voor het verlies der koningin, dat door 1. Tf7-g7! 2. Tg7+h7! 3. Lh6-g5! dreigde, verleidt zwart tot een hopeloos zet.Had hij Th8-h7 gespeeld, dan waren wel door 1. Ta1-f1 2. Tf7-f8!
Le8+h6 3. Le7+f8!3. Tf1+h8! 4. Lhb+h8
Dd8+f8! Kg8+h8 koningin en raadsheer verloren gegaan, maar daartegenover stond dat de partij van wit zoodanig verzwakt was, dat zwart met zijn 4 officieren en sterken pionnenstand nog genoegzaam kans op winst had behouden.⁷⁾ Wit had kunnen mat geven in 3 zetten door:

1. Dd2-g5! 2. Tf7-f8! 3. Tf1-f7
-
- Le7+g5

of 1. 2. Tf7+h7! 3. Dg5-g7†
Kg8-h8

A. A.

TWEEDAARDSPEL IN DE NAHAND.

E. Gerdes (Wit). J. de Raadt Offerhaus (Zwart).

1. e2-e4	e7-c5	4. Pf3-g5	d7-d5
2. Pg1-f3	Pb8-c6	5. c4+d5	Pf6+d5
3. Lf1-c4	Pg8-f6	6. Pg5+f7 ¹⁾	Ke8+f7

5

7. Dd1—f3!	Kf7—e6 ²⁾	16. Le3—c5 ⁶⁾	Pe7+d5 ⁷⁾
8. Pb1—c3	Pc6—c7	17. Td1+d5	c3+b2!
9. d2—d4	c7—c6	18. Kc1—b1	c6+d5
10. Lc1—g5	c5+d4	19. Dg3—c3!	Ka5—a6
11. ○-○-○ ³⁾	d4+c3	20. Dc3—d3!	b7—b5
12. Th1—e1! ⁴⁾	Ke6—d7	21. a2—a4	Dd8—d7
13. Lc4+d5	Kd7—c7	22. Te1—c6!	Ka6—b7
14. Df3—g3!	Kc7—b6	Wit abandonneert.	
15. Lg5—e3 ⁵⁾	Kb6—a5		

¹⁾ Dit offer wordt door Gianutio (16e eeuw) „fegatello” genoemd, wat waarschijnlijk in figuurlijken zin een soort van *lokaas* beteekent.

²⁾ Een gevaarlijke wandeling! De gewone verdediging 5 , Pc6—a5 is verre te verkiezen.

³⁾ Goed gespeeld! De sterke positie die wit verkrijgt is de offering van zijn paard wel waard. Jammer maar, dat hij van zijn kracht niet meer partij heeft getrokken!

⁴⁾ Door Lc4+d5! had wit wel de zwarte koningin veroverd maar was zelf zoo zwak geworden dat de kans op winst onzeker werd.

⁵⁾ Fout! Die raadsheer belemmert op bedenkelijke wijze koningin en kasteel. Wit had kunnen winnen door Dg3—c3! Zwart mag zijn koning niet op een wit veld brengen of zijn koningin is weg. Maar anders te spelen baat hem evenmin. Na c6—c5 volgt b2—b4; na Kb6—c7, Lg5—f4; na Kb6—a5, De2+c3 enz.

Wit had ook kunnen winnen door Ld5—e4 doch niet zoo spoedig. In hoofdzaak op deze wijze:

Na A Lc8—d7 door b2—b4 enz.

Na B Td8+d1! Kan het mat volgen in weinige zetten:

1. Te1+l1 2. Lg5—d8 3. $\frac{Le^2+c3}{a. Pe7-d5}$ 4. Dg3—c7! 5. De7—a5!
6 b2—b3 en mat.

3. $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot \cdot}{b. Kc5-b5}$ 4. $\frac{Dg3-d3!}{Kb5-c5}$ 5. Dd3—c4

6. Ld5—f3! 7. De3—c3 en mat.

3. $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot \cdot}{c. Kc5-b4}$ 4. Dg3+c3! 5. De3—c4 en mat.

3. $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot \cdot}{Lc8-g4}$ 4. $\frac{Dg2+c3!}{a. Kc5-b5}$ 5. De3—c4 en mat.

6. Dg3—c7 7. Ld5—f7 en mat.

4. $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot \cdot}{b. Kc5-d6}$ 5. $\frac{De3-g3!}{a. Kd6-d7}$

6. Dg3—a3! 7. c2—c4 en mat.

5. $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot \cdot}{b. Kd6-c5}$

3. $\frac{\cdot \cdot \cdot \cdot \cdot}{c3+b2!}$ 4. Kc1+b2 enz. met enkele variaties.

1. $\frac{\dots\dots}{b. \text{Lc8}-\text{g4}}$ 2. $\frac{\text{Lg5}-\text{e3}}{a. \text{c6}-\text{e5}}$ 3. $\frac{\text{Dg3}-\text{d6!}}{a. \text{Pe7}-\text{e6}}$ 4. $\frac{\text{Le3}+\text{e4!}}{\text{Kb6}-\text{a5}}$ 5. $\frac{\text{b2}-\text{b4}}{a. \text{Ka5}-\text{a4}}$
 6. $\frac{\dots\dots}{a. \text{Ka4}-\text{b5}}$ 7. $\text{Dd6}-\text{d3}$ en mat.
 6. $\frac{\dots\dots}{b. \text{Ka4}-\text{a3}}$ 7. $\text{b4}-\text{b5}$ 8. $\text{Lc5}+\text{b4}$ en mat.
 5. $\frac{\dots\dots\dots}{b. \text{Pe6}+\text{b4}}$
 6. $\text{Lc5}+\text{b4}$ 7. $\text{Lc4}-\text{b3!}$ 8. $\text{Td1}-\text{d5}$ en mat.
 4. $\text{Dd6}+\text{e5}$ 5. $\text{De5}-\text{a3}$ en mat.
 3. $\frac{\dots\dots\dots}{b. \text{Kb6}-\text{a5}}$ 3. $\text{Dg3}-\text{e7!}$ 4. $\text{De7}-\text{b7}$ enz.
 2. $\frac{\dots\dots\dots}{b. \text{Kb6}-\text{a5}}$

Na C c2+b2: als voren met enkele variaties.

Uit het bovenstaande blijkt hoe gevaarlijk èn de 5de èn de 7e zet van zwart zijn geweest.

6) Beter ware geweest b2-b4 en dan Dg3-f4! Ld5-b3 enz.

$\text{Ka7}+\text{b4}$ $\text{Kb4}-\text{a5}$

7) Door dezen zet is zwart gered!

A. A.

BLINDSCHAAK.

De heer R. Loman, zoon van den Amsterdamschen Hoogleraar van dien naam, Nederlander van geboorte, woont tegenwoordig te Londen. Reeds in het vorige jaarboekje vinden wij een 4-tal partijen door hem, zonder het bord te zien, gespeeld, ook in het lokaal van de bloeiende schaakclub Staunton te Groningen. En zoo heeft hij zich ook den 10 Aug. weer laten vinden zijn talenten als blindschaker te toonen. Niet alle schakers, al zijn het ook meesters voor het bord, bezitten de voorstellingsgave, noodig voor het blindschaken. Philidor bezat die gave slechts in bescheiden mate, zoodat hij niet meer dan een of twee partijen uit het hoofd speelde. Zoo ging het ook met Harwitz, weinig beter was het gesteld met Prof. Andersen. Hoevele partijen Steinitz ook voor het bord simultaan speelt, als blindschaker heb ik nooit van hem gehoord ¹⁾, evenmin als van

¹⁾ Ja, ook Steinitz speelt blind en zelfs sterk, maar zoover ik weet, nooit meer dan 4 partijen tegelijk. In Februari 1883 te New-York won hij van 4 tegelijk blindgespeelde partijen tegen sterke spelers zooals Delmar, de Visser en 2 heeren Baird, drie. Tegelijk met die partijen speelde hij ook nog whist. R. H.

Winawer, Kolisch, Mackenzie, Mason. Daarentegen schitterden als blindspelers, gelijk we weten, Morphy die 8, L. Paulsen die eens 15, Zukertort die 12, Blackburne die 10 partijen uit het hoofd speelden, en voor zooverre ze leven, nog spelen. Uit ons land is mij dat talent bekend o. a. van de III. J. J. Pinedo en R. Loman. Van den eerste wordt het volgende verhaald: Hij zou nog nooit gespeeld hebben, maar stond dikwijls achter de borden der spelers. Zoo zou hij eens gewandeld hebben met een vriend, die tot hem zei „je moet ook eens spelen”, waarop de heer P. zou geantwoord hebben: „dat wil ik graag, hoe eer hoe liever.” „Wanneer zullen we 't dan bepalen”? zou de andere gezegd hebben. „Wel dadelijk” zei P. En zoo zouden ze al voortwandelande geschaakt hebben, en toen de vriend den sleutel in zijn huisdeur stak, annonceerde P. hem mat in drie zetten. Blindschaken is alzoo een gave. Wel kan men van een blindschaker zeggen, dat hij een flink schaker is, maar niet van alle flinke schakers dat zij uit het hoofd spelen. Daarom is het eenigzins verkeerd te spreken van iemand die uit het geheugen speelt. Er komt natuurlijk geheugen bij, maar vooral voorstellingsvermogen. De blindschaker ziet voor zijn geestelijke oogen het geheele bord met de stukken. Had de blindschaker die gave niet, hij zou onmogelijk eenige partijen tegelijk kunnen spelen, want hij zou, zonder die voorstellingsgave te bezitten, genoodzaakt zijn bij elken zet uit het geheugen na te gaan wat toen en toen en daarna gespeeld was, om tot de kennis der positie te geraken. Neen, hij ziet het bord in zijn hoofd voor zich zooals het zich werkelijk plastisch aan ons, die er naar staan te kijken, voordoet.

Dat de heer L. in deze partijen minder gelukkig was dan wel vroeger, schrijf ik vooral daaraan toe, dat de tegenpartij van bord 5 een uitstekend speler is, als hij nl. bedaard en niet met overhaast speelt, dat de zwarte stukken van borden 1 en 2 door zeer goede spelers werden geleid, die zich buitendien lieten assiste-

ren door andere schaakvrienden, waardoor de heer L. eigenlijk een blinde Consultatiepartij voerde en dit verhoogde zijn winstkansen niet. Aan bord 6 zat eindelijk een zeer sterk speler, op wien een partij te winnen, met de oogen goed geopend, voor ieder een, eer en genoegten moet zijn.

* De voorstellingsgave en het vlugge combinatievermogen van den heer R. Loman zijn bewonderenswaard. Voorzeker is het toe te juichen, dat de schaakclub Staunton onzen begaafden landgenoot tot eereled benoemde.

T. HAAKMA TRESLING.

ONREGELMATIGE OPENING.

Bord 1.

Gespeeld den 1 Augustus 1885, tusschen

R. J. Loman (Wit) en B. H. v. d. Meer (Zwart).

1. d2—d4	f7—f5	20. f2+g3	Ke8—f7
2. g2—g3	d7—d5	21. Pe1—d3	Ph8—a6
3. Lf1—g2	e7—e6	22. Ld2—e1	Th8—h7
4. a2—a3	c8—d7	23. Lg2—f1	Ta8—h8
5. c2—c4	e7—e6	24. Ta1—b1	e6—e5 ⁵⁾
6. b1—c3?	d8—a5 ¹⁾	25. Dd1—b3	Ld7—c8
7. c1—d2	a5—b6	26. d4+e5	Lf6+e5
8. e4—e5	Db6—e7	27. Pd3+e5	Pg6+e5
9. b2—b4 ²⁾	Lf8—e7	28. e2—g2	Th7+h2
10. Pg1—f3	Le7—f6	29. Kg1—f2	Th2+g2†
11. e—o	h7—h6	30. Kf2+g2	Kf7—e6 ⁶⁾
12. a3—a4	g7—g5 ³⁾	31. Lf1+a6	Lc8+a6
13. c2—e3	Pg8—e7	32. e3—c4	f5+e4
14. b4—b5	h6—h5	33. Pc3+e4	Th8—h5
15. b5+c6?	b7+c6	34. Pe4—d6?	De7—h7
16. a4—a5	Pe7—g6	35. Kg2—f2	Pc5—d3†
17. Tf1—e1 ⁴⁾	h5—h4	36. Kf2—e3	Th5—e5
18. Te1—e2	g5—g4	37. Ke3—d4	Dh7—g7
19. Pf3—c1	h4+g3	38. Kd4—c3	Te5+c2†

Wit abandonneert.

- ¹⁾ Zwart had rustig den c-pion kunnen nemen.
²⁾ Ld2—f4 was dunkt mij sterker.
³⁾ Wit heeft nu zoo lang verzuimd d2—f4 te doen, dat zwart nu dezen zet door g7—g5 voor goed verhindert.
⁴⁾ e3—c4 was de aangewezen zet.
⁵⁾ Wit heeft reeds eenige zetten verzuimd Pd3—f4 te spelen, nu verhindert zwart dezen zet
⁶⁾ Het witte spel biedt een treurig schouwspel aan, toch had zwart beter gespeeld door Pe5—f3, want nam wit pion d5, dan kon zwart mat in 3 zetten annoneeren.

SICILIAANSCH VERDEDIGING.

Bord 2.

Gespeeld den 10 Augustus 1885, tusschen

R. J. Loman (Wit) en L. H. Deelman (Zwart).

1. e2—c4	c7—c5	12. Dd4—e5	d7—d6
2. Pg1—f3	e7—e6	13. De5—g5 ²⁾	0-0-0
3. Pb1—c3	Pb8—c6	14. e4—e5	Lb4+c3
4. d2—d4	c5+d4	15. e5+d6	Td8+d6
5. Pf3+d4	Dd8—c7 ¹⁾	16. b2+c3	Td6—d5*
6. Lc1—e3	a7—a6	17. Dg5+g7 ³⁾	Th8—g8
7. Lf1—e2	Pg8—f6	18. Dg7+f6	Td5—f5
8. Pd4+c6	b7+c6	19. Df6+f5	Tg8+g2!
9. o—o	Lc8—b7	20. Kg1—h1	Tg2+e2 ⁴⁾
10. f2—f4?	Lf8—b4	21. Abandonneert.	
11. Dd1—d4	c6—c5		

¹⁾ Eene ongewone voortzetting. L. Paulsen speelde eens 5Dd8—b6; als wit op dezen zet d8—c7 dadelijk Pd4 b5 gespeeld had, zou hij terstond het betere spel hebben verkregen; thans, door Lc1—d3, krijgt zwart juist tijd om door a7—a6 dien zet d4—b5 te verhinderen.

²⁾ Wit begint een glibberig pad te betreden.

³⁾ Wit loopt in den val.

⁴⁾ Zwart heeft netjes gespeeld.

SPAANSCH E PARTIJ.

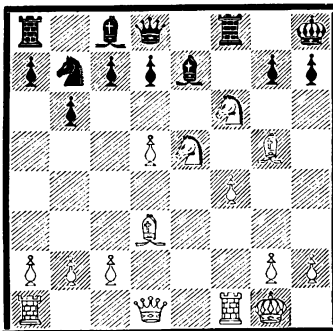
10 Aug. 1885.

Bord 3.

R. J. Loman (Wit).

J. D. Tresling (Zwart).

1. c2—e4	e7—e5	10. f2—f4	Pb7—d6
2. Pg1—f3	Pb8—c6	11. Lb5—d3	Kg8—h8 ⁵⁾
3. Lf1—b5	Pg8—f6	12. Pe5—f3	Pf6—g8 ⁶⁾
4. ○—○	Lf8—e7 ¹⁾	13. e4—e5	Pd6—b7
5. d2—d4	○—○ ²⁾	14. Pc3—e4	f7—f6
6. d4—d5	Pc6—a5?	15. e5+f6	Pg8+f6?
7. Pf3+e5	b7—b6 ³⁾	16. Pf3—e5	Te8—f8
8. Lc1—g5	Tf8—e8??	17. Pe4+f6	
9. Pb1—c3	Pa5—b7 ⁴⁾	De heer Tresling vertrekt.	

Stand der partij bij 't verlaten van den heer Tresling:

17. Le7+Pf6
 18. Dd1—h5 h7—h6⁷⁾
 19. Dh5—g6 abandonneert.

¹⁾ Pf6+e4 is de zet door theorie en practijk voor de beste verklaard.
²⁾ Ook deze zet is fout; het nemen van pion d4 of e4 is aan de orde.
³⁾ d7—d6 en daarna nemen van pion e4 was aan de orde.
⁴⁾ c7—c6 was de zet.
⁵⁾ Het spel van zwart is nu zoodanig ingesloten, dat er bijna geen enkele zonnestraal aan zijn horizon schijnt.
⁶⁾ Pf6—g4 was de zet.
⁷⁾ g7—g6 was beter om op Ld2+g6 te spelen Dd8—e7, doch zwart moet de partij verliezen wijl wit ook Pe5+g6! kan doen.

KONINGSGAMBIET, VERDEDIGING van PHILIDOR.**Bord 4.**

Gespeeld den 10 Augustus 1885, tusschen

R. J. Loman (Wit) en S. van Leer (Zwart).

1. e2—e4	e7—e5	12. e5+d6	d4+c2 ³⁾
2. f2—f4	e5+f4	13. Lc1+f4	g5+f4
3. Pg1—f3	g7—g5	14. Tf1+f4	Pg8—f6 ⁴⁾
4. Lf1—c4	h7—h6 ¹⁾	15. Dh5—h4	c2+a1
5. Pf3—e5	Th8—h7	16. b1—c3	c7—c6
6. c—o	Lf8—d6 ²⁾	17. Pc2—c4	Dd8—b6 !
7. d2—d4	Pb8—c6	18. Kg1—h1	Db6+b2
8. Pe5+f7	Th7+f7	19. h2—h3	Pf6+e4 ⁵⁾
9. Lc4+f7	Kc8+f7	20. Dh4—c7 !	Kg7—g6
10. Dd1—h5 !	Kf7—g7	21. Tf4+c4	b2—f2
11. e4—c5	Pc6+d4 ?	22. Te4—g4 !	abandon-
neert.

¹⁾ Lf8—g7 was dunkt mij meer aangewezen.*²⁾ Die zet behoort tot het opsluitingsstelsel.³⁾ Zwart deed verstandiger Pg8—f6 te spelen. Door zijn overmacht moest hij op den duur winnen.⁴⁾ Nu komt deze zet te laat.⁵⁾ De troepen van zwart zijn of in verre landen of in de kazerne opgesloten, zoodat wit de handen vrij heeft.

Dit spel is door wit zeer schoon gespeeld.

* De meer gebruikelijke zet is g5—g4, waarna b. v. f3—e5
Dd8—h4!

6. Ke1—f1
Tg8—h6 etc. Gambit Salvio Silberschmitt.

SCHOTSCHES OPENING.**Bord 5.**

Gespeeld den 10 Augustus 1885, tusschen

R. J. Loman (Wit) en W. F. M. Meijer (Zwart).

1. e2—e4	e7—e5	4. Lf1—b5	a7—a6
2. Pg1—f3	Pb8—c6	5. Lb5+c6	b7+c6
3. d2—d4	d7—d6 ¹⁾	6. d4+c5	Lc8—g4

7. e5+d6	Lf8+d6	18. Pe4+f6 ¹⁾	Tf8+f6
8. Pb1--c3	Pg8--e7	19. Ld2--g5	Tf6--f7
9. h2--h3	g4--e6	20. Tf1--c1	Td8--d6
10. e4--e5	Ld6--b4	21. Te1--e2	Pe7--f5
11. Dd1+d8	Ta8+d8	22. Ta1--e1	Le6--d7
12. Lc1--d2	o--o	23. Pf3--e5	Tf7--g7
13. a2--a3	Lb4--c5	24. Lg5--f4	h7--h5
14. o--o	f7--f6	25. Pe5--c4	Td6--g6
15. Pc3--e4 ²⁾	Lc5--d4	26. g2--g3 ³⁾	Pf5+g3
16. e5+f6	g7+f6 ³⁾	27. Lf4+g3	Tg6+g3†
17. c2--c3	Ld4--b6	Abandonneert ⁴⁾	

¹⁾ Niet sterk, als nu wit dadelijk speelt d4+e5 en na dc+e5 de D. afruilt, dan heeft hij na Lf1--c4 het beste spel; doch wit wil nog meer en verzeekt zich door zijn volgenden zet van een pion.

²⁾ Natuurlijk moest wit eerst f6 nemen, nu verliest hij den gewonnen pion.

³⁾ Eerst pion b2 en dan met denzelfden looper f6 nemen was het spel voor zwart.

⁴⁾ Deze combinatie is niet correct, doch wit had er nog meer van kunnen maken dan hij deed, bv.

18. e4+f6 19. d2--g5 20. f3--e5 21. g5--f6, dan houdt wit in het eindspel Toren en twee pionnen tegen twee loopers. Zooals wit nu ageert houdt hij twee pionnen tegen looper.

⁵⁾ Het schijnt wel, alsof wit niets bemerkt heeft van den aanval, die zwart op zijn koningsvleugel voorbereidt. Na den sterken zet van zwart d6--g6 is het witte spel niet meer te houden. Zwart heeft in het geheele spel voorzichtig en met beleid gespeeld.

⁶⁾ Abandonneeren was in dit geval onnoodig; zwart had den vorigen keer mat in twee zetten kunnen aanzeggen.

ENGELSCH VERDEDIGING VAN HET PAARDSPEL.

Bord 6.

Gespeeld den 10 Augustus 1885, tusschen

R. J. Loman (Wit) en T. Fennema (Zwart).

1. c2--e4	c7--e5	4. d2--d4	e5+d4
2. Pg1--f3	Pb8--c6	5. e4--e5	Pf6--e4
3. c2--c3	Pg8--f6 ¹⁾	6. c3+d4	Lf8--b4

7. Lc1—d2	Pe4+d2	23. Tb1—c1	Td2+b2
8. Pb1+d2	d7—d6	24. Tc1+c6	Tb2—b7
9. Lf1—b5	○—○	25. a3—a4	Kf7—e7
10. Lb5+c6	b7+c6	26. f2—f4	g7—g6
11. ○—○	d6+c5	27. Kg1—f2	Ke7—d7
12. d4+c5	Lc8—c6 ²⁾	28. Tc6—c4	Tb7—b2
13. a2—a3	Lb4+d2	29. Kf2—f3	e7—c6
14. Dd1+d2	Dd8+d2	30. g2—g4	Tb2—b3 ⁴⁾
15. Pf3+d2	Ta8—d8	31. Kf3—g2	h5+g4
16. Ta1—d1	Td8—d3	32. h3+g4	Tb3—a3
17. Pd2—c4	Tf8—d8	33. f4—f5 ⁵⁾	e6+f5
18. Td1+d3	Td8+d3	34. g4—f5	g6+f5
19. Pe4—c5	Td3—d2	35. c5—e6?	d7+e6 ⁶⁾
20. c5+c6	f7+c6	36. Tc4+c6	Ke6—d5
21. Tf1—b1	Kg8—f7	37. Tc6—a6	remise
22. Th2—h3	h7—h5 ³⁾	aangeboden en genomen.	

¹⁾ Wordt als de sterkste voortzetting beschouwd.

²⁾ Door Lc8—g4 had zwart het beste spel gekregen.

³⁾ Mij dunkt de koning eerst op g6, dan op f5 of g5, ware voor zwart een sterkere speelwijze geweest.

⁴⁾ Het had niets voor de partij van zwart gebaat zoo h5—h4 gespeeld was met het oog op b2·b3, want wit kon eenvoudig op h5—h4 schaak gegeven hebben, of c5—e5; winst ligt er niet meer in. De geheele partij is zonder fijne combinatie, steeds afruilende gespeeld en zulke spellen leiden dikwijls tot remis.

⁵⁾ Op zoo'n miszet kon zwart niet rekenen. Wit geeft maar zoo een pion weg. Of zwart nu nog zou kunnen winnen, laat ik aan den nadenkenden lezer over.

Dr. T. H. T.

SPAANSCH PARTIJ,

gespeeld den 1sten Juli 1885 in het hoofdtoernooi van de British Chess Association te Londen, door:

J. Gunsberg, winnaar van den eersten en R. Loman, met Macdonnell, winnaar van den vijfden prijs.

Wit (Gunsberg).

Zwart (Loman).

1. e2—e4	e7—c5	3. Lf1—b5	a7—a6
2. Pg1—f3	Pb8—c6	4. Lb5—a4	Pg8—f6

5. d2—d3	Lf8—c5	19. 0-0-0	Tf8—h8
6. c2—c3	b7—b5	20. Pg3—h5†	Kg7—g6 ³⁾
7. La4—c2	d7—d5	21. Lg5—h4	d4+c3
8. Dd1—e2	o—o	22. d3—d4	c3+b2†
9. Lc1—g5	Lc8—e6	23. Kc1—b1	Lc5+d4
10. Pb1—d2	Dd8—e7	24. Td1+d4	Dc7—c5
11. h2—h3	h7—h6	25. Td4—d5 ⁴⁾	Dc5—e7
12. Lg5—h4	Ta8—d8	26. Td5+d7	Td8+d7
13. g2—g4	g7—g5 ¹⁾	27. Lh4+f6	De7—c5
14. Pf3+g5	h6+g5	28. Lf6+h8	Le6+a2† ⁵⁾
15. Lh4+g5	d5—d4	29. Kb1+a2	b2—b1D†
16. Pd2—f1 ²⁾	Kg8—g7	30. Ka2+b1	Dc5—b4†
17. De2—f3	Pc6—b8	31. Lc2—b3	en wint.
18. Pf1—g3	Pb8—d7		

¹⁾ Deze zet is in soortgelijke stellingen bijna nooit aan te bevelen. De tegenpartij offert een officier tegen twee boeren op en verkrijgt daarvoor een onweerstaanbaren aanval op den zwakken koningsvleugel.

²⁾ Alle beschikbare krachten gaan thans naar de koningsvleugel.

³⁾ Hier was misschien ook het kwaliteitsoffer Th8+h5, gevolgd door 2lg4+h5 Lef+a2 met de kansen van een tegenaanval, door d4+c3, Lc5—a3 enz. te beproeven.

⁴⁾ Thans is wit's aanval onweerstaanbaar.

⁵⁾ Deze looper blijft gedurende het geheele spel hier staan, doch berokkent van hier uit aan de tegenpartij zeer veel moeite.

⁵⁾ Een wanhopige poging tot redding van het verlorene!

C. H. d. G.

SCHOTSCHES OPENING,

gespeeld te Londen in Purcell's Chessroom.

Wit (Isidore Gunsberg).

Zwart (R. J. Loman).

1. e2—e4	e7—c5	7. Dd1—d2	d7—d6
2. Pg1—f3	Pb8—c6	8. Pd4—b5	Lc5+c3
3. d2—d4	e5+d4	9. Dd2+e3	Ke8—d8
4. Pf3+d4	Lf8—c5	10. Pb1—d2	a7—a6
5. Lc1—e3	Dd8—f6	11. Pb5—d4	Th8—e8 ¹⁾
6. c2—c3	Pg8—e7	12. 0-0-0	Pc6+d4

13. c3+d4? ²⁾	Pc7-f5	22. b2-b3	Lg4+d1
14. De3-c3	Pf5+d4	23. Le4+f7†	Kg8-h8 ⁴⁾
15. f2-f4	Le8-g4	24. Lf7+e8	Ta8-c8†
16. e4-e5 ³⁾	Df6+f4	25. Ke1-b2	Ld1-f3
17. e5+d6	c7+d6	26. Pd2+f3	Pd4+f3
18. g2-g3	Df4-e3	27. Le8-d7	De3-e2†
19. De3-b4	Kd8-e7	28. Kb2-a3	De2+f1
20. Lf1-c4	Ke7-f8	29. Ld7+c8	Df1-c1†
21. Th1-f1	Kf8-g8!	Opgegeven.	

¹⁾ Noch 12 Pd4+c6 gevolgd door b7+c6 met open lijn voor Ta8, noch 12 Pd2-f3 is een voldoende antwoord, tot afweer van Pe7-f5 of d5.

²⁾ Hier was zonder twijfel De²+d4 beter.

³⁾ Waarom niet het voor de hand liggende Td1-e1?

⁴⁾ Thans is de zwarte koning veilig en komt de witte looper buiten het spel. Zwart speelt zeer sterk en welberekenend!

C. H. d. G.

SICILIAANSCH VERDEDIGING.

Gespeeld te Amsterdam.

Wit (R. J. Loman) Blindelings. — Zwart (N. N.).

1. e2-e4	c7-c5	15. e2-c3	Tf8-e8
2. Pg1-f3	c7-e6	16. De3-f2	Pc6-a5
3. d2-d4	c5+d4	17. b2-b4	Le5+d4
4. Pf3+d4	Pb8-c6	18. c3+d4	Pa5-c4
5. Le1-e3	Pg8-f6	19. Ta1-c1	b7-b5
6. Pb1-c3	Lf8-e7	20. Pe2-c3!	a7-a5
7. Lf1-d3	o-o	21. f4-f5	Le6-d7
8. o-o	d7-d5	22. Pc3+d5	Df6-d8
9. e4+d5	e6+d5 ¹⁾	23. f5-f6 ³⁾	g7-g6
10. Dd1-d2	Le8-e6	24. Pd5-e7†	Kg8-h8
11. f2-f4	Pf6-g4	25. Pe7+g6	f7+g6
12. h2-h3	Pg4+e3	26. f6-f7	Te8-f8
13. Dd2+c3	Le7-c5	27. Ld3+c4	b5†-c4
14. Pc3-e2	Dd8-f6 ²⁾	28. d4-d5! ⁴⁾	h7-h5

29. Df2—d4† Kh8—h7 32. h3+g4 Lf5—d3
 30. Tf1—f6 Ld7—f5 33. g4—g5 Tf8—h8
 31. g2—g4 h5+g4 34. Kg1—f2³⁾ Opgegeven.

¹⁾ Thans heeft zwart, zooals bij de siciliaansche verdediging zoo vaak voorkomt, een alleenstaanden d-boer en geven wij daarom aan het witte spel de voorkeur.

²⁾ Hier was beter Pe6+14, gevolgd door:

15. Pe2+14 16. e2—e3 De3+14 17. e3+14
 15. Dd8—b6 16. Le5+14 17. Db6+14 18. f7—f5 met volko-
 men gelijk spel of 17. e3+14 eveneens met gelijk spel.
 f7—f5

³⁾ 23. Ld3+e4 24. Te1+e4 gaat niet wegens 24. Ld7—b5
 h7+e4

⁴⁾ Zeer goed gespeeld!

⁵⁾ Wit heeft bij iederen zet den sterksten getroffen.

C. H. d. G.

SPAANSCH E PARTIJ.

gespeeld op 't Congres van de British Chess Association
 te Londen, den 15 Juni 1885.

Wit (Mr. Mills).

Zwart (R. J. Loman).

1. e2—e4	e7—e5	15. f2—f4 ³⁾	Dd8—f6
2. Pb1—c3	Pb8—c6	16. De2—f2	Ta8—f8
3. Pg1—f3	Pg8—f6	17. g2—g3	g7—g5!
4. Lf1—b5	Lf8—e5	18. g3—g4	Tf5+ ⁴⁾ f4 ⁴⁾
5. ○—○	○—○	19. Le1+f4	Ld6+f4
6. Pf3+e5 ¹⁾	Tf8—e8	20. h2—h3	h7—h5
7. Pf5+e6	d7+e6	21. e2—e3	h5+g4
8. Lb5—c4	Pf6+e4 ²⁾	22. h3+g4	Ld7+g4 ⁵⁾
9. Pc3+e4	Te8+e4	23. Tf1—e1 ⁶⁾	Df6—h6!
10. Le4+f7†	Kg8—h8	24. Lb3—d1	Lg4—h3
11. Dd1—f3	Te4—e5	25. Ld1—f3	g5—g4
12. Lf7—b3 ²⁾	Le5—d6	26. Lf3—e4 ⁷⁾	g4—g3
13. d2—d4	Te5—f5	27. Df2—e2	en zwart
14. Df3—e2	Le8—d7	kondigt mat in 6 zetten aan,	
beginnende met Lf4—e3†		28. De2+e3	Tf8—f1†.

¹⁾ Deze zet lijkt ons niet goed. Winawer beantwoordde hem in 1870 te Baden-Baden tegen Louis Paulsen met 6. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pc6}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e5}}}$ 7. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}$

8. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e5}}}$ 9. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Dd1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d3}}}$ 10. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Lb5}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{a4}}}$ 11. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{La4}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{b3}}}$ 12. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{a2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{a4}}}$
 $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Ld6}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e5}}}$ 10. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{b7}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{b5}}}$ 11. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{a7}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{a5}}}$ 12. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{b5}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{b4}}}$

13. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pc3}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e2}}}$ 14. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Lb3}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c4}}}$ 15. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Kg1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{h2}}}$ 16. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Kh2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{g1}}}$ 17. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Dd3}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{g3}}}$
 $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Lc8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{a6}}}$ 14. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Le5}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{h2}}}$ 15. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pf6}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{g4}}}$ 16. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pg4}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e5}}}$ 17. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pe5}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c4}}}$
 $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pe2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}$

18. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Kg8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{h8}}}$ en zwart staat beter. Door de onjuiste voortzetting van zwart komt wit er echter zonder kleerscheuren, ja zelfs met een klein voordeeltje af, dat door zwart's fout in zet 8, de gedaante van den pion f7 verkrijgt.

²⁾ Het beste, daar noch $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d3}}}$, noch $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{b2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{b3}}}$ kan wegens $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Te5}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f5}}}$.

³⁾ Er zit met veel anders op om het dreigende $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Dd8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{h4}}}$ af te wenden. Zoowel $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{g2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{g3}}}$ als $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{h2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{h3}}}$ zijn te gevaarlijk.

⁴⁾ Al deze zetten van zwart zijn uitstekend en maken dat hij weldra aan positie weder wint, wat hij door het offeren der kwaliteit verloren heeft.

⁵⁾ Thans is 't witte spel reddeloos.

⁶⁾ Hier schijnt het ons beter, al is het ten koste der kwaliteit. den toren al in 't spel te brengen door $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Ta1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e1}}}$.

⁷⁾ Deze drie looperzetten zijn nutteloos.

C. H. de G.

SICILIAANSCH VERDEDIGING.

Gespeeld op 't Congres van de Counties Chess Association te Bath, Juli 1884.

Mr. Burt, van Bristol.

R. J. Loman, Amsterdam.

(Wit)

(Zwart)

1. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c4}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e7}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e5}}}$	11. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pd4}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c6}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Ld7}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c6}}}$
2. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pg1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f3}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pb8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c6}}}$	12. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e4}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e5}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pf6}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e8}}}$
3. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c5}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}$	13. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Le3}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f7}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f6}}}$
4. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pf3}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{g7}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{g6}}}$	14. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f3}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f4}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f6}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e5}}}$
5. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c3}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Lf8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{g7}}}$	15. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f4}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e5}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pe8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c7}}}$
6. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Lc1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e3}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d7}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d6}}}$	16. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Le2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f3}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pe7}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{b5}}}$
7. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Lf1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{e2}}}$ ¹⁾	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Lc8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d7}}}$	17. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pa3}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c2}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Dd8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c7}}}$
8. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pb1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{a3}}}$ ²⁾	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pg8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f6}}}$	18. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Dd2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c3}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Pb5}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}$
9. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f2}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f3}}}$	$\bigcirc--\bigcirc$	19. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c3}}}+\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d4}}}$ ⁵⁾	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{De7}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{a5}}}$
10. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Dd1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d2}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d6}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{d5}}}$	20. $\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Kc1}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{f2}}}$	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{Ta8}}}-\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{c8}}}$

21. Th1—c1	Lc6—d7	28. Pa3—c2	b4—b3!
22. Kf2—g1 ⁶⁾	Ld7—f5	29. Pc2—-a3 ⁸⁾	b3+a2
23. Pc2—-a3	e7—c6 ⁷⁾	30. g2—g4	Lg7—h6
24. Tc1—c3	b7—b5!	31. Dc1—c8†	Lh6—f8
25. Tc3+c8	Tf8+c8	32. Dc8—c1	Lf8+a3
26. Ta1—c1	Tc8+c1†	33. g4+f5	La3—c5 ⁹⁾
27. De3+c1	b5—b4	Opgegeven.	

¹⁾ Deze looper staat vrijer op d3.

²⁾ Pb1—d2 vroeg of laat gevolgd door Pd2—f3 was beter, de volgende zet ware dan niet noodig geweest.

³⁾ De alleenstaande boer op e5 en de open lijn voor zwart's Tf8, zijn de gevolgen van wit's te voorzichtig spel.

⁴⁾ Goed, om plaats te maken voor de dame

⁵⁾ Thans heeft zwart ook nog een open e-lijn, dien hij weldra met zijn toren bezet.

⁶⁾ e5—e6 was hier wel verleidelijk, maar zou waarschijnlijk met het verlies van de d- en e-boeren geëindigd zijn.

⁷⁾ Thans is het tijd den e-boer op te schuiven.

⁸⁾ Dit heen- en weertrekken van het paard is vermakelijk.

⁹⁾ Zeer fraai!

C. H. d. G.

KIESERITZKY-GAMBIT,

gespeeld den 10 Juli 1885, in het Leeskabinet te

Rotterdam, door

C. Hofstede de Groot (Wit) en Malta (Zwart).

1. e2—e4	e7—e5	10. g2—g3	Lh4—g5
2. f2—f4	e5+f4	11. Th1+h5	Lg5+f4
3. Pg1—f3	g7—g5	12. Pd3+f4	e7—c6
4. h2—h4	g5—g4	13. Pb1—c3	b7—b5
5. Pf3—e5	h7—h5	14. Lc4—b3	Lc8—d7
6. Lf1—c4	Pg8—h6	15. a2—-a3	Tb8—a6
7. d2—d4	d7—d6	16. e4—e5	d6+e5
8. Pc5—d3	Lf8—c7 ¹⁾	17. d4+e5	Dd8—c7
9. Lc1+f4	Lc7+h4!	18. Dd1—c2	Pa6—c5

19. Pc3---c4	Pc5+c4	22. Lb3+c6	f7+c6
20. De2+c4	De7---c5	23. De4-g6!	en wint.
21. 0-0-0	Ld7---c6		

1) Hier geschiedt beter f4-f3.

TWEEPAARDSPEL IN DE NAHAND.

Gespeeld den 10 Juli 1885, in het Leeskabinet te
Rotterdam, door

Malta (Wit) en C. Hofstede de Groot (Zwart).

1. e2---c4	e7---e5	19. b2-b3	De4-c7
2. Pg1--f3	Pb8-c6	20. g2-g3	La6+c2
3. Lf1-c4	Pg8--f6	21. Ke1+c2	f5-f4
4. Pf3---g5	d7--d5	22. g3+f4	Ld6+f4
5. e4+d5	Pc6--a5	23. Th1-g1	Ta8-c8
6. Lc4-b5!	c7--c6	24. Ta1-c1	Lf4+d2
7. d5+c6	b7+c6	25. Dd1+d2	De7-h2
8. Lb5-c2	h7-l6	26. Tc1-f1	Dh2+h3
9. Pg5--f3	e5-c4	27. Kc2-d1	Dh3-f3!
10. Pf3---e5	Dd8-c7 ¹⁾	28. Kd1-c1	Tc8-c6
11. Pc5-c4 ²⁾	Pa5+c4	29. Dd2-e3	Tf8-c8 ³⁾
12. Le2+c4	Lf8+d6	30. e2-c4 ⁴⁾	d5+c4
13. h2--h3	o--o	31. b3--b4	e4-c3
14. d2--d4	Pf6-d5	32. De3+f3	e4+f3
15. Lc4+d5	c6+d5	33. Tg1-g3	Tc6-c4
16. Lc1-d2	f7-f5	34. Tg3+f3	Tc4+b4
17. Pb1-c3	De7-c4	35. Tf3-d3	c3-c2
18. Pc3---e2	Lc8-a6		

1) De7 geschiedt gewoonlijk eerst met den 11den zet na 10 . . .
Ld6 11. d4.

2) Beter is 11. f2-f4.

3) Beslissend.

4) Er zit niet veel anders op. 36. Kc1-d2 Tb4-b2 37. Tf1-c1
Tb2-a2 en wint door overmacht van boeren.

C. H. d. G.

Oud en nieuw over de uitvinding van het Schaakspel.

Dit opschrift is wel veelbelovend, maar de lezers zullen zich bedrogen vinden, als zij uit de volgende regelen denken te vernemen wie eigenlijk de uitvinder was. Ik weet het zoo min als iemand anders. Wel is waar hebben Sissa en Palamedes langen tijd de meeste eer der uitvinding genoten, maar zij hebben, als zoovele anderen, de plaats moeten verlaten, die zij zoo lang ingenomen hadden en de bekende schrijver der Costerlegende heeft niet het minste aandeel aan hunne terugzetting. Van andere minder bekende uitvinders, zooals de Koningin van Lanka, Philometer, Attalus en anderen zal ik maar zwijgen; wie daarvan meer wenscht te weten, die sla het groote werk van Dr. v. d. Linde op. Hij kan dan tevens zien dat ook Salomo schaakspeelde, en reeds lang voor hem, Sem en Japhet, ja, dat zelfs Adam in het schaakspel troost zocht, toen hij rouwde over Abel.

Nu al deze oude schaakheiligen van hun voetstuk zijn gestooten, zou thans de schaakspeler in nood niemand meer kunnen aanroepen, indien niet de schaakgeleerde Sir William Jones, een nieuwe beschermheilige, Caïssa, in het leven had geroepen. Wie zij is en waar zij weg komt, weet ongelukkig niemand, ja, eigenlijk is men in 't onzekere of Caïssa wel een „zij” en niet een „hij” is. Men schijnt zich evenwel aan zulke kleinigheden niet te storen, want eerst de Engelschen en daarna de Duitschers zijn voor en na bij *haar* of *hem* begonnen te zweren, en geen stuk van belang over 't schaakspel

wordt door hen meer geschreven of Caïssa wordt er bijgehaald.

Nog in de eerste aflevering van de „British Chess Magazine” van 1886 komt een niet onaardig gedicht voor: „Rule Caïssa”, vooral dáárom niet onaardig wijl het bekende Engelsche volkslied „Rule Britannia” daarin van ’t begin tot het einde zeer getrouw gevolgd is. Ten einde den lezer tot eene vergelijking van beide gedichten in staat te stellen, laat ik ze hier naast elkander volgen:

RULE CAÏSSA.

When first the game, in Eastern Land,
Arose within a fertile brain,
The motto of Caïssa's band,
Still dear to all her numerous train,
Was: „Rule Caïssa,
Her banner o'er us waves:
No game can e'er with Chess compare,
Nor hold such willing slaves!”

Though queens and Kings less blest than thou
Have lost their crowns beyond recall
No Dynasty existing now
Shall see *thy* throne, Caïssa, fall,
Rule Caïssa, etc.

Still more majestic shalt thou rise
From every rival's envious stroke:
To take thy place some gamelet tries,
But laughter wakes at such a joke!
Rule Caïssa, etc.

When unto St. Helena came
The haughty tyrant of renown,
't Was thou alone his mood could tame,
And *thou* relax his heavy frown,
Rule Caïssa, etc.

In rural rectories to reign
To thee belongs; and also thine
To charm the active urban brain,
Where lights in polished cities shine,
Rule Caïssa, etc.

The muses in thy service found,
Shall make thy praise their chiefest care.
Blest queen, with matchless wisdom crowned,
Thou charmest still the brave and fair.
Rule Caïssa, etc.

J. P. TAYLOR.

RULE BRITANNIA.

When Britain first, at Heaven's command,
Arose from out the azure main,
This was the Charter of the Land.
And guardian angels sang this strain:
Rule Britannia,
Britannia, rule the waves,
Britons never will be slaves.

The nations, not so blest as thee,
Must in their turns to tyrants fall;
While thou shalt flourish, great and free,
The dread and envy of them all:
Rule, Britannia, etc.

Still more majestic shalt thou rise,
More dreadful from each foreign stroke:
As the loud blast that tears the skies
Serves but to root thy native oak;
Rule, Britannia, etc.

Thee haughty tyrants ne'er shall tame;
All their attempts to bend thee down
Will but arouse thy generous flame,
But work their woe, and thy renown.
Rule, Britannia, etc.

To thee belongs the rural reign;
Thy cities shall with commerce shine:
All thine shall be the subject main,
And every shore it circles, thine:
Rule, Britannia, etc.

The muses, still with Freedom found;
Shall to thy happy coast repair;
Blest isle! witch matchless beauty crowned,
And manly hearts to guard the fair:
Rule, Britannia, etc.

JAMES THOMSON.

Van bevriende hand ontving ik nu onlangs mededeeling van een ingezonden stuk, voorkomende in het „Nieuw Nederlandsch Magazijn” van 1848, geteekend G. H. W., waarvan de aanhef luidt:

„Het schaakspel zelf is, evenals zijn naam, uit Indië afkomstig, vanwaar het onder Muscherwan de Groote naar Perzie is overgebracht. Men zegt, dat het door zekeren Ledschladsch zou uitgedacht zijn, ter gedachtenis aan den bloedigen krijg, die er tusschen de beide broeders Thalhand en Gaw heeft plaats gehad, in welken één hunner omkwam, en ten einde door hetzelfde de smart dier ongelukkige moeder te lenigen, die in de overwinning van den eenen harer zonen den dood des anderen beleven moest.”

Dus een nieuwe uitvinder, Ledschladsch. Ik denk dat slechts weinige mijner lezers dien naam meer gehoord hebben. Het is dan ook een niet zeer bekend persoon en weinig valt er van hem te zeggen. Zijn ware naam schijnt Aboul Muzaffer geweest te zijn, — Ledschladsch was zijn bijnaam en zou zooveel beteekenen als „de stotteraar.” Hij moet omstreeks de 9e eeuw geleefd hebben en wordt door verschillende Arabische schrijvers als meester in 't schaakspel aangehaald.

Hoe echter die man te zamen gebracht worden kan met de moeder van Thalhand en Gaw, is voor rekening van den schrijver in het Nieuw Ned. Mag.

Maar nu ik toch bezig ben over de uitvinding van het schaakspel te schrijven, wil ik de lezers in 't kort met die geschiedenis van Thalhand en Gaw bekend maken en daarmede met een der oudste sagen die min of meer op het schaakspel betrekking hebben. Ik ga daarbij aan de hand van Otto von Leixner, Dr. A. van der Linde en Adolf Friedrich, graaf von Schack.

Evenals bij zoovele andere volken, bestonden er ook bij de Perzen een menigte oude volksoverleveringen uit het heldentijdvak. De Persische Koning Chosroes I de Groote, (van 529—577), bijgenaamd „Nuschirwan”, dat

wil zeggen „de rechtvaardige”, volgens Schlosser en anderen, doch volgens Meijer's Conversations lexicon de „grootmoedige ziel”, ofschoon hij volgens zijn daden, noch groot, noch rechtvaardig of grootmoedig was ¹⁾, liet die overleveringen opschrijven en verzamelen.

Onder den Ghaswanidischen Sultan Mahmoud, (997—1030) werden, op diens aansporing, die overleveringen door Perzie's grootsten dichter Aboul Kasim Mansour ²⁾ in dicht gebracht, en toen de Sultan enige brokstukken daarvan gelezen had, was hij er zoo van opgetogen dat hij den dichter den bijnaam gaf van Firdausi, d. i. „de Paradijsche”, onder welken naam hij onsterfelijk geworden is.

Sultan Mahmoud bood Firdausi voor elk 1000-tal dubbel-verzen 1000 goudstukken, doch deze verzocht dat hem de geheele som na beëindiging van het werk in eens betaald worden zou. — 35 jaren had het gansche werk gevorderd, dat in 't geheel uit 60000 dubbel-verzen bestaat. Toen de 71-jarige dichter eindelijk het gansche werk, Schah-nameh (Koningsboek) aan Mahmoud ter hand stelde, brak deze, door naijverige hovelingen opgezet, zijn woord en betaalde aan Firdausi 60000 zilverstukken in plaats van zoovele goudstukken.

Verontwaardigd over deze schandelijke behandeling gaf Firdausi de zilverstukken aan bedienden weg, schreef onder den indruk van het oogenblik een scherpe satire tegen den Sultan, die hij hem door een vriend deed toekomen en vluchtte toen naar Bagdad. Het begin dier satire is als volgt (in 't Duitsch, door graaf von Schack vertaald):

„O Welterobrer Mahmud, wenn du Spott
mit mir auch treibst, so zittre doch vor Gott;
du meinstest, keiner werde sich zum Kläger
aufwerfen wider dich, den Kronenträger,

¹⁾ Zeer ter snede merkt Rotteck, sprekende van dezen Vorst, op: „Khosru war ein *grosser* König, demnach — denn nur ihre Dränger finden die Völker gross — liebte er den Krieg und die Zerstörung.”

²⁾ Bij Becker wordt hij ook Ishak ben Scheriff-schah genoemd.

doch dachtst nicht an meines Geistes Blitze,
 an meines Wortes schneid'ge Lanzenspitze;
 kein zahmes Lamm bin ich, wie du geglaubt,
 ich bin ein Löwe, der nach Beute schnaubt."

En later zegt hij :

"O Schach! ein Werk liess ich dir zum Vermächtniss,
 das nie vergeht; als einziges Gedächtniss
 wird es von dir auf Erden hinterbleiben,
 Wenn man dich selbst vergass und all dein Treiben."

Durch Sonnenbrand und Regenguss zerfal'en
 die Königsschlösser und die Tempelhallen,
 doch den gewalt'gen Bau, den ich erhoben,
 versehrt nicht Regen noch der Stürme Toben."

Dat de Sultan in 't eerst boos was, is te begrijpen. Maar Mahmoud was, blijkens 't geen in de geschiedenis van hem geboekt staat, een der beste vorsten die ooit geregeerd hebben; langzamerhand bedaarde zijn toorn en kon Firdausi naar zijn vaderland terugkeeren. Zelfs erkende de Sultan zijn schuld en zond hij den grijzen dichter de beloofde 60000 goudstukken, die, helaas! juist aankwamen toen men hem naar zijn laatste rustplaats geleidde.

Onder de vele verhalen in dat „Schah-nameh", komen 2 voor, die op het schaakspel betrekking hebben.

Het ééne is, zeer verkort, als volgt:

De Radja van Indië zond op zekeren tijd een gezant met een geschenk van 1000 kameelen, alle met goud en andere kostbaarheden beladen, aan Chosroes I, Nouschirwan. Het ware doel van den Radja kwam achteraan. De gezant haalde nl. een schaakbord met de stukken te voorschijn, bood het den Koning aan en daagde aldiens onderdanen uit om de wetten en regels van dat edele spel te vinden. Gelukte dit aan niemand, dan zou Chosroes schatplichtig aan den Radja worden; in het tegenovergestelde geval zou de Radja schatting aan den Koning betalen, want, zoo redeneerde de gezant, kennis gaat boven alles waarop de menschen zich verhoovaardigen.

De uitdaging werd aangenomen en den wijzen Bu-

zurdjmíhr gelukte het de regelen van het spel uit te vinden. Op zijn beurt bedacht nu diezelfde wijze man het Nerd-spel (door sommigen gelijk gesteld met het hedendaagsche trictrac) en toog met 2000 kameelen naar den Radja van Indië met soortgelijk aanbod. Vond iemand daar de regels van dat spel, dan waren de met kostbaarheden beladen kameelen voor den Radja. Zoo niet, dan moest hij 2000 gelijk beladen kameelen aan den Persischen monarch geven. De Radja verloor weer.

Dit verhaal slaat op het eerste gedeelte van het stuk in het Nieuw Ned. Mag. Het behandelt wel de overbrenging van het schaakspel van Indië naar Perzië, maar, men moet zich wachten het voor historie aan te nemen, zooals de schrijver van dat stuk blijkbaar doet. Het is niets dan een oude sage en uit den inhoud zelve blijkt reeds genoeg dat er geen meer waarde aan gehecht moet worden.

Thet tweede verhaal is van anderen aard:

Talhend en Gau zijn halfbroeders, zonen van één moeder. Talhend is de oudste. Beider vaders waren achtereen koning van Indië geweest en na hun dood regeerde de moeder. Toen de beide jongelingen den mannelijken leeftijd bereikten, ontstond er tusschen hen strijd wie als Koning regeren zou. Van woorden kwam het tot daden. Ieder verzamelde een leger om zich heen en in den tweeden veldslag verloor Gau het leven. Zijn moeder was hierover zoo troosteloos dat zij zwoer zich den dood te zullen geven als men haar niet kon aantoonen hoe Gau om 't leven kwam. Dit laatste was echter een moeilijke taak, daar allen betuigden dat niemand hem gedood had. Alle wijzen uit het Rijk werden geraadpleegd. Men peinsde en zon over het beste middel, totdat eindelijk iemand het schaakspel uitvond, het beeld van den veldslag voorstellende en waarmee men de Koningin hoopte te kunnen aantoonen, hoe een Koning, van al de zijnen verlaten, en niets dan vijanden om zich heen ziende, na vele wanhopige pogingen om het

hem dreigend lot te ontkomen, eindelijk van vermoedenis uitgeput, stervend nederzinkt. (Men denke er hierbij aan dat de Koning in 't schaakspel niet genomen, maar slechts mat gezet wordt, dat wil zeggen, zóó ingesloten, dat hij niet ontsnappen kan). De koningin bestudeerde dit spel en kreeg het meer en meer lief, zoodat zij ten slotte van niets anders hooren wilde. Zij liet eindelijk zelfs alle spijs en drank staan en was niet bij het bord weg te krijgen, tot dat de dood haar haalde.

Dit is het verhaal van Talhend en Gau, doch, gelijk men ziet, heeft het niets met Ledschladsch te maken, en evenmin als bij het vorige, kan ook hier sprake zijn van eenige historische waarde.

R. HEEREN.

TERNAARD.

(Overgenomen uit de Friesche Courant.)

MIDDENGAMBIT.

MAKASSAR 23/9—1880.

C. C. Tromp, Gouverneur van

Celebes en onderh. (Wit) en van Heycop ten Ham (Zwart).

1. e2—c4	e7—e5	16. Lc4—d3	Th8—e8
2. d2—d4	e5+d4	17. De3—g3	h7—h6
3. Lf1—c4	Pg8—f6	18. Pg5—h3	Pc6—d4
4. Pg1—f3	Pf6+e4	19. Dg3—f2? ³⁾	Pc5+d3
5. Dd1+d4 a)	Pe4—c5	20. c2+d3	Te8—e2
6. K ○—○	Pb8—c6	21. Df2—g3	Pe3—f5
7. Dd4—d5	Pc5—e6	22. Dg3—f3	Td8—e8
8. a2—a3	Lf8—e7	23. Ph3—f2 ⁴⁾	Df6—g6 ⁵⁾
9. Ph1—c3	b7—b6 } ¹⁾	24. Kg1—h1 ⁶⁾	Pf5—e3 ⁷⁾
10. Pc3—e4	Lc8—b7 }	25. Tf1—g1	Pe3+g2
11. Pe4—g5	Le7+g5	26. Df3+g2	Te2+f2
12. Pf3+g5	Dd8—f6	27. Dg2+g6	d5—d4†
13. Dd5—e4	K ○-○-○ ²⁾	28. Dg6—g2	Tf2+g2
14. f2—f4	Pe6—c5	29. geeft op.	
15. De4—c3	d7—d5		

¹⁾ De eenige zetten, die redding aanbrengen. De positie is gedrongen.

²⁾ Zwart is tot verademing gekomen.

³⁾ Wit is nu verloren.

⁴⁾ Op d3—d4 (zwart dreigt met d5—d4) volgt ook Df6—g6 en Pf5—e3.

⁵⁾ Dreigend Pf5—e3, welk paard niet genomen kan worden.

⁶⁾ Om den toren f1 te redden; wat zal wit echter andersspelen?

⁷⁾ Het paard kan niet genomen worden, want dan volgt 24Te8+e3; Df3+e2 gaat niet wegens Dg6+g2†.

v. H. t. H.

a) Dezelfde positie ontstaat ook in het looperspel door omzetting van den tweeden en derden zet. (Red)

MUZIO-GAMBIT,

gespeeld te 's Hage, den 3 Sept. 1885, *buiten het Toernooi.*

Jhr. D. van Foreest, van L. Benima, van Winschoten.
Amsterdam.

(Wit).

1. e2—c4 c7—c5
2. f2—f4 c5+f4
3. g1—f3 g7—g5
4. f1—c4 g5—g4
5. ○—○ g4+f3
6. c4+f7¹⁾ e8+f7

¹⁾ De opoffering van den R. is afkomstig van Lolli, maar geschiedt bij hem bij den 5den zet, in plaats van het Paardoffer. Die zet, nu gedaan, is mij nieuw, ook degelijk? Ik betwijfel 't. (*a*)

7. d1+f3 f8—c5²⁾

²⁾ Deze R. behoort in de Muzio aan den Koningsvleugel te werken; aan den anderen kant richt hij weinig of niets uit, zooals weder uit deze partij blijkt. Ik geloof dat Zwart moet spelen 7..... d7—d6.

8. g1—h1 g8—f6
9. e4—c5 d7—d6³⁾

(*a*) Het Looper-offer geschiedt meestal na 6. d2—d4 f3+g2.
7. c4+f7. R_{ED}.

(zwart).

³⁾ d7—d5 schijnt mij wel zoo goed.

10. c5+f6 c8—f5
11. d2—d4 c5—b6
12. f3+f4 f5+c2⁴⁾

⁴⁾ Dat pionnenkapen, wanneer men nog niet ontwikkeld is en een hevigen aanval te verduren heeft, is nooit raadzaam. Beter was 12.... f5—g6.

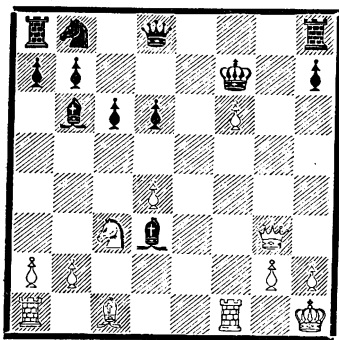
13. b1—c3 c7—c6⁵⁾

⁵⁾ d6—d5 komt mij verkiezelijk voor. Was die pion bij den 9den zet op d5 gespeeld, dan zou nu een belangrijk tempo gewonnen zijn.

14. f4—f2⁶⁾ c2—d3⁷⁾

⁶⁾ In de eigenhandige op-teekening van Wit staat achter dezen zet een ! Waarschijnlijk omdat op 14. f3—g3 of —g4, had kunnen volgen h8—g8, of d8—g8.

⁷⁾ Ook nu nog dunkt mij (bij 19. g7—h6, f1+g2†, 14. c2—g6 't beste, 20. h1+g2, d8—g8 en als vooral daar zwart den T. 21. f6—f7, e6+f7!), 19. niet neemt. d8—f8, 20. g7—f6†, e6—d7, 15. f2—g3⁸⁾ 21. f6—f5†, d7—c7, 22. c1+e5, d6+e5, 23. f5+e5†, c7—c8, 24. c3—e4, b8—d7, 25. e4—d6†, c8—b8, 26. e5—f4, b7—b6, 27. d6—e8†: b8—b7, en Zwart komt uit de moeilij-
 kheden, of Wit moet voortdurend † blijven geven. (a) 17. c3—e4, f1—e2! 18. e4—g5†, e6—f5, 19. g2—g4† (als 19. h2—h3 dan h7—h5), e2+g4, 20. c1—d2 of —e3, g4—e2, en ik zie niet, hoe hachelijk de K. van Zwart schijnbaar ook sta, dat Wit den aanval met voordeel kan doorzetten; op 21. a1—e1, b.v. volgt d8+f6; op 21. g7+b7, d8—d7, 22. b7+a8, e2—a6, enz. Speelt Wit 17. f7—f6, volgt d8—f6; speelt hij 17. g7+b7, dan d8—c of d7, gevolgd door 18. ... f1—a6. Op 16. c3—e4, moet Zwart, meen ik, antwoorden met f1+g2†, gevolgd door 17. h8 of d8—g8, enz. Dat alles was echter vóór het bord moeilijk uit te rekenen en wit kon door 16. g3—

⁸⁾ Deze zet ware niet zoo krachtig geweest, als nu de R. van Zwart op g6 stond. Is echter het prijsgeven van den T. gerechtvaardigd?

15. d3—g6⁹⁾

⁹⁾ Als ik mij niet bedrieg, had Zwart den T. kunnen, ja moeten nemen, als zijnde zijn eenig plechtanker. De verschillende gevolgen van dien zet zijn te wijdoopig, om van allen eene ontleding te geven; een paar slechts ter beoordeeling: 15. d3+f1, 16. g3—g7†, f7—e6, 17. c1—g5 (a) b6+d4, 18. a1—c1† (als 18. a1+f1: d8—f8), d4—e5, 19. f6—f7

g7† en 17. g7—g4† het spel f1+f8, d8—e7, 21. g7—onbeslist houden.

16. c3—e4¹⁰⁾ g6+c4 g6—f7, volgt 22. g8—g4†,

¹⁰⁾ Voortreffelijk gespeeld! e6—d5, 23. g4—f5†, d5+Zwart heeft niet beter dan d4 of of —c4, 25. e1—g5 het geschenk (?) te aanvaarden; zijn spel wordt anders g5 (op 22. e7—e4. spoedig onhoudbaar.

17. g3—g7† f7—e6 volgt 23. g8—g7†, d7—e6.

18. f6—f7¹¹⁾ h8—f8 24. f8—f6†, e6—d5, 25. g7—g8†, d5+d4, 26. f6—f4;

¹¹⁾ Dit leuke zetje is meesterlijk bedacht en beslissend! op 22. e7—e2: 23. f8—d8†, b6+d8, 24. g8+Aanvankelijk dacht ik, dat d8†, d7—e6, 25. d8—e7†), 18. b8—d7, of e4—g6 23. f8—f7†, g6+f7 (op 23.... Zwart kon redden; men over- d7—e6: 24. a1—e1†, e6—d5, wege echter de volgende 25. f7—f4† en volgenden zet voortzettingen: 18. mat), 24. g8+g5 en moet b8—d7, 19. g7—g4†, e6—winnen.

d5, 20. g4—h5†! (thans zou 19. g7—g4† e6—d5

Wit door 20. f1—f5† den 20. f1—f5† e4+f5

haring over het hoofd zeilen, 21. g4+f5† d5+d4

wegens 20. e4+f5, 22. c1—e3†¹²⁾ d4+e3

21. g4+f5†, d7—e5, 22. ¹²⁾ Al die opofferingen van Wit zijn inderdaad geestig d4+e5, d6+e5, 23. e1—f4, en volstrekt niet gewaagd, d8—e7, 24. a1—d1†, b6—daar Zwart telkens niet beter d4, en Zwart zou winnen), heeft dan maar te slikken.

20. d7—e5, 21. 23. f5—f3†¹³⁾ e3—d4

d4+e5, d6+e5, 22. e1—f4, ¹³⁾ Hier ziet Wit den kort- d8—e7, 23. a1—d1†, b6—sten weg over het hoofd:

d4, 24. d1+d4†, d5+d4, 25. f4+e5†, e7+e5, 26. hij had een mat in 5 zetten

f1—d1†, e4—d3, 27. d1+ kunnen aanzeggen, door 23. d3†, d4+d3, 28. h5+e5, a1—d1, f8+f7, of d8—f6

en Wit moet in verband met 't b. (er dreigt 24. f5—f3† zijn vrij-pion op f7 winnen; mat), 24. d1—d3†, e3—e2,

of wel 18. e4—g6, 25. f5—e4† en naastvol-

19. f7—f8D., h8+f8, 20. genden zet mat.

24.	f3—f4†	d4—d5	32.	b2—b4†	a5—a4
25.	f4—f5†	d5—d4	33.	b4—b5†	a4—a5 ¹⁴⁾
26.	a1—d1†	d4—c4		¹⁴⁾ Op 33. a4+a3,	
27.	f5—c4†	c4—b5		volgt mat in 2 zetten :	
28.	c4—d3†	b5—b4	34.	d1—b1 en 35. c4—d3†	
29.	a2—a3†	b4—a5		mat.	
30.	d3—c3†	a5—a6	34.	c4—b4† mat.	
31.	c3—c4†	a6—a5		C. E. A. D.	

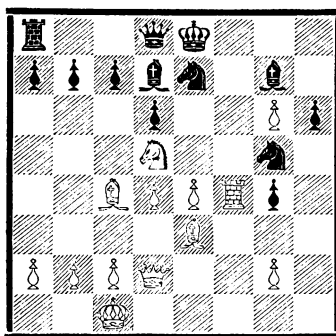
RAADSHEER GAMBIT,

gespeeld 14 Mei 1885, in het Leeskabinet te Rotterdam.

C. E. A. Dupré (wit).

J. M. S. (zwart)

1.	e2—c4	e7—e5	12.	d1—d2	h7—h6 ⁴⁾
2.	f2—f4	e5+f4		⁴⁾ Op 12. g7—f6	
3.	f1—c4	d7—d6 ¹⁾		zou volgen 13. g6—g7. Het	
	¹⁾ Door dezen en den vol-			beste schijnt 12. . . . g5—e6.	
	genden zet gaat het spel over		13.	○-○-○	b8—c6
	in een onregelmatige ver-		14.	f4—e3	c8—d7
	dediging van het Konings-		15.	d1—f1	d8—e7 ?
	gambit.		16.	c3—d5	e7—d8 ³⁾
4.	g1—f3	g7—g5		³⁾ Zwart kan e4 niet ne-	
5.	h2—h4	g5—g4		men, daar op 16. . . . e7+e5	
6.	f3—g5	g8—h6		zou volgen 17. . . . d5+c7†	
7.	d2—d4	f7—f6		en 18. c4—d3, terwijl 16....	
8.	c1+f4	f6+g5		g5+c4, wegens 17. d2—d3,	
9.	h4+g5 ²⁾	h6—f7		zelfmoord ware.	
	²⁾ 11. f4+g5 is ook goed.		17.	f1—f4	h8—f8
10.	g5—g6	f7—g5	18.	h1—f1	f8+f4
11.	b1—c3 ³⁾	f8—g7	19.	f1+f4	c6—c7
	³⁾ Sterker is 11. h1—h5.				

20. d5—f6⁶⁾ g7+f6

⁶⁾ Een valstrik, Zwart verlokken e4 te nemen.

21. f4+f6 g5+c4⁷⁾

⁷⁾ Zwart hapt toe, meene de qualiteit te winnen. Het beste schijnt 21. e7—g8, waarop Wit den T. op f1 kan terugtrekken, met goed spel. Er zou dan bv. kunnen volgen op 22. g8—e7 of f6, 23. g6—g7; op 22. d7—e6, 23. e3+g5; op 22. g5—e6, 23. d2—f2, d8—e7, 24. f2—f7†; op

22. g5+c4, 23. d2—d3, c4—f6, 24. g6—g7, e8—e7, 25. e3+h6, dreigende d3—e3†, of 23. g8—f6, 24. g6—g7, enz.

22. e3+h6! c7+g6⁸⁾

⁸⁾ Het is duidelijk, dat op 22. e4+d2, 23. f6—f8 en op 22. e4+f6, 23. c4—f7† mat volgt.

23. f6+g6! d7—f5⁹⁾

⁹⁾ Op 23. e4+d2, zou mat in 2 zetten volgen. Het beste schijnt 23. d8—h4, waarop had kunnen volgen 24. h6—g5, h4—h1†, 25. d2—d1, h1+d1†, 26. c1+d1, e4+g5, 27. g6—g8†, of 24. h4+g5 (e5+g4 is nog minder goed, wegens 25. d2—e3†), 25. d2+g5, e4+g5, 26. g6—g8, met winst van de qualiteit in beide gevallen.

24. g6—g8† e8—d7
25. g8+d8† verloren.

C. E. A. D.

EVANS-GAMBIT

MET

CENTRUM-TEGEN-GAMBIT,

gespeeld 21 Mei 1885, in het Leeskabinet te Rotterdam.

C. E. A. Dupré (wit).

M. (zwart).

1. e2—e4 e7—e5
2. g1—f3 b8—c6

3. f1—c4 f8—c5
4. b2—b4 d7—d5

5. e4+d5 c6+b4
 6. e2—c3 b4+d5
 7. f3+e5 g8—f6¹⁾

¹⁾ Ook 7. . . . c8—e6 is goed.

8. ○—○ ○—○
 9. d1—b3²⁾ c7—c6

²⁾ De schijnbaar meest natuurlijke zet 9. d2—d4 zou niet deugen wegens 9. . . . d5+c3, 10. b1+c3, c5+d4, enz.

10. d2—d4 c5—h6
 11. f2—f4 c8—f5
 12. a2—a4 f5+b1³⁾

³⁾ Het is in strijd met een gezonde tactiek, om een stuk, dat reeds in het spel is, te ruilen tegen een, dat nog niet gespeeld heeft. Vooral hier vat ik de beweegreden niet.

13. a1+b1 b6—c7
 14. c1—a3⁴⁾ c7—d6

⁴⁾ Noch hier, noch na den volgenden zet was b7 met voordeel te nemen.

15. a3+d6 d8+d6
 16. b1—e1 b7—b6
 17. c4—d3 c6—c5⁵⁾

⁵⁾ Zwart heeft de bedoe-ling van wit's laatsten zet niet begrepen en had nu c6—c5 niet mogen spelen.

18. c3—c4! d5—b4
 19. d4—d5⁶⁾ b4+d3

⁶⁾ Wit heeft zijn centrum

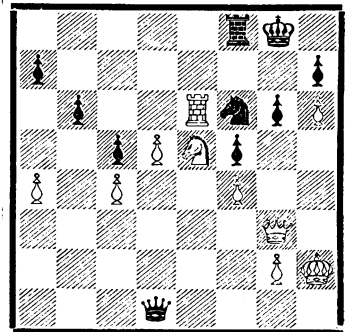
behouden en een zeer mooien vrij-pion verkregen.

20. b3+d3 a8—e8
 21. d3—f5 g7—g6
 22. f5—g5 f6—d7
 23. g5—g3 f7—f5
 24. h2—h4 e8—e7⁷⁾

⁷⁾ Deze en de beide volgende zetten zijn zwak gespeeld.

25. h4—h5 c7—g7
 26. h5—h6 g7—e7
 27. e5—c6 e7+e1
 28. f1+e1 d6—f6
 29. c1—e6 f6—a1†
 30. g1—h2 d7—f6
 31. c6—e5⁸⁾ a1—d1⁹⁾

⁸⁾ De D. van zwart uit het spel brengende en dreigende e5+g6.

⁹⁾ Nadat zwart dezen zet gedaan had, riepen een paar toeschouwers: „nu is 't uit!” Ik merkte hun op, dat de

zet, dien zij waarschijnlijk bedoelden, niet zoo beslissend was als een andere, waarop ik het oog had; toen zij bleven volhouden, hernam ik: „welnu, dan zal ik, om u te overtuigen, den bedoelden zet doen, daarbij evenwel alleen lettende op het † der D. en minder acht gevende op dat van het P., dat juist doodelijk was, daar na $h2-h3$ het mat niet te keeren is.

32. $e5+g6?$ $f6-g4†!$

Opgegeven. ¹⁰⁾

¹⁰⁾ Onmiddellijk na het opgeven toonde ik den zet, dien ik had willen doen, waarop, bij onderzoek, geen voldoende antwoord bleek te bestaan. Op 32. $g3-g5!$ $f6-c4$, volgt 33. $e6+g6†$, $h7+g6$, 34. $g5+g6†$ en 35. $g6-g7†$ mat, cf 33. . . . $g8-h8$, 34. $g6-g8†$ en 35. $e5-f7†$ mat; op 32. . . .

$f6-h5$, 33. $e5+g6$, $h7+g6$. 34. $g5+g6†$, met 35. $e6-e7$ en volgenden zet mat; op 32. . . . $f6-g4†$, 33. $e5+g4$, $d1+g4$ 't b., 34. $g5+g4$, $f5+g4$, 35. $h2-g3$ en wint; op 32. . . . $d1-h5†$, 33. $g5+h5$, $f6+h5$, 34. $e6-e7$ dreigende bij 34. . . . $h5+f4$ of $-f6$, 35. $e7-g7†$ en 36. $e5-f7†$, $f8-d8$, 35. $d5-d6$, $g8-f8$, 36. $e7-f7†$, $f8-g8$ 't b., 37. $d6-d7$, $a7-a6$ (bij 37. . . . $h5-f6$: 38. $f7-g7†$, $g8-f8$, 39. $g7-f7†$; bij $h5+f4$: 38. $f7-g7†$, $g8-f8$, 39. $g7+h7$), 38. $f7-e7$, $g8-f8$, 39. $e7+h7$, $f8-g8$, 40. $h7-e7$ en wint; of 32. . . . $d1-h5†$, 33. $g5+h5$, $g6+h5$, 34. $h2-h3$, $f6-g4$, 35. $h3-h4$, $f8-f6$, 36. $e6+f6$, $g4+f6$, 37. $h4-g5$ en wint.

C. E. A. D.

EVANS GAMBIT.

C. Vrendenberg (Wit).

X. (Zwart).

1. e2—c4	e7—e5	11. Tf1—c1!	Pc6—e7
2. Pg1—f3	Pb8—c6	12. Lc4+d5	K ○—○ ?
3. Lf1—c4	Lf8—c5	13. Lc1—g5	Df6—f5
4. b2—b4	Lc5+b4	14. Lg5+e7	Tf8—e8
5. c2—c3	Lb4—c5	15. Te1—e5	Tf5—d7
6. K ○—○	Pg8—f6 ¹⁾	16. Ld5+f7!	Kg8+f7
7. d2—d4	e5+d4	17. Dd1—b3!	Kf7—g6
8. c3+d4	Lc5—b6	18. Pf3—h4!	Kg6—h6
9. e4—e5	d7—d5 ²⁾	19. Db3—c3!	g7—g5
10. e5+f6	Dd8+f6	20. Dc3+g5	mat.

¹⁾ Evenals in de volgende partij wordt deze zet gedaan, daar waar hij dooddelijk is. Gaat de looper in zet 5 naar a5 in plaats van naar c5 terug, zoo is 6. . . Pf6 daarentegen zeer sterk.

²⁾ Deze zet van zwart deugt niet, daar hij door het antwoord e5+Pf6 altijd moet verliezen. Looper c8—d6 was beter.

C. H. d. G.

EVANS GAMBIT.

K. Vrendenberg (Wit).

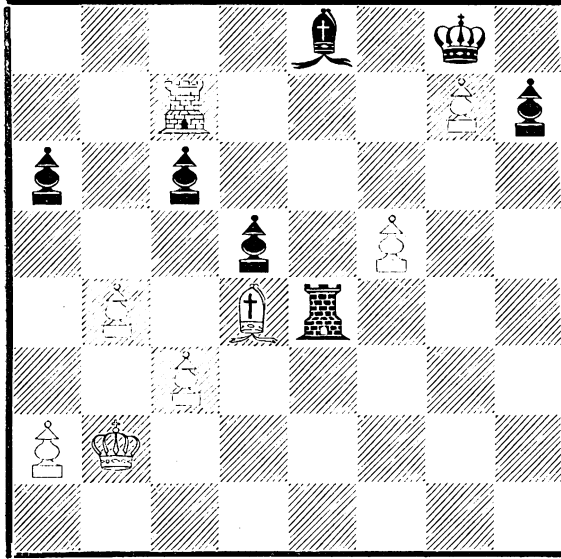
C. Vrendenberg (Zwart).

1. e2—c4	e7—c5	11. d2—d3?	h7—h6
2. Pg1—f3	Pb8—c6	12. Pg5—f3	La5—b6
3. Lf1—c4	Lf8—c5	13. Pf3—h4	Kg8—h8
4. b2—b4	Lc5+b4	14. Kg1—h1	Pf6+e4
5. c2—c3	Lb4—a5	15. d3+e4	De7+h4
6. K ○—○	Pg8—f6	16. Db3—c2	Lc8+h3
7. Dd1—b3	Dd8—e7	17. Dc2—d3	Lh3—f5!
8. Lc1—a3	d7—d6	18. Kh1—g1	Lf5+e4
9. Pf3—g5? ¹⁾	Pc6—d8	19. Dd3—h3	Dh4+h3
10. h2—h3	K ○—○	20. g2+h3	Pd8—e6
			en wint.

¹⁾ Deze aanval is vervroegd, er moest eerst d2—d4 e5+12 c3+14 geschieden; ook 10. h2—h3 en d2—d3 in plaats van d4 zijn zwak.

C. H. d. G.

In een **CORRESPONDENTIEPARTIJ** tusschen
C. Hofstede de Groot (Wit) en L. H. Siertsema (Zwart),
was de positie na den 32sten zet van zwart aldus:

Er geschiedde hierop: 33. Tc7—a7 h7—h5
34. Ta7+a6 h5—h4
35. f5—f6 h4—h3
36. Ld4—g1 Te4—g4 ¹⁾
37. Ta6—a8 Kg8—f7 ²⁾
38. Lg1—h2

In deze stelling gaf zwart het spel op, daar noch de
toren noch de looper het doordringen van den a-pion
kunnen verhinderen.

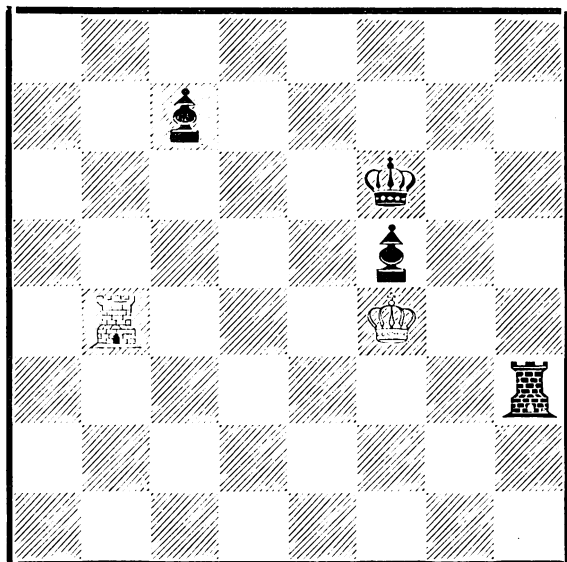
1) Op 36. 37. Kb2—b3 38. Lg1+h2 39. Ta6—a8
Te4—e2† h3—h2 Te2+h2 Th2—e2
a2—a4 a4—a5
40. Kg8—f7 41. enz.
2) Op 37. 38. a2—a4 39. a4—a5 40. a5—a6
Tg4—e4 Te4—e6 Kg8—f7 Te6+f6
Ta8+a8 a6—a7 Kb2—b3 Lg1+h2 a7—a8D
41. Kf8+g8 42. Tf6—f2† 43. h3—h2 44. Tf2+h2 45.
en wint.

EINDSTELLING

eener partij, gespeeld 21 April 1885, in het
Leeskabinet te Rotterdam.

C. E. A. Dupré.
(wit).

E. H. E. van Woelderen.
(zwart).

Wit is aan den zet en houdt het spel onbeslist.

1. b4—b6† f6—e7¹⁾

¹⁾ In de partij nam zwart den T. en wit stond pat! Bij 1. . . . f6—f of g7 ging, door 2. b6—e6, de e—pion verloren.

2. b6—g6 h3—h5²⁾

²⁾ Bij 2. . . . h3—h1, 3. f4†f5, h1—c1, 4. g6—

c6, e7—d7, 5. c6—c2, ontstaat een dergelijk spel als nu bij den 5den zet volgt.

3. f4—e5 e7—d7³⁾

³⁾ Bij 3. . . . e7—f7, volgt 4. g6—c6, enz.; op 3. . . . c7—c5: 4. g6—g7†, c7—f8 (bij 4. . . . e7—e of

d8, 5. e5—e of d6), 5. g7—c7, f8—e8, 6. e5—c6 (niet 6. c7+c5, wegens 6.... f5—f4†), h5—h6†, 7. e6+f5, e8—d8, 8. c7—a7, enz.; op 3. . . . c7—c6: 4. g6—g7†, e7—d8 (bij 4.... c7—f8: 5. g7—c7; bij 4.... c7—e8: 5. e5—c6, e8—d8, 6. g7—f7), 5. g7—f7, h5—g5 (bij 5. . . . d8—e8, of e6—e5: 6. f7+f5; bij 5. . . . d8—e8 of f5—f4†: 6. e5—d6), 6. e5—d6, d8—e8 (bij 6.... g5—g6†: 7. d6—c5), 7. f7—f6, g5—h5, 8. d6—c5 (niet d6+c6, want dan zou zwart winnen door 8. . . . e8—c7) en wit wint altijd een pion, met gemakkelijk spel om den anderen tegen te houden.

4. g6—f6 h5—g5⁴⁾

⁴⁾ Op 4. . . . d7—c7, volgt 5. f6—g6, enz.; op 4. . . . c7—c6: 5. f6—f7†, d7—d8 (bij 5. . . . d7—e8: 6. f7+f5; bij 5. . . . d7—e8: 6. e5—d6), 6. e5—d6 en verder als boven bij de variante van den 3den zet; op 4. . . . c7—c5: 5. e5—d5, f5—f4† (bij 5. . . . d7—c7: 6. f6—e6†, e7—d7, 7. e6—c5; of 6. . . . c7—f7, 7. e6—c6, f5—f4†, 8. d5—c4), 6. d5—c4, h5—h4,

7. f6—f5 en wit wint altijd een pion, terwijl hij den anderen licht kan tegenhouden.

5.	f6—h6	g5—g1
6.	e5+f5	g1—e1
7.	f5—f4	e7—c6 ^{1b)}
8.	f4—f3	d6—c7
9.	f3—f2	e1—c5
10.	f2—f3	e7—b6
11.	h6—h1	e6—c5
12.	f3—f4 ⁵⁾	e5—d5 ⁶⁾

⁵⁾ Eenige zet voor wit om niet te verliezen!

⁶⁾ Zwart heeft geen beter antwoord; 12. . . . e5—e2, 13. f4—f3, e2—b2, 14. f3—c3, b6—b5, 15. e3—d3, b5—b4, 16. h1—h4†, b4—b3, 17. h4—c4! b2—d2†, 18. d3+d2, b3+c4. 19. d2—c2, houdt wit de oppositie, in welk geval zwart niet winnen kan.

13.	f4—c4	d5—d4†
14.	c4—c3	b6—b5
15.	h1—g1	d4—h4
16.	c3—d3	h4—h3†
17.	d3—c2	b5—b4
18.	g1—g4†	c5—c4
19.	g4—g2	h3—a3
20.	g2—g8	a3—a2†
21.	e2—b1!	a2—h2
22.	g8—g3	c4—c3
23.	g3—g8	en houdt het spel onbeslist, door voortdurend † of bedreiging van den pion.

Twee jeugdige Schaakspelers.

De November-aflevering der Deutsche Schachzeitung van 1885 deelt het volgende korte partijtje mede, waarin een jongetje van ruim 6 jaar, tegen zijn moeder de overwinning behaalde. Wij nemen dat hier over, niet om het interessante van de partij, want dat zit er niet aan, maar om te doen zien hoe zulk een kleine dreumes reeds met de stukken weet om te gaan.

Max Elsner (Wit).

1. e2—e4 e7—e5
2. g1—f3 b8—c6
3. b1—c3 g8—f6
4. f1—b5 c6—e7
5. o—o c7—c6

Mevrouw Elsner (Zwart).

6. b5—c4 f6—g4
7. h2—h3 g4—f6
8. f3+e5 d7—d6
9. c4+f7 mat.

Een andere partij van een jeugdig schaakspeler nemen wij over uit de te Amsterdam uitgegeven wordende halfmaandelijksche schaak-courant „Morphy.” Wij laten, hetgeen daarin over die partij gezegd wordt, hier volgen:

„In 1861 wekte een 8-jarige knaap te Amsterdam in de schaakwereld niet weinig opzien, door den meesterlijken blik, dien hij in het schaakspel toonde te bezitten en waarmede hij ervaren spelers overwon.

Ten aanschouwe van een groot aantal belangstellenden speelde deze knaap (C. F. Roos geheeten en sedert naar Indie vertrokken) in het oude Amsterdamsche Schaakgenootschap eenige hoogst interessante partijen, waarvan wij hier ééne, den 8 October 1861 tegen Dr. M. gespeeld, laten volgen:

Roos (Wit).

1. e2—e4 e7—e5
2. d2—d4 e5+d4
3. g1—f3 b8—c6
4. f3+d4 c6+d4
5. d1+d4 c7—c6
6. b1—c3 f8—e7
7. f1—c4 f7—f6
8. c1—g5a) h7—h6
9. g5—f4 d7—d6
10. o—o e7—f8?
11. f1—e1 g8—e7

Dr. M. (Zwart).

12. a1—d1 e7—g6
13. c3—b5b) g6+f4
14. e4—c5 f6+e5
15. c1+e5c) f8—e7
16. b5+d6! e8—f8
17. d4+! e7—f6
18. e4+f7d) f6+e5
19. f4—b4 e5+d6
20. d1+d6 d8—e7
21. f7—g6 a7—a5??
22. d6—d8 mat.

a) Meesterlijk! Neemt zwart den looper, dan speelt wit d4+g7 en wint den toren of geeft mat.

b) Een uitstekende zet, de eerste van een interessante combinatie, die van aangeboren talent blijk geeft.

c) d6+e5 kan natuurlijk niet, wegens d4+d8 mat.

d) Wit kon thans door e5—e8! de Dame winnen. De 8-jarige speler, die zich trouwens niet zeer inspande en onder de hand met eenige knikkers speelde, schijnt dit over 't hoofd te hebben gezien.

„Een tweede Morphy” staat aan het hoofd van deze mededeeling in het Amsterdamsch blad. Wij voegen er aan toe: en vooral niet minder dan Morphy. Deze laatste maakte eerst met zijn 10e jaar kennis met het schaakspel en overwon zijn vader en oom op zijn 12e jaar. De jeugdige Amsterdammer gaf reeds op zijn *achtste* jaar blijken van zulk een combinatierijkdom, dat men er werkelijk verbaasd van moet staan. Heeft niemand ooit weer iets van hem en zijn spel gehoord?

R. H.

SCHOTSCHHE OPENING.

E. Gerdes (Wit) en R. Heeren (Zwart).

1.	e2—e4	e7—e5	17.	f3+b7	a8—b8
2.	g1—f3	b8—c6	18.	b7—c6	e6+f5
3.	d2—d4	e5+d4	19.	c6—d5!	g8—h8
4.	f3+d4	f8—c5	20.	d3+f5	b8—e8
5.	d4—b3 ¹⁾	c5—b6	21.	f5—c6	c7—c6
6.	f1—c4	d7—d6	22.	d5—c4	h4—f6
7.	o—o	g8—f6	23.	b3—d2	e8—c6
8.	g1—h1	c6—e5 ²⁾	24.	d2—f3	f6—g6
9.	d1—e2 ³⁾	f6—g4	25.	c4+c6	e6—f6
10.	b2—h3 ⁴⁾	d8—h4	26.	c1—d2	f6+f3
11.	b1—d2	g4+f2	27.	g2+f3	g6—g3
12.	f1+f2	b6+f2 ⁵⁾	28.	d2—f4	g3+h3
13.	d2—f3	e5+f3	29.	f4—h2	zwart kondigt
14.	e2+f3	c8—e6		mat aan in 3 zetten door	
15.	c4—d3	f7—f5		f2—g3 enz.	
16.	c4+f5	o—o			

¹⁾ Meer gewoon is Pb5 en ook beter, want op b3 komt het paard te ver buiten het gevecht.

²⁾ Zwart heeft zijn spel reeds kunnen ontwikkelen en rust zich tot den aanval op wit's koningsvleugel toe.

³⁾ Beter ware 't geweest Pb1 in het spel te brengen, terwijl De2 bovendien tot verdediging van Lc4 vooreerst aan hare plaats gebonden is. Zwart, niet linksch, maakt daarvan terstond gebruik door Pf6—g4.

⁴⁾ Waarom niet Lc1—f4? Dan ware de volgende zet van zwart Dh8—h4 voorkomen geworden en Pb1 had een uitweg gehad.

⁵⁾ Van nu af is de kracht van wit gebroken en hij kan, hoe lang hij ook nog dapper tegenworstelt, de neerlaag niet meer ontgaan.

J. d. R. O.

GIUOCO PIANO.

Dr. N. Westendorp Boerma (Wit) en R. Heeren (Zwart).

1.	e2—e4	e7—e5	20.	e1+c3	e8+c3
2.	g1—f3	b8—c6	21.	d2+c3	h4—g3!
3.	f1—c4	f8—c5	22.	e3—d2	g3—g2!
4.	e2—c3	g8—f6 ¹⁾	23.	e3—e2	g2+h1
5.	d2—d4	e5+d4	24.	a4+c6	h1—e4
6.	e4—e5	d7—d5	25.	e6—c3	a7—a5
7.	c4—b5	f6—e4	26.	b2—b4	e4—b1
8.	c3+d4	e5—b6	27.	c3—a3	b1+b4!
9.	b5+c6 ²⁾	b7+c6	28.	a3+b4	a5+b4
10.	b1—c3	f7—f5	29.	d2—c3	g7—g5
11.	e5+f6 e.p.	d8+f6	30.	e2—g3	g8—g7
12.	d1—a4 ³⁾	○—○	31.	g3—f5	f7—f6
13.	h2—h3 ⁴⁾	e4+f2 ⁵⁾	32.	f5—h6	e7—c5
14.	e1+f2	f6—h4 ⁶⁾	33.	h6—g8!	f6—e6
15.	f2—e2	e8—g4 ⁶⁾	34.	d4+c5	b6+c5
16.	e1—e3	g4+f3!	35.	e3—d3	h7—h5
17.	g2+f3	a8—c8	Wit geeft verloren.		
18.	e2—d2	f8+f3	Het witte paard is nu af-		
19.	a1—c1	f3+c3 ⁷⁾	gesneden.		

¹⁾ Beter dan Pe7.²⁾ Door dezen zet versterkt wit het centrum van zwart. Beter ware geweest eerst te doen Pb1—c3. Dan was dat stuk tijdig in 't spel geweest.³⁾ Gevaarlijk! Zwart zal den beraamden aanval wel afweren en intusschen wordt de bedreigde koningsvleugel ontbloot. De rokkade zou beter zijn geweest.⁴⁾ Had wit niet liever Lc1—c3 moeten doen?⁵⁾ Goed overlegd.⁶⁾ Zeer goed.⁷⁾ Weer goed berekend, zooals weldra blijkt. Zwart heeft het eindspel vervolgens met beleid gespeeld.

J. d. R. O.

KONINGSGAMBIT.

v. Nouhuijs (Wit) en Dr. N. Westendorp Boerma (Zwart).

1.	e2—e4	e7—e5	24.	c2+h2	g4+f3
2.	f2—f4	e5+f4	25.	h2—h8!	e8—d7 ¹⁾
3.	g1—f3	g7—g5	26.	h8—h3!	d7—d6
4.	f1—c4	f8—g7	27.	g5—g6	f3+e4
5.	g2—g4 ¹⁾	d7—d6	28.	g6+f7	d8—f6
6.	h2—h3	h7—h6	29.	f7—f8!	f6+f8
7.	d2—d4	g8—e7	30.	h3—c6! ⁸⁾	d6—c5
8.	c2—c3	c8—e6	31.	b2—b4!	c5—c4
9.	d4—d5 ²⁾	e6—d7	32.	e6+c5	c7—c5 ³⁾
10.	d1—b3	d8—c8	33.	c5+c4	c4—b5
11.	f3—d4 ³⁾	a7—a6	34.	a2—a4	b5—b6
12.	d4—f5	g7—e5	35.	c1+f4 ¹⁰⁾	f8—g7
13.	h3—h4	e7—g6 ⁴⁾	36.	a4—a5!	b6—a7
14.	h4+g5	h6+g5	37.	e1—d2	b8—d7 ¹¹⁾
15.	h1+h8	g6+h8	38.	f4—e3	a8—c8
16.	b3—c2	h8—g6	39.	b4+c5 ¹²⁾	d7+c5
17.	b1—d2	g6—h4	40.	e4—e6	g7—c7 ¹³⁾
18.	f5+h4 ⁵⁾	g5+h4	41.	d5—d6	c7—c6
19.	d2—f3	h4—h3	42.	a1—g1	a7—b8
20.	g4—g5	c8—d8	43.	e3+c5	c6+c5
21.	c4—c2	d7—g4	44.	g1—g3 ¹⁴⁾	c5—f2!
22.	f3+e5	h3—h2 ⁶⁾	45.	d2—d1	f2+g3
23.	e2—f3	d6+c5	Wit geeft verloren.		

1) Min gebruikelijke zet.

2) Wit geeft zijn oorspronkelijken aanval op, zonder voor zijn opgeofferden pion vergoeding te hebben erlangd.

3) Verkieslijker ware het geweest Pb1 in het spel te brengen.

4) Zwart speelt voorzichtig.

5) Daarmede breekt wit zelf zijn koningsvleugel open en baant zijnen vijand den weg.

6) Daarop had wit waarschijnlijk niet gerekend.

7) Met dezen zet geeft zwart zijn L. present. Maar wit wil dien niet hebben. Wel speelt hij 25. Dh3! maar schuift dan 27. g5—g6

in plaats van Lf3 te nemen. Blijkbaar had wit het oog op De6! Maar zwart ook en die heeft nu door 27. Lf3+e4 zijn stuk met winst gered.

- 8) Wit kan nu nog lang den aanval volhouden en doet dat ook.
 9) Goede zet.
 10) Wit houdt zich dapper.
 11) Einderijk!
 12) Dat baat wit niet.
 13) Dat had wit kunnen verwachten.
 14) Een miszet die gevolgen heeft!

J. de R. O.

De volgende partij werd door den heer *Loman* den 7 Januari 1885 in het Verenigd Amsterdamsch Schaakgenootschap tegelijk met 15 andere partijen gespeeld, waarvan hij slechts 4 verloor. Deze was de laatste partij, die beslist werd.

CENTRUMGAMBIT.

R. J. Loman (Wit). Jhr. D. van Foreest (Zwart).

1. e2—c4	e7—e5	20. h1—d1	f5—g6 ¹⁾
2. d2—d4	e5+d4	21. f2—f4	g2—c6
3. d1+d4	b8—c6	22. g5—f3	a5—a4
4. d4—c3	f8—e7!	23. b3—c3	a8—d8
5. b1—c3	g8—f6	24. f3—e5	d8+d2!
6. c1—d2	d7—d5	25. e3+d2 ²⁾	e6—e6
7. e4+d5	f6+d5	26. d2—d5	e6—h3
8. e3—g3	d5+c3	27. d5—d8?	e7—c5
9. d2+c3	e7—f6	28. e5+g6	h7+g6
10. c3+f6	d8+f6	29. d8—g5	h3—c3†
11. c—o—o	e8—e6	30. c1—b1	b5—b4
12. a2—a3 ¹⁾	o—o	31. g5—e5	f8—e8
13. f1—d3	b7—b5	32. e5+c3	e8+c3
14. g1—f3 ²⁾	e6—e7	33. a3+b4	c5+b4
15. f3—g5	e7—f5	34. d1—d4	b4—b3!
16. d3+f5	e6+f5	35. b1—c1 ¹⁾	d3—d1†!
17. h2—h4	f6—c6	36. c1—d2	a4—a3 ³⁾
18. g3—b3	a7—a5	37. d2+c1	a3+b2
19. d1—d2	c6+g2	Opgegeven. ⁴⁾	

- ¹⁾ Sterker is c1—b1.
²⁾ Op d3+b5 volgt a8—b8; 15. a3—a4, a7—a6!
³⁾ Bij 25. e5+c6 wint zwart door d2+c2†; 26. c1—b1, c2—c2†.
⁴⁾ Ook op andere zetten gaat de witte partij verloren! bijv.
 35. c2+b3 a4+b3
 36. b1—c1 c3—h3
 37. d4—b4 g8—h7 enz.
⁵⁾ Goed gespeeld!
⁶⁾ d4—d1, b3+c2! en wint.
⁷⁾ Er dreigde g5+f7.

D. v. F.

TWEIPAARDENSPEL IN DE NAHAND,

gespeeld te Wormerveer, 11 October 1885.

Jhr. A. E. van Foreest

Jhr. D. van Foreest

(Wit).

(Zwart).

1. c2—c4	e7—e5	21. h2—g3	e1—f1
2. g1—f3	b8—c6	22. h4—g4	a8—c8
3. f1—c4	g8—f6	23. g5—f3	g1—f2†
4. f3—g5	d7—d5	24. g3—h2	f2—c5
5. e4+d5	e6—a5	25. f3—d4!	c5—d6†
6. d2—d3	f8—c5 ¹⁾	26. g2—g3	e8—c1
7. d1—c2	o—o	27. h2—g2	f1—g1†
8. h2—h3	f3+d5?	28. g2—f2	d6+g3†
9. g5+h7	f8—e8	29. g4+g3 ¹⁾	e1—f1†
10. o—o	e8—f5	30. f2—c2	g6—h5
11. h7—g5	a5+c4	31. d4—f3	g1+g3
12. d3+c4	d5—f4	32. c2+f1	g3+f3†
13. c1+f4	e5+f4	33. f1—g2	f3—d3!
14. e2—h5	f5—g6	34. b1—a3	d3—d2†
15. h5—g4	d8—d4	35. g2—g3	d2+b2
16. c2—c3 ²⁾	d4+f2† ³⁾	36. a1—c1 ⁵⁾	b2+a2
17. f1+f2	e8+c1†	37. a3—b5	f7—f5
18. g1—h2	c5+f2	38. b5+c7	g7—g5
19. g4+f4	f2—c3	39. c7—c6!	f5—f4†
20. f4—h4	e3—g1†	40. c6+f4	g5+f4†

41. g3—f4	a2—-a4	48. d3—d8	e4—-e8
42. f4—g5	h5—f3	49. d8—d6	a5—-a4
43. e1—c3	f3—c6	50. d6—f6	e8—g8†
44. h3—h4	a4—c4	51. g5—h5	e6—e8†
45. h4—h5	e4—c4	52. h5—h4	a4—-a3
46. e3—d3	a7—a5	53. f6—e6	a3—-a2
47. h5—h6	g8—h7	Opgegeven.	

¹⁾ Hier wordt ook gespeeld: 6. . . . h7—h6; 7. g5—f3, e5—e4; 8. d1—e2, a5—c4; 9. d3—c4, f8—e5; 10. h2—h3! enz.

²⁾ Om op d4—c4 met b1—d2 te vervolgen.

³⁾ Een goedberekend offer!

⁴⁾ Wit had waarschijnlijk beter gedaan f2—f3 te spelen, waarop zwart g3—d6 geantwoord zou hebben. 't Is dan evenwel de vraag, of zwart zou hebben kunnen winnen.

⁵⁾ Ook andere zetten zijn hier niet beter.

D. v. F.

TWEEPAARDENSPEL IN DE NAHAND,

gespeeld te 's Hage, den 2 Sept., *buiten het Tornooi*.

A. J. A. Prange, van
Utrecht (Wit).

Jhr. D. van Foreest, van
Amsterdam (Zwart).

1. e2—c4	e7—e5	c4, d8+d5,	9. c4+c7,
2. g1—f3	b8—c6	f8—d6), 7. g5+f7, d8—c7†,	
3. f1—c4	g8—f6	8. d1—e2, e7+c2†, 9. c1+	
4. d2—d4 ¹⁾	e5+d4	e2, e8+f7, 10. c4+d5†,	

¹⁾ Hierdoor gaat het spel over in een Schotsche Gambit. 4. f3—g5 is sterker.

5. c—c²⁾ f8—e5³⁾

²⁾ Ook nu nog kan f3—g5 geschieden, maar geeft niet meer dan gelijk spel, t. w. 5. f3—g5, d7—d5, 6. e4+d5, f6+d5 (of 6. . . c6—a5, 7. d1+d4, a5+c4, 8. d4+

³⁾ 5. . . f6+c4 wordt voor sterker gehouden.

6. f1—e1⁴⁾ c—c

⁴⁾ Dit is de juiste zet na 5. . . . f6+c4; thans moest wit spelen 6. e4—e5 en verkrijgt na 6. . . d7—d5, 7. e4—b5, f6—e4, 8. f3+d4 een gelijk spel.

7. c2—c3⁵⁾ f6+e4⁶⁾

⁵⁾ Zwak. Nog was 7. e4—e5 beter.

⁶⁾ Het juiste antwoord

8. e1+e4⁷⁾ d7—d5

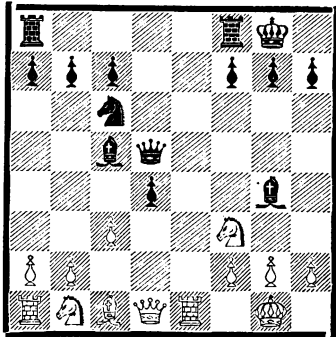
⁷⁾ Het nemen van het P. is verderfelijk.

8. c3+d4 gaat niet wegens c5—b4, wel bij 8... d7—d5, waarop zou volgen 9. d4+c5, d5+c4, 10. d1+d8, f8+d8, 11. e1+e4, met winst van een stuk. Het beste schijnt 8. c4—d5, e4—f6, 9. d5+c6, d— of b7+c6, 10. f3+d4, met een onbeduidend nadeel, daar de pion meer van zwart een dubbele is.

9. c4+d5 d8+d5

10. e4—e1 c8—g4⁸⁾

⁸⁾ Waarmede zwart reeds ontwikkeld is, terwijl van wit's linkervleugel nog geen stuk is uitgebracht.

11. c1—e3⁹⁾ g4+f3

⁹⁾ Deze zet wordt reeds wederlegd, door 11.... a8—d8, maar zwart heeft een veel mooiere voortzetting.

12. g2+f3 d4+e3¹⁰⁾

¹⁰⁾ Geestig en juist.

13. d1+d5 c3+f2†

14. g1—f1 f2+e1D.†

15. f1+e1 f8—e8†

16. e1—f1 c8—e5¹¹⁾

¹¹⁾ Om den R. te dekken en met tempowinst de Ts. te verdubbelen.

17. d5—b3¹²⁾ a8—e8

¹²⁾ 17. d5—c4 was iets beter.

18. b1—a3¹³⁾ Mat in 3 zetten.

¹³⁾ Beter ware geweest 18. b1—d2, waarop zou gevolgd zijn 18... e5—g5, 19. d2—e4, g5—g1† en wint den T.

C. E. A. D.

EERSTE PROEVE

VAN

GEHEUGEN-SCHAAK,

afgelegd 28 September 1885,

reizende op den spoorweg van Amsterdam naar Rotterdam.

GIUOCO PIANO.

P., van Rotterdam
(Wit).

N., van Rotterdam
(Zwart).

1. e2—e4 e7—e5
2. g1—f3 b8—c6
3. f1—c4 f8—c5
4. d2—d3 d7—d6
5. h2—h3 g8—f6
6. b1—c3 c8—e6
7. c1—g5 d8—d7
8. d1—c2 h7—h6
9. g5+f6 g7+f6
10. ○—○ ¹⁾ h8—g8

¹⁾ Te rokkeeren tegenover een open lijn, welke een T. der tegenpartij terstond kan innemen, is hoogst gewaagd.

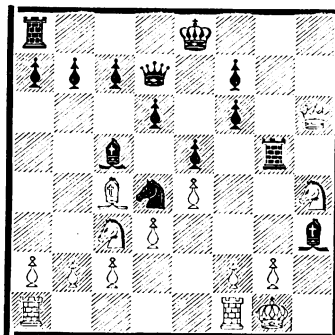
11. f3—h4 ²⁾ e6+h3

²⁾ Het beste was den R. af te ruilen en den K. op h2 te brengen.

12. e2—f3 ³⁾ c6—d4

³⁾ Nog was g1—h2 het beste.

13. f3—h5 ¹⁾ g8—g5
- ¹⁾ Wit verliest veel tijd met het aanhoudend verplaatsen der D., die ten slotte geheel afgesneden wordt. Ze had op d1 moeten terug gaan.
14. h5+h6

14. 0-0-0^{b)}

^{b)} Hier had zwart het spel reeds kunnen beslissen, als volgt:

14. . . . d7—g4, 15. g2—g3 (als 15. g1—h2 of c3—d1, dan h3+g2: als 15. f2—f3, dan d4+f3††, 16. g1—h1, g4+g2†, 17. h4+g2, h3+g2† mat), d4—f3†, 16. g1—h1 (op 16. h4+f3, volgt g4+g3†, 17. g1—h1, g3—g2† mat), h3+f1, 17. h4—g2† b., g5—h5†, 18. h6+h5, g4+h5†, 19. g2—h4, h5—g4 en het mat is niet te keeren.

15. f1—e1 d8—g8

16. g2—g3 d7—g4

17. c3—c2 g4+h4^{c)}

^{c)} Beslissender was 17. . . d4+c2†, 18. g1—h2 (op 18. c1+c2, volgt g4+g3†, op 18. g1—h1, h3—f1), c5+f2 en wint!

18. h6+h4 d4—f3†

19. g1—h1 f3+h4

20. c1—g1^{d)} c5+f2

^{d)} Op 20. g3+h4 zou volgen h3—g2†, 21. h1—h2, g5—g4, 22. e2—g3, g2—f3 en wint.

21. g1—c1 f2+g3

22. e2+g3 g5+g3

23. c4+f7 h4—f3

en geeft in 2 zetten mat.

Deze eersteling in 't geheugenspel mag goed geslaagd heeten. Valse zetten zijn er niet gedaan en mogen er enkele zwakken onder loopen, beide spelers geven blijk, dat zij heiderziende blindemannen zijn.

C. E. A. D.

TER NAGEDACHTENIS.

In den vorigen Kalender werd reeds een waardeerend woord aan de nagedachtenis van Prof. Dr. C. P. Hofstede de Groot gewijd; het zij mij vergund de volgende levendige partij, als een nadere hulde aan zijn degelijk spel, daaraan toe te voegen.

De ons helaas te vroeg ontvallene kwam gewoonlijk eens in het jaar te Rotterdam en haastte zich dan, als hij nog een uurtje over had, naar het Leeskabinet, om een partijtje te schaken. Die partijen zijn niet opgeschreven, behalve de onderstaande, die hij mij den volgenden dag, op een briefkaart (postmerk: Kampen 25 Juli 1874), uit het geheugen opgeteekend, toezond.

Ze erlange een plaats in dit jaarboekje, als proeve zoowel van zijn kennis der spelopeningen, als van zijn krachtige spelleiding, en blijve alzoo door den druk bewaard!

Ik zal eerst een getrouw afschrift geven van de briefkaart, met alle teekens en opmerkingen van hemzelf, en dan mijne aantekeningen laten volgen.

G E C O M P R. E V. G A M B I T.

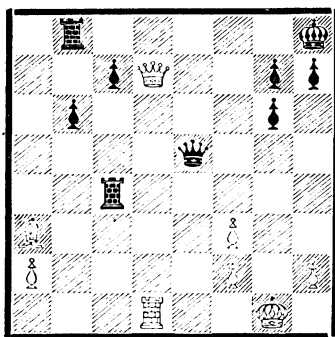
Leeskabinet 24 Juli 1874.

Hofstede de Groot (Wit).

Dupré (Zwart.)

1. e2—c4	e7—e5	7. ○—○	d4+c3
2. g1—f3	b8—c6	8. d1—b3	d8—f6
3. f1—c4	f8—c5	9. e4—e5	f6—g6
4. b2—b4	c5+b4	10. b1+c3	g8—e7
5. c2—c3	b4—a5	11. c3—c2	b7—b5
6. d2—d4	c5+d4	12. e4—d3	g6—e6

13. b3-b2 e7-g6
 14. e2-f4 e6-e7¹⁾
 15. f4-d5²⁾ e7-e6
 16. b2+b5³⁾ o-o⁴⁾
 17. d5-f4⁵⁾ e6-e8⁶⁾
 18. f4+g6 f7+g6
 19. c1-a3 f8-f4
 20. a1-c1! a8-b8?*
- * 20. beter a5-b6⁷⁾
 21. b5-d5† g8-h8
 22. c1+c6 a5-b6!
 23. c6+b6⁸⁾ a7+b6
 24. d3-c4! ** c8-b7
- ** beter 24. d3-e2⁹⁾
 25. d5-d3 b7+f3
 26. g2+f3 e8+e5
 27. f1-d1? f4-h4!
 28. d3+d7¹⁰⁾ h4+c4

29. a3-b2!¹¹⁾ e5-g5†
 30. g1-f1 b8-g8
 31. d1-c1¹²⁾ h7-h5
 32. e1-e8! c4-c1†
 bij 32. g5-h6 verliest
 zwart zijn Toren door
 33. e8+g8† en 34.
 d7-d5†¹³⁾
33. b2+c1 g5+c1†
 34. f1-g2 g8+e8
 35. d7+e8† h8-h7
 36. c8-b5 h7-h6¹⁴⁾
 37. h2-h4 g6-g5
 38. b5-c8¹⁵⁾ c1-f4¹⁶⁾
 39. e8-c6† f4-d6
 40. c6-c1 d6-f4
 41. c1-c6† h6-h7
 42. h4+g5 f4+g5†
 43. g2-h3 g5-f5†

Daar wit zich verwijderen moest, meende hij beter te doen de partij op te geven. Zij kon nog lang onbeslist gebleven zijn.¹⁷⁾

Maak Gij er nu uw noten bij!

¹⁾ Tegenwoordig wordt 14... g6+f4 voor beter gehouden.

²⁾ 15. e5-e6 is niet aan te bevelen, wegens 15.... g6+f4. 16. b2+g7, h8-f8, 17. c1+f4 (zoowel bij 17. e6+f7† als bij e6+d7† verliest wit een stuk), f1+e6, 18. g7-g4, c8-b7, 19. d3+b5, o-o-o, waarna zwart veilig staat en door f8-g8 den aanval verkrijgt.

³⁾ Tot hiertoe is de theorie gevolgd. Anderssen kwam tot de

ervaring dat wit, na dezen zet, den pion e5 niet lang kan staande houden en achte daarom 16. d3—e4 sterker.

4) Nadeelig voor zwart is 16. . . . a8—b8, wegens 17. b5+ a5, c6+ a5, 18. d+ c7+ enz.

5) Anderssen speelde tegen Zukertort 17. c1—a3, waarop volgde a8—b8, 18. b5—c5, c8—b7, 19. a1—d1, f8—e8, 20. d3—e4, a5—b6. 21. c5—c1, c6+ c5, 22. f3—g5, e6—g4, 23. h2—h3, g4—h4, 24. d5+ b6 (om 25. g2—g3 te kunnen spelen), b7+ c4, 25. f2—f4 (nu zou op 25. g2—g3, h4+ g5! gevolgd zijn), e4+ g2! beslissend.

6) Nog was 17. . . . g6+ f4 het beste.

7) Juist. Zwart verrekende zich echter; hij beoogde na 20. . . . a8—b8, 21. b5—d5†: e8—f7, om op 22. d3—c4, te vervolgen met f4+ c4, 23. d5+ c4, f7+ c4, 24. c1+ c4, c8—a6, 25. c4+ c6, a6+ f1, 26. c6—c5, f1—e2! of op 22. d3—c4, met c8—b7, 23. g2—g3, f4+ c4, 24. d5+ c4, c6—d4, 25. e4+ d4, f7+ f3! maar zag nog bij tijds, dat die berekening valsch was, wegens 22. e5—e6! en moest toen van twee kwaden het minst slechte kiezen.

8) Zwart dreigde na 23. c6—c1 met c8—b7, 24. d5—b3 of b5, b7+ f3, 25. g2+ f3, b6+ f2†! Het beste was echter 23. c6—c4, om op c8—b7 te antwoorden 24. d5+ b7! b8+ b7, 25. c4+ f4, c7—c5 (op 25. . . . d7—d6, zou volgen 26. e5+ d6, c7+ d6, 27. a3+ d6, b7—f7, 28. f1—e1, e8—d8, 29. f4+ f7, d8+ d6, 30. f7—f5†, d6+ f8, 30. d3—b5! en wint), 26. d3—c4, b7—b8, 27. e4—d5, met een fijn spel. Zwart zou dus na 23. c6—c4 niet beter gehad hebben dan f4+ c4, waarop wit vervolgt met 24. d5+ c4 (niet d5+ c4) en in het voordeel blijft.

9) Bij 24. d3—e2 ging, meen ik, e5 ook verloren. b.v. 24. c8—b7, 25. d5—b5, b7—c6, 26. b5—b2, e8—e6, gevolgd door b8—e8, enz. Misschien was 24. d5—b5 het eenige om e5 te behouden.

10) De misrekening, welke wit hier maakt, — opoffering der D. op d8, — is zoo bedriegelijk, dat ik haar vergelijk met het vermeende waterzien in de Sahara en door ondervinding zou durven beweren, dat ze elken schaker overkomt. Ik herinner mij dat zeer goed, zoowel van mijzelf als van anderen; o. a. zelfs van Zukertort in zijn 2de partij tegen Mackenzie in het laatste Tornado te Londen.

11) Een mooie zet, die van veel doorzicht getuigt! Wit ziet zijn verkeerde berekening in en tracht haar door dezen zet nog goed te maken.

12) Uitmuntend vervolgd! dreigende in 2 zetten mat, door 31. d7+ g7†, g8+ g7, 32. e1—e8† mat *en tevens* den zet die volgt.

13) Wit zet alle zeilen bij om zijn fout te herstellen en slaagt ook door dezen zet er in de qualiteit terug te winnen! Behalve 33. e8+ g8† dreigt ook: 33. d7+ g7† mat!

14) In plaats van dezen onbeduidenden zet, (de K. van zwart staat zoo goed als hij slechts wenschen kan,) had zwart het spel kunnen beslissen door 36. . . . c7—c5! Die pion gaat regelrecht door en is niet tegen te houden. Op 37. b5—f1, c1—c2.

¹⁵⁾ Waarschijnlijk om te trachten door voortdurend † het spel onbeslist te houden. Wit mocht den pion niet nemen, uithoofde van het † aan K. en D.

¹⁶⁾ Zwart had gerust h4 kunnen nemen; er kon dan volgen: 39. e8—e6†, g7—g6, 40. e6—e8, c1—g5†, 41. g2—f1, g5—f6, en op 42. e8—e3†, h6—g7; of op 42. f1—g2, h4—h3†.

¹⁷⁾ Bij voorzichtig spel moet zwart met 1 pion meer en 2 vrijpionnen ongetwijfeld winnen; maar daar de Koninginnen nog op het bord zijn, kon wit, zooals hij opmerkte, de partij nog lang rekken.

C. E. A. DUPRÉ.

GIUOCO PIANO.

Gespeeld te Rotterdam, den 16 Juli 1873.

C. P. Hofstede de Groot (Wit). C. E. A. Dupré. (Zwart).

1. e2—e4	e7—e5	15. b1—c3 ⁵⁾	a8—d8 ⁶⁾
2. g1—f3	b8—c6	16. c3+e4	f5+e4
3. f1—c4	f8—c5	17. e3—g5	e7—e6
4. c2—c3	g8—f6	18. g5+d8	e4+f3
5. d2—d4	e5+d4	19. c1—g5 ⁷⁾	f8—f7
6. e4—e5	d7—d5	20. d8—f6 ⁸⁾	c6—e5 ⁹⁾
7. c4—b5	f6—e4	21. a1—a3	g8—f8 ¹⁰⁾
8. c3+d4	e5—b6	22. f6+g7!	f7+g7
9. b5+c6 ¹⁾	b7+c6 ²⁾	23. a3+f3!	g7—f7
10. ○—○	○—○	24. g5—d8!	e6—e8
11. c1—c3	f7—f5	25. f3+f7!	f8+f7
12. d1—c1	c8—b7 ³⁾	26. d8—f6!	f7—g8
13. a2—a4	a7—a5 ⁴⁾	27. d1—d3	zwart geeft
14. f1—d1	d8—c7		het op.

¹⁾ Sommige kenners geven er de voorkeur aan het paard op c6 nog niet te ruilen, maar liever 9. b1—c3 of ○—○ te spelen. In het eerste geval geschiedt, na 9. . . . ○—○ 10. b5+c6 b7+c6. 11. ○—○ c8—g4, 12. c3—e2 of c1—e3; in het tweede geval kan zwart eveneens rokeeren, waarop volgen kan 10. c1—e3, f7—f6. 11. b1—c3, c8—f5, enz.

²⁾ Deze dubbele pion is voor zwart niet onvoordeelg, daar hij later opgeschoven kan worden en tegelijk voor L. c8 een uitweg naar b7 en a6 opent.

³⁾ Dit geschiedt natuurlijk om pion c6 te verdedigen. Meer aanvallend ware geweest c8—a6, waarna 13. $\frac{f1-e1a)}{b6-a5}$ 14. $\frac{b1-c3}{d8-e8}$ en zwart heeft een voordeelige stelling. a) 13. $\frac{f1-d1}{a6-e2}$ 14. $\frac{d1-e1}{e2-f3}$
 15. $\frac{g2-f3}{f5-f4}$ 16. $\frac{e3-f4}{d8-h4}$ of $\frac{f3-e4}{f4-f3}$ 17. $\frac{g1-h1}{}$ en zwart verkrijgt een sterken hoewel niet beslissenden aanval.

⁴⁾ Ook nu nog was b6—a5 beter geweest, waarop wit het best gedaan had met b1—c3 te antwoorden. Speelde zwart dan vervolgens b7—a6, dan ontstond bijna dezelfde stelling als in de vorige noot is opgegeven.

⁵⁾ Zeer in aanmerking kwam ook nog f3—e1, dreigende f2—f3, waarop zwart het best deed, *niet* met e7—h4, maar met f5—f4 te antwoorden. Zwart verloor dan wel een pion, maar verkreeg daarentegen door f8—f5 den aanval.

⁶⁾ Zwart heeft blijkbaar den volgenden zet van wit niet juist overdacht. In plaats van dien torenzet, had hij moeten spelen e7—f7. Het pd op g5 was niet te vreezen.

⁷⁾ Waarom thans niet d8—h4? Zwart had dan bedroefd weinig kunnen uitrichten en was een toren tegen een paard kwijt.

⁸⁾ Veel beter zou geweest zijn a1—a3, want als zwart thans g8—f8 speelt, is de witte looper verloren, zonder dat er een aanval overblijft.

⁹⁾ Zwart merkt de fout van wit evenmin.

¹⁰⁾ Dit komt nu te laat, maar geeft wit gelegenheid tot een kort en krachtig slot. R. H.

De geschiedenis van den Koning Aben Habuz
en den sterrenwichelaar Ibrahim Ibn Abu Agib,

OF

HET TOOVERSCHAAKBORD.¹⁾

Arabische vertelling, medegedeeld door

Dr. H. HARTOGH HEIJS VAN ZOUTEVEEN.

Volgens de chronieken der Moorsche koningen van Granada heerschte er voor vele eeuwen over dat rijk een vermaard vorst, Aben Habuz genaamd, die den bijnaam droeg van al-Sjatronji, (d. i. den schaakspeler).²⁾

Op zekeren dag zat hij in zijn harem en sprak als volgt tot Nuronnihar, een schoone Perzische, die er een der voornaamste sieraden van uitmaakte: „Hevig, o Nuronnihar, is de gloed van den dag. Staak gij en gij allen, mijne odaliskken, het hel en zonnig spel van derwischfluiten, hoboën en theorben en zing mij zachtken een lied, koel en verkwikkend als de sherbet.”

„Heer!” antwoordde Nuronnihar, „wil uw oor luisteren naar een geschiedenis uit het serail van Harun ar-Rasjied, den roemrijken Khalief van Bagdad of van de

¹⁾ Zie over deze legende: Washington Irving, De Alhambra, enz.

²⁾ 't Is misschien niet onnoodig hier terstond reeds op te merken, dat Aben Habuz *geenszins* de laatste koning van Granada was, maar deze geschiedenis verondersteld wordt vroeger te zijn voorgevallen. Lang vóór den definitieven val van Granada na de inneming door Ferdinand en Isabella, zijn de vorsten van dat rijk reeds nu en dan tijdelijk vasallen van den koning van Castilië geweest.

wonderwerken van den machtigen Sjeich Sjahabeddin, of naar een der zangen van Perzië's grooten Firdusi? Wil ik u verhalen van den vermaarden talisman van Salomo, door den Gothenkoning Alarik bij de plundering van Rum ¹⁾ buit gemaakt, doch door uwe voorouders bij de inneming der stad Medina Coeli veroverd? ²⁾ Wil uw hart zich verheugen in een lied van Haraman Ibn Sjamiel over de schoone Florinda, de welbeminde van den laatsten Gothenkoning Roderik ³⁾, of verlangt het een straal te ziften uit de volle maan der zangen van Ibrahim Ibn Ishak over Tarik en Musa, die de Gothen overwonnen en Hispanië voor den Islam veroverden?"

„Neen, Avondster, laat niet de gloed flikkeren dier liederen, die vurig zijn als een vers uit den Koran. Geef mij nog geen vlammen, die het oog doen branden en de hand tasten naar het gevest van den Damascener. Nog is het te vergeefs, dat zij de geloovigen doen blaken van lust tot den strijd, tot den heiligen strijd, in het licht der groene vaan, die de waarheid plant in de schaduw der zwaarden. Eerst straks als de muezzins van den top der minarets de geloovigen hebben opgeroepen tot het gebed, als de Esdras is gezongen en het blinkende maanlicht de groene cypressen verzilverd, zing mij dan weder van gloed en van vlammen. Maar weer thans alle zonnestralen en laat uw luit een lied begeleiden, waarin sterren blinken of de koelte wuift.”

NURONNIHAR'S LIED.

'k Voel het oostewindje nadren
En zijn adem koelt mijn wangen:
Hoor zijn ruischen in de bladren,
Die zoo mat en treurig hangen.

¹⁾ Rome; ook Constantinopel noemen de Oosterlingen wel zoo als hoofdstad van het Oost-Romeinsche rijk. Vandaar ook Rumelië, eigenlijk land der Romeinen. De *u* moet in al de Arabische, Perzische en Turksche eigennamen in dit stukje worden uitgesproken als onze *oe*.

²⁾ Vergelijk N. Drentsche Volksalmanak, 1886, bz. 164.

³⁾ Vergelijk N. Drentsche Volksalmanak, 1886; bz. 148.

't Windje koelt de zon, die gloeiend
 Rust op 't dal, het kust de druiven,
 Blauw getint, tot liefde bloeiend,
 Die zijn vleien tegenwuiven.

Heerlijk briesje, uw dartel spelen
 Schenkt, voor 't moordend heet, verpozen,
 't Spelt den avond. Voog'len kweelen
 Van toekomstig minnekozen.

Oostewindje! levenhoeder!
 IJl langs heuveln nu en dalen,
 En zoek ras uw wester-broeder,
 Ga hem wekken, ga hem halen.

Want als westewind's gefluister
 't Dal in sluimer tracht te sussen
 En deez' heuvel zinkt in 't duister,
 Groeten mij veel duizend kussen.

Kussen! heul in harte's wonden,
 Koelte bij den gloed van 't leven,
 Zal in eenzame avondstonden
 Steeds mijn liefste's adem geven.

„Schoon is uw lied geweest, o Nuronnihar”, sprak
 Aben Habuz. „Maar verhaal mij thans eens iets van dien
 talisman van Salomo.”

„Het was een werk der geesten, o vorst der geloovi-
 gen en bestond uit een reusachtigen smaragd, die den
 vorm bezat van een tafel met vier pooten. Het was een
 tooverspiegel, die alle belangrijke gebeurtenissen deed
 kennen en zijn bezitter kon daarin gevechten, belege-
 ringen, krijgsbedrijven en alle opmerkenswaardige voor-
 vallen zien en daardoor de waarheid van elk geschied-
 verhaal onderzoeken. Aan het bezit daarvan had Salomo
 grootendeels de wonderbare wijsheid te danken, waardoor
 hij zich onderscheidde. Later kwam hij in het bezit eerst
 der Romeinen, toen der Gothen, daarop der Mooren en
 zoo in dien der Khaliefen van Cordova.”

„Ach! had ik ook zoo'n talisman,” zuchtte Aben Habuz.
 „Wat zou die mij te pas komen in den voortdurenden
 strijd met mijn christen-naburen!”

„Troost U, o vorst der geloovigen”, hernam Nuron-
 nihar, „want de vervulling uwer wenschen is nabij. Heden

nacht verscheen mij in den droom een eerwaardig grijsaard, omstraald van een wonderbaren glans, als ware hij een zoon des hemels, ja meer, als ware hij onzen grooten profeet zelve, en ik ben vast overtuigd dat deze het was, die, getroffen door de moeilijkheden, welke Uw christen-naburen U telkens bereiden, U ter hulpe wil komen. Zeg uwen vorst, sprak deze grijsaard tot mij, dat hij spoedig in het bezit zal geraken van een talisman, krachtiger dan die van Salomo, en die hem de overwinning zal verschaffen over al zijn vijanden."

Nauwelijks had Nuronnihar deze woorden gesproken, of Hassan, het opperhoofd der gesnedenen, kwam binnen, wierp zich voor des Konings voeten neder en meldde hem dat een beroemd Arabisch sterrenwichelaar te Granada was aangekomen en nederig verzocht bij den Koning zijn opwachting te mogen maken. De Koning begaf zich daarop naar de gehoorzaal van het paleis en gelastte, den sterrenwichelaar voor hem te brengen. Het was een eerwaardig grijsaard. Zijn witte baard reikte bijna tot aan zijn gordel, maar hoewel hij er zeer oud uitzag, had hij bijna den geheelen weg van Egypte naar Granada te voet afgelegd, zonder anderen steun dan zijn met hieroglyphen beschilderden staf. Als Nuronnihar tegenwoordig was geweest, zou zij ongetwijfeld den grijsaard herkend hebben, die haar in den droom was verschenen. Zijn naam was Ibrahim Ibn Abu Agib, en men zeide, dat hij reeds sedert Mohammed's tijd leefde, en de zoon van Abu Agib, den laatsten medgezel van den profeet was. Reeds als kind was hij met Amru's veroveringsleger naar Egypte getrokken en had aldaar vele jaren, onder de Egyptische priesters, met de studie der geheime wetenschappen, inzonderheid der tooverkunst, doorgebracht. Hij kende ook het levenselixier, waardoor hij zijn leven onbepaald kon verlengen.

Toen de Koning hem omtrent zijn verblijf in Egypte ondervroeg, sprak hij: „Weet, o Koning, dat ik daar een wonderbaar kunstwerk heb gezien, door de heidensche

priesters der oudheid uitgedacht en vervaardigd. Op een berg, dicht bij de stad Bulak, vanwaar men het geheele Nijldal kon overzien, stond het beeld van een ram en daarop dat van een haan, beide van gegoten metaal en op een spil ronddraaiende. Zoo dikwerf het land met een vijandelijken inval werd bedreigd, keerde zich de ram in de richting van den vijand, en de haan kraaide, zoodat de inwoners dadelijk wisten, *dat* en *van waar* het gevaar dreigde en bij tijds voorzorgen konden nemen om het te keeren."

"God is groot!" riep de vredelievende Aben Habuz uit. „Welk een schat zou zulk een ram zijn, om een waakzaam oog over het gebergte in de rondte te houden en zulk een haan, om in tijd van nood te kraaien! Allah Akbar! hoe gerust zou ik in mijn paleis slapen, als dat door zulke schildwachten werd bewaakt!"

Nadat de koning wat van zijn verbazing was bekomen, hervatte de sterrenwichelaar: „Toen de roemrijke Amru (vrede zij met hem!) Egypte geheel had veroverd, bleef ik een tijd onder de oude priesters van dat land, bestudeerde de gebruiken en plechtigheden van hun afgodendienst en trachtte door te dringen in de geheime wetenschappen, door het bezit waarvan zij zoo beroemd waren. Eens zat ik aan de oevers van den Nijl met een ouden priester, en sprak met hem over de verborgenheden der wereld en der wijsheid. Hij wees mij op de nabijgelegen pyramiden, die zoo hoog als bergen zijn. „Alles wat wij u kunnen leeren", sprak hij, „is niets in vergelijking van den schat van kennis, welke in deze merkwaaardige kunstgewrochten ligt verborgen. In het midden der grootste pyramide bevindt zich een sarkofaag, waarin de mummie van den pharao Cheops rust, den vorst, die dit reusachtig gedenkteeken stichtte. Met hem werd een wonderbaar boek begraven, dat alle geheimen der tooverkunst bevat. Dit boek werd Adam na den zondenval gegeven en ging van geslacht tot geslacht over op Cham, Noach's zoon, van wien de koningen van Egypte afstam-

den." Op deze woorden van den priester ontbrandde in mijn hart de begeerte om mij van dit boek meester te maken. Met behulp van een groot aantal krijgslieden van Amru's leger en Egyptische inboorlingen brak ik een opening in de wanden der pyramide en drong in een verborgen gang door, die naar het inwendige geleidde. Met veel moeite en na vele omdolingen vond ik het grafgewelf en den sarkofaag, waarin de mummie van Cheops rustte. Ik ontdeed deze laatste van de vele banden en doeken, waarin zij was gewikkeld en vond het kostbare boek op hare borst. Met dit boek begaf ik mij naar buiten en liet de mummie in haar graf achter, waar zij, naar ik hoop, tot den dag der opstanding verder ongestoord zal blijven vertoeven."

"Zoon van Abu Agib", riep Aben Habuz uit, „gij waart een groot reiziger en hebt wonderbare dingen gezien; maar wat zal mij het geheim der pyramide en het boek van den pharao Cheops baten?"

"Door het bestudeeren van dit boek, o Koning, ben ik meester geworden in alle magische kunsten en kan den bijstand der geesten inroepen, om mijn plannen ten uitvoer te brengen. Het geheim van den talisman van Bulak werd mij daardoor bekend en ik kan ook zulk een talisman, ja, eenen van nog grootere kracht vervaardigen."

"O wijze zoon van Abu Agib!" riep de Koning uit, „zulk een talisman ware meer waard dan alle wacht-torens op de heuvels en alle posten op de bergpassen. Geef mij zulk een wachter en alle rijkdommen mijner schatkamers staan U ten dienste."

De sterrenwichelaar ging dadelijk aan het werk om den wensch van den Koning te vervullen. Hij liet in het koninklijk paleis, dat op den berg Albayan stond, een hoogen toren oprichten, naar het model van den waarzeggenden toren, die indertijd door Hercules van Libye, bijgenaamd den sterke, in Hispanië was gebouwd, nadat hij zijn zuilen bij de zeestraat had opgericht en waarin aan Roderik de zegepraal der Arabieren was

voorspeld. ¹⁾ Hij rustte even als deze op vier koperen leeuwen en op de buitenmuren zag men gevechten tusschen Mooren en Spanjaarden afgebeeld. ²⁾ De steenen er voor werden uit Egypte aangevoerd en moesten uit een der pyramiden worden genomen. In de bovenste verdieping van dezen toren bevond zich een rond vertrek, met vensters naar alle zijden, en in het midden daarvan stond een schaakbord, met de stukken in behoorlijke volgorde er op geplaatst, die er als Moorsche en Spaansche cavallerie en infanterie en officieren uitzagen en van hout waren gesneden. De zwarte koning stelde Aben Habuz zelf voor in vollen koninklijken praal.

Dit vertrek was gesloten door een metalen deur met een groot stalen slot, waarvan de Koning alleen den sleutel had.

Op de spits van den toren stond het metalen beeld van een Moorschen ruiter, met een schild bedekt en van een rechtop gehouden lans voorzien, welk beeld op een metalen spil rond kon draaien. Het gelaat van den ruiter was naar de stad gewend, evenals of hij over deze de wacht hield; zoodra zich echter een vijand in de nabijheid vertoonde, keerde zich het beeld naar dien kant en velde zijn lans.

Toen de talisman was voltooid, brandde Aben Habuz van begeerte om de kracht daarvan te beproeven. Zijn verlangen werd weldra vervuld. Op zekeren morgen bracht de op den toren geplaatste schildwacht het bericht, dat de metalen ruiter zich naar het gebergte van Elvira had gekeerd en zijn lans vlak tegen de bergpas van Lope was gericht.

„Laat trommelen en trompetten klinken, opdat geheel

¹⁾ Vergelijk N. Drentsche Volksalmanak 1886, bz. 162.

²⁾ Ofschoon de Islam het afbeelden van levende wezens verbiedt, moest dit hier, omdat ook op den toren van Hercules, die als model diende, gevechten waren afgebeeld. Daarenboven hielden de Spaansche Mooren zich niet volkomen streng aan dit verbod zooals b.v. uit de leeuwenfontein in de Alhambra blijkt. Het berust dan ook slechts op de mondelinge overleveringen, daar het in den Koran niet wordt gevonden.

Granada onder de wapens kome!" gebood Aben Habuz.

„O Koning!" sprak de sterrenwichelaar, „zend slechts een uwer vizieren ¹⁾ met een kleine legerbende naar den bergpas van Lope, en begeef U, wanneer gij kunt nagaan dat zij daar zijn aangekomen, met mij naar den toren."

Er werd gehandeld overeenkomstig het verlangen van den sterrenwichelaar. In den toren aangekomen, zag de Koning, dat de figuren op het schaakbord allen in beweging waren. De paarden hinnikten, de pionnen zwaaiden met hunne speren, en men hoorde duidelijk, ofschoon flauw tronnemslag, trompetgeschal en wapengedruisch, doch alles niet duidelijker of luider dan het gegons van bijen of muggen.

De sterrenwichelaar stelde den Koning voor een partijtje met hem te schaken. De sterrenwichelaar speelde met de witte stukken, die de aanvallende Spanjaarden, de Koning met de zwarte, die de Mooren voorstelden. Zij speelden twee partijtjes, waarvan de loop was als volgt:

1ste PARTIJ.

Ibrahim Ibn Abu Agib.

Aben Habuz.

(Wit) Spanjaarden.

(Zwart) Mooren.

1. f2--f3

e7--e5

2. g2--g4

d8--h4†

2de PARTIJ.

Ibrahim Ibn Abu Agib.

Aben Habuz.

Wit (Spanjaarden.)

Zwart (Mooren).

1. e2--c4

e7--e5

2. f1--c4

f8--c5

3. h2--h3

d8--h4

4. g2--g3

h4+e4!

5. c4--e2

e4+h1

6. e1--f1

d7--d5

7. d2--d3

c8+h3!

8. f1--e1

h1+g1!

9. c1--d2

g1+f2

10. d2--c3

c5--d4!

11. c3--b3

f2--f6

12. b1--c3

f6--b6!

13. b3--a4

h3--d7!

14. c3--b5

b6+b5!

15. a4--a3

b5--a4†

¹⁾ Het schaakstuk, dat de plaats onzer koningin innam, heette bij de Mooren vizier, (fers).

Den volgenden morgen weergalmde een luid gejuich op de straten van Granada. De uitgezonden legerbende kwam terug met twee gevangen christen-veldheeren. Zij zeiden, dat de eerste door den vizier persoonlijk was gevangen genomen, daar de voorhoede van den rechter vleugel der Spanjaarden zich te veel vooruit had gewaagd, zoodat de Mooren onbemerkt tot de tent van den veldheer hadden kunnen doordringen. Het christelijk leger was, toen de veldheer niet meer werd gevonden, verschrikt op de vlucht gegaan. Van geen van beide kanten waren dooden gevallen. (Partij I.) Kort daarop was men op een tweede christelijk leger gestuit. Dit viel aan, maar niettegenstaande de veldheer daarvan zich persoonlijk met veel moed in het gevecht mengde, werd hij weldra op de vlucht gejaagd en, nadat de rechtervleugel der Christenen bijna geheel was vernietigd, wederom door den vizier zelf gevangen genomen, zonder dat het gevecht, hoe hardnekkig ook, aan de Muzelmannen ook maar een enkelen doode of gekwetste had gekost. (Partij II.)

„Zoo, o vorst!” sprak nu Ibrahim Ibn Abu Agib, „zijn de wonderbare eigenschappen van dit schaakbord. Alle zetten die men er op doet, hebben volgens den wil van 't noodlot en de kracht mijner bezwingen, overeenkomstige gebeurtenissen tengevolge in den strijd tusschen de troepen van den bezitter van het schaakbord en zijn vijanden. Daar gij een goed schaakspeler zijt, hebt gij nu slechts te zorgen dat uw tegenspeler steeds zwakker zij dan gij, om alle aanvallen der Christenen zegevierend te kunnen afslaan, maar zelfs, als gij met een sterker speler speelt, kan zulks voor uw leger wel tot verlies van manschappen, maar nooit tot een nederlaag leiden, daar gij door de kracht der betoovering de partij alleen kunt verliezen, wanneer de witte stukken den vorm vertoonen van het sterrenbeeld, onder den invloed waarvan het schaakbord is gemaakt.”

Aben Habuz vroeg, welk sterrenbeeld dit was. De

sterrenwichelaar antwoordde : „het is mij niet veroorloofd U dit mede te deelen. Mooren noch Christenen kennen het, want het is hier in Spanje niet zichtbaar, maar diep in het zuiden, in Afrika, in 't land der heidensche zwarten flonkert het aan den hemel.”

’s Avonds in zijn harem gekomen, sprak Aben Habuz tot een zijner lievelingsodaliskens : „Zuleikha ! zwaar is de strijd op 't schaakbord tegen de ongeloovigen geweest. Mijne ziele is vermoeid en gevoelt behoefte aan de verwikkelingen der toonkunst. Ga, haal een snarentuig en zing een lied van Ali Zarin Ibn Tsjibukim, den uitvinder der uitstekende inkt, waarmede onze jaarboeken zijn geschreven, den treffelijken zanger van Granada.”

LIED VAN ZULEIKHA. ¹⁾

Immer jeugdig bloeit uw lente
Naast Nevada's blanke kruinen,
Zoet Granada, lust des hemels,
Parelsnoer van toovertuinen.

Lusthof, waar de koeltjes kozen
Met de geuren der oranje's,
Waar het zoniicht teed're rozen
Mint en statige kastanje's.

Waar de zon met vuur de tinnen
Kust van de edelste aller steden,
En in 't meer van gouden vlammen
Dompelt duizend heerlijkheden.

Zie mijn hart is zulk een zonne!
Op uw heerlijkheden daien,
Zobeïde! Zobeïde!
Duizend gouden liederstralen!

¹⁾ Dit gedicht (gelijk ook dat van Nuronnihar) en de geheele harem-scène zijn door een andere hand dan de mijne uit de Moorsche chromeken overgebracht, die mij toestond er mijn gegevens mede aan te vuilen.

„Schoon was uw zang, o Zuleikha! en groot zal uw loon zijn. Ga, Hartemacht! en wenk Hassan, het op-perhoofd der gesnedenen, dat hij zich begeve naar den schatmeester Abu Zaber.¹⁾ Wij schenken Zuleikha een beurs met duizend goudstukken en een eerekleed van met zilver doorweven stof. Zoo beloont Aben Habuz hen, die hem verheugen met een lied van Ali Zarin Ibn Tsjibukim, den treffelijken zanger van Granada! Ook Nuronnihar, die ons dikwijls met haar liederen het hart verkwikt, zij een gelijk geschenk geschonken. En gij, Morgendauw, treedt nader en verkoel ons de slapen!”

• • • • •
Wat den sterrenwichelaar aangaat, zoo liet Aben Habuz hem door den schatmeester Abu Zaber honderd duizend goudstukken geven en honderd eerekleederen van de fijnste stof, groene zijde met gouddraad doorweven. Hij gelastte verder, dat hij, met zulk een eerekleed versierd, op een witten telganger²⁾ aan het hoofd der troepen door alle straten van Granada zou worden geleid, en dat de kadi met al zijn lieden hem zouden omgeven. Twintig onroepers gingen daarbij voor hem uit, luidkeels roepende:

„Zoo beloont Aben Habuz hen, die hem de zegepraal verschaffen over zijn vijanden!”

Nadat Aben Habuz den wijzen Ibrahim Ibn Abu Agib dus vorstelijk had beloond, verliet deze het hof. Door middel van het ruitersbeeld, dat hem elken vijandelijken inval verried, en het tooverschaakbord, dat hem in staat stelde om elken aanval, waarvan hij kennis kreeg, zegevierend af te slaan, werd Aben Habuz onder de naburige christenvorsten weldra zoo gevreesd, dat niemand humer het meer

¹⁾ Vader des gedulds.

²⁾ Eigenlijk een witten ezel uit Hedjaz. Deze prachtige dieren, die men ook in Egypte soms kan bewonderen, worden door de Arabieren hooger geschat dan paarden, die zij in grootte evenaren.

waagde hem aan te vallen, ja zoo ontmoedigd werden deze, dat zij, zelfs als Aben Habuz hen tergde en beleedigde, om ze tot invallen in zijn land aan te zetten, dit geduldig verdroegen en zelfs geen weerstand meer beproefden.

Eindelijk keerde zich op zekeren dag het tooverbeeld op de torenspits toch weder plotseling om, velde zijn lans en wees daarmede rechtstreeks op het gebergte van Cadix. Aben Habuz snelde naar den toren, doch op het tooverschaakbord heerschte de diepste rust en geen enkele der kleine krijgslieden bewoog zich. Ten hoogste verontrust over deze omstandigheid, zond hij een bende ruiters uit om het gebergte te onderzoeken. Zij keerden na een afwezigheid van drie dagen terug.

„Wij hebben elken bergpas doorzocht”, berichtte de aanvoerder, „doch nergens een helm of speer ontdekt. Al wat wij op onzen tocht vonden, was dezen herder, die wij hier gevankelijk medebrengen en die in het woud lag te slapen.”

Door den koning naar zijn naam gevraagd, antwoordde de herder, dat hij Ruy Lopez heette.

Deze Ruy Lopez, ofschoon aan Aben Habuz onbekend, was een der sterkste schaakspelers, die er in Spanje waren; hij speelde echter alleen in een naburig klooster, waarvan hij lijfeigene was, met de monniken, zoodat men buitenaf weinig van hem hoorde. Hij had hooren zeggen, dat Aben Habuz een machtig toovenaar was, en om zich voor alle betooveringen veilig te maken, had hij zich, vóór hij zich door de Mooren gevangen liet nemen (want hij was met opzet naar Granada op reis gegaan), gesteld onder de hoede van Sint Jago en een relik, bestaande uit een beentje van dezen heilige, om den bals gehangen.

Nadat hij eenigen tijd als gevangene bij de Mooren had doorgebracht, vroeg Aben Habuz hem op zekeren dag, of hij ook kon schaken. Hij antwoordde, dat hij een weinig van dat spel verstond. Aben Habuz speelde

daarop eenige partijen met hem en won ze alle. Aben Habuz besloot daarop ook eens op het tooverschaakbord met hem te spelen, meenende dat dit te minder kwaad kon, daar het tooverstandbeeld geen teeken gaf, dat er een vijandelijke aanval was te duchten. Er was echter wel degelijk een christenleger tegen de Mooren in aantocht en dat het tooverbeeld dit niet aanwees, kwam alleen door de kracht van de relik, welke Ruy Lopez bij zich droeg en die de tooverkracht van het beeld vernietigde.

Ruy Lopez en Aben Habuz zetten zich in den toren aan het tooverschaakbord en speelden de volgende partij, die in de jaarboeken van Spanje en van het schaakspel eeuwig gedenkwaardig zal blijven, waarom de daarbij gebezigde opening dan ook nog steeds de *Spaansche partij* of *opening van Ruy Lopez* wordt genoemd:

3e PARTIJ. a)

Ruy Lopez,			Aben Habuz,		
Wit. (Spanjaarden.)			Zwart. (Mooren.)		
1.	e2—e4	e7—e5	8.	h2—h3	g4—h5
2.	g1—f3	b8—c6	9.	g2—g4	h5—g6
3.	f1—b5	a7—a6	10.	c1—d2	h7—h6
4.	b5—a4	b7—b5	11.	a2—a4	e7—g5
5.	a4—b3	d7—d6	12.	f3+g5	h6+g5
6.	d2—d3	f8—e7	13.	d1—e2	d8—c8
7.	b1—c3	c8—g4	14.	c3—d5	g8—f6

(a) Er rijst eenigen twijfel omtrent de echtheid dezer partij. Voor eerst is zij niet beduidend genoeg voor zulke goede spelers, ofschoon het niet tegen te spreken is, dat er enkele niet onbelangrijke oogenblikken in voorkomen, b. v. bij den 15, 16, 17, 28, 39, 44 en 49en zet, — en ten anderen was het Moorsche handschrift hier erg beschadigd en blijkbaar later bijgewerkt. De eerste drie zetten en de eindstelling zijn toch ongetwijfeld goed. Wat daartusschen ligt, schijnt een interpolatie van een later afschrijver. Mocht een onzer lezers in zijn Arabische handschriften de *echte* partij vinden, die ons op *sierlijker* wijze van de drie eerste zetten tot de eindpositie voert, dan houden wij ons voor de mededeeling daarvan aanbevolen.

15.	a4+b5	c6-d4	39.	e3--c2	d6-d5
16.	e2-c3	e8+g4	40.	c4-b3	d5+e4
17.	d2-b4	g4-c8	41.	d3+e4	g2+e4
18.	b3-a4	g6-l5	42.	b2-a3	f6-d5
19.	e2-c4	a6+b5	43.	c3-b2	h8-h7
20.	c4+b5	e8-d8	44.	d1-b1	h6-g6
21.	e1-d2	d4-f3!	45.	e2-e1	g4-g3
22.	d2-c2	c8-b7	46.	b1-a1	e5-f3
23.	a4-b3	d8-d7	47.	e1-e2	g5-g4
24.	a1+a8	b7+a8	48.	e2-c4	h7-g7(a
25.	e2-b1	a8-b8	49.	d4-e6	f3-g5
26.	d5-c3	h5-g4	50.	e6+g7	d7-c7
27.	b3+f7	b8-f8	51.	g7-h5	c7-e6(a
28.	f7-d5	g4+h3	52.	h5-f4!	e6-f7
29.	d5-c4	g5-g4	53.	f4+g6	f7+g6
30.	c3-d5	h8-h6	54.	a3-a2(a	d5-e7
31.	b4-c3	f8-a8	55.	c4-f1	e4-f5
32.	b2-b4	f3-d4	56.	f1-g1	g6-h7
33.	b1-b2	a8-h8	57.	b2-c1	h7-g6
34.	f2-f4	d4-f3	58.	g1-g2	f5-d7
35.	h1-d1	e5+f4	59.	a1-b1	g6-f5(a
36.	d5+f4	g7-g5	60.	g2-c2!	f5-f6
37.	f4-e6	h3-g2	61.	c1-b2	mat.
38.	e6-d4	f3-e5			

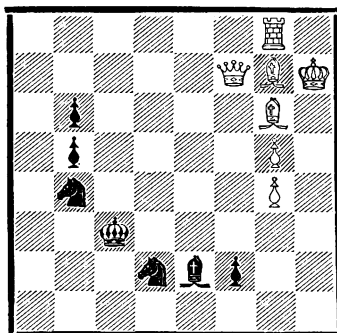
(a) Bij zet 48, 51 en 59 stonden, nauwelijks leesbaar, de volgende aantekeningen, waarschijnlijk later door een Moorsch afschrijver er aan toegevoegd:

48. Na dezen onvoorzichtigen zet, door wit zoo krachtig beantwoord, schijnt Aben Habuz den moed geheel verloren te hebben. De Koningin was voor 't oogenblik nog wel te redden, maar dan gingen minstens 2 officieren verloren.
51. Blijkbaar heeft het Noodlot den spoedigen val van Granada bepaald. Zwart overziet hier dat zijn paard d5 niet verlaten kan.
59. Zwart ziende, dat hij den onvermijdelijken ondergang niet meer vermag af te wenden, brengt zijn Koning vooruit, als om aan de Christenhonden te toonen hoe een opperhoofd der geloovigen den dood onder de oogen durft zien.

(A) Ruy Lopez schijnt, uit dankbaarheid aan Sint Jago, alleen „in hoc signo" te willen overwinnen.

(Aanteek. van den Verhalers.)

(Wit.)

(Zwart.)

Zooals men op bovenstaand diagram ziet geeft de stand der stukken, op het oogenblik, dat Ruy Lopez mat gaf, duidelijk de zegepraal van het Kruis op de Halve-maan, van het Christendom op den Islam te kennen, en tevens vertoonden de witte stukken den vorm van het sterrenbeeld *het Zuider Kruis*. Daar dit nu het sterrenbeeld was, onder den invloed waarvan het schaakbord was gemaakt, had Ruy Lopez de overwinning kunnen behalen, en daar, door den wil des noodlots en de kracht der betoovering, het lot van Aben Habuz en zijn leger van den stand der zwarte stukken afhing, sprongen op hetzelfde oogenblik, dat Ruy Lopez mat gaf, de christelijke legerbenden, die gedurende de schaakpartij Granada waren binnengedrongen en hardnekkig met de Mooren hadden gestreden, waarbij aan beide zijden een vreeselijk bloedbad was aangericht, den toren binnen, en namen Aben Habuz gevangen, die, in zegepraal naar het hof des konings van Castilië gebracht, er in moest toestemmen vasal van dezen te worden.

Na Aben Habuz' gevangenneming geraakte de toren in brand en werd met het tooverschaakbord en al wat hij bevatte, geheel in de asch gelegd. Waarschijnlijk was die brand gedurende het gevecht ontstaan, wellicht

ook een gevolg der tooverkracht, want hij brandde geheel en al af, als ware hij van hars geweest, zoodat er geen spoor van overbleef, nadat de wind de asch had verstrooid.

Ruy Lopez werd tot belooning van zijn door zijn schaaktalent bewezen diensten in den adelstand verheven en tot hofschaakspeler van den koning van Castilië benoemd, en zijn familie kreeg het recht den leeuw van Leon in haar wapen te voeren, op een veld van vier-en-zestig ruiten, afwisselend van sabel (zwart) en zilver. Sint Jago werd tot schutspatroom van Spanje verheven en in het wapen van Castilië getuigt nog heden een schaakstuk (een kasteel) van het tooverschaakbord en den geheimzinnigen Toren.

Dit is alles, wat de Moorsche chronieken ons omtrent het tooverschaakbord hebben medegedeeld. „Allah alleen”, voegen zij er bij, „is het overige bekend!” Uit de Spaansche geschiedenis blijkt echter, dat omstreeks 1561 zekere priester Ruy Lopez leefde, een afstammeling en naamgenoot van den herder, die Aben Habuz overwon. Deze was ook een sterk schaakspeler en sommigen beweren, dat van hem de Spaansche opening afkomstig is. Hoezeer deze dwalen, blijkt uit de Moorsche geschiednissen, die ons tevens leeren dat de nieuwe speelwijze, waarbij Fers en Alfil door onze hedendaagsche Koningin en Looper zijn vervangen, niet, zooals algemeen geloofd wordt, van de laatste helft der 15e eeuw dagteekent, maar reeds veel vroeger, zij het dan ook niet algemeen, in zwang was. Onze wensch om die dwalingen aan te toonen en kritisch de onwaarheid daarvan te bewijzen, was de reden, waarom wij voor dit waarachtige, aan de Moorsche archieven ontleende verhaal een plaatsje in den schaakkalender van het Noordelijk Schaakbond verzochten.

In de beide volgende partijen is het door den aanvoerder der witte stukken voor dezen kalender bewerkte

GAMBIT-CORDEL (zie pag. 57—62)

aangewend.

I.

GRONINGEN, 16 Juni 1885.

C. H. d. G. (Wit).

S. (Zwart).

1. e2—c4	e7—e5	14. ○—○	Pg8—e7
2. f2—f4	e5+f4	15. Lf4—d6	Pe7—c8
3. Pg1—f3	g7—g5	16. Ld6—a3	Lf5—g6
4. h2—h4	g5—g4	17. Ta1—e1	Pe8—b6
5. Pf3—e5	Lf8—g7	18. Lc4—b3	○—○—○
6. Pe5+g4	d7—d5	19. Pc3+c4	f7—f7 ²⁾
7. d2—d4	d5+e4	20. Pe4—d6†	Kc8—b8
8. Lc1+f4	Dd8+d4	21. Pd6+f5	Lg6+f5
9. Dd1+d4	Lg7+d4	22. Tf1+f5	Th8—e8
10. c2—c3	Lc8+g4	23. Te1+e8	Td8+e8
11. c3+d4	c7—c6 ¹⁾	24. Tf5—f7	Te8—c4
12. Pb1—c3	Lg4—f5	25. La3—d6†	Kb8—c8
13. Lf1—c4	Pb8—d7	26. Tf7+h7	Zwart geeft het op.

¹⁾ De gevolgen van deze afwijking van de theorie doen zich spoedig gevoelen. Pb8—c6 of d7 was de zet.

²⁾ Beter was Lg6+e4, gevolgd door 20. Te1+c4, f7—f6, hoewel, wegens het volgende La3—e7, ook niet sterk genoeg om het spel te redden.

II.

GRONINGEN, 16 Juni 1885.

Zet 1—7 = in I.

C. H. d. G. (Wit).

S. (Zwart).

8. Lc1+f4	Lc8+g4	11. Dg4—c8†	Df6—d8
9. Dd1+g4	Dd8+d4	12. Dc8+b7	Pb8—d7
10. c2—c3	Dd4—f6	13. Lf4+c7 ¹⁾	Dd8—c8

14. Db7+c4†	Pg8—e7	18. La6—b7	Lf6—e5
15. Lc7—d6	Lg7—f6	19. Ld6+e5 ³⁾	Pc6+e5
16. Lf1—a6 ²⁾	Dc8—c6	20. Lb7+a8	Pe5—d3†
17. De4+c6	Pe7+c6	21. Ke1—d2	en wint.

¹⁾ Cordel speelt hier 13. Lf1—b5 Pg8—f6, 14. Lb5+d7 Pf6+d7, 15. Db7+c7; ons komt echter de zet in den tekst sterker voor, daar de beide volgende zetten van zwart zoo goed als gedwongen zijn.

²⁾ De beslissende zet. Speelt zwart Dc8—d8, zoo volgt La6—b7.

³⁾ Het verlies van den b-pion ware voorkomen door 19. Lb7+c6 Le5+d6, 20. Lc6+a8. Ook thans kan zich wit van de winst verzekerd houden.

C. H. d. G.

KIESERITZKY-GAMBIT.

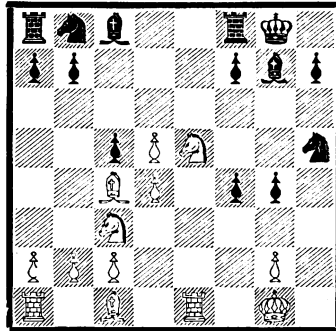
2 December 1885.

V. (Wit).

Jhr. D. van Foreest (Zwart).

1. e2—e4	e7—e5	7. e4+d5	f8—g7
2. f2—f4	e5+f4	8. d2—d4	f6—h5
3. g1—f3	g7—g5	9. ○—○	d8+h4
4. h2—h4	g5—g4	10. d1—e1	h4+e1
5. f3—e5	g8—f6	11. f1+e1	○—○
6. f1—c4	d7—d5	12. b1—c3	c7—c5A)

Stand der partij na den 12en zet van zwart.

13. c3—e2 ¹⁾	f8—e8	15. f4—d3	b8—d7
14. e2+f4	c5+d4	16. e5+d7	c8+d7

17.	c1—d2	a8—c8	26.	b3—c2	c8—c6 ³⁾
18.	c4—b3	h5—g3	27.	d5+c6	e8—e6
19.	d3—f4	g3—e4	28.	d3—f4!	c6—h6†
20.	d2—b4	d4—d3!	29.	f4—h3	d7+c6 ⁴⁾
21.	f4+d3	g7—d4†	30.	c2+e4? ⁵⁾	h6+h3†
22.	g1—h1	g4—g3	31.	g2+h3	c6+e4†
23.	e1—f1	a7—a5 ²⁾	en geeft den volgende zet		
24.	b4—e1	a5—a4	mat.		
25.	c2—c3	d4—a7			

¹⁾ Op d4+c5 volgt: 13. . . . f8—e8, 14. e5—d3 g7—d4†, 15. g1—h1 e8+c1†, 16. d3+c1 d4+c5† enz.

²⁾ Begin eener mooie combinatie! Op 24. b4+a5 had zwart de voortzetting bereid: 24. . . . c8—c5! Speelde wit nu: 25. d3+c5, dan volgde e8—e5! om op h5 mat te geven. Speelde wit echter: 25. a5—b4, dan e8—e6! en een der beide zwarte torens geeft mat. Zeer in aanmerking was voor zwart ook gekomen: 23. . . . d7—b5! Op 23. . . . e4—f2†, dat er heel mooi uitziet, volgt evenwel: 24. d3+f2 d4+f2. 25. b1—e1!

³⁾ Deze zet is niet correct, zooals straks zal blijken. Bij d7—b5! hield zwart het beste spel.

⁴⁾ Zwart ziet zijn fout nu in en speelt daarom niet d7+h3, waarop wit gemakkelijk kan ontkomen. De gekozen zet is een fijne valstrik, waarin wit ten slotte nog loopt.

⁵⁾ Hier moest f1—f3 geschieden. Er zou dan gevolgd zijn: 30. . . . h8+h3†! 31. g2+h3 e4—g5. 32. h1—g2! en moet, met kwaliteit meer, de partij winnen.

A) Zie het diagram op blz. 133.

De stelling is thans zeer belangrijk. Wit vervolgt nu met 13. c3—e2, doch had door d5—d6 zich het betere spel kunnen verschaffen, bv. 13. $\frac{d5-d6}{c5+14a)}$ 14. $\frac{c3-b5}{b3-c6 \text{ 't (beste)}}$ 15. $\frac{e5+f7}{f8-f7}$ 16. e1—e8! 17. d6—d7 en wint.

a) 13. $\frac{c3-e2}{c8-d7b)}$ 14. $\frac{e5+f7}{f2+f7}$ 15. e1—e7 en wint.

b) 13. $\frac{c3-e2}{b8-d7c)}$ Wit kan thans niet e5+f7 spelen wegens d7—b6, doch vervolgt nu met 14. $\frac{e5+d7}{c8+d7}$ 15. $\frac{e1-e7}{d7-e6}$ 16. d4—d5 17. $\frac{b2+c3}{g7+c3}$ e6—f5. Wit kan nu den aanval voortzetten door

18. a1—b1 19. c4—b5 enz. of 18. $\frac{c1-a3}{a8-e8}$ 19. a1—e1, doch zal in elk geval een winnende stelling bekomen.

c) 13. $\frac{c3-e2}{b8-c6}$ 14. d7—d5 en wint een officier. D. v. F.

SCHOTSCH E O P E N I N G.

CONSULTATIE-PARTIJ.

December 1884.

Jhr. D. v. Foreest J. Pinédo Az. en Jhr. A. E. v. Foreest

(Wit)

(Zwart).

1.	e2—e4	c7—c5	15.	e1—f2	f5—h4
2.	g1—f3	b8—c6	16.	f2—g1	o—o—o
3.	d2—d4	e5+d4	17.	d2—f2	d5—d4!
4.	f3+d4	f8—c5	18.	c3+d4	h4—f5!
5.	c1—e3	d8—f6	19.	c3—d2	d8+d4
6.	e2—c3	g8—e7	20.	b1—c3	e4—d3
7.	d1—d2	a7—a6	21.	a1—d1	h8—d8
8.	f2—f4	d7—d5	22.	d2—c1	d3—c4
9.	e4—e5	f6—g6	23.	d1+d4	d8+d4
10.	f1—d3	f7—f5	24.	e1—d2	c4—d3
11.	d4+f5	e8+f5	25.	d2—c1	e6—b4
12.	d3+f5	g6+f5	26.	h2—h4	d3—c4!
13.	e3+c5	f5—e4† ¹⁾	27.	f2—c2	b5—d3
14.	c5—c3 ²⁾	e7—f5	Opgegeven. ³⁾		

¹⁾ Zwart krijgt een sterken aanval ondanks het verlies van een pion.

²⁾ Op e1—f2 volgt: 14. . . . e7—g6. 15. c5—e3 o—o!

³⁾ Een eigenaardige stelling. Wit kan zich haast niet roeren. Op g1—h2 volgt: 28. . . . d4+f4!; 29. c1+f4, c4+f4†; 30. h2—g1, f4—d4†; 31. g1—h2, d4+h4†; 32. h2—g1, h4+h1†!; 33. g1+h1 f5—g3† en wint met de pionnen.

D. v. F.

LOOPER-GAMBIT.

Februari 1885.

J. Pinédo Az. (Wit). Jhr. D. van Foreest (Zwart).

1.	e2—e4	c7—c5	4.	e1—f1	f8—c5
2.	f2—f4	e5+f4	5.	d2—d4	c5—b6
3.	f1—c4	d8—h4†	6.	g1—f3	h4—h5

7. c1+f4	d7—d6	16. b3—a4†	d7—c7
8. b1—c3	c8—g4	17. f3—e5 ¹⁾	c5+d4†
9. f1—f2?	b8—c6!	18. e2+d4	d6+e5
10. c3—e2	g8—f6	19. a4+b4	b6+d4†
11. d1—d3	c6—b4	20. e3+e4 ²⁾	h5—e2†
12. d3—b3	f6+e4†	21. e4—f5	e2+c2†
13. f2—e3	c7—c5	22. f5—g4	zwart geeft in
14. c4—b5†	g4—d7!	5 zetten mat. ³⁾	
15. b5+d7†	e8+d7		

¹⁾ Wit wil hierdoor zijn koning vrijmaken, hetgeen hem echter niet gelukt. De partij is zeer levendig.

²⁾ Op b4+d4 volgt e5+f4† en wit verliest in eenige zetten de koningin.

³⁾ h7—h5†; 23. g4—h4! g7—g5†; 24. f4+g5 c2—e4†; 25. g5—f4 e4+f4†; 26. g2—g4 f4+g4 mat.

D. v. F.

EERSTE PARTIJ,

bij briefwisseling gespeeld tusschen PARIJS en WEENEN.

(Met aantekeningen van C. E. RANKEN. *Brit. Chess Mag.*)

Wit (Parijs).

Zwart. (Weenen).

SPAANSCH E PARTIJ.

1. e2—e4	e7—e5	15. e3+c5	d6+c5
2. g1—f3	b8—c6	16. f1—g3	c8—d7 ¹⁾
3. f1—b5	a7—a6 ¹⁾	17. d1—e2	f8—f4 ⁸⁾
4. b5—a4	g8—f6	18. d5—e6 ⁹⁾	a8—d8
5. d2—d3	d7—d6	19. g3—e4 ¹⁰⁾	e7+g5
6. c2—c3 ²⁾	f8—e7 ³⁾	20. e6+d7	e8+d7
7. b1—d2	o—o	21. h4+g5	d7+d3
8. d2—f1	f6—d7	22. e2+d3	d8+d3
9. c1—e3	f7—f5	23. e1—e2 ¹¹⁾	d3—d5
10. e4+f5	f8+f5	24. f2—f3	h8—g8
11. a4—b3!	g8—h8	25. h1—h2 ¹²⁾	c5—c4
12. h2—h4 ⁴⁾	d8—e8 ⁵⁾	26. g2—g3	f4—f8
13. f3—g5	d7—c5	27. a1—h1	d5—b5
14. b3—d5 ⁶⁾	f5—f8	28. e2—e3	f8—d8

29.	b2—b4 ¹³⁾	c4+b3	47.	c3—c4	d5—c5
30.	a2+b3	g8—f7 ¹⁴⁾	48.	a4—b3	g6+g5
31.	h2+h7	f7—g6	49.	e1—d1	g5—f4
32.	h7—h8	b5+b3	50.	d1+d7	f4+f3
33.	h8+d8	c6+d8	51.	d7+g7	f3—f4
34.	h1—d1	d8—c6 ¹⁵⁾	52.	g4—g5	f4—f5
35.	e3—d3	b3—b5	53.	b3—c3	b6—b5 ¹⁹⁾
36.	d3—c2	a6—a5	54.	c3—b4	c5+c4!
37.	g3—g4	a5—a4 ¹⁶⁾	55.	b4+b5	c4—g4
38.	d1—a1	b5—a5	56.	g7+c7	f5+g5
39.	c2—b2	a5—a8	57.	c7—e7	g5—f6
40.	b2—a3	c6—a5	58.	e7—e8	g4—d4
41.	a3—b4	b7—b6 ¹⁷⁾	59.	b5—c5	d4—d1
42.	a1—d1	a5—b7	60.	c5—c4	f6—f5
43.	b4—a3	b7—d6 ¹⁷⁾	61.	c4—c3	f5—f4
44.	e4+d6	a8—d8	62.	c3—c2	d1—d7
45.	a3+a4	d8+d6	Wit (Parijs) geeft het op.		
46.	d1—e1	d6—d5 ¹⁸⁾			

¹⁾ Wij geven thans de voorkeur aan de Duitsche verdediging g8—f6, want als wit dan vervolgt 4. d2—d3, kan zwart met voordeel antwoorden c6—e7 of f8—c5.

²⁾ Rosenthal wilde hier b1—c3 spelen, maar werd, naar onze meening terecht, overstemd.

³⁾ De Looper belet hier de Koningin en het Koninginnepaard om op e7 te vallen, en hij wordt zelf door de Koninginnepion in zijn werking belet. 't Was daarom beter geweest den Looper door g7—g6 en f8—g7 te ontwikkelen.

⁴⁾ Een hjne zet, dien de Weener spelers waarschijnlijk voorbij gezien hadden.

⁵⁾ Rosenthal zegt zelf dat dit het beste antwoord was en dat de volgende zet van zwart de eenige was die verlies kon voorkomen.

⁶⁾ Rosenthal protesteerde terecht tegen dezen zet omdat zwart had kunnen antwoorden met e7+g5.

⁷⁾ Bij h7—h6, dan 17. d1—a4 met het doel om de Koningin op e4 te brengen.

⁸⁾ Rosenthal gelooft dat zwart tot dezen zet genoodzaakt was om te voorkomen dat de Koningin op e4 kwam.

⁹⁾ Hier komt het keerpunt van de partij. Men was overeengekomen dat het spel, na den 18en zet van wit, (op 21 Juni) 2 maanden zou worden uitgesteld. De commissie te Parijs zou, volgens Rosenthal, er in toegestemd hebben om als 18en zet te spelen 0—0—0, en nadat dit bepaald was, verliet hij Parijs voor eenige dagen. Intusschen bespeurde hij, dat bij 18. e2—h5, (in plaats van

0—0—0) wit een winnende positie zoude krijgen en hij deelde dit, geanalyseerd, aan zijn medeleden mede. Maar deze hadden de zaak ook nog eens nagegaan en besloten in hunne laatste bijeenkomst, om noch den bepaalden zet 0—0—0, noch den later door Rosenthal voorgeslagen zet e2—h5 te doen, maar den zet in den tekst (d5—e6) te verzenden. Daar Rosenthal hierover niet geraadpleegd was, gaf hij over die handelwijze zijn ongenoegen te kennen en protesteerde opnieuw, hoewel te laat. Een gevolg van dit alles was dat Chamier Clerc en de Rivière uit de commissie traden en aan Rosenthal overlieten om den strijd alleen uit te vechten of met zoodanige hulp als hij van de andere leden van den Cercle des Echees kon krijgen.

Wij kunnen niet toegeven dat 18. d5—e6 het verlies van wit na zich slepen moest, maar het was zeer zeker een zwakke zet.

¹⁰⁾ Rosenthal oordeelde 't beste om den aanval hier vol te houden, zelfs met opoffering van een pion, maar wij zien niet in dat die opoffering noodig was, want als wit speelt 19. a1—d1, hoe kan zwart dan het geringste voordeel verwerven?

¹¹⁾ De *Strategie* geeft eenige variaties aan, ten bewijze dat wit den pion niet veilig met het Paard nemen kon, maar die komen ons niet juist voor en wij gelooven dat wit niet beter had kunnen doen dan den pion te nemen.

¹²⁾ b2—b3 gevolgd door a1—d1 ware sterker geweest. Zooals wit nu speelt, kan zwart zich van de open Koninginnelijijn meester maken.

¹³⁾ Wit is al te begeerig om den zwarten h-pion te winnen, die betrekkelijk weinig waarde heeft; h1—b1 of h2—c2 zou veel beter geweest zijn.

¹⁴⁾ Wij zien niet in, waarom de pion niet dadelijk kan genomen worden. Speelt wit dan 31. h2—h7 g8—f7, 32. h1—h6 e6—e7 en zwart blijft in 't voordeel.

¹⁵⁾ Veel sterker dan het Paard naar e6, want als nu gespeeld wordt 35. d1—d7, volgt a6—a5 en wint.

¹⁶⁾ Het niet ondersteund vooruitrukken van dezen pion schijnt zwak, maar daar wit nu in 't bezit der Koninginne-lijn is en elk oogenblik met d1—d7 dreigt, was het min of meer noodzakelijk den pion op te schuiven.

¹⁷⁾ 41e en 43e zet van zwart. Zwart is volkomen genegen den a-pion op te geven, als hij daardoor een afzuiling van stukken bewerken kan.

¹⁸⁾ Rosenthal heeft zonder twijfel d6—d3 als antwoord van zwart nagespeurd en verworpen, maar wij hadden zijn redenen daarvoor toch wel willen kennen, omdat die zet ons bijna beslissend voorkomt.

¹⁹⁾ c5—c6 had spoediger gewonnen.

T W E E D E P A R T I J ,

bij briefwisseling gespeeld tusschen PARIJS en WEENEN.

(Met aantekeningen van C. E. RANKE. *Brit. Chess Mag.*)

Weenen (Wit).

Parijs (Zwart).

ENGELSCHE OPENING.

1. c2—c4	e7—e6	32. f4—g3	e7—f6 ¹¹⁾
2. d2—d4	d7—d5	33. e2—c4	f6—f4
3. b1—c3	g8—f6	34. g3—h3	d8—d6
4. g1—f3	f8—c7	35. c1—d1 ¹²⁾	c8—d8
5. e2—e3	o—o	36. d1—c1	d5—f6 ¹³⁾
6. f1—e2 ¹⁾	b7—b6	37. h3—g3	f4+g3
7. c—o	c8—b7	38. h2+g3	f6—d7
8. b2—b3	b8—d7	39. e5+d7	d6+d7
9. c1—b2	c7—c5	40. c4—b5	d7—d2
10. e2—d3	f6—c4 ²⁾	41. c1—c7	b7—d5 ¹⁴⁾
11. c4+d5	e4+c3 ³⁾	42. c7—c3	d2—b2
12. b2+c3	b7+d5 ⁴⁾	43. e1—d1	g7—g6 ¹⁵⁾
13. e3—e4	d5—b7	44. g3—g4	g8—g7
14. f1—e4	c5+d4	45. d1—d3	d8—f8
15. c3+d4	e7—c5	46. d3—e3	f7—f5
16. d4—b2	d8—e7	47. b5—d7	f5—f4
17. a2—a3 ⁵⁾	a7—a5	48. e3—d3	b2—b1 !
18. d1—e2	f8—d8	49. g1—h2	g7—f6
19. a3—a4	d7—f8	50. d7—b5	f8—g8 ¹⁶⁾
20. b2—c1	h7—h6 ⁶⁾	51. d3—d4	g6—g5 ¹⁷⁾
21. c1—c3	c5+c3 ⁷⁾	52. b5—c4 ¹⁸⁾	g8—c8
22. e2+c3	f8—d7	53. f2—f3	d5+c4
23. d3—c4	d7—c5	54. d4+c4	c8+c4
24. f3—d2 ⁸⁾	d8—d7	55. b3+c4	b1—b4
25. d2—f3 ⁹⁾	b7+e4	56. c4—c5	b6+c5
26. f3—e5	d7—d8	57. c3+c5	b4+a4
27. e3—f4	e4—b7	58. c5—c7	a4—b4
28. c4—c2 fijn!	c5—d7 ¹⁰⁾	59. c7—h7	b4—b6 ¹⁹⁾
29. e5—g4	d7—f6	60. h7—a7	b6—b5
30. g4—c5	a8—c8	61. a7—a6	f6—e5
31. a1—c1	f6—d5		

Wit geeft het op.

¹⁾ Zij, die met deze opening zeer bekend zijn, geven de voorkeur aan f1-d3 en dit schijnt gerechtvaardigd te worden door Wit's 10en zet.

²⁾ Wij betwijfelen de juistheid van het vooruitbrengen van dit paard. In allen gevalle schijnt de Parijzer Commissie er naderhand berouw van gehad te hebben, te oordeelen naar Zwart's volgende zet.

³⁾ Rosenthal gaf de voorkeur aan e6-l5, maar moest zich aan de meerderheid onderwerpen, die liever de afruiling der paarden wilde om de zaak te vereenvoudigen. Het vermoeden ligt voor de hand dat e6-l5 Zwart eenigzins afschrikte wegens 12. d4-l5 b6-l5. 13. d1-c2 gevolgd door a1-d1.

⁴⁾ Wit neemt met den Looper, om de diagonaal daarvoor open te houden; toch gelooven wij dat e6-l5 beter was geweest, ten einde door c5-c4, een voorbijgeganen pion te verkrijgen.

⁵⁾ Verwerpelijk, omdat de Koninginne-Toren nu niet van zijn plaats kan tot verdediging van den pion, ten zij deze nog weer een ruit verder geschoven wordt, waartoe wit zich spoedig genoodzaakt ziet en wat dus op nieuw een tempo doet verloren gaan.

⁶⁾ Wit's manoeuvre met zijn Looper was niet goed, maar dit antwoord van Zwart schijnt zwak. 't Ware misschien beter geweest a8-c8 te spelen om te beletten 21. c1-e3, daar dit beantwoord worden zou met c5-l3 en c8-c3.

⁷⁾ Ook hier schijnt a8-c8 beter.

⁸⁾ Een noodlottige terugtocht; e4-e5 was de zet.

⁹⁾ Door zijn vroeger tijdverlies, is wit nu in moeilijkheid geraakt, daar zwart hem te gelijk dreigt met de verdubbeling zijner Torens en met b7-a6 en later met e7-e3, ingeval wit zijn Koningspion met f2-f3 mocht willen verdedigen. Om die redenen achtte wit het beter den aanval, zelfs tegen het verlies van een pion, vol te houden.

¹⁰⁾ c5-l3 zou niet goed geweest zijn, wegens 29. a1-b1 c3-d4, 30. e2-h5, enz. en f7-f6 was ook te gewaagd.

¹¹⁾ Een tijd lang schijnen de Parijzenaars het doel gehad hebben om de afruiling der paarden te forceeren; thans konden zij de afruiling verkrijgen van de Koninginnen en een der beide Torens, door c8-l1 en e7-g5, maar dan bleef het witte paard ongemoeid.

¹²⁾ Weer een verloren zet; want Zwart's antwoord dreigt met f4-l5 en daarna e5-f4. Dit noodzaakt wit om zijn Toren weer naar zijn vorige plaats te brengen. Speelde hij echter in plaats van 36. e5-d3 dan zou volgen f1-g5, tegelijk dreigende met d5-f4 en d5-c3.

¹³⁾ Waarschijnlijk met het doel om het paard naar e4 te brengen. Zwart heeft nu den aanval geheel overgekregen, zoodat wit bijna genoodzaakt is op afruiling der Koninginnen te spelen.

¹⁴⁾ d2-d1 zou het verlies van een pion ten gevolge hebben gehad b. v.: d2-d1. 42. e1-l1 d8-l1! 43. g1-h2 b7-d5. 44.

c7—c8! g8—h7. 45. c8—b8 d5+—b3. 46. b8+—b6 d1—d4. 47. b5—e8 d4—b4. 48. b6—a6 enz.

¹⁵⁾ g8—f8 met het doel om naar e7 te gaan, zou natuurlijk nutteloos zijn, wijl de witte Toren hem daar elk oogenblik wegdrijven kan, en d8—b8 zou beantwoord worden met d1—d3.

¹⁶⁾ Met het doel om h6—h5 te spelen ten einde òf de g- òf de h lijn te openen.

¹⁷⁾ Wij weten geen reden, waarom hier de Koning niet naar e5 of g5 gespeeld wordt.

¹⁸⁾ Wit heeft zich in 't laatst zeer taai verdedigd, maar deze zet leidt tot een afruiling van stukken, die op schade uitloopen moet. 't Is evenwel moeilijk te zeggen, wat de beste zet voor wit is, want op d4—d3 volgt h6—h5. 53. g4+—h5 g5—g4, dreigende g8—h8 en wint.

¹⁹⁾ Mooi gedaan, want als nu de witte Toren pion h6 neemt, dan volgt i6—g7. 61. h6—h5 b6—b5 waardoor de witte Toren ingesloten zit en niets zwart belet om met zijn a-pion dam te halen.

E E R S T E P A R T I J,

bij briefwisseling gespeeld door

M i l a a n (wit). — N a p e l s (zwart).

(Deutsche Schachzeitung.)

Spaansche partij.

1. e2—e4	e7—e5	15. e3—d4	h8—g8
2. g1—f3	b8—c6	16. a2—a4	e8—d8 ⁷⁾
3. f1—b5	g8—f6	17. b2—b4	g8—e8
4. ○—○	f8—e7 ¹⁾	18. e2—f2	b7—b6
5. b1—c3	c6—d4 ²⁾	19. c3—c4	c6—c5
6. f3+—d4	e5+—d4	20. d4—c3	a7—a5 ⁸⁾
7. e4—e5	d4+—c3 ³⁾	21. b4+—a5	b6+—a5
8. e5+—f6	e7+—f6	22. f2—f3	a8—a7
9. f1—c1!	f6—e7	23. a1—b1 ⁹⁾	d7—c7
10. d1—e2 ⁴⁾	c7—c6 ⁵⁾	24. f4—f5 ¹⁰⁾	e6—d7
11. b5—d3	d7—d6	25. f5+—g6	f7+—g6
12. f2—f4 ⁶⁾	g7—g6	26. f3—f7	c7—h4
13. d2+—c3	c8—e6	27. g2—g3	h4—g5
14. c1—e3	d8—d7	28. f7+—h7	g5—e3!

29. e1+e3 ¹¹⁾	e8+e3	38. f5-f3!	d6-d5 ¹⁶⁾
30. h7+g6	d8-c8 ¹²⁾	39. f3-f6!	c6+c5
31. d3-f5	d7+f5	40. b1-b5!	c5+c4
32. g6-g8 ¹³⁾	c8-d7	41. f6-f1!	e5-e2 ¹⁷⁾
33. g8-f7!	d7-c6 ¹⁴⁾	42. f1+e2!	c4-d4
34. f7-d5!	c6-d7	43. e2-d3!	d4-e5
35. d5+f5!	d7-c6	44. b5+d5!	Zwart geeft het op.
36. c3-d4 fijn! ¹⁵⁾	e3-e8		
37. d4+c5	e8-e5		

¹⁾ Deze verdediging is zwakker dan de gewone: f6+e4, met de voortzetting 5. d2-d4 f8-e7; 6. f1-e1 e4-d6; 7. b5+c6 b7+c6 enz.

²⁾ Deze zet is evenmin aan te bevelen. Beter was d7-d6; 6. d2-d4 e5+d4, 7. f2+d4 c8-d7; 8. b5+c6 b7+c6; 9. f2-f4 met weinig voordeel voor wit.

³⁾ Als het Paard naar f8 terug gaat, volgt d1-g4.

⁴⁾ Goed gespeeld! Zwart wordt nu verhinderd te rokkeeren.

⁵⁾ c3+d2 zou de stelling van wit slechter maken bv. 11. c1+d2 c7-c6; 12. d2-c3 f7-f6; 13. b5-d3 en alsnu geschiedt e8-f7. dan 14. d1-h5! g7-g6; 15. d+g6 h7+g6; 16. e1+e7! f7+e7; 17. h5+g6 en wint.

⁶⁾ Deze voortreffelijke zet heeft mede ten doel de rokkade van zwart te beletten.

⁷⁾ Zwart ziet de onmogelijkheid van de lange rokkade in en gaat nu een krachtiger verdediging voorbereiden.

⁸⁾ Op c5+b4 volgt 21. c2+b4 d7-c7; 22. a4-a5 a8-b8; 23. f2-d4 d8-d7 (om, als 't mogelijk is, den anderen Toren in 't spel te brengen) 24. a+ b6 a7+b6; 25. a1-a6 e8-c8; 26. e1-b1 e6+c4; 27. d+c4 c7+c4; 28. a6-a7! d7-e6; 29. b1-e1! e6-f5; 30. e1-e5! en geeft in weinige zetten mat. Speelt zwart 26. . . . h7-h5, dan volgt 27. b4-a3 en de pion b6 is niet meer te redden.

⁹⁾ Hierdoor maakt wit zich in tijds van de open b-lijn meester.

¹⁰⁾ Dit sluit de vijandelijke stelling nog meer in en bedreigt hoofdzakelijk de pionnen aan de Koningszijde.

¹¹⁾ Een noodzakelijk offer, dat bij de groote werkzaamheid der beide Loopers geen nadeelige gevolgen heeft.

¹²⁾ 't Is voor zwart niet gemakkelijk een hem bevredigende zet te vinden. Bij 30. . . . e3-e6, 31. c3-f6! d8-c8, 32. d3-f5 gaat de kwaliteit verloren.

¹³⁾ Goed berekend en veel sterker dan g6+f5!

¹⁴⁾ Bij e3-e7 wint wit door 34. f7+f5! d7-c6, 35. c3-f6 enz.

¹⁵⁾ Een uitstekende, ofschoon niet zoo diep verborgen zet, die de

inleiding vormt tot het laatste gedeelte dezer prachtige partij. Zij doet de spelers te Milaan alle eer aan, wegens de kracht en juistheid, waarmede zij den aanval van begin tot einde hebben doorgezet. Dit kan getuigd worden zonder daarbij hunne tegenspelers gering te schatten, wier speelwijze ook grooten lof verdient.

¹⁶⁾ Bij c6+5 zou natuurlijk in 2 zetten mat volgen.

¹⁷⁾ Het eenige middel om het verlies nog iets uit te stellen.

T W E E D E P A R T I J ,

bij briefwisseling gespeeld door

N a p e l s (wit). — M i l a a n (zwart).

(Deutsche Schachzeitung.)

Berlijnsche partij.

1. e2—c4	e7—e5	23. a1—d1	f8—e7
2. f1—c4	g8—f6	24. g5—f3	d5+f3 ¹⁾
3. d2—d4 ¹⁾	e5+d4	25. f1+f3	b8—b6
4. e4—e5	d7—d5	26. a3—c1	e8—f7
5. c4—b3	f6—e4	27. g2—g4 ⁸⁾	h8—d8
6. g1—e2	e7—e5	28. f4—f5	g6+f5
7. f2—f3	e4—g5	29. g4+f5	e6+f5
8. e2—f4	e5—c4	30. f3+f5!	f7—e6
9. b3—a4!	b8—c6	31. f5—f3	e5—c4 ⁹⁾
10. a4+c6!	b7+c6	32. f3—g3 ¹⁰⁾	e7—c5
11. d1+d4	g5—e6	33. g1—g2	d4—d3 ¹¹⁾
12. f4+c6	f7—e6	34. c2+d3	c4+b3
13. c—c	e6—e5	35. a2+b3	b6+b3
14. d4—g4 ²⁾	d8—c7	36. g3+g7	b3—b1 ¹²⁾
15. b1—c3	a8—b8 ³⁾	37. g7—c7	c5—d4
16. f3—f4	e7—f7	38. c7—c4	d4+c5
17. g4—g3 ⁴⁾	f7—g6 ⁵⁾	39. d3—d4 ¹³⁾	d8+d4
18. g3+g6	h7+g6	40. d1+d4	e5+d4
19. b2—b3	d5—d4	41. c1—f4	e6—d5
20. c3—e4	c8—b7	42. c4—c7	d5—e4
21. e4—g5	b7—d5	43. f4—g3	e4—d3
22. c1—a3 ⁶⁾	c4—c3	44. h2—h4	b1—g1!

Wit abandonneert.

¹⁾ Niet goed; verkiesselijk is 3. g1—f3 f6—e4. 4. d2—d3 e4—d6. 5. f3—e5 d6—c4. 6. e5—c4, met gelijk spel.

²⁾ De eerste 13 zetten staan in het Handboek; dit vervolgt hier achter met 14. d4—f2 d5—d4. 15. f2—f4 d8—d5 met zeer sterke stelling voor zwart. Terecht beproeft wit dus een andere speelwijze.

³⁾ Ten einde het vooruitrukken der pionnen aan den Koninginnekant te verhinderen. Slecht zou natuurlijk geweest zijn 15. . . . c7—c5, wegens 16. c3—b5 (niet c1—f4) h7—h5. 17. g4—g6! e8—d8. 18. c1—g5! f8—e7. 19. g5—e7 d8—c7. 20. f1—e1 e5—f6. 21. g6—g3 e7—f7. 22. b5—c7 enz.

⁴⁾ 't Is moeilijk te begrijpen met welk doel deze zet gedaan wordt. Beter was het om door 17. g4—e2 het opschuiven der vijandelijke centrum-pionnen tegen te gaan. 17. g4—e2 c8—a6. 18. a2—a4 f8—e7. 19. b2—b3 ○—○. 20. c3—b5 c4—c3. 21. e2—d3 d5—d4. 22. d3—c4 f7—f5. 23. c1—a3 af—b5. 24. a4—b5 f8—c8. 25. a1—c1. De stelling is nu zeer ingewikkeld, en het is niet gemakkelijk te beslissen, welke partij 't beste staat. Zwart kan van zijn centrum-pionnen weinig gebruik maken.

⁵⁾ Zwart biedt de afruiling der Koninginnen aan, in weerwil van de lastige verdubbelde pion dien hij zich daardoor bezorgt. Hij vertrouwt op de sterkte van zijn centrum.

⁶⁾ Door b2—c4 zou pion e2 te zeer ontbloot en verzwakt worden.

⁷⁾ Goed gespeeld! De thans overgebleven Loopers van gelijke kleur verhinderen het uitzicht op remis.

⁸⁾ Men lette hier op de volgende variante: 27. a2—a3 (om het centrum te breken) a7—a5. 28. f3—d3 a5—a4. 29. b3—b4 (bij b2—a4 b6—a6) c7—b4. 20. d2—d4 e7—c5. 31. c1—e3 c5—d4. 32. e3—d4 h8—d8 (b4—b3) en wint.

⁹⁾ Beslissend.

¹⁰⁾ Bij 32. b2—c4 wint zwart door b6—b1. 33. f3—d3 b1—a1 enz.

¹¹⁾ Welberekend, zooals uit het vervolg blijkt.

¹²⁾ Om den Looper op c1 onschadelijk te maken.

¹³⁾ Laatste poging tot een tegenaanval, die echter door het juiste tegenspel van zwart mislukt.

P A R T I J ,

bij briefwisseling gespeeld door

Berlijn (wit). — Hamburg (zwart).

(Deutsche Schachzeitung.)

Spaansche partij.

1. e2—e4	e7—e5	24. a1—f1	d7—c8
2. b1—c3	b8—c6	25. g2—g4 ⁸⁾	h7—h6
3. g1—f3	g8—f6	26. g4—g5	h6+g5
4. f1—b5	a7—a6	27. h4+g5 ⁹⁾	c6—c5 ¹⁰⁾
5. b5—a4	f8—c5	28. d4+c5	b7—b6 ¹¹⁾
6. f3+e5	e6+e5	29. c5—d4	e8—e2 ¹²⁾
7. d2—d4	c5—d6	30. f3—f2	e2+f2
8. d4+c5 ¹⁾	d6+e5	31. f1+f2	b6—b5 ¹³⁾
9. c3—c2	c7—c6	32. f2—c2 ¹⁴⁾	c7—d6 ¹⁵⁾
10. f2—f4	e5—b8	33. d4+f6 ¹⁶⁾	d6+f6 ¹⁷⁾
11. e4—e5	f6—e4	34. e2—e8!	f7—f8 ¹⁸⁾
12. c1—c3 ²⁾	d7—d5 ³⁾	35. g5+f6	g7+f6
13. ○—○	○—○	36. e8+f8	g8+f8
14. c2—c3	b8—c7 ⁴⁾	37. g1—f2	f8—g7 ¹⁹⁾
15. a4—c2	c7—b6	38. f2—g3	c8—d7
16. e2—d4	b6+d4	39. g3—f4 ²⁰⁾	d7—e8
17. c3+d4	f7—f5 ⁵⁾	40. c2—d1	g7—h6
18. e5+f6	e4+f6	41. d1—f3	e8—c6 ²¹⁾
19. f4—f5	d8—d6 ⁶⁾	42. h2—h4	c6—b7
20. b2—b4	d6—c7	43. f4—e3	b7—c8
21. f1—f3 ⁷⁾	f8—f7	44. f3—g4	c8—d7
22. d1—c1	c8—e7	45. c3—d4	Zwart geeft het op.
23. c1—h4	a8—e8		

¹⁾ Na ingesteld onderzoek verwierp het Berlijnsch Comité de rokkade die op dit punt in den laatsten tijd meermalen aanbevolen wordt, daar het na 8. ○—○, ○—○, 9. f2—f4, e5—c4, 10. e4—e5 f6—e8 (of misschien nog sterker f3—e8) aan de zwarte stelling de voorkeur gaf.

²⁾ De rokkade zou minstens een pion kosten: 12. ○—○ b8—a7, 13. e2—d4 d8—a5, 14. a4—b3 (of c2—c3) e4+e3 enz.

³⁾ d7—d6, dat dikwijls als even goed aanbevolen wordt, zou een groote fout zijn geweest. Wit komt na dien zet, door 13. d1—d5, (eventueel a4+♟6!) terstond in 't voordeel.

⁴⁾ Deze en de volgende Looper-zet schijnen eenigzins zwak te zijn; f7—f6 kwam in aanmerking.

⁵⁾ Weer zwak. De stelling der Zwarten wordt nu zeer gedrukt. De juiste zet was c6—c5 geweest. Zwart heeft misschien hierop geveesd de voortzetting 18. c2+♞4, c5+♞4, 19. e4+♞7! (Wit zou zich eerst nog wel goed beraden hebben alvorens dit offer te brengen) g8+♞7, 20. d1—h5! h7—g8, 21. f4—f5, maar zou dan de partij gelijk hebben kunnen maken door e8+♞5 (iedere poging om den officier te behouden schijnt ten gunste van wit te zullen uitvallen) benevens d4+♞3.

⁶⁾ Tijdverlies! f6—e4, kost een pion: 20. c2+♞4, d5+♞4, 21. d1—g4, d8—e7, 22. a1—e1 met een beslissenden aanval. De beste weg tot ontwikkeling was misschien b7—b6, en bij wit's antwoord 20. b2—b4, c8—b7 en d8—c7 en eindelijk c6—c5.

⁷⁾ Minder goed ware d1—f3, wjl na c8—d7, 22. g2—g4, h7—h6, 23. h2—h4, Zwart, wegens het zwakke punt g3, zeer goed met f6—e4 had kunnen vervolgen.

⁸⁾ Nadat wit zich geheel ontwikkeld heeft, gaat hij terstond tot den aanval over.

⁹⁾ Schijnbaar kan zwart in deze stelling door e8—e2, (dreigt c7+♞2 en valt den Looper op c2 aan) wit noodzaken om f3—f2 te spelen en daarna door afruiling langzamerhand uit de klem te geraken. Wit had evenwel hier tegen de voortzetting 28. f3—h3 in petto. Neemt zwart den Looper, dan volgt 29. g5—h4, (insgelijks als zwart anders speelt) en zwart moet dan, om het dreigend mat op h8 te ontgaan, met den Toren of den Koning spelen, waarna wit een overwinnende positie verkrijgt.

¹⁰⁾ Er is haast geen andere mogelijkheid den door f3—h3 en g5—h4 dreigenden aanval te ontgaan, dan dit pionnen-offer, waardoor het zwart gelukt den dreigenden Toren af te ruilen en ten gevolge van de uit elkander geslagen pionnen aan den Koningsvleugel, in 't eindspel nog kans op remis te verkrijgen, die echter door het juiste en krachtige spel van wit verijdeld wordt.

¹¹⁾ Speelt zwart, in plaats van dezen zet, f6—e4, dan verkrijgt wit door 29. c2+♞4, benevens f3—g3, e5—d4, f5—f6 enz. de overhand.

¹²⁾ Thans mag wit niet met 30. f3—h3 antwoorden, daar de Looper het veld c5 niet meer bezetten kan, wat tot het doorzetten van den aanval noodig is. Op f6—e4 deed wit het beste met 30. g5—g6 te vervolgen.

¹³⁾ Zwart wil zijn Dame van de verdediging van het punt b6 ontlasten en de witte pionnen op den Koningsvleugel te keer gaan. Ook hier was f6—e4, niettegenstaande er na 32. c2+♞4, d5+♞4, Loopers van verschillende kleur overblijven, bepaald ongunstig voor zwart geweest.

¹⁴⁾ Wit bezet de opene lijn. Speelde hij f2—g2, dan had zwart dat kunnen doen door e7—e7.

¹⁵⁾ Na dezen zet komt wit in de mogelijkheid door afruiling tot het eindspel over te gaan.

¹⁶⁾ Hier kwam ook het vasthouden van den aanval door 33. c2—b3 en het later vooruit brengen van den h-pion in aanmerking.

¹⁷⁾ Neemt Zwart met den Toren, dan volgt e2—e8!, f6—f8 (bij g8—h7 volgt mat in 4 zetten) 35. f5—f6! d6+!f6 (of naar omstandigheden d6—c7) 36. g5+!d5! f6—f7 (bij g8—h8 volgt weer mat in 4 zetten) 37. c2—b3 en wint den Toren.

¹⁸⁾ g8—h7 zou ook hier het mat in 4 zetten ten gevolge hebben.

¹⁹⁾ Ging de zwarte Koning naar e7, dan was de witte Koning ook naar 't midden gegaan (38. f2—e3).

²⁰⁾ Wit kan zich thans den omweg over g4 besparen, die noodig scheen, als zwart terstond den Koning op h6 had gebracht.

²¹⁾ Bij e8—f7 geschiedt dezelfde voortzetting als in den tekst, dewijl na 42. . . . d5—d4, 43. e3+!d4, f7+!x2, 44. d4—d5 de vrij-pion niet te keeren is.

P A R T I J ,

bij briefwisseling gespeeld door de
Schaakgenootschappen

„Anderssen” te Huizum. — „Ludendo Studemus” te
(Wit.) Groningen. (Zwart.)

Spaansche partij.

1. e2—e4	e7—e5	12. e2—c4 ^{c)}	d8—c8 ^{f)}
2. g1—f3	b8—c6	13. f2—f4	d7—d5
3. f1—c5	g8—f6	14. c4—c3	c8—d7
4. o—o	f6+e4	15. b1—d2	b7—d8
5. d2—d4	f8—e7 ^{a)}	16. b3—c5	d8—c6
6. d1—e2	e4—d6	17. c5+e6	d7+e6
7. b5+c6	b7+c6	18. d2—b3	e6—d7
8. d4+e5	d6—b7	19. a1—d1	a7—a6 ^{g)}
9. c1—c3 ^{b)}	o—o	20. f1—e1 ^{h)}	e7—d8
10. f3—d4 ^{c)}	f7—f5 ^{d)}	21. c3—c5	f8—f7 ⁱ⁾
11. d4—b3	g8—h8	22. e5—e6	d7+e6

23.	c3—c5	d8—h4	28.	e3—d2	a8—c8)
24.	g2—g3	f7—f6	29.	e1—g1	g4—h5
25.	g3+h4	e8—g6!)	30.	c5—d4	h5+h4
26.	g1—f2 ^{k)}	g6—g4	31.	e5—e7	Zwart geeft het op.
27.	f2—c3	e6—f7			

a) Verkiesselijker verdediging is a7—a6, 6. b5—a4, b7—b5, 7. a4—b3, d7—d5.

b) Veelal wordt hier vervolgd met c2—c4.

c) b1—c3 schijnt sterker. De zet in den tekst is misschien gedaan ter voorkoming van het opschuiven van den zwarten d-pion.

d) Nu het witte paard op d4 staat, had zwart beter gedaan e7—c5 te spelen, waarna hij zich vrijer had kunnen ontwikkelen.

e) Hierdoor wordt het zwarte spel nog meer ingesloten. Wit heeft den toestand goed begrepen.

f) Wat anders?

g) Onbegrijpelijk. Beter was f8—f7, ten einde den Looper op f3 te kunnen brengen.

h) Wit zet den aanval met kracht door.

i) Dat kost een officier. Door d8—e7 had zwart het nog iets langer kunnen volhouden, ofschoon hij dan ook aan het kortere einde trekken moest.

j) Toch nog een aanval, al is 't ook een kleintje.

k) Naar h1 is oogenshijnlijk beter, maar dan had zwart het den witten Koning nog lastig kunnen maken.

l) Op die ééne pion kwam het nu ook niet meer aan.

R. H.

PARTIJ,

bij briefwisseling gespeeld door de
Schaakgenootschappen

„Evans” te Mijdrecht. — Nieuwolda.
(Wit.) (Zwart.)

Centrum-gambit.

1. e2—e4	e7—e5	30. g1—h1	g2+f2
2. d2—d4	e5—d4	31. d1—d3	h3—g2!
3. d1+d4	b8—c6	32. h1—g1	f2+b2
4. d4—c3	d8—f6 ¹⁾	33. d5—c3	h4—h3 ¹²⁾
5. f1—d3 ²⁾	f8—b4!	34. e1—e2	b2+e2
6. e2—c3	b4—a5	35. c3+e2	g2+e4
7. g1—f3	h7—h6 ³⁾	36. d3+h3	f7—f6
8. ○—○	d7—d6	37. e2—c3	e4—f5
9. h2—h3 ¹⁾	a5—b6	38. h3—h8	f5—d3
10. e3—e2	g8—e7	39. h8—b8	e5—e4 ¹³⁾
11. c1—c3	a7—a6 ⁵⁾	40. b8+b6!	e6—e5
12. b1—d2 ⁶⁾	b6—a7	41. b6—c6	e4—e3
13. e3+a7	a8+a7	42. a4—d1	f6—f5
14. f3—h2	e7—g6	43. c3—b5 ¹⁴⁾	a7—b7
15. d2—f3	g6—f4	44. c6+c5!	e5—f4
16. e2—c3	b7—b6	45. b5—c3	b7—b2
17. f1—c1	c6—e5 ⁷⁾	46. c5+a5 ¹⁵⁾	e3—e2
18. f3+e5	d6+e5	47. d1+e2	d3+e2
19. a1—d1	c7—c5	48. c3+e2	b2+e2
20. c3—c4	a6—a5 ⁸⁾	49. a2—a4	f4—g4 ¹⁶⁾
21. d3—c2	h6—h5	50. c4—c5	f5—f4
22. c2—a4!	e8—e7	51. c5—c6	e2—c2
23. h2—f1	h5—h4 ⁹⁾	52. a5—a7	g7—g5
24. e3—f3	h8—h5 ¹⁰⁾	53. a7—d7	g4—g3
25. f1—e3 ¹¹⁾	f4+h3!	54. d7—d1	c2+c6
26. f3+h3	c8+h3	55. d1—a1	f4—f3
27. e3—d5!	e7—e6	56. g1—f1	c6—c2
28. d5+f6	h5—g5	57. a4—a5	c2—h2
29. f6—d5	g5+g2!	Wit geeft het op.	

¹⁾ Een ongewone zet. Gewoonlijk speelt men hier g8—f6, ook

wel g7—g6. In Af. 1 van de Deutsche Schachz. van 1884, wordt echter door E. v. Schmidt betoogd dat 4. f8—e7 de beste verdediging is.

²⁾ In een partij tusschen v. d. Lasa en Anderssen, waarin laatstgemelde ook den zet 4. d8—f6 beproefde, antwoordde wit hier met 5. c—o.

³⁾ Tijdverlies! Beter ware d7—d6.

⁴⁾ b1—d2, gevolgd door d2—b3 of c4, naar omstandigheden, was meer aanvallend geweest.

⁵⁾ Dit is minder raadzaam. Zie de volgende noot.

⁶⁾ Beter is zeker e2—b6, waardoor de zwarte d-pion geïsoleerd wordt. Wit doet dan, na 12. c7—b6, het best te vervolgen met e2—e3, waarop zwart kan antwoorden met b6—b5 of ook met o—o, daar pion b6 niet genomen kan worden wegens c8—h3.

⁷⁾ Zeer goed. Zwart verbetert daardoor zijn stelling en het witte spel wordt daarentegen meer gedrukt.

⁸⁾ Ter voorkoming van b2—b4.

⁹⁾ Flink gespeeld. Het opschuiven van dien h-pion brengt de witte stelling nog meer in 't nauw.

¹⁰⁾ Waarom thans niet f4—h3!?

¹¹⁾ Ter voorkoming van het krasse antwoord van zwart, waardoor hij een officier tegen 4 pionnen ruilt, had wit beter gedaan nu eerst g1—h2 te spelen.

¹²⁾ Hier kwam zeer in aanmerking g7—g5, 34. $\frac{c3-d1}{b2+a2}$ 35. $\frac{a4-b3}{a2-a3}$
 36. $\frac{g1+g2}{a5-a4}$ 37. $\frac{b3-c2}{a2+d3}$ 38. $\frac{c2+d3}{a4-a3}$ 39. $\frac{d1-c3}{a3-a2}$ 40. $\frac{c3+a2}{a7+a2}$! enz.

¹³⁾ Terecht laat zwart zich niet bang maken.

¹⁴⁾ d1—e2 zou niet goed geweest zijn.

¹⁵⁾ Dat pionnen-rooven komt te laat; trouwens 't is het eenige wat wit nog doen kan.

¹⁶⁾ Zwart heeft nu, door zijn voorzichtig beleid in 't eindspel, de betere stelling weten te verkrijgen en de overwinning kan hem niet meer ontgaan.

R. H.

Midden-gambit tegen Evans-gambit.

I.

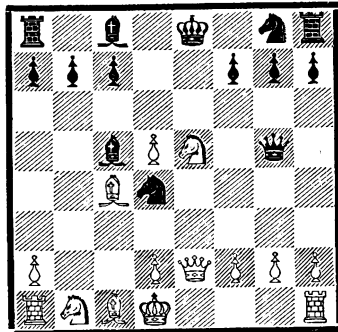
Op pag. 1 volg. van de Deutsche Schachzeitung van 1880 wordt beweerd dat na de volgende zetten

1. e2—e4	c7—e5
2. g1—f3	b8—c6
3. f1—c4	f8—c5
4. b2—b4	d7—d5
5. e4+d5	c6+b4
6. f3+e5	

de Cheney'sche verdediging d8—g5 niet aan te bevelen is en dat de door B. van Guretzky—Cornitz in de Neue Berliner Schachz. 1864, pag. 97 volg. medegedeelde analyse, waarbij hij de houdbaarheid van de verdediging d7—d5 juist op grond van den 6e zet d8—g5 tracht te bewijzen, niet juist zou zijn.

Op pag. 1 der Deutsche Schachz. van 1880 wordt gezegd: „Hoe voortreffelijk de verplaatsing der Dame van d8—g5 in het door c5—b6 geweigerde gambit ook zijn moge, zoo zwak toont die zet te zijn in het tegen-gambit d7—d5, ten minste ten opzichte van de tot dusver vastgestelde varianten. Na 6. $\frac{f3+e5}{d8-g5}$

7. $\frac{d1-e2}{b4+c2!}$ 8. $\frac{e1-d1}{c2-d4}$ ontstaat de volgende stelling:

Hier laat men gewoonlijk wit 9. $e5-f3!$ spelen, terwijl een veel sterkeren zet $c4-b5!$ geheel over 't hoofd gezien wordt. Op die voortzetting echter heeft zwart slechts te kiezen tusschen 2 zetten namelijk *a.* $c7-c6$ en *b.* $e8-e7$."

Den zet sub *a.* laat ik rusten, maar tegen de analyse van den zet *b.* (op pag. 2 en 3) heb ik iets in te brengen.

Die analyse wordt daar aldus voortgezet:

9.	$c4-b5!$	$e8-e7$
10.	$e5-f3!$	$d4+c2$
11.	$f3+g5!$	$c5-d4$
12.	$c1-a3!$	$e7-f6$
13.	$g5-e4!$	$f6-g6$
14.	$b1-c3$	

In deze stelling wordt het Paard door den Looper geslagen (14. $d4+c3$) en na

15.	$d2+c3$	$c8-f5$
16.	$b5+c2$	$f5+c4$
17.	$c3-c4$	

wordt aan het witte spel de voorkeur gegeven met de woorden: „en wit heeft een veel beter spel.”

Maar — als zwart, in plaats van den angegebenen 14en zet $d4+c3$, speelt $e2+c3!$ dan komt de zaak iets anders uit, en *niet wit*, maar *zwart* komt in 't voordeel en het volgende moge als bewijs daarvoor gelden:

Na dien 14en zet van zwart $e2+c3!$ is zonder twijfel het beste antwoord voor wit

15.	$d2+c3$	$c8-f5$

Thans is het de vraag of wit den Looper op $d4$ slaan zal of $f2-f3$ spelen.

Neeemt wit den Looper (16. $c3+d4$), dan krijgt hij een verdubbelden pion, waarvan de eene spoedig verloren gaat, terwijl de andere midden-pion geheel op zich zelf staan blijft. En daar overigens nu niets de spoedige ontwikkeling van zwart in den weg staat, zoo heeft deze, bij minstens even goede stelling als wit en met een pion meer, ongetwijfeld het beste spel.

Speelt wit echter 16. f2--f3, dan verliest hij wel is waar terstond een pion, maar daarvoor verkrijgt hij 2 verbonden midden-pionnen. Heeft zwart een pion meer, zijn stelling is daarentegen niet zoo vrij als die van wit. Maar is nu de positie der witten zóó veel beter, dat de verloren pion terug gewonnen worden kan? Ik geloof het niet; mijn onderzoek had altijd tot uitslag, dat zwart langzamerhand tot ontwikkeling geraken kan, zonder den gewonnen pion prijs te geven. Zwart heeft dat te danken aan de gunstige plaatsing van zijn Looper (later op e5) en aan de zeer ongunstige plaats die de witte Koning inneemt tegenover die welke het zwarte Paard later verkrijgt.

In de volgende door mij gespeelde Correspondentie-partij wordt een en ander dan ook bevestigd:

Wit (W. Frisius). — Zwart (R. Heeren).

De eerste 13 zetten als boven.

14.	b1—c3	e2+c3 (in plaats van d4+c3)
15.	d2+c3	c8—f5
16.	f2—f3	

Wit geeft hieraan, en ik geloof terecht, de voorkeur boven c3+d4, want zijn stelling wordt nu geheel verzekerd.

16.		f5+c4
17.	f3+c4	d4+c3
18.	a1—b1	g8—f6
19.	b1—b3	c3—e5

Hier staat de Looper voortreffelijk en het zwarte Paard kan, na f6—g4, dreigen met g4—f2 of e3.

20.	h2—h4	h7—h5

De eenige goede tegenzet.

21.	a3—b2	e5+b2
22.	b3+b2	f6+c4
23.	b5—d3	f7—f5
24.	d3+c4	f5+e4
25.	b2+b7	h8—d8

26. $b7+c7$ $d8+d5!$
 27. $d1-e2$ $d5-a5$
 28. $c7-c6!$ $g6-h7$
 29. $h1-a1$
 $e6-c2$ was misschien beter geweest.
 29. $a8-b8$
 30. $c6-c2$ $a5-a3$
 31. $a1-d1$ $b8-b6$
 32. $d1-d5$
 Een laatste bedreiging.
 32. $h7-h6$
 33. $d5-e5$
 Er zit niets beters op.
 33. $b6-g6$

Wit geeft de partij op. De pion op $g2$ of op $h4$ gaat thans verloren, want: 34. $\frac{e5+e4}{g6+g2!}$ 35. $\frac{e2-d1}{g2+c2}$

36. $\frac{d1+c2}{a3+a2!}$ en bij 34. $\frac{e2-f1}{g6-g4}$ enz.

Ik blijf derhalve gelooven dat de 6e zet van zwart, $d8-g5$ volkomen goed is.

Intusschen moet niet vergeten worden dat wit bij den 10^{en} zet, in plaats van $e5-f3!$, ook spelen kan $e5-c6!!$

Ik geloof dat dan de beste voortzetting de volgende is:

10. $e5-c6!!$ $e7-f6$
 11. $e6+d4$ $c5+d4$
 12. $b1-c3^a)$ $d4+c3$
 13. $d2+c3^b)$ $g7+g2$
 14. $h1-f1$ $c8-g4$
 15. $f2-f3$ $g2+e2!$
 16. $d1+e2$ $g4-f5$

Zwart heeft nu weer 1 pion meer en zijn eigen pionnen zijn alle verbonden, maar die van wit niet.

^{a)} 12. $e2-f3!$ $f6-g6$

Thans is wit, om grooter verlies te voorkomen, genoodzaakt te spelen:

13.	$h2-h4$	$c8-g4$
14.	$h4+g5$	$g4+f3!$
15.	$g2+f3$	$d4+a1$

en zwart heeft een beslissend overwicht.

b) 13. $c2-f3!$ is minder goed.

Als zwart bij den 12^{en} zet $h2-h4$ speelt, dan volgt natuurlijk $g5-g2$.

II.

Nu heb ik ook nog een aanmerking tegen de analyse door v. Guretzky Cornitz zelf gegeven.

Na den 6^{en} zet van zwart $d8-g5$, vervolgt hij een der varianten aldus:

7.	$d1-e2$	$b4+c2$
8.	$e1-d1$	$c2-d4$
9.	$e5-f3!$	

in plaats van $c4-b5!$ zooals hiervoor gespeeld is.

9.		$g5-e7$
10.	$e2+e7!$	$g8+e7$
11.	$f3+d4$	$c5+d4$
12.	$b1-c3$	$d4+f2$
13.	$h1-f1$	$c8-g4!$
14.	$d1-c2$	$g4-f5!$ (zie beneden.)
15.	$d2-d3$	$f2-h4$

Omdat zwart thans een pion meer heeft, wordt zijn spel beter geacht.

Maar dat is niet volkomen juist, want hoe zal *zwart het verlies van een officier* keeren, na

16. $c1-a3?$

(Ook door 16. $c3-b5$ komt wit in 't voordeel).

16.		$f5-g6$
17.	$g2-g3$	$h4-g5$
18.	$h2-h4$	$g5-f6$
19.	$a1-e1$	$a8-d8$ (Is er iets beters?)
20.	$f1+f6$	$g7+f6$
21.	Looper of Toren slaat het Paard.	

Maar, wanneer *zwart*, bij den 14^{en} zet, in plaats van g4—f5! speelt f2—c5, *dan zal hij in 't voordeel blijven*, b. v. :

14. f2—c5
speelt wit *nu*

15. d5—d6 *dan* volgt g4—f5!

16. d2—d3 c5+d6

en zwart staat veilig en wel met 2 pionnen meer.

Een andere partij bij briefwisseling had den volgende uitslag :

Wit (W. Frisius). — Zwart (R. Heeren).

De eerste 8 zetten als voren.

9. c5—f3! g5—e7

10. e2+c7! g8+c7

11. f3+d4 c5+d4

12. b1—c3 d4+f2

13. h1—f1 c8—g4!

14. d1—c2 f2—c5

15. c3—b5

in plaats van d5—d6 gelijk boven,

15. ○—○

16. d2—d3

't Is duidelijk dat b5+c7 niet kan, want dan zou wit, door a8—c8, binnen weinige zetten een officier verloren hebben,

16. c7—c6

17. c1—a3

Hierdoor gaat, wel is waar een tweeden pion verloren, maar wit geeft hieraan toch de voorkeur, om zijn stelling vrijer te maken.

17. c5+a3

18. b5+a3 c6+d5

19. c4—b3 a7—a6

20. c2—d2 g4—e6

21. a3—c2 e7—c6

't Is noodig het binnendringen van het witte Paard te voorkomen.

22. a1—e1 a8—c8

23. f1—f4 f8—e8

24. h2—h4 h7—h6

Zwart moest zeer voorzichtig spelen om zijn d-pion niet te verliezen.

25. e1—c3 b7—b5

26. d3—d4

Deze zet deugt niet, want hij geeft zwart gelegenheid tot het doen van invallen met het Paard. Wit had iets dergelijks ten doel, namelijk, om met zijn Paard over e1 en d3 naar c5 of e5 komen en daar vasten voet te krijgen. Zwart laat hem daartoe echter geen tijd.

26. e8—d8

27. e2—e1 c6—a5

28. e3—g3

Zwart dreigt Koning en Toren met schaak; het Paard kan op e4 niet genomen worden, wijl dit dadelijk verderfelijke gevolgen voor wit hebben zou.

28. a5—c4!

29. d2—c2 c4—d6

De beslissende zet.

30. e1—d3 d6—c4

31. g3—e3

De eenige plaats. Op f3, antwoordt zwart met g7—g5.

31. a6—a5

32. e2—e1

Om niet aan het schaak op c3 blootgesteld te worden.

32. a5—a4

33. b3—c1 c8—c3

34. h4—h5 c3—a3

Wit geeft de partij op. De ondergang is niet meer af te wenden.

R. HEEREN.

HET AMAZONESPEL

DOOR

Dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN.

Dit is een variatie van het schaakspel, waarbij de kasteelen op a1 en a8 worden vervangen door koninginnen en de koninginnen op d1 en d8 door amazonen, stukken die, behalve den loop van de koningin, ook die van 't paard hebben. Men kan zulke stukken gemakkelijk maken door het bovendee van een houten koningin af te snijden en op het onderste deel den kop van een paard te bevestigen. Men kan slechts aan ééne zijde rokkeeren.

Het spel gaat het gewone schaakspel in diepe combinaties en verrassende wendingen nog te boven, maar is nog zeer weinig theoretisch bestudeerd.

Wij laten een paar door ons gespeelde, schoon niet zeer belangrijke partijtjes, als voorbeeld van dit spel, volgen.

H. H. H. v. Z.

X.

1. e2—e4	e7—e5	7. f3+g5	h8—g8
2. f2—f4	b7—b6	8. g5+f4	c8—b7
3. d1—f3	e5+f4	9. f4+c7†	zwart speelt
4. d2—d4	g7—g5		zijn 8en zet over.
5. f3—e5	zwart speelt zijn	8.	d7--d6
	4en zet over.	9. b1—c3	c8—b7
4.	d8—c7	10. c3—b5	b7+c4
5. f1—d3	g7—g5	11. b5—c7!	e7+c7
6. h2—h3	g8—f6	12. f4+f6†	

X.		H. H. H. v. Z.	
1.	e2—e4 ¹⁾	e7—e5	11. f3+e5 e6+e5
2.	g1—f3	b8—e6	12. b2+d4 b7—b5
3.	f1—e4	f8—d6	13. d1—e3 a8—e4
4.	b2—b3	g8—f6	14. c4—d3 e4+e3
5.	d2—d3	○—○	15. c1+e3 e5+d3
6.	c1—b2	d8—e7	16. c2+d3 f8—e8
7.	○—○	a7—a6	17. d4+f6 e8+e3
8.	d3—d4	e5+d4	18. f2+c3 Zwart annon-
9.	e4—e5	d6+e5	ceert in 3 zet-
10.	e1—f1	e7—g6	ten mat. ²⁾

¹⁾ b2—b3 of c2—e3, c7—e5, b2—b4 verdient in dit spel de voorkeur.

²⁾ 1. g6+g3; 2. b1—c3 of d2a) d3+e3; 3. g1—h1 e2+f2†
 a) 2. f6—h4 of g5b) d3—d1; 3. h4—e1 d1+e1†
 b) 2. h2—h3 d3—d1! 3. g1—h2 d1—f1! enz.

Nog een **AMAZONE-PARTIJ.**

AKSAKOF-GAMBIT.

Wit.	Zwart.
1. e2—c4	e7—e5
2. b2—b4	e5+b4
3. d2—d4	a7—a5

De Chelsea-verdediging door

b7—b5 is veel beter en

breekt den aanval geheel.

4. e2—e4

Dit is de aanval van Pon-
 zianelli, die thans echter
 weinig meer in gebruik is,
 maar vervangen wordt door
 den meer soliden en even
 werkzamen zet e2—e3, af-
 komstig van Lindenthal.

4. b7—b6

Hier behoorde te geschie-
 den de zet van Graaf Dona-
 dieu, d8—e6, waardoor alle
 3 pionnen te gelijk bedreigd
 worden, vooral de Konings-
 pion.

5. d4—d5 e7—e6

Een zeer goede zet, die
 ook door Algariva in een
 dergelijke stelling met vrucht
 tegen Dr. Flourish aange-
 wend werd. De witte cen-
 trum-pionnen worden daar-
 door opgebroken en wit kan
 noch d5—d6 noch d5+e6
 spelen wegens a8+e4!

	Wit.	Zwart.
6.	f1---d3	d8—h4
	Een nuttelooze zet. g8—f6	
	was het juiste antwoord geweest.	
7.	d1—f3	h4—d8
8.	e4—e5	e8—b7
9.	d3—c4	d8—c7
10.	a1—d4	f8—c5
11.	d4—d3	d7—d6
12.	c1—b2	

Wit is thans tot een geweldigen aanval toegerust, die niet te weerstaan is.

12. f7—f6

Zwart zat reeds tot over de ooren in de ellende, maar dit brengt hem geheel op lager wal. g8—c7 had nog eenig uitzicht op redding aangeboden.

13. e5+f6 g7+f6

14. b2+f6 b8—a6

Bij g8+f6 zou volgen f3+f6 mat. Wat evenwel dat paard daar op a6 doen moet is een mysterie, maar

die zet is ook even goed als elke andere. Zwart speelt thans met een benijdenswaardige kalmte verder.

15. f6+h8

Door f3—h5! had wit dadelijk aan 't rampzalig bestaan van zwart een einde kunnen maken, b.v.: 15. f3—h5! e8—d7¹⁾ 16. h5—f7! d7—c8, 17. f7—f8 en den volgenden zet mat.¹⁾ 15.

..... e8—f8, 16. d3—f3 en ook dan, wat spijt! raakt zwart zijn leven kwijt.

15. a8—d8

16. f3—h5! e8—d7

Bij c7—f7 zou volgen c4—g6 enz.

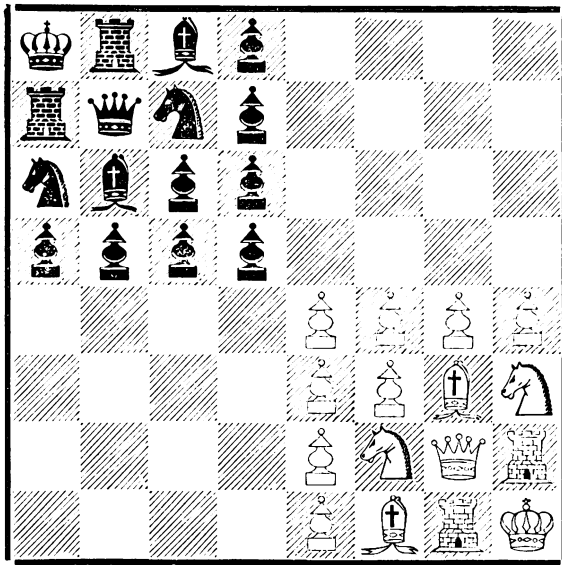
17. d5+c6! Zwart geeft het op.

Overgave is het beste wat er restte, en zwart kan dit zonder vrees voor wroeging en naberouw doen.

c7+c6 kan ook niet wegens d3+h3.

R. HEEREN.

DIAMANT-SCHAAK.

Dit is een splinternieuwe uitvinding van zekeren Mr. Porterfield Rynd en door hem met den brillanten naam: „Diamond Chess” gedoopt, ofschoon ik eerlijk bekennen moet niet te weten wat er voor diamantachtigs in zit, maar de uitvinder stelt dat schaakspel, wegens de nieuwe combinatiën die er uit voortvloeien, boven het gewone. Nu, zoo iets doen uitvinders wel meer. Het wordt medegedeeld in het Maartnummer van de British Chess Magazine. De stukken bewegen zich alle op dezelfde wijze als in 't gewone spel, behalve de pionnen, die nooit meer dan ééne schrede tegelijk doen en dan in schuinsche richting naar den kant van 't vijandelijke leger. Een witte pion dus, die op e1 staat, beweegt zich van daar langs d2, c3, b4 naar h5; een zwarte in juist tegenovergestelde richting. Maar de pion slaat rechthoekig of zijdelingsch. Zoo kan een witte pion, die op

e4 staat, een zwart stuk slaan dat op e5 of d4 staat, en evenzoo een zwarte pion op d6 een wit stuk dat op d5 of e6 staat. Bereikt een witte pion een der beide randen aan de overzijde (de a- en de h-lijn), dan wordt hij Koningin, en evenzoo de zwarte pion op de 1- en h-lijn.

Als voorbeeld wordt de volgende partij gegeven, gespeeld door den uitvinder tegen den uitgever van de „*Irish Sportsman*”, te Dublin. Hoe flonkerend en flikkerend dat nieuwe spel in de oogen van Mr. Rynd ook zijn moge, ik twijfel er zeer aan dat het vele beoefenaars zal vinden, iets wat ik niet beweren wil ten aanzien van het *Amazone*-spel, dat werkelijk een interessante afwisseling geeft en ontegenzeggelijk veel ingewikkelder stellingen te voorschijn roept.

Mr. Porterfield Rynd. Uitgever van de *Irish Sportman*.
(Wit). (Zwart).

1. e2—d3	b5—c4	19. g1+c1	b5—d4
2. f1—e2	d7—e6	20. h2—b2	d4—b3
3. e3—d4	c4+d4	21. c1—b1	a7—a3 ²⁾
4. e4+d4	c8—d7	22. f4—d3	f6—g5
5. f3—e4	a5—b4	23. g4—f5	f8+f5
6. e2—f3	d8—e7	24. f3—g2	b7—a6
7. e1—d2	b8—g8	25. d3—b4 ³⁾	a6—a4
8. g1—c1	e7—f6	26. b4—c2	a4—g4
9. d2—c3	e6—f5	27. c2+a3	g4+g3
10. d3—c4	b4+c4	28. b2+b3	g3+h4!
11. c3+c4	d5+d4	29. g2—h3	h4—h8
12. e4+d4	f5+f4	30. a3—c4	f5—f1!
13. h3+f4	c7—b5	31. b1+f1	g5—h4D.
14. f2—e4	g8—f8	32. c4—b6!	a8—b7
15. c4+c5	b6+c5	33. b6—d5!	b7—c8 ⁴⁾
16. e4+c5	a6+c5	34. f1—a6!	c8—d8
17. g2—g1 ¹⁾	c5—b3	35. b3—b8!	d7—c8
18. d4—c5	b3+c1	36. b8+c8 mat.	

¹⁾ c1+c5 kan niet wegens a7—a1!

²⁾ Bij a7—a1 zou gevolgd zijn 22. b2—a2! a1+a2; 23. b1+a2! a8—b8; 24. f4—d3 dreigende g3+d6! enz.

³⁾ Wanneer wit het paard neemt, volgt a3—a1 en wit heeft slechts remise door b3—b8! enz.

⁴⁾ Speelt zwart zijn K. op a7, dan volgt mat in 4 zetten. R. H.

In afl. 2 en 3 van de *British Chess Magazine*, 1886, komt een zeer belangrijk opstel voor van de hand van den heer W. WAYTE, over de Oude Berlijner School.

Het kwam mij wenschelijk voor de lezers van dezen kalender daarmede in kennis te stellen, maar om het in zijn geheel op te nemen, daartoe was het te uitgebreid. Ik geef het hier dus in gewijzigden en zeer verkorten vorm weer en ik twijfel niet of men zal er den heer WAYTE dankbaar voor zijn dat hij ons de gelegenheid heeft gegeven van meer nabij met het beroemde zeven-gesternte kennis te maken.

R. H.

De Berlijnsche Plejaden.

In 't begin dezer eeuw was het schaakspel niet in bloei te Berlijn. De Napoleontische tijden en de daarop volgende politieke gebeurtenissen waren te ernstig, hielden het volk te veel in spanning om het schaakspel in trek te brengen.

De oudste schaakklub te Berlijn was opgericht in 1803, en in haar reglement was de zonderlinge bepaling opgenomen, dat militairen van het lidmaatschap uitgesloten waren. Deschappelles, die Berlijn 4 jaar later bezocht, verklaarde dat er geen lid van de klub was, wien hij geen Toren kon voorgeven. Maar Deschappelles kon niet alleen uitmuntend schaakspelen, het grootspreken verstond hij niet minder.

Met den vrede van 1815 kwam er eenige verbetering, ofschoon zeer langzaam. De oude klub, die, vreemd genoeg, zich zelf de *grootte* klub noemde, behield haar uitsluitend karakter. Zelfs *Mendheim* was er slechts honorair lid van. De correspondentie-partijen, welke deze oude klub tegen Breslau en Hamburg voerde, nagenoeg het eenige wat nog van haar bestaan overgebleven is, werden door hem alleen geleid.

In 1828 richtte Mendheim een andere vereeniging op, waarvan hij tot zijn dood in 1836, de ziel was. Zij hield hare bijeenkomsten in de „Blumengarten”, een lokaliteit, die thans sinds lang niet meer bestaat. Daar werd, onder Mendheim's leiding, de beroemde groep gevormd, die, naar haar getal, den naam van zevengesternte ontving, en weinige jaren later de Berlijnsche school tot een der eerste schaakkringen van Europa verhief. De jaren 1837—1843 behooren, volgens von der Lasa in zijne „Schacherinnerungen”, tot haar grootsten bloeitijd, die in het laatste jaar zijn toppunt bereikte met de uitgave van het *Handbuch*. Wij gelooven niet, dat er in die periode één onder de Plejaden was, die in kracht met Labourdonnais of Staunton gelijk stond, maar, zoover wij weten, kon noch Londen, noch Parijs toen *zeven* sterren van zulk een glans aanwijzen. Een voor één, van den oudste af te beginnen, willen wij hen thans nader bespreken, en daarna de niet gemakkelijke vraag trachten te beantwoorden in welke evenredigheid hunne schaakkrachten tot elkander stonden.

Dr. L. Bledow, de Dekan der Vereeniging, was in 1795 te Berlijn geboren en bij 't begin van den bloeitijd reeds een speler van veel ondervinding. Aan de kennis van wiskundige wetenschappen, die hij als leeraar dagelijksch beoefende, paarde hij een meer dan gewone kennis van de moderne talen. Hij verzamelde een fraaie schaakbibliotheek, uit werken in verschillende talen zamengesteld, een bibliotheek die Kossak in 1846 beschrijft als een der twee beste verzamelingen die toen bestonden;

de andere behoorde aan George Walker. Beide mannen hadden slechts over beperkte middelen te beschikken en wendden meer verstand dan kapitaal aan bij hunne nasporingen naar schaakwerken. Maar later zijn hunne boekerijen, als 't ware, in het niet verzonken bij de prachtige verzamelingen van Rimington Wilson, George Allen, A. v. d. Linde en anderen. Na Bledow's dood werden zijn schaakboeken eerst in Engeland te koop aangeboden, maar zij vonden een meer eigenaardig verblijf in de Koninklijke Bibliotheek te Berlijn. Behalve aan v. d. Lasa, bij de uitgaaf van het *Handbuch*, leende hij zijn boeken ongaarne uit. In andere opzichten is dit groot Berlijnsch Schaak-monument weinig aan Bledow verschuldigd, daar hij zich niet veel met analyses inliet. Hij speelde menige partij bij briefwisseling en bracht zijn vacantie-dagen gaarne in andere Duitsche steden zooals Hamburg en Breslau, door, om met de daar wonende schaakspelers kennis te maken, wat vele wel onderhouden vriendschapsbetrekkingen ten gevolge had. Zijn naam als schaakspeler kwam op veler lippen, en door de groote mate van bekendheid die hij in Duitschland verkreeg, werd hij in staat gesteld het eerste Duitsche Schaakblad uit te geven. Reeds in 1844 trad hij daarover in onderhandeling met een uitgever te Praag, maar toch duurde het tot Juli 1846 voor dat de eerste aflevering der *Schachzeitung* verscheen. In de daarop volgende maand stierf hij, na reeds eenigen tijd sukkelend te zijn geweest. Zijn schepping echter is nu reeds haar 41^e jaar ingetreden en mocht steeds een onafgebroken voorspoed genieten.

De rang, dien Bledow als schaakspeler innam, is moeilijk te bepalen. Zijn vriend Kossak vergelijkt hem met Labourdonnais en zegt dat hij onoverwonnen gestorven is. Alle Duitse schaakmeesters van dien tijd en ook de Hongaren Szen en Löwenthal zouden of beneden hem of hoogstens met hem gelijk gestaan hebben. Maar von der Lasa brengt ons tot andere gedachten. Daar Bledow's gezondheid in

de laatste jaren zeer wankelend was, had hij zich reeds geruimen tijd vóór zijn dood van het praktisch spel terug getrokken. Zijn partijen staan meestal beneden die van zijn tegenstanders, toen deze op het toppunt hunner kracht waren. Horwitz, Anderssen, Buckle hebben slechts tegen hem gespeeld toen zij hun volle kracht nog lang niet bezaten; en daar Hanstein en von der Lasa meer en meer blijken gaven hem boven het hoofd te wassen, vermeid hij het spelen met hen en zocht hij zijn heil in het spelen met voorgave. Hij schitterde meer door vernuftige aanvallen, dan door het verdedigen van moeilijke stellingen. Gewoonlijk weigerde hij het Koningsgambit, door 2. f8—c5, maar als hij het voor een enkelen keer aannam, verdedigde hij het slecht. Slechts zelden bespeurt men in zijn partijen ver-reikende combinatiën; zijn gestel liet geen langdurige inspanning toe. Uit een en ander kan men genoegzaam opmaken dat hij niet van de stof was, waaruit de grootste schaakmeesters gevormd worden.

De twee die thans volgen, zijn de beide schilders *Schorn* en *Horwitz*. Het schijnt dat eerstgemelde enkel uit een soort van beleefdheid of om het getal zeven vol te maken, bij de Plejaden gerekend is. Als artist stond hij ver boven- als schaakspeler ver beneden Horwitz. *Carl Schorn* was in 1802 te Dusseldorf geboren en bevond zich omstreeks 1839 en 1840 te Berlijn, waarna hij Italic bezocht en zich ten slotte te Munchen vestigde, in welke plaats hij in October 1850 overleed.

Toen hij te Berlijn was, kwam hij bijna elken dag, na beëindiging van zijn morgenwerk, in de Blumengarten, waar hij onder 't genot van een pijp, de schakers van minder allooi verpletterde, of naar de partijen van meesters keek en nu en dan een zet met hen beredeneerde, maar tegelijk allen door de vonken van zijn geest en humor, in een aangename stemming hield. Zijn speelwijze was origineel en met het bestudeeren der openingen dreef hij den spot. Toch had hij zich door praktijk en opmerk-

zaamheid met onderscheidene openingen vrij wel bekend gemaakt, en hoewel hij, door zijn excentriek spel, ernstige partijen meestal verloor, kon hij soms door verrassende combinatiën schitterende overwinningen behalen.

Van *Horwitz*' verblijf te Berlijn valt weinig nieuws te zeggen. In 1837, toen v. d. Lasa den schaakkring te Berlijn voor het eerst bezocht, schatte hij *Horwitz*' schaakkrachten beneden die van Bledow en kon zelf spoedig tegen hem gelijk op spelen. Maar Bledow was toen in zijn volle kracht, terwijl *Horwitz*, die maar langzaam vooruitging, nog lang zijn toppunt niet had bereikt. Hij heeft in de eerste 6 of 7 jaar na zijn komst in Engeland ontegenzeggelijk nog veel geleerd en speelde het sterkst van 1849, ter gelegenheid van zijn tweeden wedstrijd met *Harrwitz*, tot 1852 toen hij een gemakkelijke overwinning op *Löwenthal* behaalde. Een kort bericht in de *Schachzeitung* zeide van hem dat hij het tot een strijder van den eersten rang brengen zou. Misschien wil Baron v. d. Lasa, de eenige die hem nog van vroegere dagen kent, de schaakwereld eenige nadere inlichtingen over *Horwitz*'s schaakleven te Berlijn verschaffen.

Mayet en *Hanstein* waren neven, te zamen opgevoed en hun geheele leven door innig aan elkaar gehecht. *Carl Mayet* (1810—1868) was lang en slank van postuur, met een innemend gelaat en van Fransche afkomst. Hij bekleedde lang een rechterlijke betrekking, maar nam omstreeks 1860 zijn ontslag en vestigde zich als advocaat. Hij was een fijn schaakspeler, maar beging dikwijls mislagen. Hij was een goed analyst en behandelde in het *Handbuch* de Ruy Lopez-opening, waarvan men vroeger weinig notitie had genomen. Zijn geheugen was niet sterk en voor het bord kon hij zich dikwijls zijn eigen analyses niet meer herinneren. Hij nam, even als *Horwitz*, deel aan het eerste Londensch tornooi in 1851, doch verloor reeds in de eerste serie tegen Kapt. Kennedy. Von der Lasa stelt hem in kracht met de beste der Plejaden gelijk en boven *Horwitz*. Hoe hun verhouding

vroeger, te Berlijn, was, kunnen wij niet zoo juist beoordeelen en 't is mogelijk dat Mayet toen beter speelde, maar Horwitz had in Engeland niet stil gestaan en was, zooveel is zeker, toen hij zijn toppunt bereikte, sterker dan Mayet ooit geweest is. Toen Mayet nog jong was zei men van hem: „hij zal een groot schaakspeler worden”, en toen hij oud was: „hij is een groot speler geweest.” Zijn naam had dit met meer anderen gemeen, dat hij een toekomst en een verleden had beleefd, doch nooit een tegenwoordigen tijd. Hij was een te sterk speler om hem naar den 2^{en} rang te verwijzen; zijn plaats behoort onder het zwakkere deel der spelers van den 1^{en} rang.

Met *Wilhelm Hanstein* komen wij tot een schitterende ster in de groep. Hij was een jaar jonger dan Mayet; zoon van een Luthersch predikant, bekleedde een burgerlijke betrekking in Pruisischen dienst en stierf in den ouderdom van 39 jaar, evenwel niet gelijk Bilguer, te kort voor de ontwikkeling zijner krachten. Klein van gestalte, met een fijn verstandig gelaat, maar met een zwak lichaam, had hij zijn gansche leven te kampen met kommer, nooddrift en ziekelijkheid, alleen staande gehouden door de toewijding zijner vrienden, die hem om zijn schitterende gaven en aantrekkelijk karakter ver eerden en beminden. Hij was zeer werkzaam en nauwkeurig in de vervulling zijner plichten, maar hoe overladden ook met bezigheden, vond hij toch nog tijd voor het bestudeeren der Engelsche, Fransche en Italiaansche letterkunde en de beoefening der dichtkunst.

Voor schaakspeler schijnt Hanstein alle goede hoedanigheden bezeten te hebben. Zijn wijze van spelen was, naar men zegt, „rustig en bedaard.” Hij paarde theoretische kennis aan oorspronkelijkheid, bezat een uitstekend geheugen en een scherp blik voor de fouten, zoowel door hem zelf als door anderen begaan. Het meest hield hij van opene partijen, viel gaarne snel aan, maar kon zich ook met taai geduld verdedigen. In hem was genie met gezond oordeel harmonisch vereenigd.

De namen der beide jongste Plejaden zijn het nauwst aan het *Handbuch* verbonden. *Paul Rudolph von Bilguer*, de ontwerper er van, en die er het meest aan gewerkt heeft (hoewel in de laatste uitgave betrekkelijk weinig van zijn werk is overgebleven), was geboren in 1815 en stierf reeds vóór het einde van zijn 25ste jaar. Zijn vrienden en medehelpers gaven hem, uit achting en erkentelijkheid, bijna alleen de eer van dat groote werk; wel stond een tijdlang op den titel: „uitgegeven door v. d. Lasa”, maar in de laatste uitgaven staat de naam van Bilguer alleen in al zijn luister. Voor zijn bizonder aandeel koos hij het „Twee-paardenspel in de naband”, waarover hij een zeer uitgebreide analyse leverde, en dit hoofdstuk is bijna onveranderd gebleven, terwijl bijna alle andere openingen later geheel omgewerkt moesten worden. In de *Schachz.* van 1855, pag. 13, zegt v. d. Lasa dat hij niemand gekend heeft die grooter gaven voor het schaakspel bezat, dan zijn verscheiden vriend. Hij muntte uit in practijk, theorie en oorspronkelijkheid.

Het moet erkend worden dat hij groote verwachtingen opwekte, maar zijn kort leven liet hem niet toe zijn talenten genoegzaam te ontwikkelen en volmaken: geen der door Bilguer nagelaten partijen schijnt ons toe tot die van den eersten rang gerekend te kunnen worden, en zelfs als wij den buitengewonen Morphy uitsluiten, kan hij nog moeilijk de vergelijking doorstaan met v. d. Lasa zelf, met Buckle, Harrwitz, Blackburne, de Vere en Whisker, toen zij denzelfden leeftijd hadden.

Bilguer was van adellijke familie, gelijk de „von” vóór zijn naam aanduidt en, evenals Horwitz, een Mecklenburger van geboorte. Hij toonde grooten aanleg voor de wiskunde, werd tot de militaire dienst opgeleid en op zijn 18^e jaar reeds luitenant. In 1837 maakte hij kennis met v. d. Lasa, die weldra zijn vertrouwdsten vriend werd. Buiten zijn militaire studiën en het schaakspel, hield hij zich het liefst bezig met muziek en letterkunde. Hij stierf aan een bors'kwaal, waaraan hij

reeds verscheidene jaren geleden had. Ongeveer ander-half jaar voor zijn dood, was hij door zijn kwaal reeds genoodzaakt zijn ontslag uit de dienst te nemen en in de laatste weken vóór zijn uiteinde leed hij veel, maar verdroeg zijn lijden met geduld.

Wij naderen thans tot de eenige nog levende ster van de schitterende groep, en de wellevendheid gebiedt ons met eenige omzichtigheid van hem te spreken. *Baron von Heydebrand und der Lasa*, die lang in de politieke en diplomatieke wereld heeft verkeerd, heeft zich zelf in 't schaakspel nooit op den voorgrond geplaatst en evenmin iets geschreven, waaruit wij vele bijzonderheden omtrent zijn schaakleven zouden kunnen mededeelen. Hij heeft den hem opvolgenden uitgever van het *Handbuch* enkel vrijheid gegeven den datum zijner geboorte, 17 October 1818, te publiceeren. Sedert het begin zijner diplomatieke loopbaan, in 1845, heeft de Baron slechts zelden in een der groote schaakkringen kunnen vertoeven en het spelen van wedstrijden is, van dat jaar af, voor goed opgehouden. Nogthans speelde hij in 1853 te Brussel verscheidene partijen tegen Staunton, waarvan hij de meesten won, maar Staunton had zich toen sedert een paar jaar van het spel teruggetrokken en de hier bedoelde partijen waren niet in een eigenlijk gezegden wedstrijd gespeeld.

Wij zijn steeds van oordeel geweest dat aan Hanstein en v. d. Lasa den voorrang onder de Plejaden moet worden toegekend, maar wie van die beiden weer de eerste plaats inneemt, kunnen wij niet zeggen, te meer daar zij nooit een wedstrijd tegen elkkaar gevoerd hebben.

Intusschen kunnen wij ons het genoegen niet onthouden het volgende gezegde van George Walker, uit zijn voorrede van de *Chess Studies*, hier over te nemen:

„Von der Lasa moet geplaatst worden onder de uitstekendste Duitsche spelers; zijn spel is tegelijk schitterend en solide.” Toen deze woorden in 1844 geschreven werden door een onpartijdig persoon en daarbij iemand

die volkomen bevoegd was uit de gepubliceerde partijen een oordeel te trekken, was hij, wien ze betroffen, zijn 26ste jaar nog niet ten einde. Zeer kort daarna trok hij zich van het spel terug, toen hij nog niet tot den vollen bloeitijd van zijn leven gekomen was en nog jong genoeg voor verdere ontwikkeling, indien zijn roeping hem had veroorloofd en in de gelegenheid gesteld om zich praktisch meer te bekwamen. Met uitzondering van Morphy, is ons geen merkwaardiger man in de schaakwereld bekend.

Gelijk men weet, geschiedde de uitgave van het *Handbuch* tot de 5e editie in 1874 toe, onder zijn toezicht, terwijl hij zijn naam als eerste theoreticus tegen jongere en bekwame concurrenten wist te bewaren.

Zij die ons tot dusver gevolgd hebben, zullen nu ten naastebij in staat zijn een lijn te trekken aangaande de onderlinge speelsterkte van de verschillende deelen van het zevengesternte.

Vooraan in de eerste rij staan v. d. Lasa en Hanstein, de beide eenigen, gelooven wij, die thans tot den beperkten kring van de beste spelers der wereld zouden kunnen gerekend worden.

Het naast hieraan plaatsen wij Horwitz, zooals hij op 't beste van zijn schaakleven, en niet zooals hij tijdens zijn verblijf te Berlijn was; vervolgens Bledow en Bilguer, wat hun werkelijk spel betreft. Wij willen, op 't gezag van zijn vrienden, gaarne gelooven, dat de laatste een jeugdig genie was die tot den hoogsten rang had kunnen opklimmen en alle anderen had kunnen overschaduwen, indien hij langer geleefd en beter gezondheid genoten had; maar wij moeten onderscheid maken tusschen wat hij was en wat hij worden kon.

Een trede beneden deze staat Mayet, en Schorn vormt de achterhoede.

Moge de laatste der Plejaden nog lang aan den schaakhemel schitteren!

De wedstrijd STEINITZ-ZUKERTORT.

De schaakwereld verkeerde eenigen tijd in groote spanning over den uitslag van den strijd, die thans door beide hierboven vermelde meesters gevoerd is om het meesterschap van de wereld.

Ziehier de voornaamste voorwaarden van dien strijd.

Beide strijders zetten ieder 2000 dollars in. Hij die het eerst 10 partijen wint, heeft den wedstrijd gewonnen. Ingeval beide spelers ieder 9 gewonnen hebben, zal de strijd voor onbeslist geëindigd verklaard worden. De eerste partijen, tot zoolang één der spelers 4 gewonnen heeft, worden gespeeld te New-York. Een week daarna wordt de strijd vervolgd te St. Louis, totdat een der spelers weer 3 partijen gewonnen heeft. De rest wordt 14 dagen later te New-Orleans gespeeld.

Ieder speler heeft 30 zetten tijds voor de eerste 2 uren (wel te verstaan: ieder voor zich) en 15 zetten voor elk uur daarna.

In iedere week moeten op verschillende dagen 3 partijen gespeeld worden.

Tenzij een partij eerder geëindigd is, moet een spel minstens 8 uur per dag voortgezet worden, met een tussenpoos van 2 uur, na 4 uur spelens.

Bij ongesteldheid van een der spelers, volgens getuigschrift van een geneesheer, kan 3 speeldagen rust gehouden worden.

Te New-York is den 11 Januari jl. de strijd begonnen. Beide spelers, zaten in gezelschap hunner secondanten Th. Frère en A. Möhle, op een kleine verhevenheid in een kamertje waar ze door het talrijk publiek in de aan-

grenzende zaal gemakkelijk konden worden gezien. Zoo-
dra een zet gedaan was, werd die met luider stem bekend
gemaakt en zodoende kon iedereen het spel op zijn
gemak nagaan, doch niemand mocht dat, zoolang de partij
duurde, hardop beredeneeren, of teekens van goed- of
afkeuring geven.

Op het oogenblik dat ik dit schrijf is de strijd juist
beslist ten voordeele van Steinitz, die 10 partijen won,
tegen Zukertort 5, terwijl ook 5 remis werden. Steinitz
won no. 1, 6, 7, 9, 11, 12, 16, 18, 19 en 20; Zu-
kertort no. 2, 3, 4, 5 en 13. Remis werden no. 8,
10, 14, 15 en 17. De zaak heeft overigens zulk een
loop genomen dat New-York en St. Louis er schraal zijn
weggekommen. Reeds na de 5e partij, moest het tooneel
van eerst- naar laatstgenoemde stad worden verplaatst.
Slechts 4 partijen waren te St. Louis gespeeld toen reeds
New-Orleans aan de beurt lag, waar de wedstrijd uit-
gespeeld moest worden en de strijders verreweg de meeste
gevechten moesten leveren.

De ruimte verbiedt ons al de partijen, voor zoover ze
reeds gepubliceerd zijn, hier mede te deelen. Trouwens
men kan die in alle mogelijke schaak-tijdschriften vinden
en in ons land deelen o. a. „*Morphy*” en de „*Friesche
Courant*” ze mede. Laatstgenoemd blad nog wel met
allerlei uitvoerige toelichtingen van verschillende Ameri-
kaansche, Engelsche en Duitsche bladen.

Om die redenen wordt hier slechts ééne partij opge-
nomen, de *eerste*, maar die ééne dan ook met vijf-vou-
dige toelichtende aanmerkingen, overgenomen uit de
Times-Democrat, *Evening Telegram*, *British Chess Maga-
zine*, *Chess Monthly* en *Deutsche Schachzeitung*.

GEWEIGERD DAME-GAMBIT.

J. H. Zukertort (Wit).

W. Steinitz (Zwart).

1. d2—d4	d7—d5		3. e2—e3	e8—f5 ²)
2. c2—c4	e7—c6 ¹)		4. b1—c3	e7—c6

5.	g1—f3	b8—d7	27.	e2—f4	g6—h6 ²¹⁾
6.	a2—a3 ³⁾	f8—d6	28.	b2—c3 ²²⁾	g7—g5
7.	c4—c5 ⁴⁾	d6—c7	29.	f4—e2	h6—f6
8.	b2—b4	e6—e5 ⁵⁾	30.	f2—g2	f6—f3 ²³⁾
9.	f1—e2	g8—f6	31.	d2—f1	a8—b8 ²⁴⁾
10.	c1—b2 ⁶⁾	e5—e4 ⁷⁾	32.	e1—d2	f7—f5
11.	f3—d2	h7—h5 ⁸⁾	33.	a4—a5 ²⁵⁾	f5—f4
12.	h2—h3 ⁹⁾	d7—f8	34.	g1—h1	e7—f7 ²⁶⁾
13.	a3—a4	f8—g6	35.	a1—e1	f4+e3!
14.	b4—b5 ¹⁰⁾	g6—h4 ¹¹⁾	36.	f1+e3	f3—f2 ²⁷⁾
15.	g2—g3 ¹²⁾	h4—g2!	37.	g2+f2 ²⁸⁾	f7+f2
16.	e1—f1 ¹³⁾	g2+e3! ¹⁴⁾	38.	e3+g4 ²⁹⁾	c7—f4!
17.	f2+e3	c7+g3	39.	d2—c2	h5+g4
18.	f1—g2	g3—c7	40.	c3—d2	e4—e3
19.	d1—g1 ¹⁵⁾	h8—h6 ¹⁶⁾	41.	d2—c1	f2—g2
20.	g2—f1	h6—g6	42.	c2—c3	e8—d7
21.	g1—f2	d8—d7	43.	h1—h7!	d7—e6
22.	b5+c6 ¹⁷⁾	b7+c6	44.	h7—h6!	e6—f5
23.	h1—g1 ¹⁸⁾	f5+h3!	45.	c1+e3	f4+e3
24.	f1—c1	f6—g4 ¹⁹⁾	46.	e1—f1! ³⁰⁾	e3—f4
25.	e2+g4	h3+g4	Wit geeft het op.		
26.	c3—e2	d7—e7 ²⁰⁾			

¹⁾ Steinitz heeft blijkbaar een bijzondere verdediging ten doel, eenigzins gewijzigd van die door Winawer tegen Zukertort aangenomen in het laatste Londensch tornooi. Het hoofddenkbeeld is hetzelfde, met dit verschil, dat Steinitz met a7—a6 geen belangrijken zet verloren doet gaan, zooals Winawer deed. In die bewuste partij rokkeerde Zukertort vroeger, maar overigens zijn de openingszetten nagenoeg gelijk. (*Ch. M.*)

Een wijze van verdediging, dikwijls aangenomen door Harrwitz, Williams en andere meesters van vroegeren tijd, doch nu weinig meer gebruikt. Zij heeft het nadeel dat zwart er door gedrongen wordt zijn Koninginne-Looper naar 's Konings zijde te ontwikkelen en dat aan wit de gelegenheid wordt gelaten zijn tegenstander een onvrije stelling te bezorgen door drukking op de pionnen van den Koninginne-vleugel. (*Brit. Ch. Mag.*)

In de 5e partij wordt Steinitz van die ongewone verdediging voor goed genezen en later beproeft hij zulks niet weer, maar keert tot het gewone e7—e6 terug. (*R. H.*)

²⁾ De hier door Steinitz aangenomen verdediging is goed en zeker.

De zet met den Looper mag echter niet geschieden wanneer wit 3. b1—c3 gespeeld heeft, wegens 4. d1—b3. (*D. Sch.*)

Een stoute zet die dadelijken aanval beoogt. (*Eeven. Tel.*)

³⁾ Deze zet geschiedt voornamelijk ter voorbereiding van e4—c5. Wij gelooven (en de 3e partij bevestigt ons in dat geloof) dat deze speelwijze van wit niet aan te bevelen is. (*D. Sch.*)

⁴⁾ Deze tempo-winst is slechts schijnbaar. Zwart, zonder door den vooruitgeschoven pion eenigzins gehinderd te worden, is spoedig in staat zijn spel uitstekend te ontwikkelen. (*D. Sch.*)

⁵⁾ Een zeer goede zet, waardoor zwart in staat gesteld wordt zijn Looper desnoods naar e6 te kunnen terugtrekken, en tevens dreigt met een tegenaanval door e5—c4. (*Brit. Ch. Mag.*)

Voortreffelijk! Hierdoor wordt of het witte centrum gebroken of een uitstekende stelling aan zwart's e-pion bezorgd. (*Times-Dem.*)

⁶⁾ Het komt ons voor dat wit zijn Koninginne-vleugel te vroeg heeft doen vooruitrukken; zijn Koninginne-Looper is nu afgesloten, zijn Koning verhinderd te rokkeeren en zijn centrum durft hij niet te verzwakken door d4—c5. (*Brit. Ch. Mag.*)

Wit heeft zijn doel bereikt en de Koninginne-pionnen goed bevestigd. Zwart daarentegen heeft in het centrum geopereerd en wordt daar vrij hinderlijk. (*D. Sch.*)

⁷⁾ Deze zet gaf in den beginne weinig reden tot tevredenheid aan de toeschouwers, daar hij wit haast schijnt uit te noodigen aan de lange zijde te rokkeeren en zonder dralen zijn Konings-vleugel tot een hevigen aanval te doen oprukken. (*Eeven. Tel.*)

⁸⁾ Hierdoor belet Steinitz, die deze partij op meesterlijke wijze speelt, zijn tegenpartij de rokkade. Wel is waar kan hij zelf nu ook niet rokkeeren, maar nu hij tot een nadrukkelijken aanval overgaat, is die rokkade voor hem zelf ook niet noodig. (*D. Sch.*)

Een onverwachte zet voor de meeste toeschouwers en het begin eener diepe combinatie. (*Ch. M.*)

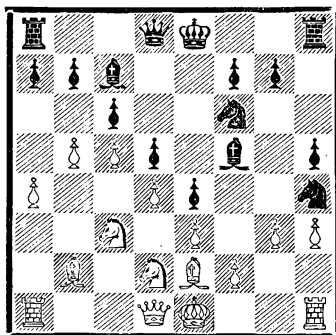
⁹⁾ Noodig, ter voorkoming van f6—g4, welk paard dan niet door h2—h3 verdreven kan worden wegens zwart's antwoord d8—h4. (*T. Dem.*)

¹⁰⁾ Te vroeg. Daar het plan van zwart tamelijk duidelijk is, had wit den Dame-vleugel, waarheen hij zijn aanval richt, eerst met d2—b3 moeten versterken. Dat zou hem niet alleen in staat gesteld hebben om met b4—b5 en daarna met a4—a5 te vervolgen, maar zwart's volgende geestige opoffering van het Paard zou dan tevens alle waarde verloren hebben, omdat de Koning naar d2 kon wijken. (*Ch. M.*)

¹¹⁾ Een sterke zet, die aan zwart een beslissenden en onweerstaanbaren aanval geeft. (*Eeven. Tel.*)

¹²⁾ Het best had wit gedaan thans e2—f1 te spelen. Maar het elegante paard-offer heeft waarschijnlijk Zukertort verrast. Rokkeeren zou hem geen minder gevaarlijken aanval op de hals gehaald hebben. (*D. Sch.* en *Ch. M.*) Zie het diagram:

Stelling na den 15en zet van wit.

¹³⁾ Was nu vroeger d2—b3 geschied, dan kon de Koning naar d2 ontwijken en dan was het geheele paardoffer vruchteloos geweest. (*D. Sch.*)

¹⁴⁾ Twee pionnen en de geheele open-stelling van den witten Koning, met het uitzicht op een allerhevigsten aanval, wegen ruimschoots tegen een officier op. (*Ch. M.*)

¹⁵⁾ Zwak, en groot tempo-verlies na zich slepende. Het juiste antwoord was 19. d1—f1 en, wanneer zwart daarop vervolgde met d8—d7, dan 20. g2—f2 met veel kans om den Koning vooreerst in veiligheid te kunnen brengen. (*Ch. M., D. Sch. en Brit. Ch. Mag.*)

¹⁶⁾ De beteekenis van den 11en zet h7—h5 wordt nu duidelijk. De zwarte Toren komt mee in 't spel en dreigt al dadelijk met een doodelijk schaak. (*T. Dem.*)

Al weer een sterke zet, waarop geen voldoende antwoord schijnt te bestaan.

Een schoone voortzetting op h7—h5. (*Even. Tel.*)

¹⁷⁾ Dit schijnt, in de omstandigheden waarin wit verkeert, niet zonder gevaar, daar de b-lijn hierdoor voor den zwarten Toren geopend wordt en de witte Koning al weer minder beschutting krijgt. (*Brit. Ch. Mag.*)

¹⁸⁾ Dit is noodig om het verlies der Dame te voorkomen. Zwart dreigt met Looper + h3! en vervolgens c7—g3. (*Ch. M.*)

¹⁹⁾ h3—g4 zou wel meer aanvallend geweest zijn, doch had wit aanleiding kunnen geven tot het geestig antwoord c3—b5 (*Even. Tel.*)

²⁰⁾ Zeer fijn! Het doel is de witte Dame te beletten naar h4 te gaan, wanneer zij door den Toren aangevallen wordt, maar haar te dwingen naar g2 te gaan, waardoor zwart in staat gesteld wordt zijn Toren op f3 te brengen. (*Brit. Ch. Mag.*)

²¹⁾ Een geheel onverwachte zet, daar zwart blijkbaar ten doel had zijn Toren op f1 te brengen. (*Even. Tel.*)

Dit is veel beter dan terstond den Toren op f6. (*T. Dem.*)

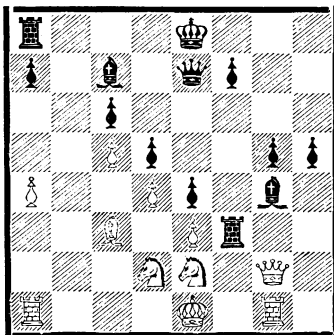
Zwart heeft thans een uitstekend spel en moet bij goed spel winnen. (*D. Sch.*)

²²⁾ De Dame op h2 zou vooreerst het vooruitschuiven van den zwarten g-pion verhinderd hebben, wyl Toren g1 dan den Looper had kunnen nemen. (*Ch. M.*)

²³⁾ Een zeer sterke zet, waardoor de beste stukken van wit werkeloos worden gemaakt. (*T. Dem.*)

Dit is de laatste beslissende slag van zwart en verder zijn geen toelichtingen meer noodig. (*Eren Tel.*) Zie het diagram:

Stelling na den 30en zet van zwart.

²⁴⁾ g4—h3 ware misschien sterker geweest. (*Ch. M.*)

Sterk schijnt ook g4—h3. waarop 32. g2—h1 volgen moest, daar 32. g2+g5 niet kon wegens f3+f1! Steinitz ziet echter zeer goed dat er geen haast bij is en bezet daarom eerst de opene b-lijn. (*T. Dem.*)

²⁵⁾ Dit is niet de beste zet, g1—h1 is beter, maar de partij is toch nooit lang meer te houden. f1—h2 kan niet wegens g4—h3 daarna f3—f2 enz. (*D. Sch.*)

Zukertort gaf later te kennen dat dit de eerste zet na de pauze was en een zeer slechte zet. (*Ch. M.*)

²⁶⁾ Zwart dreigt nu met f4+e3! en daarna f3—f2, waardocr hij een stuk zou winnen. Wit kan daartegen niets anders doen dan zijn Toren op e1 brengen. (*T. Dem.*)

²⁷⁾ Dadelijk na het einde der partij gaf Zukertort de volgende voortzetting aan: 36. . . . f3+e3; 37. d2+e3; c7—f4! 38. e3—f2 b8—b3 en zwart wint. (*Ch. M.*)

Antwoordt wit hierop met 37. g2—g1, dan f7—f3, 38. e3+g4, f3—d3! 39. d2—c1, b8—b1 mat. (*T. Dem.*)

Er blijft voor wit niets anders over dan de Dame op te offeren. (*D. Sch.*)

Zie het diagram:

³⁰⁾ Zukertort is bijna onuitputtelijk in 't vinden van hulpmiddelen. Maar Steinitz doorziet het naïve plan (g2+! e2-g3!) en dekt zijn Koning wijselijk met den Looper. (D. Sch.)

GIUOCO PIANO.

1. e2—e4	e7—e5	10. Pg5+h7	Kg8+h7 ⁵⁾
2. Pg1—f3	Pb8—c6	11. h3+g4	Kh7—g8
3. Lf1—c4	Lf8—c5	12. g4—g5 ⁶⁾	g7—g6
4. c2—c3	Pg8—f6	13. Lc1—f4	Kg8—g7
5. Pf3—g5 ¹⁾	K—O	14. d4—d5	Pc6—a5
6. f2—f4	d7—d5	15. Dd1—d4	c7—c5
7. f4+c5	Pf6—g4 ²⁾	16. Dd4—e3	Tf8—h8
8. d2—d4	d5+c4	17. Th1—f1	Th8—h5
9. h2—h3 ³⁾	Lc5—e7 ⁴⁾	18. De3—f2	b7—b6

19. e5—e6	f7—f6	26. Tf1+f6	Th5—h1!
20. g5+f6!	Le7+f6	27. Ke1—f2	Le8—d7
21. Lf4—e7 ⁷⁾	Dd8—e7 ⁸⁾	28. Tf6—f8	Ta8—e8
22. Le7—d6	Lf6+c3!	29. d5—d6	Kh6—g7
23. b2+c3	De7+d6	30. Tf8—f4	Pa5—e6
24. Df2—f6!	Kg7—h6	Wit abandonneert na enkele	
25. e6—e7 ⁹⁾	Dd6+f6	zetten.	

¹⁾ De gewone voortzetting is d2—d3. Bird, die nog al dikwijls van den gewonen regel afwijkt, vervolgt hier meestal met b2—b4.

²⁾ Hier had met vrucht kunnen geschieden e5—f2! en daarna f6—g4, onverschillig of de Koning den Looper nam of niet.

³⁾ 't Is duidelijk dat wit den Looper niet nemen kan wegens d8+d1! en g4—f2!

⁴⁾ Niet goed. Beter was g4+e5, b.v. 9. g4+e5, 10. d1—h5^{a)} e5—d3! 11. K. op e2 ('t beste) h7—h6, 12. h3—h4 d8—f6, 13. c1—e3 (h1—f1 kan niet wegens e3+c1!) f6—g6 en wint.

^{a)} 10. d4+e5^{b)} d8+d1! 11. e1+l1 c6+e5 met een pion voor en veel beter stelling ^{b)} 10. d4+e5 e5—d3! met een winnende stelling.

⁵⁾ Thans had eerst e7—h4! moeten geschieden, dan had zwart de overhand behouden.

⁶⁾ Dit is beter dan d1—f3, waardoor de zwarte Koning, na f7—f6, had kunnen ontwijken, wilde wit zich niet met remis tevreden stellen.

⁷⁾ Geestig bedacht, doch niet afdoende. f4—e5 zou het spel spoediger beslist hebben; zwart kan dien Looper niet nemen wegens 22. f2—f7! gevolgd door e6—e7 en wit wint.

⁸⁾ Bij eenige nauwkeurige beschouwing zal men bemerken dat de witte Looper niet genomen kan worden.

⁹⁾ Een zonderlinge vergissing, waardoor een gewonnen spel verloren gaat. Door f6—f8! d6+f8, 26. f1+f8 was de partij terstond gewonnen, daar pion e6 dan niet meer te keeren is.

R. II.

GIUOCO PIANO.

J. de Raadt Offerhaus (Wit)

A. Adama (Zwart).

De eerste 6 zetten als in
de vorige partij.

7.	c4—b5	h7—h6
8.	b5+c6	c8—g4 ¹⁾
9.	d1—c2	h6+g5
10.	c6—a4 ²⁾	g5+f4
11.	d2—d4	f6+e4 ³⁾
12.	o—o	e4—g3 ⁴⁾

13.	d4+c5	g3—e2!
14.	g1—h1 ⁵⁾	c7—c6 ⁶⁾
15.	f1—e1 ⁷⁾	f4—f3
16.	c2—d3	d8—h4
17.	c1—d2	h4—f2
- en geeft mat in
2 zetten.

¹⁾ Zeer goed gespeeld.²⁾ c6+d5 kon in 't geheel niet, b.v. 10. c6+d5 f6+d5, 11. e4+d5 d8+d5 en wit is volkomen reddeloos. c6+d7 was in elk geval beter geweest.³⁾ Ook e5+d4 had de overwinning verzekerd.⁴⁾ Uitmuntend. Wit kan het Paard niet nemen, zonder in weinige zetten te verliezen.⁵⁾ Op f2 kon niet wegens d8—h4!⁶⁾ Zwart ziet hier de beslissende zet, d8—h4 over 't hoofd, b. v. d8—h4 15. a4—b5 a) f4—f3 16. b5+c2 (wat anders?) en zwart krijgt een tweede Dame of geeft mat, (want bij f1—d1 of c2—d3 speelt zwart altijd e2—e1D) tenzij wit zijn D. opoffert. a) 15. c2b)—d3 e5—e4 en wint. b) bij 15 g2—g3 of h2—h3 wordt telkens de pion door Paard of Looper genomen.⁷⁾ Door f1—f2 had wit nu zijn partij nog kunnen redden.

R. H.

CENTRUM-GAMBIT TEGEN LOOPER-GAMBIT.

Van Nouhuijs (Wit). Dr. Westendorp Boerma (Zwart).

1. e2—e4	e7—e5	17. c1—f4	c8+f5
2. f2—f4	d7—d5	18. f1—f3	f5—g4
3. e4+d5	e5—e4	19. c3—c4	g4+f3
4. f1—b5!	c7—c6	20. g2+f3	f6+e4
5. d5+c6	b8+c6	21. f3+e4	f6—f5
6. d1—e2	g8—f6	22. 0-0-0	b6—a6
7. g1—f3 ¹⁾	f8—e5	23. e2—h5	e8—f8
8. e2—c4	d8—b6	24. d1—g1	a6+a2 ²⁾
9. b5+c6!	b1+c6	25. g1+g7!	g8+g7
10. f3—e5	c8—e6 ²⁾	26. h5—g5!	g7—h8
11. c4—e2	a8—d8	27. e5—g6!	h7+g6 ¹⁾
12. h1—f1	○—○	28. g5—h6!	h8—g8
13. b1—c3	d8—d4	29. h6+g6!	g8—h8
14. f4—f5	e6—c8	30. f4—e5!	f8—f6
15. d2—d3	e4+d3	31. e5+f6! mat.	
16. c2+d3	f8—e8		

¹⁾ Met Pd b1—c3 ware e4 bedreigd.²⁾ Zwart zou beter gedaan hebben met te spelen e5—f2 ten einde de rokkade van wit te beletten en die dan zelf te doen. Van nu af gaat het met zijn spel achteruit.³⁾ Na dezen zet kondigt wit mat aan in hoogstens 7 zetten.⁴⁾ Bij h8—g7 of g8 volgt $\frac{g6-h8!}{g7+h8} \frac{f4-e5!}{f8-f6} e5+f6$

Een heel aardig slot.

J. D. R. O.

KONINGS-GAMBIT.

W. F. van Nouhuijs (Wit).

H. van Calcar (Zwart).

1.	e2—e4	e7—e5	14.	c2—c3	d8+d6
2.	f2—f4	e5+f4	15.	d2—c2	d6+d4
3.	g1—f3	f8—e7 ¹⁾	16.	f1—a6 ⁴⁾	g8—g3 ⁵⁾
4.	h2—h4	d7—d6	17.	f3+c6	d4—d6
5.	d2—d4	g7—g5	18.	c6+b7!	c8—d7
6.	h4+g5	e7+g5	19.	b7—c8!	d7—c6
7.	h1—h5	c8—g4 ²⁾	20.	c8—e8!	c6—d5
8.	h5+g5	g4+f3	21.	a6—b7!	c7—c6
9.	g5+g8!	h8+g8	22.	e8+f7!	d5—c5
10.	d1+f3	d8—f6	23.	b2—b4!	c5—c6
11.	e4—e5 ³⁾	f6—h4!	24.	b7—c8	abandon-
12.	e1—d2	b8—c6			neert. ⁶⁾
13.	e5+d6	K 0-0-0			

¹⁾ Zwart schijnt het Cunningham-gambit te willen uitlokken.

²⁾ Niet goed, maar geeft aanleiding tot het verlies van een officier.

³⁾ Onvoorzichtig, wegens de alles behalve veilige stelling van den witten Koning. Daarom was c2—c3 gevolgd b1—a3 beter geweest.

⁴⁾ Niet onaardig. Bij g8—g6 volgt a6+b7 c8+b7 c2+d4 enz.

⁵⁾ Een vergissing. d4—a4 was beter, gevolgd door g8—g3.

⁶⁾ 't Verlies is nu niet meer te ontkomen.

R. H.

SCHOTSCHE GAMBIT.

Dr. N. Westendorp Boerma. — J. de Raadt Offerhaus.

(Wit.)

(Zwart.)

1. e2—e4	e7—e5	18. g3+h4	d6+e5
2. g1—f3	b8—c6	19. a1—c1	e6—b6!
3. d2—d4	e5+d4	20. f1—f2	e5+f4
4. f1—c4	g8—f6	21. h4+f4	a8—f8
5. e4—e5	f6—g4 ¹⁾	22. d2—c3	c7—c5
6. e4+f7!	e8+f7	23. c3—c4	d4—e6
7. f3—g5!	f7—g8	24. f4—g3	e6—g5 ²⁾
8. d1+g4	h7—h6	25. e4+g5	h6+g5
9. g5—f3	d7—d6	26. g3+g5	b6—d6
10. g4—g3	d8—e8 ²⁾	27. e3—f4	d6—h6
11. o—o	c8—f5	28. g5+h6 ¹⁾	g7+h6
12. f3—h4	f5—e6	29. f4—d6	f8—c8
13. e2—c3	e6—f7	30. e1—e7	h8—h7
14. f2—f4	e8—e6	31. e7+b7	f7+a2
15. c3+d4	c6+d4	32. b7+h7	g8+h7
16. b1—c3	f8—e7	33. f2—f7! ³⁾	a2+f7
17. c1—d2	e7+h4	Wit geeft het op.	

¹⁾ d7—d5 was de juiste zet.²⁾ Nu de zwarte Koning zulk een ongunstigen stand heeft, was het beter geweest de Koninginnen af te ruilen, wat aldus had kunnen gebeuren 10. d6+e5, 11. f2+e5 c6+e5, 12. g3+e5 d8—e7.³⁾ Onvoorzichtig. Verkiesselijker ware geweest b6—c7.⁴⁾ Goed berekend, zooals het vervolg aantoonst.⁵⁾ Een komieke bok!

R. H.

SCHOTSCH E GAMBIT.

Dr. N. Westendorp Boerma. — Van Nouhuijs.

(Wit.)

(Zwart.)

1. e2—e4	e7—e5	18. c2+c7 ⁶⁾	e5—c6
2. g1—f3	b8—c6	19. a1—c1	a7—a5
3. d2—d4	e5+d4	20. e2—b5	c6—b4
4. f1—c4	f8—b4 ¹⁾	21. c7+c8	a8+c8
5. c2—c3	d4+c3	22. c1+c8!	e8—e7
6. b1+c3 ²⁾	b4+c3!	23. c8+h8	g6+e4
7. b2+c3	d8—f6	24. f1—d1	e4—c2
8. f3—d4	c6—e5	25. d1+d7	e7—e6?
9. c4—b3	f6—a6 ³⁾	26. h8—e8!	e6—f6
10. c3—c4 ⁴⁾	e5+c4	27. d7—d6!	f6—g5
11. o—o	g8—f6	28. e8—e1	b4+a2 ⁷⁾
12. d1—c2	b7—b5	29. d6—c6	c2—b3
13. d4+b5	a6+b5	30. a3—e7!	f7—f6
14. b3+c4	b5—h5	31. c6—c5!	g5—h6
15. c1—a3	f6—g4 ⁵⁾	32. b5—e8	g7—g5
16. h2—h3	g4—e5	33. e7—f8 mat.	
17. c4—e2	h5—g6		

¹⁾ Deze variatie is niet aan te bevelen en behoort tot de zoogenaamde gecompromitteerde.

²⁾ In den regel speelt men hier c—o.

³⁾ Zwart deed beter zijn spel te ontwikkelen door d7—d6 of g8—e7.

⁴⁾ Best gedaan!

⁵⁾ d7—d6 kan niet wegens e4—e5.

⁶⁾ Daar begint het lieve leven.

⁷⁾ Zwart deed beter dat pionnetje te laten rusten en door f7—f6 op eigen veiligheid bedacht te zijn. Trouwens heel lang kan hij 't niet meer houden.

R. H.

GEWEIGERD EVANS GAMBIT.

Dr. H. H. van Zouteveen. — Van Nouhuijs.

(Wit.)

(Zwart.)

1. e2—e4	e7—e5	11. d1—f3 ²⁾	e4—g5
2. g1—f3	b8—c6	12. f3—e2?	d5—f4
3. f1—c4	f8—c5	13. e2—f1	f7—f6
4. b2—b4	c5—b6	14. c4+e6	f6+e5
5. b4—b5	c6—e7	15. e6—c4	e5+d4
6. f3+c5	d7—d5	16. h2—h4	g5—e4
7. e4+d5	e7+d5	17. g2—g3	d4+c3
8. c2—c3	g8—f6 ¹⁾	18. g3+f4	b6+f2!
9. c1—a3	c8—e6	Wit geeft het op.	
10. d2—d4	f6—e4		

¹⁾ b7+f2! ofschoon zeer uitlokkend, is niet te wagen, want wit kan den aanval afslaan, tengevolge van de ongedekte stelling van den zwarten Koning. d8—g5 geeft ook niets, omdat wit daarop veilig rokkeeren kan.

²⁾ Wit had beter gedaan met te rokkeeren. Hij haalt zich nu een doodelijken aanval op de hals.

R. H.

GIUOCO PIANO.

Dr. H. H. van Zouteveen. — S. van Leer.

(Wit.)

(Zwart.)

1. e2—e4	e7—e5	8. d1—e2	d7—d5
2. g1—f3	b8—c6	9. c4—d3	c8—f5
3. f1—c4	f8—c5	10. o—o	b4+c3
4. c2—c3	g8—f6	11. b2+c3	o—o
5. d2—d4	e5+d4	12. e2—b2	d8—d7
6. c3+d4	c5—b4!	13. f3—h4	g7—g6
7. b1—c3	f6+e4	14. h4+f5	g6+f5

15.	f2—f3 ¹⁾	e4—d6	30.	h2—h4	e8—g8
16.	c1—f4 ²⁾	c6—e7	31.	g4—g5 ³⁾	h6+g5
17.	f4+d6 ³⁾	c7+e6	32.	h4+g5	g7—f8
18.	f1—e1	h7—h6	33.	g5—g6 ⁶⁾	e7+g6
19.	e1—e3	g8—g7	34.	e6—e8!	f8—g7
20.	a1—e1	a8—e8	35.	e8+g8	g7+g8
21.	b2—b3	a7—a6	36.	c2+g6	c7—c5! ⁷⁾
22.	b3—b2	g7—f6	37.	g1—f1	f7—c7
23.	c3—c4 ⁴⁾	d5+e4	38.	b2—g2	g8—g7
24.	d4—d5!	f6—g6	39.	g6—d3! ⁸⁾	g7—f8
25.	d3+c4	f7—f6	40.	g2—g6	c7—f7
26.	e3—e6	d7—c7	41.	g6—h6!	f7—g7
27.	c4—b3	f8—f7	42.	h6—f6!	g7—f7
28.	g2—g4	f5—f4	43.	f6—h8 mat.	
29.	b3—c2!	g6—g7			

¹⁾ d2+e4 zou terstond aan wit het betere spel verschaft hebben, b.v. 15. d3+e4 f5+e4, 16. c3—c4 f7—f5^{a)}, 17. c4+d5 d7+e5, 18. b2+b7 enz. met veel beter stelling. ^{a)} 16. d5+e4, 17. d4—d5, d7+e5, 18. c1—h6 en wint.

²⁾ c3—c4 was ook nu beter:

³⁾ De afruiling van dien sterken Looper is minder goed.

⁴⁾ Wit trekt dadelijk partij van zwart's verkeerden 22en zet.

⁵⁾ Goed en doortastend.

⁶⁾ Uitmuntend. Zwart komt er nu lang niet zonder kleerscheuren af.

⁷⁾ f7—g7 kan niet, wegens e1—e8 mat.

⁸⁾ Hier had wit in 3 zetten mat kunnen geven door g6—h5!

R. H.

BERLIJNSCHE PARTIJ,

H. van Calcar.

W. F. van Nouhuijs.

(Wit.)

(Zwart.)

1.	e2—e4	e7—e5	17.	f1—e1	e7—d6
2.	f1—c4	g8—f6	18.	h2—h4	h7—h6
3.	d2—d3	f8—c5	19.	a2—a3	b7—c6
4.	g1—f3	b8—c6	20.	b2—b4	g7—g5 ¹⁾
5.	c2—c3	d7—d5 ¹⁾	21.	e2—e6	g8—h7
6.	e4+d5	f6+d5	22.	h4—h5	g5—g4
7.	d1—b3	d5—f4 ²⁾	23.	f3—e5	c6+g2?
8.	c1+f4	e5+f4	24.	e3+g4	f8—f7
9.	o—o ? ³⁾	o—o	25.	e6+h6!	h7—g8
10.	b1—d2	b7—b6	26.	e1—e6	f7—g7
11.	d2—c4	c5—e7	27.	e6—g6 ³⁾	d6—f8
12.	a1—c1	c8—b7	28.	c2+f5	g7+g6
13.	e1—e2	c6—a5	29.	h6+g6!	g8—h8
14.	b3—c2	a5+c4	30.	f5—f7 en den vol-	
15.	d3+c4	f7—f5		genden zet mat.	
16.	e4—d2	c7—c5			

¹⁾ Deugt niet. Zwart moet hierdoor niet alleen een pion verliezen, maar brengt zijn eigen spel ook totaal in de war.

²⁾ Nog het beste. c8—c6 kon ook niet.

³⁾ Wit is roijaal en laat pion f7 ongemoeid.

⁴⁾ Dat gaat er onder of er boven.

⁵⁾ d6—d8 had niets dan een gelijke ruiling ten gevolge. Beter nog was h6—g6, ten einde den zet a6—d8 nog te kunnen doen als de zwarte Toren op g7 geen ontdekt schaak meer kon geven. Maar 't kan zóo ook.

R. H.

DEENSCH E GAMBIT.

Dr. N. Westendorp Boerma. — E. Gerdes.

(Wit.)

(Zwart.)

1. e2—e4	e7—e5	14. d1—c1	b7—b5
2. d2—d4	e5+d4	15. d2—f3	c8—b7
3. c2—c3	d4+c3	16. f1—f2	f7—f6
4. f1—e4	c3+b2	17. f3—d4	d8—d5 ³⁾
5. c1+b2	f8—b4	18. f4—f5	g6—g4
6. b1—d2 ¹⁾	d8—g5	19. f2—f4	g4—g5
7. g1—f3	b4+d2	20. c1—f1	b8—a6
8. f3+d2	g8—f6 ²⁾	21. d4—e6	g5—h6
9. ○—○	○—○	22. f1—f2	a6—b4
10. e4—e5	d7—d5	23. f4—d4	b4—d3
11. f2—f4	g5—g6	24. f2—f3 ⁴⁾	d5+d4 ⁵⁾
12. e5+f6	d5+c4	25. f3+b7	Zwart kondigt
13. f6+g7	f8—d8		mat aan in 4 zetten.

¹⁾ Hier wordt ook wel e1—f1 gespeeld, wat zeker beter is.²⁾ Thans wordt gewoonlijk gespeeld g5+g2, 9. e1—e2 d7—d6.³⁾ Zwart heeft nu een tamelijk veilige stelling en treedt spoedig krachtig als aanvaller op.⁴⁾ Wit had de gevolgen hiervan zeker niet genoeg overdacht.⁵⁾ Mooi. Nu volgt het bekende stik-mat.

R. H.

SCHOTSCH E OPENING.

E. Gerdes.

J. de Raadt Offerhaus.

(Wit.)

(Zwart.)

1. e2—e4	e7—e5	5. d4—f3 ²⁾	h4+c4
2. g1—f3	b8—c6	6. f1—e2	f8—b4 ³⁾
3. d2—d4	e5+d4	7. c2—c3	b4—e7
4. f3+d4	d8—h4 ¹⁾	8. ○—○	d7—d5

9.	f3—g5 ¹⁾	e4—e5	23.	a2—a3	c6—d7
10.	f1—e1	e5—d6	24.	c3—c4	f8—f5
11.	e2—b5	g8—f6	25.	h5—f3	a8—b8
12.	b5+c6	b7+c6	26.	e4+d5	b8+b2
13.	d1—a4	○—○	27.	e1—d1	d7—a4
14.	c1—f4	d6—d7	28.	f3—c3	b2—b7 ⁶⁾
15.	b1—d2	f6—h5	29.	d1—b1	b7—b1†
16.	d2—f3	e7+g5	30.	a1+b1	f5+d5
17.	f4+g5	f7—f6	31.	c3—c4	g8—f8 ⁷⁾
18.	g5—d2	f6—f5	32.	d2—b4	c7—c5
19.	f3—e5	d7—d6	33.	b4+c5	d6+c5
20.	e5+c6	e8—d7	34.	e4+a4	d5—d6 ⁸⁾
21.	a4—h4	d7+c6	35.	a4+f4	Zwart aban-
22.	h4+h5	f5—f4 ⁵⁾			donneert.

¹⁾ Deze Pulling's-tegenaanval is onhoudbaar.

²⁾ Hier begint de zoogenaamde aanval van Fraser. Beter echter is de voortzetting d4—b5.

³⁾ f8—c5 wordt voor de beste voortzetting gehouden.

⁴⁾ b1—d2 is sterker.

⁵⁾ Goed aanvallend gespeeld.

⁶⁾ b2—c2 was zeer zeker beter.

⁷⁾ Dit doet de partij verliezen, die anders tot den 28en zet door zwart zeer goed gespeeld was.

⁸⁾ Dat doet de deur dicht.

R. H.

KIESERITZKY-GAMBIT.

C. Hofstede de Groot.

J. P. Runsink.

(Wit.)

(Zwart.)

1.	e2—e4	e7—e5	5.	f3—e5	g8—f6 ¹⁾
2.	f2—f4	e5+f4	6.	f1—c4	d8—e7 ²⁾
3.	g1—f3	g7—g5	7.	e5+g4 ³⁾	e7+c4†
4.	h2—h4	g5—g4	8.	d1—e2	e4+e2

9.	c4+e2	f8—g7*	18.	c1+e3	f4+e3
10.	o—o	f6—a5	19.	a1—f1	h8—f8
11.	d2—d3 ⁴⁾	d7—d6	20.	a3—c2	e3—e2
12.	c2—c4 ⁵⁾	c8+g4	21.	f1—e1	f8—e8
13.	e2+g4	d5—e3	22.	c2—b4	g2+b2
14.	g4—f3	e3+f1	23.	g1—f2	b2—c3
15.	f3+b2	f1—e3	24.	e1+e2	e8+e2
16.	b1—a3	e8—d7	Geeft op.		
17.	b7+a8	c7—c6 ⁶⁾			

¹⁾ Het is bekend, dat f8—g7 voor den sterksten zet op deze plaats geldt. Hij is vooral door L. Paulsen aangewend en geanalyseerd. Vooral is de kracht van dien zet aangetoond in de partijen 43, 45, 46 en 48 van het jaarboek van het West-Duitsche Schaakbond van 1862.

²⁾ Philidor raadt dezen zet aan. Het handboek van Bilguer geeft op deze plaats de voorkeur aan d7—d5.

³⁾ Met recht wordt de voorkeur gegeven aan d2—d4.

⁴⁾ c2—c3 en dan naar omstandigheden d2—d4 of na d7—d6 g4—f2 was dunkt mij beter.

⁵⁾ c2—c3 was nu nog de zet, die het spel voor wit volkomen zou beveiligd hebben. Door c2—c4 moet daarentegen altijd de kwaliteit verloren gaan.

⁶⁾ Na dezen zet is het spel voor wit verloren, de partij is niet meer te verdedigen.

Dit spel is door zwart krachtig en doortastend behandeld.

T. H. T.

SCHOTSCHES OPENING.

Dr. Westendorp Boerma.

de Raadt Offerhaus.

(Wit.)

(Zwart.)

1.	e2—e4	e7—e5	5.	b1—c3	f8—e7
2.	g1—f3	b8—c6	6.	f1—c4	d7—d6
3.	d2—d4	e5+d4	7.	o—o	o—o
4.	f3+d4	g8—f6	8.	h2—h3	c6—e5

9.	c4--b3	e7--e5	23.	e3--g1	f3--h4
10.	d4--f5	e5--e4	24.	a5--d2 ³⁾	b7--b5
11.	b3--a4	a7--a6	25.	g1--h2	g3--g6
12.	f2--f4	e5--g6	26.	h2--d6	f8--d8
13.	f5--e7	d8--e7 ¹⁾	27.	e4--e5	b5--a4
14.	f4--f5	g6--e5	28.	a1--f1	h4--f5
15.	e3--d5	f6--d5	29.	h1--g1	g6--g3
16.	d1--d5	e8--e6 ²⁾	30.	d2--a5 ⁴⁾	g3--g5
17.	f5--e6	f7--e6	31.	a5--e7	d8--e8
18.	d5--a5	f8--f1!	32.	e7--d7	g5--h5
19.	g1--f1	a8--f8!	33.	d7--a4	f5--d6
20.	f1--g1	e7--h4	34.	e5--d6	e8--f8 ⁵⁾
21.	e1--e3	e5--f3!	35.	f1--f8	g8--f8
22.	g1--h1	h4--g3	36.	a4--c4	Aband.

1) Bij g6--f7 was de witte Looper op a4 verloren geweest.

2) Een vermetel stuk.

3) Het gelukt wit nog juist den dans te ontspringen.

4) Nu worden de hekken verhangen, en krijgt wit den aanval en een zeer sterken ook.

5) Dit maakt den doodstrijd kort.

R. H.

SCHOTSCHER OPENING.

E. Gerdes.

J. de Raadt Offerhaus.

(Wit.)

(Zwart.)

1.	e2--e4	e7--e5	7.	d1--e2	f8--e7
2.	g1--f3	b8--e6	8.	○--○	○--○
3.	d2--d4	e5--d4	9.	b2--b3	f6--g4
4.	f3--d4	g8--f6	10.	f2--f3	g4--e5
5.	d4--e6	b7--e6	11.	f3--f4	e5--d3
6.	f1--d3	d7--d6	12.	e2--d3 ¹⁾	e6--e5 ²⁾

13.	c1—b2	a7—a5	25.	e1—e3	h7—g8
14.	b1—a3	f8—e8	26.	e3—g3	g8—f8
15.	a1—d1	f7—f6 ³⁾	27.	a3—b5 ⁷⁾	a8—b8 ⁸⁾
16.	f4—f5 ⁴⁾	d6—d5	28.	b5—c7	e7—d6
17.	e2—h5	c7—c6	29.	c7—e6!	c8+e6
18.	f1—f4	e8—f8	30.	f5+e6	f7—e7 ⁹⁾
19.	f4—h4	h7—h6	31.	g3—f3	b8—b4
20.	h5—g4	g8—h7	32.	g4—f5 ¹⁰⁾	f8—e8
21.	b2—c1 ⁵⁾	d8—e8	33.	c1—d2	b4—b5
22.	h4—h5 ⁶⁾	f8—h8	34.	f5+d5	d6—e5
23.	e4+d5	c6+d5	35.	d5—c6! ¹¹⁾	Zwart
24.	d1—e1	e8—f7			geeft het op.

¹⁾ Wit heeft nu een sterk centrum en daardoor beter spel dan wit.

²⁾ Goed gespeeld; met het doel om het opschuiven van pion d3 te verhinderen.

³⁾ f7—f5 was meer doortastend, b.v. f7—f5, 16. e4—e5, e7—f6. 17. a3—c4^{a)} d6—d5, 18. c4—e3 d5—d4, 19. e3—c4 c8—b7 en zwart heeft een goed spel.

^{a)} 17. d3—d4 e5+d4, 18. b2+d4 d8—e7, 19. f1—e1 d6+e5, 20. f4+e5 c8—a6, 21. e2—e3 a8—d8, weer met een goed spel.

⁴⁾ Nu is de deur op slot. Zwart heeft zich noodeloos vast gewerkt.

⁵⁾ Wit had hier kunnen winnen door 21. g4—g6! h7—h8, 22. h4+h6! g7+h6, 23. g6+h6! h8—g8, 24. d1—f1 f8—f7, 25. f1—f3 f7—g7, 26. e4—e5 en wint.

⁶⁾ Het doel hiervan begrijp ik niet.

⁷⁾ Wit heeft daar reeds een formidabele macht bijeen en nu komt ook nog het Paard er bij, wiens marsch over c7 naar e6, ongelukkig voor zwart, niet belet kan worden; en juist dat Paard geeft hem den doodsteek.

⁸⁾ Beter was a8—a6.

⁹⁾ Thans had d6—e5 moeten zijn gespeeld.

¹⁰⁾ Was niet g4—g6 verkieselijker, dreigende h5—h6 h8+h6 (bij g7+h6 volgt f2+f6!) c1+h6 en wit wint?

¹¹⁾ Een jammerlijk slot.

R. H.

GEWEIGERD DAME-GAMBIT.

L. H. Deelman.

H. Schellens.

(Wit.)

(Zwart.)

1.	d2—d4	d7—d5	22.	g3—g4 ⁶⁾	f5+g4
2.	e2—e4	e7—e6	23.	d1+g4	g8—h7
3.	b1—c3	e8—f5 ¹⁾	24.	a1—g1	a8—g8 ⁷⁾
4.	e2—e3 ²⁾	e7—e6	25.	f2—f1	h5—g7 ⁸⁾
5.	e4—e5	f8—e7	26.	h4—h5 ⁹⁾	g6—g5 ¹⁰⁾
6.	f1—d3	g8—f6	27.	e5—d7	f6—e7
7.	d3+f5	e6+f5	28.	d3—e5	f7—f5
8.	f2—f3	h8—e6	29.	f4+g5 ¹¹⁾	e4+e5 ¹²⁾
9.	a2—a3	d8—a5?	30.	g5—g6!	h7—h8
10.	c1—d2	a5—d8	31.	g4—f4	e7—g5
11.	g1—e2	○—○	32.	f4+g5 ¹³⁾	h6+g5
12.	e2—e1	f6—h5	33.	d7+e5	g8—f8 ¹⁴⁾
13.	e3—e2	e7—h4!	34.	h5—h6	g7—e6
14.	g2—g3	h4—g5	35.	g6—g7!	e6+g7
15.	c1—d3	f8—e8	36.	e5—g6!	h8—g8
16.	e1—f2	e8—e6	37.	h6—h7!	g8—f7
17.	f3—f4	g5—f6	38.	g5+f8	f7+f8
18.	e2—g1	g7—g6	39.	h7—h8D	f8—f7
19.	g1—f3 ³⁾	e6—e4 ⁴⁾	40.	g1+g5	Zwart geeft het op.
20.	h2—h4 ⁵⁾	h7—h6			
21.	f3—e5	d8—e7			

¹⁾ Wanneer het Paard op e3 staat kan e8—f5 hier niet geschieden. (Zie de volgende noot.) Steinitz, die tegen Zukertort ook den ongebruikelijken zet 2. c7—e6 speelde, is na de 5e partij tot het gewone 2. e7—e6 teruggekeerd.

²⁾ e4+d5 gevolgd door d1—b3 zou wit terstond in 't voordeel gebracht hebben.

³⁾ Thans, na vele wandelingen, staan de beide witte Paarden ten aanval gereed en kunnen het zwart lastig genoeg maken.

⁴⁾ Gevaarlijk.

⁵⁾ h2—h3 of b2—b3 was beter om den zwarten Toren tegen het Paard af te ruilen.

⁶⁾ Best. Zwart krijgt nu een hevigen aanval te verduren.

- 7) Er dreigde $e5+g6$ enz.
 8) Dit deugt niet, $f6+h5$ gevolgd door $e7-e7$ had de partij nog wat langer staande gehouden.
 9) Het begin van het einde. Ook $e5+g6$ had doen winnen.
 10) De eenige zet. Bij $g6+h5$ volgde $h1+h5$ en mat in weinige zetten.
 11) Mooi gespeeld! Zwart kan de Dame noch met Pion, noch met Toren nemen, wijl dan in een paar zetten mat volgt.
 12) $h6+g5$ zou wit's aanval vrij wat gebroken hebben.
 13) Elegant gespeeld, maar — is de zet correct? $g1+g5$ zou beantwoord kunnen worden door $e5-e4$.
 14) Had zwart thans $g7-e6$ gespeeld, dan zou hij zich hoogst waarschijnlijk nog hebben kunnen redden.

R. II.

N A S C H R I F T.

Te Munchen is men druk bezig zich voor te bereiden op de viering van het 50-jarig jubilé (zie blz. 22 hier voor). De tijd is bepaald op 10—15 Juli e. k.

De correspondentie-wedstrijd tusschen Munchen en Praag is ten gunste van Praag beslist met 1 gewonnen en 1 remise-partij.

Er is sprake van dat Londen en Petersburg de wapenen tegen elkander zullen opvatten.

De British Chess Club te Londen heeft een meester-tornooi gehouden, waaraan door 8 spelers werd deelgenomen. Den 1en prijs, *f* 216.—, won Blackburne met $6\frac{1}{2}$ punt, — den 2en en 3en prijs, *f* 144.— en *f* 96.—, behaalden Bird en Gunsberg, zamen met ieder 5 punten, — den 4en prijs, *f* 48.—, viel Mason ten deel met $3\frac{1}{2}$ punt. De overige spelers waren Pollock, met 3, Guest en Mac Donnell, ieder met 2, en Reeves met 1 punt.

Buiten en behalve de op blz. 11 en 12 hiervoor medegedeelde wedstrijden, zijn nog de volgende gehouden :

- a. te *Hantum*, 16 deelnemers, 1e prijs E. W. Kuipers, te *Hantumhuizum*, 2e prijs, F. Meindersma te *Wierum*.
- b. te *Ulrum*, 15 deelnemers, 1e prijs, L. Benima, te *Winschoten*; 2e prijs, L. H. Dijkhuis, te *Ulrum*; 3e prijs, G. Kooi, te *Niekerk*.
- c. te *'t Zandt*, 1e prijs, I. Mulder, te *'t Zandt*, 2e prijs, C. Eenkema, te *Zijldijk*.
- d. te *Groningen*, onder de leden van 't genootschap „*Staunton*”:
Eerste wedstrijd L. H. Deelman : Jzn., 1e, — S. G. Nijhoff, 2e, — F. van Rijsens, 3e, — S. A. van

Leer, 4e, — W. F. M. Meijer, 5e en A. H. Becker, 6e prijs.

Tweede wedstrijd: 1e prijs, C. W. Vrendenberg, 2e en 3e prijs, S. G. Nijhoff en M. Wiertsema, (nog te kampen), en 4e prijs, F. Onnes Hzn. of H. Scheltens, (ook nog te kampen).

Na Paschen zal een tweede wedstrijd in massa tusschen de leden van „Staunton” en „Ludendo Studemus” plaats vinden, waarvoor reeds een regelings-commissie benoemd is. Wij herstellen hier een fout op blz. 9 begaan, waar wij verkeerdelijk hebben medegedeeld dat de heer *Vrendenberg* deel uitmaakte van de vorige regelings-commissie. Genoemde heer was wel uitgenoodigd, maar verhinderd daaraan te voldoen.

De heer K. R. Velthuis, die van Groningen vertrokken is, werd als 1e Secretaris van „Staunton” vervangen door den heer H. Siccama, tot dusver 2de Secretaris, terwijl de plaats van dezen laatste is ingenomen door den heer M. Wiertsema.

De groote wedstrijd onder de leden van het schaakgezelschap „de Marne” te Ulrum, (zie blz. 12) is nog altijd niet afgelopen.

Te Bolsward is onlangs een schaakgenootschap opgericht, waarvan Voorzitter is de heer T. Westendorp te Exmorra. Meer is er ons thans niet van bekend.

Onze lezers zullen misschien de opmerking maken dat de notatie der zetten niet overal gelijk is. Soms staan de voorletters der officieren vóór de zetten, en soms zijn zij geheel weggelaten. In enkele partijen staat ook R = Roch in plaats van T = Toren. Ofschoon het voor den naspeler geen beletsel zal opleveren, achten wij toch een éenvormige zet-aanduiding beter, en stellen ons voor dit in een volgende jaargang te doen.

De op pag. 18 volg. van den kalender voor 1884 aangeprezen postkaarten voor correspondentie-partijen, die in 't gebruik uitmuntend bevielen, worden helaas! door de post-directie niet meer toegelaten. 't Vermoeden ligt

voor de hand dat die directie niet uit schaakliefhebbers bestaat.

De heer R. J. Loman heeft den 17den en 19den April 1886 weer 2 belangrijke voorstellingen van zijn schaak-kunst te Groningen gegeven. Den 17den speelde hij 6 partijen tegelijk blind, waarvan hij 4 won en 2 verloor, en den 19den 20 partijen tegelijk voor het bord, met den uitslag dat de heer Loman 12 partijen won, 4 verloor en 4 remis maakte.

In no. 11 klaagt de Redactie van „Morphy” dat zij bijna uitsluitend partijen van vreemden moet opnemen, uit gebrek aan goede partijen van landgenooten. In tegenstelling daarmede kunnen wij vermelden dat wij, dank zij den *grooten* steun, dien wij van vele zijden mochten ondervinden, aan goede partijen van Nederlandsche schakers niet alleen geen gebrek hadden, maar nog een menigte in portefeuille moesten houden uit gebrek aan ruimte. De uitgaaf van een volgende jaargang behoeft dus niet nagelaten te worden uit partijgebrek.

De lezer zal waarschijnlijk bemerken dat de beide partijen (tweepaardenspel in de na-hand) op blz. 53 en 65 nagenoeg aan elkander gelijk zijn. De omstandigheid evenwel, dat zij met van elkaar verschillende kritische toelichtingen voorzien zijn, vergoedt zeker grootelijks haar dubbelgang.

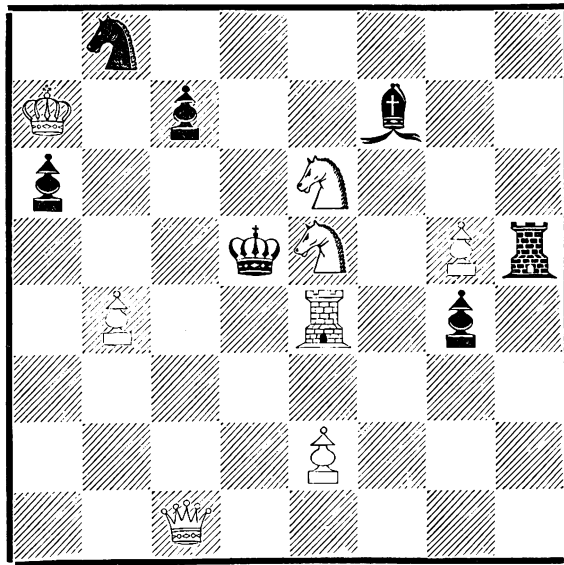
Op blz. 161 is mededeeling gedaan van het nieuw uitgevonden „*Diamantschaak*”. Na het afdrukken kwamen wij op het vermoeden dat die titel verkeerd is en „*RUIT-SCHAAK*” moet zijn, daar het Engelsche „*Diamond*” in ’t kaartspel ons „*ruiten*” beteekent.

Terwijl wij onze medewerkers onzen hartelijken dank voor hunne bijdragen betuigen (en daarbij vergeten wij vooral ook niet de probleem-dichters voor hunne fraaie composities. Sommige daarvan kunnen met de beste buitenlandse wedijveren), verzoeken wij thans reeds op nieuw hunne hulp en die van geheel het schaaklievend publiek voor het tot stand brengen van den kalender voor 1887.

DE REDACTIE.

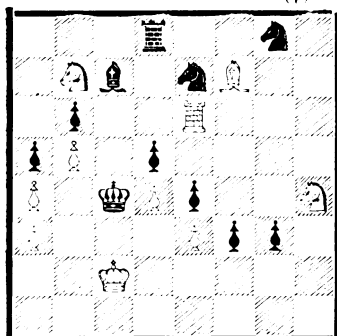
No. 1.

Aan de nagedachtenis van zijnen Broeder
Dr. I. C. VAN HEIJCOP TEN HAM,
overleden te Djambi, Mei 1885,
gewijdd door
A. VAN HEIJCOP TEN HAM.
Groningen.

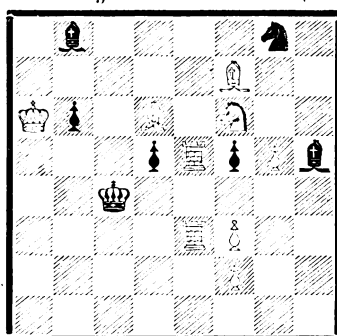
Mat in vier zetten.

No. 2. E. A. Schmitt. (†)

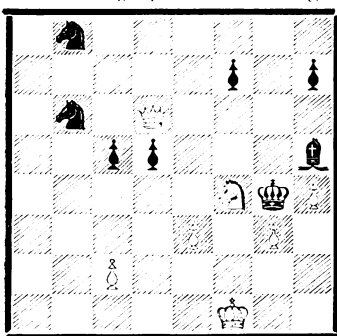
Mat in vier zetten.

No. 3. V. Heijcop t. Ham, Groningen.

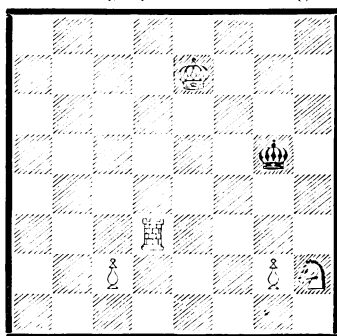
Mat in vier zetten.

No. 4. V. Heijcop t Ham, Groningen.

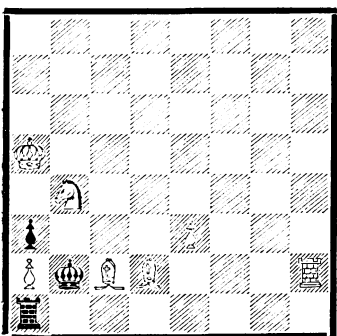
Mat in vier zetten.

No. 5. V. Heijcop t. Ham, Groningen.

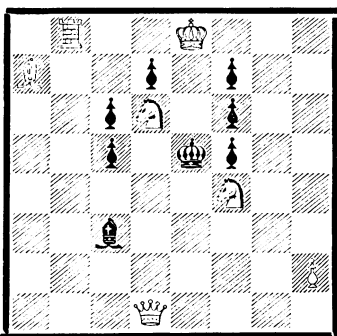
Mat in vier zetten.

No. 6. C. Messemaker, Gouda.

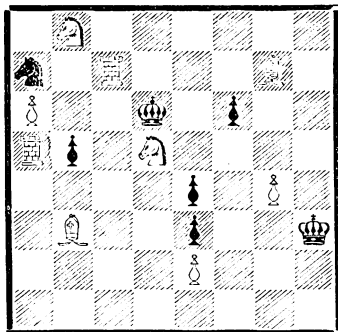
Mat in drie zetten.

No. 7 F. v. d. Berg, Amstelveen.

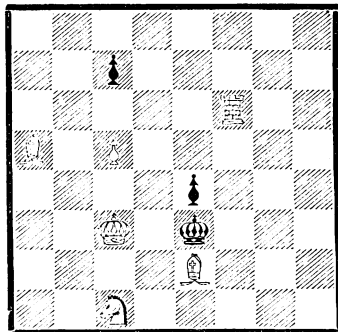
Mat in drie zetten.

No. 8. A. Adama, te Nijehorne.

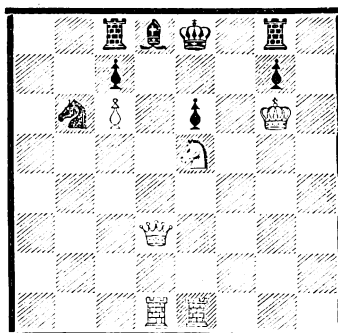
Mat in drie zetten.

No. 9. H. F. Klok, te Helder.

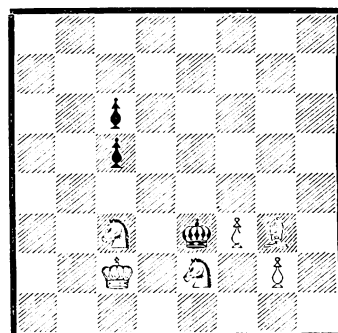
Mat in drie zetten.

No.10. Dr.C.J. Cornelis, Rotterdam.

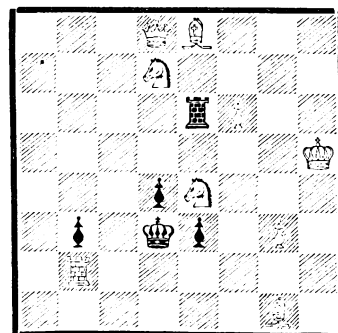
Mat in drie zetten.

No.11. E.H.v. Woelderen, Rotterdam.

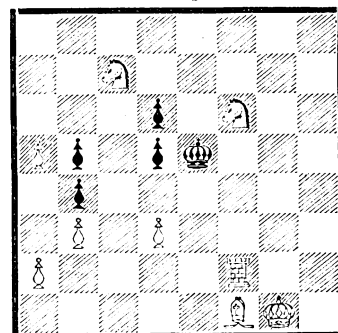
Mat in drie zetten.

No.12. Dr.C.J. Cornelis, Rotterdam.

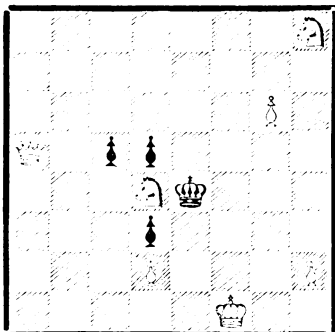
Mat in drie zetten.

No. 13. F. v. d Berg, Amstelveen.

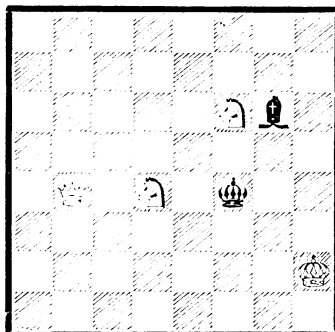
Mat in drie zetten.

No.14.V.d. Oud-Redacteur v. Sissa.

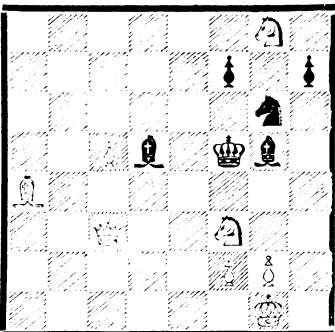
Mat in drie zetten.

No. 15. C. E. A. Dupré, Rotterdam.

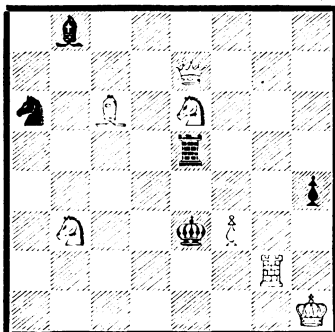
Mat in drie zetten.

No.16.V.Heycop t.Ham, Groningen.

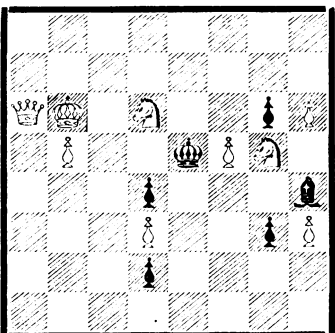
Mat in drie zetten.

No. 17. E. A. Schmitt. (+)

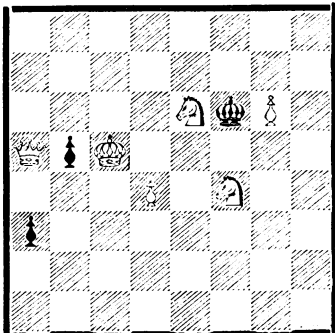
Mat in drie zetten.

No. 18. H. F. Klok, te Helder

Mat in drie zetten.

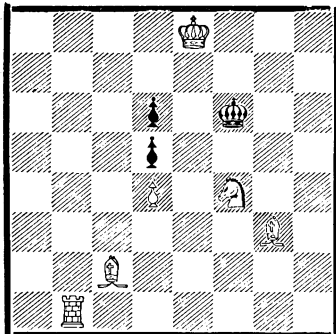
No. 19. H. W. C., Rotterdam.

Mat in drie zetten.

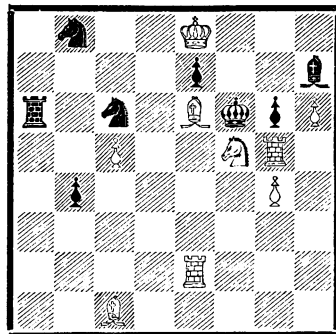
*

No.20.E.H.v.Woelderen,Rotterdam.

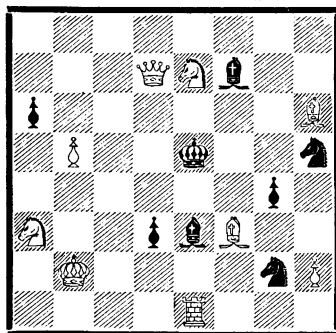
Mat in drie zetten.

No.21.Dr.H.H.v.Zouteveen, Assen.

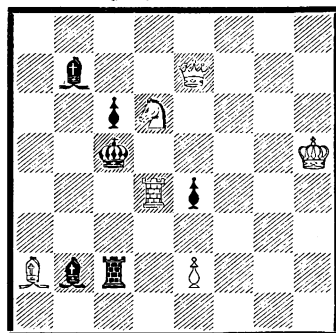
Mat in drie zetten.

No. 22. A. Adama, te Nijehorne.

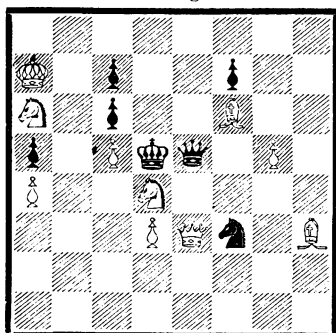
Mat in drie zetten.

No.23. V.Heijcop t.Ham,Groningen.

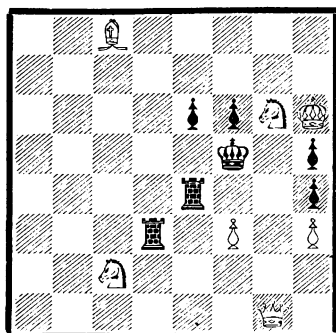
Mat in drie zetten.

No. 24. F. v. d. Berg, Amstelveen.

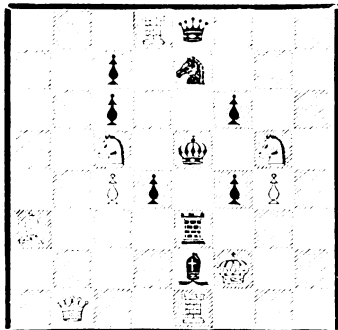
Mat in twee zetten.

No. 25. E. A. Schmitt (†)

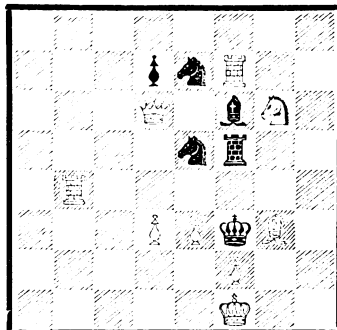
Mat in twee zetten.

No. 26. LeCompte te Kauigoro (N.-I.)

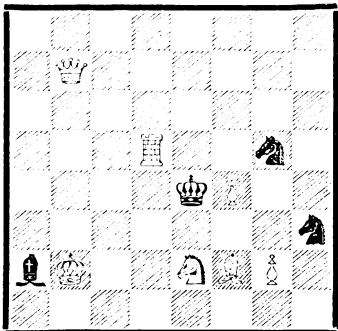
Mat in twee zetten.

No. 27. J. v. d. Valk Hz., Schiedam.

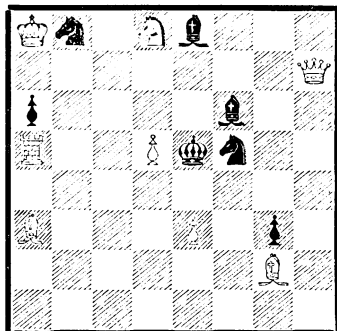
Mat in twee zetten.

No. 28. V. Heijcoop t. Ham, Groningen.

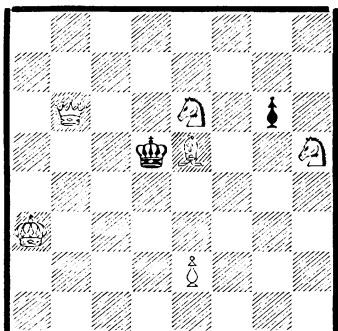
Mat in twee zetten.

No. 29. F. v. d. Berg, Amstelveen.

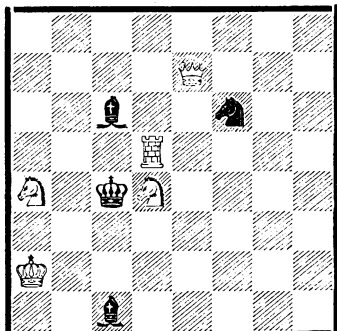
Mat in twee zetten.

No. 30. C. E. A. Dupré, Rotterdam.

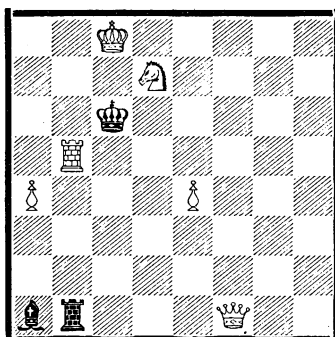
Mat in twee zetten.

No. 31. V. Heijcoop t. Ham, Groningen.

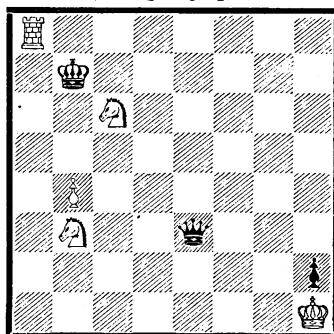
Mat in twee zetten.

No.32.F.G.Cornelis,Rotterdam.

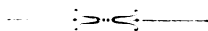
Mat in twee zetten.

No.33. J. H. G. Karis, Amersfoort.
(Iets gewijzigd.)

Wit, aan den zet, houdt het
spel onbeslist.

Even vóór het sluiten van den kalender ontving de Redactie nog onderstaand verslag van haar mede-lid den heer J. P. RUNSINK, waarvoor gaarne een plaatsje ingeruimd wordt. De partijen geven wij zonder critiek, omdat de tijd daarvoor ontbreekt. Wij kunnen niet anders dan met den verslaggever instemmen en onze bewondering over de uitstekende begaafdheid des heeren LOMAN uitdrukken. De lezer gelieve vooral te letten op de fijne wijze waarop door den blindspeler het eindspel van de partij, bord 4, geleid is.

SCHAAKSEANCE.

6 blindpartijen gespeeld door den Heer R. J. LOMAN, te Londen,
in het Huis de Beurs, te Groningen,
op Zaterdag 17 April 1886.

Sints de heer R. J. Loman het laatst te Groningen optrad, benoemde het Schaakgezelschap „Staunton” aldaar hem tot zijn eere-lid. De ingenomenheid met deze daad betuigde de heer L. door de belofte van een herhaald en spoedig bezoek, om alsdan, behalve 6 blindpartijen, eveneens den strijd te aanvaarden tegen 20 schaakliefhebbers te gelijk voor 't open bord.

De 17de April was bestemd om in de vergaderzaal van Staunton, de groote gaven van den heer L. opnieuw te doen uitkomen.

Voor den eersten strijd traden als kampioenen op de door het bestuur van „Staunton” uitgenoodigde heeren, T. Fennema te Huizum, L. H. Siertsema, lid van „Ludendo Studemus”, A. H. Becker, W. F. M. Meijer, H. Onnes Jzn. en S. G. Nijhoff, leden van Staunton.

De heer C. Hofstede de Groot had de welwillendheid de zetten af te roepen, terwijl de heeren J. P. Runsink en H. H. Huitsing Siccama, vice-president en secretaris van „Staunton” de weinig amusante en zeer inspannende taak van het secretariaat op zich hadden genomen.

De strijd, s'avonds te kwart voor achten begonnen, was om half twaalf beslist, met dezen uitslag, dat door den heer Loman vier partijen waren gewonnen en twee verloren.

Voorzeker een uitslag zoo schitterend, dat men werkelijk niet weet wat meer te bewonderen, zijn buitengewoon geheugen, zijn voorstellingsvermogen of zijn geniale combinatiegave.

Wij wezen er reeds vroeger op dat het hem zoo weinig inspanning schijnt te kosten; ook thans is zulks weder ondubbelzinnig gebleken.

Terwijl toch de tegenspelers zich zoodanig in hun spel verdiepten, dat men het hun kon aanzien dat elke stoornis onaangenaam was, hinderde het den heer L. volstrekt niet om gedurig eens zeer gezellig met deze en gene te spreken of van gedachten te wisselen over partijen van andere groote meesters. Hij doet zich dan ook als een zeer aangenaam causeur kennen. Ook zijn voorkomen neemt voor hem in; een breed, edel voorhoofd, met oogen die tegelijk een scherpe en schalkachtige uitdrukking geven, vormen een geheel, waaraan men op het eerste gezicht groote verstandelijke vermogens toeschrijft en daarin bedriegt men zich in dezen niet. Toen het noodig bleek bij een der partijen, om enkele zetten even na te zien, oordeelde de heer L. het beter om de geheele partij (men was aan den 33sten

zet) te herhalen en, zonder zich te bedenken, las hij de geheele partij uit zijn geheugen op en zoo snel, dat het af en toe geleeke, alsof ze in een adem den mond uit moest. Kritieke momenten in de verschillende partijen stonden hem zoo goed voor den geest, dat hij na afloop enkele zetten herhaalde, onder de opmerking dat als dit of dat niet was gedaan, de partijen in een door hem genoemd aantal zetten waren afgeloopen geweest, welke opmerkingen bij het naspelen volkomen juist bleken te zijn.

Uit de hier volgende partijen zal men kunnen zien, dat er zeer goed gespeeld is, als men daarbij niet uit het oog verliest dat de wetenschap, dat men het met een ervaren en bekwaamen schaker te doen heeft, bij velen zenuwachtig werkt. Men gevoelt zich dan zoo nietig, zoo klein, men is niet rustig en speelt minder goed dan men gewoon is. Toch dragen de verschillende partijen blijken, dat de strijd door waardige strijders werd gestreden. Zelfs deed zich nog het geval voor dat aan den heer Onnes tot tweemalen remis werd aangeboden, wat door hem (zooals later bleek zeer tot zijn nadeel) werd geweigerd.

Wij laten de partijen hier volgen, terwijl wij later onze geachte schaakvrienden de partijen hopen mede te deelen, die thans voor het open bord door missebie ten getale van 20 schaakvrienden tegelijk tegen het cerelid van „Staunton” zullen worden gespeeld.

Groningen, 17 April 1886.

J. P. RUNSINK.

BORD No. 1.**SPAANSCH PARTIJ.**

R. J. Loman (Wit). — T. Fennema (Zwart).
Blind.

1. e2—e4	e7—e5	11. ○—○	c7—c5
2. g1—f3	b8—c6	12. d4—e3	c8—b7
3. f1—b5	a7—a6	13. b1—d2	f6—g4
4. b5—a4	d7—d6	14. g5+e7	g4+e3
5. d2—d4	b7—b5	15. e7+d8	e3+f1
6. a4—b3	e5+d4	16. g1+f1	a8+d8
7. f3+d4	c6+d4	17. a1—d1	f8—e8
8. d1+d4	g8—f6	18. f2—f3	d6—d5
9. c1—g5	f8—e7	19. e4+d5	b7+d5
10. c2—c3	○—○	Abandonneert.	

BORD No. 2.**KIESERITZKY-GAMBIT.**

R. J. Loman (Wit). — L. M. Siertsema (Zwart).
Blind.

1. e2—e4	e7—e5	10. f1+f2	g5—c5†
2. f2—f4	e5+f4	11. d2—d4	c5+c4
3. g1—f3	g7—g5	12. c1+f4	g8—f6
4. h2—h4	g5—g4	13. b1—a3	c4—b4
5. f3—e5	d7—d6	14. d1—d3	c8—e6
6. e5+g4	f8—e7	15. a3—b5	c6—c4
7. f1—c4	e7+h4†	16. b5+c7†	e8—d7
8. e1—f1	d8—g5	Abandonneert.	
9. g4—f2	h4+f2		

BORD No. 3.**SCHOTSCHIE GAMBIT.**

R. J. Loman (Wit). — A. H. Becker (Zwart).
Blind.

1. e2—e4	e7—e5	22. d1+—d4	d8+—d4
2. g1—f3	b8—c6	23. f1—d1	d4+—d1
3. d2—d4	e5+—d4	24. e2+—d1	c4+—b3
4. f1—c4	f8—e7	25. a2+—b3	e5—d4
5. f3+—d4	g8—f6	26. d1—d2	h5—f6
6. b1—c3	e7—e5	27. e2—c3†	d4—e5
7. c1—c3	d7—d6	28. a4—c5	h7—h5
8. d4+—e6	b7+—e6	29. e5—b7	g5—g4
9. e3+—e5	d6+—e5	30. f3—f4†	e5+—e4
10. d1+—d8†	e8+—d8	31. b7+—a5	e6—e5
11. e4+—f7	d8—e7	32. c3—c4	e4—f3
12. f7—c4	h8—d8	33. a5—b7	f6—e4†
13. ○—○	d8—d4	34. d2—d3	e4—f2†
14. b2—b3	a7—a5	35. d3—d2	f3—g2
15. a1—d1	e8—e6	36. d2—c3	f2—h3
16. e4+—e6	e7+—e6	37. b7+—c5	g2+—h2
17. f2—f3	a8—d8	38. f4—f5	h3—g5
18. g1—f2	f6—h5	39. e3—f4	g5—f7
19. g2—g3?	g7—g5	40. e5—e4	h2—h3
20. f2—c2	e6—e5	41. f5—f6	Abandonneert
21. c3—a4	e5—c4		

BORD No. 4.**CENTRUM-GAMBIT.**

R. J. Loman (Wit). — W. F. M. Meijer (Zwart).
Blind.

1. e2—e4	e7—e5	6. b1—c3	○—○
2. d2—d4	e5+—d4	7. ○—○—○	d7—d6
3. d1+—d4	b8—c6	8. f2—f4	f7—f5
4. d4—c3	f8—b4†	9. f1—c4†	g8—h8
5. c1—d2	g8—e7	10. g1—f3	b4—c5

11.	e3—e2	c6—d4	28.	e5—e2	a7— a5
12.	f3+d4	c5+d4	29.	h4—h5	a5—a4
13.	h1—e1	c7—c6	30.	h5—h6	a4—a3†
14.	d2—e3	d4+c3	31.	b2+a3	g1—b1
15.	b2+c3	f5+e4	32.	f7—b3	b7—b5
16.	e3—c5	d6—d5	33.	a3—b4	b1—h1
17.	e2+e4	d5+e4	34.	c7—g5	h1—h5
18.	d1+d8	f8+d8	35.	e2—e5	b8—c8
19.	c5+e7	d8—e8	36.	g2—g4	c6—c5†
20.	e1+e4	c8—f5	37.	b4+b5	h5—h3
21.	e4—e5	f5—g6	38.	e5—e7	c5—c4
22.	f4—f5	g6—h5	39.	b3+c4	c8—b8†
23.	f5—f6	a8—d8	40.	b5—c6	b8—c8†
24.	f6—f7	d8—d1†	41.	c6—d7	h3+h6
25.	c1—b2	h5+f7	42.	g5+h6	c8—g8
26.	c4+f7	c8—b8	43.	h6+g7†	g8+g7
27.	h2—h4	d1—g1	44.	e7+g7	aband.

BORD No. 5.

LOOPER-GAMBIT.

R. J. Loman (Wit). — H. Onnes Fz. (Zwart).
Blind.

1.	e2—e4	e7—e5	12.	d3—b5	c7—c6
2.	f2—f4	e5+f4	13.	d1+d7†	c8+d7
3.	f1—c4	d8—h4†	14.	b5—c4	c—c
4.	e1—f1	f8—c5	15.	a1—d1	d7—f5
5.	d2—d4	e5—b6	16.	d1—d2	e7—g6
6.	g1—f3	h4—f6	17.	f4—g3	f8—e8
7.	e4—e5	f6—f5	18.	d2—c2	b8—d7
8.	b1—c3	d7—d6	19.	e5—c6	f7+c6
9.	c4—d3	f5—d7	20.	h2—h4	h7—h5
10.	c1+f4	d6+e5	21.	c3—c4	f5—g4
11.	d4+c5	g8—e7	22.	e4—g5	g6—f8

23.	g3—d6	b6—c5	30.	e2—c4	f4+g5
24.	d6+f8	d7+f8	31.	f3+g5 ²⁾	d8—d2†
25.	f1—c4	a8—d8	32.	f2—g1	d2+c2
26.	h1—f1	c5—d6	33.	e4—f4	g4—e2
27.	e1—f2	d6—c5†	34.	f4+f8†	e8+f8
28.	f2—c1 ¹⁾	c5—d6	35.	e4+c6†	g8—h8
29.	e1—f2	d6—f4	36.	f1+f8	mat.

¹⁾ Bij dezen zet door Loman remis aangeboden.

²⁾ Ten tweede male remis aangeboden.

BORD No. 6.

ITALIAANSCH E PARTIJ.

R. J. Loman (Wit).

S. G. Nyhoff (Zwart).

Blind.

1.	e2—c4	e7—c5	19.	a1—c1	g6—e5
2.	g1—f3	b8—c6	20.	a3—d6	e5—c4
3.	f1—c4	d7—d6	21.	e4—c5	e8—c6
4.	d2—d4	e8—g4	22.	h2—h3	e4+d6
5.	d4+c5	e6+c5	23.	e5+d6	e6+d6
6.	c4—e2	f8—e7	24.	e1—e7	f7—f6
7.	f3+c5	g4+c2	25.	e7+a7	d6—d2
8.	d1+c2	d6+c5	26.	f1—b1	d2—d5
9.	e2—b5†	e7—c6	27.	b1—b7	d5—g5
10.	b5+b7	d8—c8	28.	b7—c7	e8+c7
11.	b7+c8	a8+c8	29.	a7+c7	e6—c5
12.	b1—c3	e7—f6	30.	a2—a4	e5—c4
13.	c—o	g8—e7	31.	e7+c4	f6—f5
14.	f2—f4	e5+f4	32.	a4—a5	f5—f4
15.	f1+f4	f6+c3	33.	e4—a4	f4—f3
16.	b2+c3	e7—g6	34.	g2—g3	g5—e5
17.	f4—f1	o—o	35.	g1—f2	g7—g5
18.	c1—a3	f8—c8	36.	f2+f3	aband.

Verbetering van enkele fouten in den Kalender voor 1885.

a. In het diagram op blz. 75 moet op g7 een zwarte Koning staan, terwijl de zwarte, op g2, een witte Koning zijn moet.

b. Onder het probleem op blz. 76 moet nog staan : „wit geeft met den 2den zet mat.”

c. Aan het probleem op blz. 116 ontbreekt het onderschrift: „Wit heeft het laatst gespeeld. Neemt hij zijn vorigen zet terug, dan kan hij in één zet mat geven. Zwart kan dat ook als hij zijn laatsten zet mag overdoen.”

d. In het probleem van C. Messemaker, op blz. 131, staat op g5 een witte pion. Die moet op g4 staan.

Oplossingen der Problemen enz. uit den Kalender voor 1885.

(Ter besparing van ruimte geven wij van de 2- en 3-zets problemen meest slechts den eersten, — van de 4-zets de eerste 2 — en van de 5-zets de eerste 3 zetten.)

Blz. 2. Koninginnestandraadsel: Huldegroet aan Dr. Herman Hartogh Heys. Het vindingrijke Koninginnestandraadsel schenkt hem het erekruis op schaakgebied.

Blz. 16. Probl. van *H. Bultema* : 1. K. e7—d7 enz.

" 19. " " *E. A. Schmitt* :

1. $\frac{g4+e2}{f5-h6}$ 2. e2—b5 enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{d6+b5}$ 2. c7—f4! enz.

1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{c6+b5}$ 2. c7—c1! enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{c6-c2}$ 2. c7+c2 enz.

1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{e3-f2}$ 2. h2—g4! enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{f2-g1}$ 2. a2—a1! enz.

Blz. 25. Probl. van *E. H. E. v. Woelderen* : 1. T. g4—d4 enz.

" 26. Schaakstudie van *C. E. A. Dupré* :

1. $\frac{a5-a6}{b7+a6}$ 2. $\frac{b3+a4}{\text{onvers.}}$ 3. h2—h4 en wint.

" 38. Probl. van *F. v. d. Berg* :

1. $\frac{c3-c2}{f5-c4}$ 2. a8—b7 enz.

" 48. Probl. van *C. Messemaker* : 1. D. f6—f2 enz.

" " " " *Dr. C. J. Cornelis* : 1. Pd. c7—f5 enz.

" 61. " " *W. J. L. Verbeek* :

1. $\frac{f8-b4}{d7-d5}$ 2. b4+e4 enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{c4-d2}$ 2. d3+d2 enz.

1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{e4-f2}$ 2. d3+c3 enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{a4-c5}$ 2. d3—d1 enz.

1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{a4-b2}$ 2. b4+e4 enz.

Blz. 61. Probl. van *H. Bultema* : 1 Pd c6—d4 enz.

" " Schaakscherts van *E. H. E. van Woelderen* : Wit speelt b2—b4 en de gezamentlijke stukken vormen dan de letters MAT.

Blz. 65. Eindspel :

1. a5+b6	f3+f2!	6. b5—c7!	a8—b8
2. e3+f2	a8+a1	7. c7—a6!!	b8—a8
3. b6+c7!	d8+c7	8. d6—b8!	h8+b8
4. c3—b5!	c7—b8	9. a6—b7!	mat.
5. e6—d6!	b8—a8		

Bij ander tegenspel volgt het mat in minder zetten.

Blz. 71. Probl. van een Indiër: 1. $\frac{g4-c5}{d4-e3}$ 2. $\frac{c2-c3}{e3-d2}$
 3. $\frac{e5+c4!}{d2+d3}$ 4. $\frac{b3-b4}{d3+c4}$ 5. $f3-e2$ mat.

Blz. 75. Probl. van E. A. Schmitt: 1. $\frac{d3-b4}{e4+e5}$ 2. $g1-d4$
 enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{e4-f3}$ 2. $b4+d5$ enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{d5+b7}$
 2. $f4-d3$ enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{a6-a5}$ 2. $b4+d5$ enz.

Blz. 76. Eindspel:

1. $d6-h6!$	$d2-c3$		
2. $f2-d4!$	$c3-b4$	a) 2.	$c3-c4$
3. $e6-c5!$	$b4-a3$	3. $b7-b5!$	$c4-b4$
4. $h6-a6!$	$b3-a4$	4. $c6-c5!$	$b4+b5$
5. $g4-d7$	$b2-b3$	5. $h6-b6!$	$b5-a4$
6. $b7-b5$	$a8-c6!$ ('t beste)	6. $g4-d7!$	$a8-c6$
7. $a6+c6$	$b3-b4$	7. $d7+c6!$	$a4-a3$
8. $c5+b4$	$a3+b4$	8. $b6-b4$	mat.
9. $c6-c3$	mat.		

Blz. 76. Probl. van F. v. d. Berg: (Mat in 2 zetten),
 1 D. $h1-h8$ enz.

Blz. 88. Probl. van K. Süsholz: 1. $\frac{f6-f7}{c3-c8}$ 2. $c3-d5$ enz.

De heer J. KLAVER te Winsum (Friesland),
 geeft hiervan de volgende neven-oplossing, (om-
 stelling der eerste 2 zetten) 1. $\frac{e3-d5}{c3-c8}$ drei-
 gende mat op $c7$; 2. $f6-f7$ enz.

Blz. 112. Probl. van Jhr. Mr. van Beijma thoe Kingma:
 1 D. $g8-g3$ enz.

Blz. 112. Probl. van H. W. Cornelis: 1 Pd. $c3-d1$ enz.

Blz. 116. Probl. van H. Bultema: a. Wit sloeg met pion
 $d7$ een zwart paard op $e8$ en vraagt een Toren.

Hij neemt dien zet terug en speelt in plaats daarvan d7—d8, vraagt Paard en geeft mat.

b. *Zwart* speelde Pd. b6—c8. Speelde hij in plaats daarvan Pd. b6—a4 dan had hij mat gegeven.

Blz. 131. Probl. van C. Messemaker: (witte pion g5 moet op g4 staan) 1. $\frac{a5-c5}{e4+c5}$ 2. e1—g3! enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{e5-f4}$

2. d6+c4 enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{e4-f2!}$ 2. e1+f2 enz.

Blz. 131. Probl. van E. H. E. van Woelderen: 1. L. d6—h2 enz.

Blz. 138. Probl. van F. van den Berg: 1. $\frac{e5-b2}{c6-c3}$ 2. f7+

b7! enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{e3+c6}$ 2. f7—d7! enz. 2. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{e3-e4!}$
2. e6—f4!! enz.

Blz. 140. Probl. van H. Bultema: 1. h6—f7 enz. De heeren J. KLAVER en J. P. RUNSINK geven 2 nevenoplossingen aan, waarvan de sleutelzetten zijn: 1. a4—b5 en 1. b3—c3.

Blz. 140. Probl. van E. A. Schmitt: 1. $\frac{e8+c4}{c5-d5}$ 2. h8—

b8 enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{c5-c6}$ 2. h8—b8 enz. 1. $\frac{\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot\cdot}{d7-d6}$
2. h8—c8 enz.

Blz. 142. Probl. van F. G. Cornelis: 1. D. c6—c2 enz.

Door den heer J. D. TRESLING te Winschoten is de juiste opmerking gemaakt, dat wit in de partij op blz. 104, bij den 30sten zet had kunnen winnen, indien hij g1+g6, in plaats van e3—f3 gespeeld had.

Nog blijft ons over een fout te herstellen, voorkomende in den kalender voor 1884, op blz. 131. Wit kan onmogelijk den zwarten Koning (Keizer Carus) in 4 zetten mat geven, wanneer zwart, na den eersten zet van wit,

speelt f8+g7! want, neemt wit dien Looper, dan staat zwart pat.

Deze fout is opgemerkt door den heer DUPRÉ en nog onderscheidene anderen.

De problemen op blz. 16, 19, 25, 48, 61 (van H. Bul-tema), 76, 88, 112, 131 (van van Woelderen), 138, 140, (van H. Bultema) en 142, zoomde het Koninginnestandaard- raadsel op blz. 2 en de schaakstudie op blz. 26 zijn alle juist opgelost door den heer J. KLAVER te Winsum.

I N H O U D.

	Blz.
Voorwoord en binnenlandsch overzicht	3
Buitenlandsch overzicht	15
Naamlijst der leden van het Noordelijk Schaakbond . .	23
Bestuur van het Bond	24
Leden der Kalender-Redactie voor 1886	„
Lijst van in het Noorden bekende schaakgezelschappen .	25
Algemeen bevattelijk bewijs, enz. (Koninginnestanden) .	32
Het vraagstuk der acht Koninginnen	35
Oud en nieuw over de uitvinding van het schaakspel .	81
De geschiedenis van den Koning Aben Habuz en den sterrenwichelaar Ibrahim Ibn Abu Agib	116
De Berlijnsche Plejaden	163
Naschrift	195

Blindschaak	67
Eerste proeve van geheugenschaak	109
Schaakscance	205

Twee jeugdige schaakspelers	100
Ter nagedachtenis	111
De wedstrijd Steinitz—Zukertort	172

BASTAARD-SCHAAKSPEL.

Het Amazone-spel	158
Nog een Amazone-partij	159
Diamant-schaak	161

ANALYTISCHE BIJDRAGEN.

Voortzetting der Correspondentie-partij Winschoten—De- venter	45
De aanval Cordel in het Kieseritzky-gambit	57
Midden-gambit tegen Evans-gambit	151

PARTIJEN:

a. SCHOTSCH E OPENING :

	Blz.
L. H. Siertsema—C. Hofstede de Groot	38
Jhr. D. van Foreest—N. N.	51
R. J. Loman—W. F. M. Meijer	72
I. Gunsberg—R. J. Loman	75
E. Gerdes—R. Heeren	102
Jhr. D. v. Foreest—J. Pinédo Az. en Jhr. A. E. v. Foreest	135
E. Gerdes—J. de Raadt Offerhaus	188
Dr. Westendorp Boerma—de Raadt Offerhaus	190
E. Gerdes—de Raadt Offerhaus	191

b. LOOPER GAMBIT.

C. Hofstede de Groot—L. H. Siertsema	39
C. E. A. Dupré—J. M. S.	92
J. Pinédo Azn.—Jhr. D. van Foreest	135

c. GEWEIGERD KONINGS-GAMBIT.

R. Heeren—W. Fokkens	40
R. Heeren—W. F. van Nouhuys	52

d. SPAANSCH E PARTIJ.

Dr. H. H. Heys van Zouteveen—E. Gerdes	41
R. Heeren—E. Gerdes	54
R. J. Loman—J. D. Tresling	71
I. Gunsberg—R. J. Loman	74
Mills—R. J. Loman	77
Parijs—Weenen	136
Milaan—Napels	141
Berlijn—Hamburg	145
Huizum—Ludendo Studemus	147

e. BERLIJNSCH E VERDEDIGING IN HET LOOPERSPEL.

H. van Calcar—A. Adama	42
----------------------------------	----

f. VIERPAARDEN-SPEL.

H. van Calcar—J. de Raadt Offerhaus	42
---	----

g. GIUOCO PIANO (ITALIAANSCH E PARTIJ.)

J. de Raadt Offerhaus—H. van Calcar	44
---	----

	Blz.
Dr. N. Westendorp Boerma—R. Heeren	103
P. te Rotterdam—N. te Rotterdam	109
C. P. Hofstede de Groot—C. E. A. Dupré	114
J. de Raadt Offerhaus—Dr. H. H. van Zouteveen . . .	178
J. de Raadt Offerhaus—A. Adama	180
Dr. H. H. van Zouteveen—S. van Leer	185

h. GAMBIT-STEINITZ.

Van Heycop ten Ham—C. C. Tromp	50
--	----

i. SICILIAANSCH VERDEDIGING.

Van Heycop ten Ham—S. J. G. van Overveldt . . .	50
Jhr. D. van Foreest—K.	52
C. E. A. Dupré—Dr. T. Haakma Tresling	63
R. J. Loman—L. H. Deelman	70
R. J. Loman—N. N.	76
Burt—R. J. Loman	78

j. TWEEPAARDEN-SPEL IN DE NAHAND.

E. Gerdes—J. de Raadt Offerhaus	53
A. Adama—Dr. H. H. Heys van Zouteveen	56
E. Gerdes—J. de Raadt Offerhaus	65
Malta—C. Hofstede de Groot	80
Jhr. A. E. van Foreest—Jhr. D. van Foreest	106
A. J. A. Prange—Jhr. D. van Foreest	107

k. KIESERITZKY-GAMBIT.

R. Heeren—E. Gerdes	54
R. Heeren—E. Gerdes	55
C. Hofstede de Groot—Malta	79
V.—Jhr. D. van Foreest	133
C. Hofstede de Groot—J. P. Runsink	189

l. ONREGELMATIGE OPENING.

Dr. T. Haakma Tresling—J. D. Tresling	63
---	----

m. WEENER PARTIJ.

Van Heycop ten Ham—J. de Raadt Offerhaus	64
--	----

n. ALLGAIER-GAMBIT.

J. de Raadt Offerhaus—E. Gerdes	65
---	----

o. HOLLANDSCHE PARTIJ.

R. J. Loman—B. H. van der Meer	69
--	----

p. KONINGS GAMBIT.

R. J. Loman—S. van Leer	72
W. F. van Nouhuys—Dr. N. Westendorp Boerma . . .	104
W. F. van Nouhuys—H. van Calcar	182

q. ENGELSCHÉ VOORTZETTING VAN HET PAARDSPEL.

R. J. Loman—T. Fennema	73
----------------------------------	----

r. CENTRUM-GAMBIT.

C. C. Tromp—Van Heycop ten Ham	88
R. J. Loman—Jhr. D. van Foreest	105
Mijdrecht—Nieuwolda	149

s. MUZIO-GAMBIT.

Jhr. D. van Foreest—L. Benima	89
---	----

t. CENTRUM-GAMBIT TEGEN EVANS-GAMBIT.

C. E. A. Dupré—M.	93
---------------------------	----

u. EVANS-GAMBIT.

C. Vrendenberg—X.	96
K. Vrendenberg—C. Vrendenberg	96
C. P. Hofstede de Groot—C. E. A. Dupré	111

v. GAMBIT-CORDEL.

C. H. de G.—S.	132
C. H. de G.—S.	132

w. BERLIJNSCHE PARTIJ.

Napels—Milaan	143
H. van Calcar—W. F. van Nouhuys	187

x. GEWEIGERD DAME-GAMBIT.

J. H. Zukertort—W. Steinitz	173
L. H. Deelman—H. Scheltens	193

y. CENTRUM-GAMBIT TEGEN LOOPER-GAMBIT.

Van Nouhuys—Dr. Westendorp Boerma	181
---	-----

2. SCHOTSCHÉ GAMBIT.

Dr. N. Westendorp Boerma—J. de Raadt Offerhaus . .	183
Dr. N. Westendorp Boerma—Van Nouhuys	184

3. GEWEIGERD EVANS-GAMBIT.

Dr. H. H. van Zouteveen—Van Nouhuys	185
---	-----

4. DEENSCHÉ GAMBIT.

Dr. N. Westendorp Boerma—E. Gerdes	188
--	-----

5. ENGELSCHÉ OPENING.

Weenen—Parijs	139
-------------------------	-----

Koninginne-stand-raadsel	achter het titelblad
Eindstellingen	97, 98
Problemen	198
Verbeteringen in den kalender, voor 1885	212
Oplossingen van problemen, enz., in den kalender van 1885	212

